

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ**

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЖИВА ПЛАНЕТА»

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

**ЗБІРКА
ЧИННИХ НОМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ
З ПИТАНЬ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ**

Київ - 2007

ЗМІСТ

Збірка чинних нормативно-правових актів з питань охорони атмосферного повітря / За ред. С.С. Куруленка - Київ: Міністерство природи України, 2007. - 216 с.

Збірка включає законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність в галузі охорони атмосферного повітря; проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря; порядок реєстрації організацій з розробки документів, що обґрунтовують обсяг викидів для підприємств установ, організацій та ін.

Збірка видається для слухачів курсів підвищення кваліфікації «Розроблення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців».

Над збіркою працювали укладачі:

<i>Н.Б. Овчиннікова,</i>	заступник директора Департаменту екологічного моніторингу, начальник відділу охорони атмосферного повітря Мінприроди України.
<i>В.С. Горбунов,</i>	викладач Державного екологічного інституту Мінприроди України.
<i>О.В. Зверева, В.В. Шевцова,</i>	співробітники відділу атмосферного повітря Мінприроди України.
<i>І.Л. Данилкіна,</i>	директор ФДЕІ «Центр екологічного аудиту та сертифікації».
<i>Г.В. Маруняк, Л.Г. Колупаєва,</i>	співробітники ФДЕІ «Центр екологічного аудиту та сертифікації».
<i>С. В. Берзіна,</i>	президент Всеукраїнської громадської організації «Жива планета», заступник голови національного технічного комітету стандартизації ТК 82 – голова підкомітету ТК 82 «Оцінка життєвого циклу»
<i>Л.О. Яковенко,</i>	начальник відділу технічного регулювання Всеукраїнської громадської організації «Жива планета»
<i>С. Ю. Перминова,</i>	провідний спеціаліст з оцінки відповідності відділу технічного регулювання Всеукраїнської громадської організації «Жива планета»

Комп'ютерна верстка: *Д.В. Надхо*

Редактор: *С.С. Куруленко*, Перший заступник Міністра Мінприроди, завідувач кафедри «Екологічного менеджменту та аудиту» ДЕІ Мінприроди України.

Відповідальний секретар: *Н.Б. Овчиннікова*, заступник директора Департаменту екологічного моніторингу, начальник відділу охорони атмосферного повітря Мінприроди України.

Збірка сформована на підставі даних сайту Верховної ради України (<http://www.rada.gov.ua>) станом на 1 грудня 2006 року. При складанні збірки були збережені стилістика та орфографія джерела.

Вступ	5
Методичні рекомендації.....	6

Закони України з питань охорони атмосферного повітря

«Про охорону атмосферного повітря» (від 16.10.1992, №2707-ХІІ)	9
«Про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину» (від 15.11.2001, №2786)	16

Постанови Кабінету Міністрів України з питань охорони атмосферного повітря

«Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору» (від 1.03.1999, №303)	17
«Про затвердження Порядку організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» (від 9.03.1999, №343).....	23
«Про затвердження Програми поетапного припинення використання етилованого бензину в Україні» (від 1.10.1999, №1825)	25
«Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню» (від 29.11.2001, №1598).....	30
«Про затвердження порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» (від 13.12.2001, №1655).....	30
«Про затвердження порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел» (від 28.12.2001, №1780)	31
«Про порядок розроблення та затвердження нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря» (від 13.03.2002, №299).....	33
«Про порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря» (від 13.03.2002, №300).....	34
«Про затвердження порядку погодження і видачі дозволів на провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях» (від 13.03.2002, №301).....	35
«Про затвердження порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи» (від 13.03.2002, №302).....	36
«Про затвердження порядку розроблення та затвердження нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря» (від 13.03.2002, №303)	38
«Про затвердження порядку видачі дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря, проведення оплати цих робіт та обліку підприємств, установ, організацій і громадян - суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи» (від 29.03.2002, №432)	39

Розпорядження Кабінету Міністрів України з питань охорони атмосферного повітря

«Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які призводять до підкислення, евтрофікації та утворення приземного озону» (від 15.10.2003, №610-р).....	41
«Про затвердження плану заходів щодо зменшення негативного впливу автомобільних транспортних засобів на довкілля на 2004-2010 роки» (від 28.01.2004, №37-р)	43

Накази Міністерств та відомств України з питань охорони атмосферного повітря

«Про затвердження Інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві» (Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 10.02.1995, №7).....	45
«Про затвердження порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі» (Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.07.2001, №286)	53
«Про затвердження Порядку реєстрації установ, організацій та закладів, яким надається право на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності» (Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України №465 від 13.12.2001)	69

«Про організацію робіт по розробленню та затвердженню нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел» (Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.02.2002, №66)	74
«Про визнання наказів Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 18 липня 1996 р. №75 та від 18 липня 1996 р. №76 такими, що втратили чинність» (Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.05.2002, №198)	74
«Про затвердження переліку речовин, які входять до «твердих речовин» та «вуглеводнів» і за викиди яких справляється збір» (Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.03.2002, №104)	75
«Про затвердження Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря» (Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.05.2002, №177)	109
«Про затвердження Переліку типів устаткування, для яких розробляються нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел» (Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України №317 від 16.08.2004)	117
«Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців» (Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 09.03.2006, №108)	119
«Про затвердження форми дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, дозволу про внесення змін до дозволу на викиди забруднюючих речовин, заяви на одержання дозволу на викиди» (Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 30.05.2006, №266)	139
«Про затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел» (Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 27.06.2006, №309)	142

Листи Міністерств та відомств України з питань охорони атмосферного повітря

«Про виконання робіт по веденню державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» (Лист Міністерства екології та природних ресурсів України від 15.05.2002, №2358/08/4-8)	148
«Про визнання наказів Мінекобезпеки України від 18 липня 1996 р. № 75 та від 18 липня 1996 р. №76 такими, що втратили чинність» (Лист Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.06.2002, №2959/08/4-8)	160
«Про організацію проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» (Лист Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.06.2002, №3039/08/4-8)	160
«Про виконання робіт по визначенню географічних координат об'єктів в галузі охорони атмосферного повітря» (Лист Міністерства екології та природних ресурсів України від 21.08.2002, №67/16/3-8)	162
«Щодо використання програмних продуктів в галузі охорони атмосферного повітря» (Лист Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 14.04.2006, №3450/19/4-8)	164
«Щодо порядку видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря» (Лист Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 19.04.2006, №3572/19/4-8)	167

Інші нормативні документи

Інструкція щодо заповнення форм державних статистичних спостережень за станом атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) «Звіт про охорону атмосферного повітря» (Затверджено наказом Державного комітету статистики України 30.12.2004 №674)	171
«Методика расчета концентраций в атмосферном воздухе вредных веществ, содержащихся в выбросах предприятий» (ОНД-86) (скорочена)	181
Витяг з ДСТУ 2326-93 «Котлы опалювальні водогрійні теплопродуктивністю до 100 кВт»	213
Витяг з ГОСТ 10617-83. «Котлы отопительные теплопроизводительностью от 0,10 до 3,15 МВт»	213
Витяг з ГОСТ 28193-89. «Котлы паровые стационарные с естественной циркуляцией паропроизводительностью менее 4 т/ч»	214

ВСТУП

Незадовільний стан атмосферного повітря населених пунктів обумовлений недотриманням підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочистного устаткування, у тому числі внаслідок обмеження енергопостачання, яке не здатно працювати в межах екологічних і санітарних норм; невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня; низькими темпами впровадження сучасних технологій очищення викидів; відсутністю ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок; відсутністю нормативних санітарно-захисних зон між промисловими та житловими районами.

У 2005 р. відбулося певне збільшення шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення. В цілому по країні вони збільшилися на 1,13% і досягли 4448,9 тис. т. На кінець 2006 року очікуються викиди забруднюючих речовин в обсязі понад 4500 тис. т.

Велика кількість регіонів із високим рівнем забруднення є одночасно міськими індустріальними районами з високою щільністю населення. В урбанізованих Донецькій та Дніпропетровській областях, які відзначаються найбільшими показниками забруднення атмосфери викиди зросли і в перерахунку на одного постійного жителя.

Не зважаючи на збільшення кількості автотранспорту, в середньому на 1,2% щорічно та збільшення кількості палива що використовується автотранспортом в середньому на 4% щорічно, викиди забруднюючих речовин зменшуються, це пов'язано з реалізацією державної політики щодо впровадження директив Європейського Союзу (ЄВРО-2). При цьому треба відмітити, що викиди від пересувних джерел досягли 34% від загальної кількості викидів у країні. Проблема забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту та впливу його фізичних факторів найбільш гостро проявляється у великих транспортних вузлах – індустріально розвинутих містах. Однією із причин забруднення є збільшення пробігу автомобілів та кількості легкових автомобілів у приватній власності громадян. Посилює негативний вплив і несприятлива територіально-планувальна структура багатьох міст внаслідок сформованого у минулі роки оточення промислових підприємств житловими масивами та проходження транзитного транспорту через міста, що значно збільшує їх загазованість. Викиди свинцю автотранспортом за оцінками в цілому по країні сягають від 260 до 300 т. В результаті у великих містах забруднення сягає рівнів, що перевищують національні стандарти, а населення таких міст зазнає ризику розвитку хвороб, пов'язаних із забрудненням повітря.

Надмірна концентрація промислових об'єктів та автотранспорту на території України призвела до надзвичайного антропогенного навантаження на довкілля.

Найбільш високі рівні забруднення атмосферного повітря з року в рік виявляються в містах Донецько-Придніпровського регіону, де обсяг промислових викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря становить близько 80% від загального валового викиду всіх основних промислових підприємств країни. Найбільш несприятливому впливу

шкідливих факторів підлягає населення, яке мешкає в межах санітарно-захисних зон промислових підприємств. На території України функціонує ряд промислових підприємств, від яких не витримана нормативна санітарно-захисна зона до житлової забудови (в межах санітарно-захисних зон промислових підприємств у Донецькій області проживає понад 97 тис. осіб, у Луганській – понад 50 тис. осіб тощо).

Рівень забруднення атмосферного повітря шкідливими речовинами в цілому по країні продовжує залишатись високим. В міських поселеннях перевищення гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин склав 10%, у сільських поселеннях – близько 4%.

Як і в попередні роки, основний вклад в забруднення атмосферного повітря здійснюють підприємства енергетики, металургійної, вугільної, хімічної та нафтохімічної промисловості, з виробництву цементу та будівельних матеріалів.

Найбільші обсяги викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел в Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Запорізькій, Луганській, Одеській областях, в м. Києві.

Відслідковується тенденція до збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел, що пояснюється поступовим нарощуванням обсягів виробництва, відновленням роботи індустріальних об'єктів, які раніше не працювали, значним зношенням обладнання та невиконанням у встановлені терміни повітряноохоронних заходів – це відбулося у Чернігівській, Житомирській, Тернопільській, Дніпропетровській, Донецькій, Київській областях.

В той же час є тенденція по деяких областях України до зменшення обсягів викидів в Закарпатській, Чернівецькій, Львівській, Херсонській, Рівненській, Черкаській областях, Автономній Республіці Крим.

Вище середнього індексу забруднення атмосфери по Україні відмічався в містах: Слов'янську, Одесі, Донецьку, Макіївці, Дніпродзержинську, Черкасах, Запоріжжі, Дніпропетровську, Єнакієвому, Горлівці, Луцьку, Миколаєві, Маріуполі, Краматорську, Красноперекопську. В містах Ужгороді, Чернівцях, Лисичанську і Луганську рівень забруднення повітря дорівнював середньому по країні.

Для зменшення викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел в Україні впроваджується новий механізм регулювання в галузі охорони атмосферного повітря основним завданням якого є попередження забруднення та боротьба з ним.

Видання даної збірки законодавчих та нормативних документів направлене на надання допомоги широкому колу спеціалістів підприємств, установ, організацій, природоохоронних органів у вирішенні питань з планування повітряноохоронних заходів, організації роботи по охороні атмосферного повітря, складання статистичної звітності, проведення робіт пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, розробки питомих викидів забруднюючих речовин та інше.

Методичні рекомендації дозволять більш оперативно та ефективно користуватися документами, поданими у збірці.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Розширення Європейського Союзу і зобов'язання, взяті на Всесвітньому самміті зі сталого розвитку (2002р) і П'ятій Пан-Європейській Конференції міністрів навколишнього природного середовища «Довкілля для Європи» (2003р), забезпечують можливість розвитку більш ефективної інтеграції між галузями людської діяльності та навколишнім середовищем, і врахування принципів сталого розвитку при розробці природоохоронної політики.

Введення нової дозвільної системи в Україні є частиною політичного курсу країни на зближення із законодавством ЄС, зокрема з природоохоронними вимогами. Процес реформ почався з поступового внесення Мінприроди України коректив, направлених на поліпшення системи регулювання.

Впровадження нової системи регулювання викидів забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, видача дозволів на викиди, встановлення нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел, ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря, використання геоінформаційних систем та програмного забезпечення при здійсненні державного обліку видачі дозволів, встановлення жорстких технологічних нормативів та нормативів якості атмосферного повітря передбачає не тільки попередження забруднення атмосфери але і боротьбу з ним.

Новий, орієнтований на технології підхід до видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря зроблено в законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2001р.) та наступних постанов Кабінету міністрів.

З метою створення механізму реалізації статей 4, 5, 6, 7, 11, 35 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» затверджено КМУ ряд постанов:

1. Постанова КМ України від 29.11.01 № 1598 «Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню».
2. Постанова КМ України від 13.12.01 № 1655 «Про затвердження порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря».
3. Постанова КМ України від 28.12.01 № 1780 «Про затвердження порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел».
4. Постанова КМ України від 13.03.02 № 302 «Про затвердження порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи».
5. Постанова КМ України від 13.03.02 № 299 «Про порядок розроблення та затвердження нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря».

Крім постанов Кабінету Міністрів України, механізм реалізації статей розділу здійснюється та

кож і через відповідні нормативні акти, затверджені міністерствами та відомствами, зокрема:

1. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.05.02 № 177 «Про затвердження інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря».
2. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.03.02 № 104 «Про затвердження переліку речовин, які входять до «твердих речовин» та «вуглеводнів» і за викиди яких справляється збір».
3. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 10.02.95 № 7 «Про затвердження інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві».
4. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.07.01 № 286 «Про затвердження порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферне повітря».
5. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 13.12.01 № 465 «Про затвердження порядку реєстрації установ, організацій та закладів, яким надається право на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності».
6. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 16.08.04 № 317 «Про затвердження переліку типів устаткування, для яких розробляються нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел».
7. Наказ від 9.03.06 № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців».
8. Наказ від 30.05.06 № 266 «Про затвердження форми дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, дозволу про внесення змін до дозволу на викиди забруднюючих речовин, заяви на одержання дозволу на викиди». Згідно Постанови КМ України від 13.03.02р. № 302 «Про затвердження порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян-суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи» дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами є офіційний документ, який дає право підприємствам, установам, організаціям та громадянам – суб'єктів підприємницької діяльності експлуатувати

ти об'єкти, з яких надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші, за умови дотримання встановлених відповідних нормативів граничнодопустимих викидів та вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин протягом визначеного в дозволі терміну, який видається не менш як на п'ять років.

Дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами видається суб'єкту господарювання – власнику стаціонарних джерел (об'єктів) чи юридичній особі, яка керує або контролює устаткування, в тому числі особі, якій згідно з чинним законодавством, передані права володіти та користуватися устаткуваннями, а також забезпечувати їх технічне функціонування.

У збірці, згідно Постанови КМ України від 29 листопада 2001 р. № 1598 «Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню» наведені речовини по яким видається дозвіл. Це найбільш поширені забруднюючі речовини: оксиди азоту, бенз\а\пірен, діоксид та інші сполуки сірки, озон, речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна), свинець та сполуки, формальдегід, та небезпечні забруднюючі речовини: метали та їх сполуки, органічні аміни, легкі органічні сполуки, стійкі органічні сполуки, хлор, бром та їх сполуки, ціаніди, фреони, арсен та його сполуки.

Згідно п. 4 «Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами...», суб'єкту господарювання для отримання дозволу необхідно підготувати: заявку за встановленою формою; документи в яких обґрунтовуються обсяги викидів; інформацію про отримання дозволу для ознайомлення з нею громадськості.

Для цього суб'єкт господарювання проводить наступні роботи: – інвентаризацію стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, пилогазоочисного обладнання; оцінку впливу викидів забруднюючих речовин на стан атмосферного повітря, та розробляє плани заходів щодо:

- досягнення встановлених нормативів граничнодопустимих викидів;
- охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- ліквідація причин і наслідків забруднення атмосферного повітря;
- остаточного припинення діяльності;
- запобігання перевищенню встановлених нормативів граничнодопустимих викидів у процесі виробництва;
- контролю за дотриманням встановлених нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин;
- санітарно-захисних зон, оцінка витрат, пов'язаних з реалізацією заходів щодо їх створення;

Суб'єкт господарювання робить оцінку та аналіз витрат, пов'язаних з реалізацією запланованих заходів щодо запобігання забруднення атмосферного повітря та надає інформацію про отримання дозволу для ознайомлення з нею громадськості.

Обсяги документів, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин визначаються Інструкцією «Про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-суб'єктів підприємницької діяльності (далі – суб'єкт господарювання)». Інструкція встановлює загальні вимоги в часті побудови, оформлення та змісту документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди існуючими та новоствореними об'єктами.

Склад документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, залежить від ступеня впливу об'єкта на забруднення атмосферного повітря. Об'єкти, для яких розробляються документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів розподіляються на три групи. Для кожної групи об'єктів склад документів повинен бути таким:

- перша група – об'єкти, які взяті на державний облік і мають виробництва або технологічне устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування;
- друга група – об'єкти які взяті на державний облік і не мають виробництва або технологічне устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування;
- третя група – об'єкти, які не входять до першої і другої груп.

Основні розділи Інструкції до видачі дозволів мають інформацію щодо відомостей про об'єкт; виробничу потужність, обсяги випуску продукції; опис виробництва та технологічного устаткування; обґрунтування розміру СЗЗ та витрати щодо її створення; відомості щодо виду та обсягів викидів забруднюючих речовин; оцінки впливу викидів забруднюючих речовин; заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій (НІТ); витрати, пов'язані з реалізацією запланованих заходів; пропозиції щодо дозволених обсягів викидів ЗР; заходи щодо здійснення контролю за нормативами ГДВ та вимог; інформація про дозволені викиди для ознайомлення з громадськістю.

Видача дозволу на викиди здійснюється за умови не перевищення протягом терміну їх дії встановлених нормативів екологічної безпеки; не перевищення нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами; дотримання вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин.

Згідно ст. 11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» встановлення етапів досягнення нормативного рівня забруднення, тривалість етапу та встановлення величини скорочення викидів на кожному етапі для основних джерел визначається на підставі затверджених Програм оздоровлення атмосферного повітря міст.

Згідно п. 5 «Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами...», в газеті розміщується повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди для обговорення з громадськістю. До надання документів на розгляд в територіальні органи Мінприроди, вони направляються на розгляд в установи Держаної санітарно-епідеміологічної служби.

Згідно п. 10 «Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами...», затвердженого постановою КМУ від 13.03.02р. № 302 анулювання дозволу здійснюються за умови:

- подання суб'єктом господарювання заяви про анулювання дозволу;
- зміни власника стаціонарного джерела викидів;
- прийняття в установленому порядку рішення про скасування державної реєстрації суб'єктів господарювання.

Постановою від 28.12.01р № 1780 Кабінет міністрів України затвердив порядок розроблення та затвердження нормативів гранично – допустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел. Згідно цього порядку нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел діляться на:

- нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел;
- технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

Нормативи граничнодопустимих викидів на одиницю масової концентрації використовується як первинний норматив та визначається як концен-

трація забруднюючих речовин в газах, що відходять мг/м³.

Пріоритет нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин: при наявності встановленого нормативу граничнодопустимого викиду та технологічного нормативу викиду перевага надається технологічному нормативу.

Виконання міжнародних зобов'язань по скороченню викидів, прийняття управлінських рішень щодо нормування, контролю, планування, ведення державного обліку потребують достовірної інформації про викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Найважливіше значення при цьому має інвентаризація викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Звіт з інвентаризації викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря здійснюється згідно наказу Мінкобезпеки України від 10.02.95 р. № 7 «Про затвердження інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві».

Видачу реєстраційного свідоцтва установам, організаціям та закладам, яким надається право на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів згідно ст.11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» здійснює Мінприроди України.

Вартість робіт з розробки документів, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин, визначається нормативно – правовим актом «Вартість робіт, пов'язаних з розробленням документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» (проект).

ЗАКОНИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ОХОРОНУ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1992, №50, ст.678)

(Вводиться в дію Постановою ВР №2708-ХІІ від 16.10.92, ВВР, 1992, №50, ст.679)

(Із змінами, внесеними згідно із Законом №75/95-ВР від 28.02.95, ВВР, 1995, №13, ст. 85)

(В редакції Закону №2556-ІІІ від 21.06.2001, ВВР, 2001, №48, ст.252)

(Із змінами, внесеними згідно із Законом №1745-ІV від 03.06.2004, ВВР, 2004, N 36, ст.434)

Атмосферне повітря є одним з основних життєво важливих елементів навколишнього природного середовища.

Цей Закон спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Цей Закон визначає правові і організаційні основи та екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря.

РОЗДІЛ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

- атмосферне повітря – життєво важливий компонент навколишнього природного середовища, який являє собою природну суміш газів, що знаходиться за межами жилих, виробничих та інших приміщень;
- охорона атмосферного повітря – система заходів, пов'язаних із збереженням, поліпшенням та відновленням стану атмосферного повітря, запобіганням та зниженням рівня його забруднення та впливу на нього хімічних сполук, фізичних та біологічних факторів; забруднення атмосферного повітря – змінення складу і властивостей атмосферного повітря в результаті надходження або утворення в ньому фізичних, біологічних факторів і (або) хімічних сполук, що можуть несприятливо впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища;
- забруднююча речовина – речовина хімічного або біологічного походження, що присутня або надходить в атмосферне повітря і може прямо або опосередковано справляти негативний вплив на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища;
- викид – надходження в атмосферне повітря забруднюючих речовин або суміші таких речовин;
- нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря – група нормативів, дотримання яких запобігає виникненню небезпеки для здоров'я людини та стану навколишнього природного сере-

довища від впливу шкідливих чинників атмосферного повітря;

- норматив вмісту забруднюючої речовини у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувного джерела – гранично допустима кількість забруднюючої речовини у відпрацьованих газах пересувного джерела, що відводиться в атмосферне повітря;
- норматив гранично допустимого викиду забруднюючої речовини стаціонарного джерела – гранично допустимий викид забруднюючої речовини або суміші цих речовин в атмосферне повітря від стаціонарного джерела викиду;
- технологічний норматив допустимого викиду забруднюючої речовини – гранично допустимий викид забруднюючої речовини або суміші цих речовин, який визначається у місці його виходу з устаткування;
- норматив якості атмосферного повітря – критерій якості атмосферного повітря, який відображає гранично допустимий максимальний вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі і при якому відсутній негативний вплив на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища;
- норматив гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел – норматив, який встановлюється для кожного стаціонарного джерела акустичного, електромагнітного, іонізуючого та інших фізичних і біологічних факторів на рівні, за якого фізичний та біологічний вплив усіх джерел у цьому районі з урахуванням перспектив його розвитку в період терміну дії встановленого нормативу не призведе до перевищення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (за найбільш суворим нормативом);
- джерело викиду – об'єкт (підприємство, цех, агрегат, установка, транспортний засіб тощо), з якого надходить в атмосферне повітря забруднююча речовина або суміш таких речовин.

Стаття 2. Законодавство про охорону атмосферного повітря

Відносини в галузі охорони атмосферного повітря регулюються цим Законом, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 3. Державне управління в галузі охорони атмосферного повітря

Державне управління в галузі охорони атмосферного повітря відповідно до закону здійснюють:

- Кабінет Міністрів України;
- спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів;
- спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я;
- Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ II СТАНДАРТИЗАЦІЯ І НОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Стаття 4. Завдання стандартизації і нормування в галузі охорони атмосферного повітря

Стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря проводяться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог до охорони атмосферного повітря від забруднення та забезпечення екологічної безпеки.

Стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря спрямовані на:

- забезпечення безпечного навколишнього природного середовища та запобігання екологічним катастрофам;
- реалізацію єдиної науково-технічної політики в галузі охорони атмосферного повітря;
- встановлення єдиних вимог до обладнання і споруд щодо охорони атмосферного повітря від забруднення;
- забезпечення безпеки господарських об'єктів і запобігання виникненню аварій та техногенних катастроф;
- впровадження і використання сучасних екологічно безпечних технологій.

Стандарти в галузі охорони атмосферного повітря розробляються, приймаються, схвалюються, переглядаються, змінюються, їх дія припиняється в порядку, встановленому законом.

Стаття 5. Нормативи в галузі охорони атмосферного повітря

У галузі охорони атмосферного повітря встановлюються такі нормативи:

- нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря;
- нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел;
- нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел;
- нормативи вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел;
- технологічні нормативи допустимого викиду забруднюючих речовин.

Законодавством можуть встановлюватися й інші нормативи в галузі охорони атмосферного повітря.

Порядок розроблення та затвердження нормативів у галузі охорони атмосферного повітря встановлюється Кабінетом Міністрів України відповідно до закону.

Стаття 6. Нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря

Для оцінки стану забруднення атмосферного повітря встановлюються нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря та нормативи гранично допустимих викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин, рівні шкідливого впливу фізичних та біологічних факторів у межах населених пунктів, у рекреаційних зонах, в інших місцях проживання, постійного чи тимчасового перебування людей, об'єктах навколишнього природного середовища з метою забезпечення екологічної безпеки громадян і навколишнього природного середовища:

- нормативи якості атмосферного повітря;

- гранично допустимі рівні впливу акустичного, електромагнітного, іонізуючого та інших фізичних факторів і біологічного впливу на стан атмосферного повітря населених пунктів.

Для курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних та інших окремих районів можуть встановлюватися більш суворі нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря.

Стаття 7. Нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел

Нормативи гранично допустимих викидів забруднюючих речовин та їх сукупності, які містяться у складі пилогазовітряних сумішей, що відводяться від окремих типів обладнання, споруд і надходять в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, встановлюються з метою забезпечення дотримання нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря з урахуванням економічної доцільності, рівня технологічних процесів, технічного стану обладнання, газоочисних установок.

Для діючих і тих, що проектуються, окремих типів обладнання і споруд залежно від часу розроблення та введення у дію, наявності наукових і технічних розробок, економічної доцільності встановлюються:

- норматив гранично допустимого викиду забруднюючої речовини стаціонарного джерела;
  - технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин або їх суміші, які визначаються у місці їх виходу з устаткування.
- До технологічних нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин належать:
- поточні технологічні нормативи – для діючих окремих типів обладнання, споруд на рівні підприємств з найкращою існуючою технологією виробництва аналогічних за потужністю технологічних процесів;
  - перспективні технологічні нормативи – для нових і таких, що проектуються, будуються або модернізуються, окремих типів обладнання, споруд з урахуванням досягнень на рівні передових вітчизняних і світових технологій та обладнання.

Стаття 8. Нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел

Нормативи гранично допустимих рівнів впливу на атмосферне повітря встановлюються для кожного стаціонарного джерела по всіх створюваних ним видах фізичних і біологічних факторів.

Нормативи гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів встановлюються на рівні, за якого фізичний та біологічний вплив усіх джерел у цьому районі, з урахуванням перспектив його розвитку, в період терміну дії встановленого нормативу не призведе до перевищення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (за найбільш суворим нормативом).

Стаття 9. Нормативи вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел

Для кожного типу пересувних джерел, що експлуатуються на території України, встановлюються нормативи вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів цих джерел, які розробляються з урахуванням сучасних технічних рішень щодо зменшення утворення забруднюючих речовин, зниження рівнів впливу фізичних факторів, очищення відпрацьованих газів та економічної доцільності.

РОЗДІЛ III ЗАХОДИ ЩОДО ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Стаття 10. Обов'язки підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності щодо охорони атмосферного повітря

Підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та діяльність яких пов'язана з впливом фізичних та біологічних факторів на його стан, зобов'язані:

- здійснювати організаційно-господарські, технічні та інші заходи щодо забезпечення виконання вимог, передбачених стандартами та нормативами екологічної безпеки у галузі охорони атмосферного повітря, дозволами на викиди забруднюючих речовин тощо;
- вживати заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- забезпечувати безперебійну ефективну роботу і підтримання у справному стані споруд, устаткування та апаратури для очищення викидів і зменшення рівнів впливу фізичних та біологічних факторів;
- здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік;
- заздалегідь розробляти спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і вживати заходів для ліквідації причин, наслідків забруднення атмосферного повітря;
- забезпечувати здійснення інструментально-лабораторних вимірювань параметрів викидів забруднюючих речовин стаціонарних і пересувних джерел та ефективності роботи газоочисних установок;
- забезпечувати розроблення методик виконання вимірювань, що враховують специфічні умови викиду забруднюючих речовин;
- використовувати метрологічно атестовані методи виконання вимірювань і повірені засоби вимірювальної техніки для визначення параметрів газопилового потоку і концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі та викидах стаціонарних і пересувних джерел;
- здійснювати контроль за проектуванням, будівництвом і експлуатацією споруд, устаткування та апаратури для очищення газопилового потоку від забруднюючих речовин і зниження впливу фізичних та біологічних факторів, оснащення їх засобами вимірювальної техніки, необхідними для постійного контролю за ефективністю очищення, дотриманням нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин і рівнів впливу фізичних та біологічних факторів та інших вимог законодавства в галузі охорони атмосферного повітря;
- своєчасно і в повному обсязі сплачувати збори за забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів відповідно до закону.

Виконання заходів щодо охорони атмосферного повітря не повинно призводити до забруднення ґрунтів, вод та інших природних об'єктів.

Стаття 11. Регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарних джерел

Для забезпечення екологічної безпеки, створення сприятливого середовища життєдіяльності, запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище здійснюється регулювання викидів найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Перелік забруднюючих речовин переглядається Кабінетом Міністрів України не менше одного разу на п'ять років за пропозицією спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

За поданням територіальних органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я органи місцевого самоврядування з урахуванням особливостей екологічної ситуації регіону, населеного пункту можуть додатково встановлювати перелік забруднюючих речовин, за якими здійснюється регулювання їх викидів на відповідній території.

За поданням територіальних органів спеціально уповноважених центральних органів виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та з питань охорони здоров'я органи місцевого самоврядування, у разі перевищення нормативів екологічної безпеки, на відповідній території затверджують відповідно до закону програми оздоровлення атмосферного повітря, здійснюють заходи щодо зменшення забруднення атмосферного повітря.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися після отримання дозволу, який видається територіальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів за погодженням із територіальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Перелік установ, організацій та закладів, яким надається право на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря видаються за умови:

- неперевищення протягом терміну їх дії встановлених нормативів екологічної безпеки;
- неперевищення нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел;
- дотримання вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин.

Якщо за результатами спостережень за станом атмосферного повітря або розрахунковими даними встановлено зони, де внаслідок причин об'єктивного характеру встановлено перевищення нормативів екологічної безпеки, приймається рішення про етапне зниження викидів забруднюючих речовин підприємствами, установами, організаціями та громадянами – суб'єктами підприємницької діяльності. Тривалість кожного етапу та необхідне зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин на кожному

етапі встановлюються територіальними органами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів за погодженням з територіальними органами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Порядок проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Обмеження, тимчасова заборона (зупинення) або припинення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря і впливу фізичних та біологічних факторів на його стан

Господарська чи інші види діяльності, пов'язані з порушенням умов і вимог до викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря і рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на його стан, передбачених дозволами, може бути обмежена, тимчасово заборонена (зупинена) або припинена відповідно до законодавства.

Стаття 13. Регулювання рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря

Рівні впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря, вимоги щодо їх скорочення встановлюються відповідним дозволом на основі затверджених нормативів. Порядок розроблення, видачі та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на рівні впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря, та обліку підприємств, установ, організацій і громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Дозволи на гранично допустимі рівні шуму, що утворюється стаціонарними джерелами, зокрема під час роботи машин, механізмів, обладнання, інструментів, а також користування звуковідтворювальною апаратурою та музичними інструментами у концертних і танцювальних залах та на відкритих майданчиках, у театрах і кінотеатрах, дискотеках, казино, інших закладах розважального та грального бізнесу і культури, музичних закладах освіти, у ресторанах, кафе, барах, інших закладах громадського харчування, торгівлі, побутового обслуговування тощо, видаються в порядку, встановленому цим Законом.

Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані вживати необхідних заходів до запобігання та недопущення перевищення встановлених рівнів впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря і здоров'я людини.

Стаття 14. Регулювання викидів забруднюючих речовин і впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря у разі відсутності нормативів

Викиди забруднюючих речовин і вплив на стан атмосферного повітря фізичних та біологічних факторів, для яких не встановлено відповідних нормативів екологічної безпеки, допускаються у виняткових випадках лише з дозволу територіальних органів спеціально уповноваженого центрального органа

виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та територіальних органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я за умови, що за цей період буде встановлено відповідний норматив та вжити необхідних заходів щодо охорони атмосферного повітря.

Стаття 15. Заходи щодо охорони атмосферного повітря у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

Підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють викиди забруднюючих речовин або впливи фізичних та біологічних факторів, що можуть призвести до виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру або до надзвичайних екологічних ситуацій, зобов'язані заздалегідь розробити та погодити спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря відповідно до закону.

У разі виникнення таких надзвичайних екологічних ситуацій керівники підприємств, установ, організацій та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані негайно в порядку, визначеному Законом України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», повідомити про це органи, які здійснюють державний контроль у галузі охорони атмосферного повітря, і вжити заходів до охорони атмосферного повітря та ліквідації причин і наслідків його забруднення.

Стаття 16. Регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат

Діяльність, спрямована на штучні зміни стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, може провадитися підприємствами, установами, організаціями та громадянами – суб'єктами підприємницької діяльності тільки за дозволами, виданими спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів або його територіальними органами, за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я або його територіальними органами, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Порядок погодження і видачі дозволів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, скорочувати і в подальшому повністю припинити виробництво та використання хімічних речовин, що шкідливо впливають на озоновий шар, а також проводити роботу щодо зменшення викидів речовин, накопичення яких в атмосферному повітрі може призвести до негативних змін клімату.

Стаття 17. Заходи щодо відвернення і зменшення забруднення атмосферного повітря викидами транспортних та інших пересувних засобів і установок та впливу їх фізичних факторів

З метою відвернення і зменшення забруднення атмосферного повітря транспортними та іншими пересувними засобами і установками та впливу пов'язаних з ними фізичних факторів здійснюються:

- розроблення та виконання комплексу заходів щодо зниження викидів, знешкодження шкідли-

вих речовин і зменшення фізичного впливу під час проектування, виробництва, експлуатації та ремонту транспортних та інших пересувних засобів і установок;

- переведення транспортних та інших пересувних засобів і установок на менш токсичні види палива;
- раціональне планування та забудова населених пунктів з дотриманням нормативно визначеної відстані до транспортних шляхів; виведення з густонаселених житлових кварталів за межі міста транспортних підприємств, вантажного транзитного автомобільного транспорту;
- обмеження в їзду автомобільного транспорту та інших транспортних засобів та установок у сільбищні, курортні, лікувально-оздоровчі, рекреаційні та природно-заповідні зони, місця масового відпочинку та туризму;
- поліпшення стану утримання транспортних шляхів і вуличного покриття;
- впровадження в містах автоматизованих систем регулювання дорожнього руху;
- удосконалення технологій транспортування і зберігання палива, забезпечення постійного контролю за якістю палива на нафтопереробних підприємствах та автозаправних станціях;
- впровадження та вдосконалення діяльності контролюючих і діагностичних пунктів та комплексних систем перевірки нормативів екологічної безпеки транспортних та інших пересувних засобів і установок.

Проектування, виробництво та експлуатація транспортних та інших пересувних засобів і установок, вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах яких перевищує нормативи або рівні впливу фізичних факторів, забороняються.

Стаття 18. Виконання вимог до охорони атмосферного повітря під час застосування пестицидів та агрохімікатів

Підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані дотримуватися правил та вимог щодо транспортування, зберігання і застосування пестицидів та агрохімікатів з метою недопущення забруднення атмосферного повітря.

Стаття 19. Виконання вимог до охорони атмосферного повітря під час видобування надр та проведення вибухових робіт

Видобування надр та вибухові роботи повинні проводитися з дотриманням вимог щодо охорони атмосферного повітря способами, погодженими із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування відповідно до закону.

Стаття 20. Виконання вимог щодо охорони атмосферного повітря від забруднення виробничими, побутовими та іншими відходами

Складування, розміщення, зберігання або транспортування промислових та побутових відходів, які є джерелами забруднення атмосферного повітря забруднюючими речовинами та речовинами з неприємним запахом або іншого шкідливого впливу, допускається лише за наявності спеціального дозволу на визначених місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування терито-

риях, з додержанням нормативів екологічної безпеки і подальшої утилізації або видалення.

Не допускається спалювання зазначених відходів на території підприємств, установ, організацій і населених пунктів, за винятком випадків, коли це здійснюється з використанням спеціальних установок при додержанні вимог, встановлених законодавством про охорону атмосферного повітря.

Власники або уповноважені ними органи підприємств, установ, організацій та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані забезпечувати переробку, утилізацію та своєчасне вивезення відходів, які забруднюють атмосферне повітря, на підприємства, що використовують їх як сировину, або на спеціально відведені місця чи об'єкти.

Стаття 21. Відвернення і зниження шуму

З метою відвернення, зниження і досягнення безпечних рівнів виробничих та інших шумів повинні забезпечуватися:

- створення і впровадження малошумних машин і механізмів;
- удосконалення конструкцій транспортних та інших пересувних засобів і установок та умов їх експлуатації, а також утримання в належному стані залізничних і трамвайних колій, автомобільних шляхів, вуличного покриття;
- розміщення підприємств, транспортних магістралей, аеродромів та інших об'єктів з джерелами шуму під час планування і забудови населених пунктів відповідно до встановлених законодавством санітарно-гігієнічних вимог, будівельних норм та карт шуму;
- виробництво будівельних матеріалів, конструкцій, технічних засобів спорудження житла, об'єктів соціального призначення та будівництво споруд з необхідними акустичними властивостями;
- організаційні заходи для відвернення і зниження виробничих, комунальних, побутових і транспортних шумів, включаючи запровадження раціональних схем і режимів руху транспорту та інших пересувних засобів і установок у межах населених пунктів.

Громадяни зобов'язані дотримувати вимоги, встановлені з метою зниження побутового шуму у квартирах, а також у дворах жилих будинків, на вулицях, у місцях відпочинку та інших громадських місцях.

Стаття 22. Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення охорони атмосферного повітря

Для забезпечення охорони атмосферного повітря впроваджуються організаційно-економічні заходи, що передбачають:

- збір за забруднення навколишнього природного середовища; відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення законодавства про охорону атмосферного повітря;
- надання підприємствам, установам, організаціям та громадянам – суб'єктам підприємницької діяльності податкових, кредитних та інших пільг у разі впровадження ними маловідхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій, застосування заходів щодо регулювання діяльності, що впливає на клімат, здійснення інших природоохоронних заходів з метою скорочення викидів забруднюючих речовин та зменшення рівнів впливу фізичних і біологічних факторів на атмосферне повітря;

- участь держави у фінансуванні екологічних заходів і будівництві об'єктів екологічного призначення.

РОЗДІЛ IV ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ЩОДО ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ ПІД ЧАС ПРОЕКТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ТА ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ АБО МОЖУТЬ ВПЛИВАТИ НА СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Стаття 23. Умови проектування, будівництва та реконструкції підприємств та інших об'єктів, які впливають або можуть впливати на стан атмосферного повітря

Проектування, будівництво і реконструкція підприємств та інших об'єктів, які впливають або можуть впливати на стан атмосферного повітря, удосконалення існуючих і впровадження нових технологічних процесів та устаткування здійснюються з обов'язковим дотриманням норм екологічної безпеки, державних санітарних вимог і правил на запланованих для будівництва та реконструкції підприємствах та інших об'єктах, а також з урахуванням накопичення і трансформації забруднення в атмосфері, його трансграничного перенесення, особливостей кліматичних умов.

Погодження проектів забудови, будівництва та реконструкції підприємств та інших об'єктів, які впливають або можуть впливати на стан атмосферного повітря, здійснюється спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань містобудування та архітектури із врахуванням висновків природоохоронних, санітарних та інших органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень, визначених законом.

Будівництво та введення в експлуатацію нових і реконструйованих підприємств та інших об'єктів, які не відповідають встановленим законодавством вимогам про охорону атмосферного повітря, забороняються.

Стаття 24. Санітарно-захисні зони

З метою забезпечення оптимальних умов життєдіяльності людини в районах житлової забудови, масового відпочинку і оздоровлення населення при визначенні місць розміщення нових, реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів, які впливають або можуть впливати на стан атмосферного повітря, встановлюються санітарно-захисні зони.

Якщо внаслідок порушення встановлених меж та режиму санітарно-захисних зон виникає необхідність у відселенні жителів, виведенні з цих зон об'єктів соціального призначення або здійсненні інших заходів, підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування повинні вирішувати питання про фінансування необхідних робіт і заходів та строки їх реалізації.

Стаття 25. Державна екологічна та санітарно-гігієнічна експертиза

Для визначення безпеки для здоров'я людини та екологічної безпеки під час проектування, розміщення, будівництва нових і реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів проводиться держав-

на екологічна і санітарно-гігієнічна експертиза у порядку, визначеному законодавством.

Стаття 26. Дотримання вимог щодо охорони атмосферного повітря під час впровадження відкриттів, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, раціоналізаторських пропозицій, застосування нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем

Впровадження відкриттів, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, раціоналізаторських пропозицій, застосування нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем, якщо вони не відповідають вимогам, установленим законодавством про охорону атмосферного повітря, забороняється. У разі порушення зазначених вимог така діяльність припиняється відповідно до закону, а винні особи притягаються до відповідальності відповідно до закону.

РОЗДІЛ V КОНТРОЛЬ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Стаття 27. Контроль у галузі охорони атмосферного повітря

Контроль у галузі охорони атмосферного повітря здійснюється з метою забезпечення дотримання вимог законодавства про охорону атмосферного повітря місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, посадовими особами цих органів, а також підприємствами, установами, організаціями та громадянами.

Стаття 28. Державний контроль у галузі охорони атмосферного повітря

Державний контроль у галузі охорони атмосферного повітря здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його територіальними органами, а також іншими спеціально уповноваженими на це органами виконавчої влади.

Порядок здійснення державного контролю у галузі охорони атмосферного повітря визначається відповідно до закону.

Стаття 29. Виробничий контроль за охороною атмосферного повітря

Виробничий контроль за охороною атмосферного повітря здійснюється підприємствами, установами, організаціями та громадянами – суб'єктами підприємницької діяльності в процесі їх господарської та іншої діяльності, якщо вона справляє шкідливий вплив на стан атмосферного повітря.

Стаття 30. Громадський контроль у галузі охорони атмосферного повітря

Громадський контроль у галузі охорони атмосферного повітря здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

РОЗДІЛ VI ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК ТА МОНІТОРИНГ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Стаття 31. Державний облік у галузі охорони атмосферного повітря

Державному обліку в галузі охорони атмосферного повітря підлягають:

- об'єкти, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей та на стан атмосферного повітря;
- види та обсяги забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря;
- види і ступені впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря.

Державний облік у галузі охорони атмосферного повітря здійснюється за єдиною системою у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 32. Моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря

Моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря проводиться з метою отримання, збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про викиди забруднюючих речовин та рівень забруднення атмосферного повітря, оцінки та прогнозування його змін і ступеня небезпечності та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень у галузі охорони атмосферного повітря.

Моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря є складовою частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища. Порядок організації та проведення моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря встановлюється Кабінетом Міністрів України.

РОЗДІЛ VII ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Стаття 33. Відповідальність за порушення законодавства в галузі охорони атмосферного повітря

Особи, винні у:

- порушенні прав громадян на безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище;
- перевищенні нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел в атмосферне повітря та нормативів гранично допустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел;
- перевищенні нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах пересувних джерел;
- викидах забруднюючих речовин в атмосферне повітря без дозволу спеціально уповноважених на те органів виконавчої влади відповідно до закону;
- перевищенні обсягів викидів забруднюючих речовин, встановлених у дозволах на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- недотриманні вимог, передбачених дозволом на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- провадженні незаконної діяльності, що негативно впливає на погоду і клімат;
- впровадженні відкриттів, винаходів, раціоналізаторських пропозицій, нових технічних си-

стем, речовин і матеріалів, а також закупівлі в інших державах та експлуатації технологічного устаткування, транспортних засобів та інших об'єктів, які не відповідають вимогам, встановленим законодавством про охорону атмосферного повітря;

- порушенні встановлених законодавством правил складування та утилізації промислових і побутових відходів, транспортування, зберігання і застосування пестицидів і агрохімікатів, що спричинило забруднення атмосферного повітря;
- проектуванні і будівництві об'єктів з порушенням встановлених законодавством норм та вимог до охорони атмосферного повітря;
- невиконанні розпоряджень та приписів органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони атмосферного повітря;
- ненаданні передбаченої законодавством своєчасної, повної та достовірної інформації про стан атмосферного повітря, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, джерела забруднення, а також приховуванні або перекрученні відомостей про стан атмосферного повітря, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, екологічну обстановку, яка склалася внаслідок забруднення атмосферного повітря;
- недотриманні норм екологічної безпеки, державних санітарних норм при проектуванні, розміщенні, будівництві та введенні в експлуатацію нових і реконструйованих підприємств, споруд та інших об'єктів, удосконаленні існуючих і впровадженні нових технологічних процесів та устаткування, несуть відповідальність згідно з законом.

Законами може бути встановлена відповідальність і за інші види правопорушень в галузі охорони атмосферного повітря.

Спори з питань охорони атмосферного повітря вирішуються у встановленому законом порядку.

Стаття 34. Відшкодування шкоди, завданої порушенням законодавства про охорону атмосферного повітря

Шкода, завдана порушенням законодавства про охорону атмосферного повітря, підлягає відшкодуванню у порядку та розмірах, встановлених законом.

РОЗДІЛ VIII МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Стаття 35. Участь України у міжнародному співробітництві в галузі охорони атмосферного повітря

Україна бере участь у міжнародному співробітництві в галузі охорони атмосферного повітря відповідно до законодавства України.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються норми міжнародного договору.

РОЗДІЛ IX ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

- подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів, що впливають з цього Закону;
  - розробити і затвердити нормативно-правові акти, передбачені цим Законом;
  - привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
  - забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.
3. Внести до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., №41, ст. 546; 1996 р., №15, ст. 70; 2000 р., №5, ст. 34) такі зміни:
- 1) у пункті «д» частини першої статті 17, пункті «ж» частини першої статті 18, пункті «д» частини першої статті 19 та пункті «в» статті 41 слова «викидів і» виключити;
  - 2) у пункті «ж» частини першої статті 20 слова «лімітів викидів і скидів» замінити словами «нормативів гранично допустимих викидів і лімітів скидів»;
  - 3) у статті 44:
    - частину першу викласти в такій редакції: «Збір за забруднення навколишнього природного середовища встановлюється на основі фактичних обсягів викидів, лімітів скидів забруднюючих речовин в навколишнє природне середовище і розміщення відходів»;
    - в абзаці першому частини другої слова «викидів і» виключити.

Президент України
Л.КРАВЧУК

м. Київ, 16 жовтня 1992 року №2707-ХП

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ЗАБОРОНУ ВВЕЗЕННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЕТИЛОВАНОГО БЕНЗИНУ ТА СВИНЦЕВИХ ДОБАВОК ДО БЕНЗИНУ

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, №6, ст. 44)

Стаття 1. Забороняється з 1 січня 2003 року ввезення на територію України етилованого бензину та свинцевих добавок до бензину.

Стаття 2. Забороняється з 1 січня 2003 року реалізація на території України етилованого бензину.

Стаття 3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк:

- подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що впливають із цього Закону;
- привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України Л.КУЧМА
м. Київ, 15 листопада 2001 року №2786-III

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 1 березня 1999 р. Київ №303

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ВСТАНОВЛЕННЯ НОРМАТИВІВ ЗБОРУ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА І СТЯГНЕННЯ ЦЬОГО ЗБОРУ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №1984 від 27.10.99 №1261 від 11.08.2000 №1426 від 26.10.2001 №1779 від 28.12.2001 №72 від 24.01.2002 №905 від 01.07.2002 №402 від 28.03.2003 №1115 від 17.07.2003 №2053 від 26.12.2003 №769 від 16.06.2004 №1790 від 31.12.2004 №626 від 21.07.2005 №1423 від 18.10.2006)

(У тексті постанови слова «Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки» в усіх відмінках замінено словами «Міністерство охорони навколишнього природного середовища» у відповідному відмінку згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

Відповідно до статті 44 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору (додається).
2. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям разом з органами Міністерства охорони навколишнього природного середовища забезпечити організацію справляння збору за забруднення навколишнього природного середовища згідно з Порядком, затвердженим цією постановою.
3. Міністерству охорони навколишнього природного середовища, Державній податковій адміністрації за погодженням з Міністерством фінансів і Міністерством економіки у тримісячний термін розробити і затвердити Інструкцію про порядок обчислення та сплати збору за забруднення навколишнього природного середовища.
4. Державному комітетові будівництва, архітектури та житлової політики за погодженням з Міністерством охорони навколишнього природного середовища, Міністерством фінансів і Міністерством економіки у тримісячний термін внести до нормативно-правових актів зміни і доповнення щодо встановлення та стягнення плати, яка справляється за скиди промислових та інших стічних вод у системи каналізації.
5. Міністерству охорони навколишнього природного середовища:
  - подати в шестимісячний термін Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо визначення та затвердження питомих показників викидів

забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище на одиницю використаної сировини або виробленої продукції для виробництва та технологічних процесів і в 1999 – 2000 роках розробити та затвердити зазначені питомі показники викидів;

- провести у 1999 – 2000 роках роботу, спрямовану на удосконалення порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища, і внести відповідні пропозиції Кабінетові Міністрів України.
6. Визнати такими, що втратили чинність:
    - постанову Кабінету Міністрів України від 13 січня 1992 р. №18 «Про затвердження Порядку визначення плати і стягнення платежів за забруднення навколишнього природного середовища та Положення про республіканський позабюджетний фонд охорони навколишнього природного середовища» (ЗП України, 1992 р., №2, ст. 38, №7, ст. 175; 1996 р., №8, ст. 255);
    - пункт 2 постанови Кабінету Міністрів України від 7 травня 1998 р. №634 «Про затвердження Положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища» (Офіційний вісник України, 1998 р., №19, ст. 692).
  7. Установити, що ця постанова набирає чинності з 1 січня 1999 року.

Прем'єр-міністр України В.ПУСТОВОЙТЕНКО

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 1 березня 1999 р. №303

ПОРЯДОК встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору

(У тексті Порядку слово «Мінекобезпеки» замінено словом «Мінекоресурсів» згідно з Постановою КМ №72 від 24.01.2002)

(У тексті Порядку слова «органи Мінекоресурсів» в усіх відмінках замінено словами «територіальні органи Мінекоресурсів» у відповідному відмінку згідно з Постановою КМ №905 від 01.07.2002)

(У тексті Порядку слово «Мінекоресурсів» замінено словом «Мінприроди» згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок визначає єдині на території України правила встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища, а також його стягнення.
2. Збір за забруднення навколишнього природного середовища (далі – збір) справляється за:
  - викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин (далі – викиди) стаціонарними та пересувними джерелами забруднення;
  - скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти (далі – скиди);
  - розміщення відходів.

Територіальні органи Мінприроди подають до органів державної податкової служби перелік підприємств, установ, організацій, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, яким в установленому порядку видано дозволи на викиди, спеціальне водокористування та розміщення відходів.

(Абзац п'ятий пункту 2 в редакції Постанови КМ №905 від 01.07.2002)

3. Нормативи збору за викиди стаціонарними джерелами забруднення та скиди, а також нормативи збору за розміщення відходів встановлюються відповідно до виду забруднюючих речовин та класу небезпеки відходів, наведених у таблицях 1.1, 1.7 і 1.9 додатка 1.

Враховуючи місцеві умови, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради за поданням територіальних органів Мінприроди можуть збільшувати перелік видів забруднюючих речовин, на які встановлюється збір за викиди і скиди. Нормативи збору за викиди і скиди цих забруднюючих речовин встановлюються за критеріями та відповідно до ставок, наведених у таблицях 1.2, 1.3, 1.8 додатка 1.

4. Суми збору, який справляється за викиди стаціонарними джерелами забруднення, скиди і розміщення відходів, обчислюються платниками збору самостійно на підставі затверджених лімітів (щодо скидів і розміщення відходів) виходячи з фактичних обсягів викидів, скидів і розміщення відходів, нормативів збору та визначених за місцем знаходження цих джерел коригуючих коефіцієнтів, наведених відповідно в таблицях додатків 1 і 2.

(Абзац перший пункту 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1779 від 28.12.2001, №905 від 01.07.2002)

Суми збору, який справляється за викиди пересувними джерелами забруднення, обчислюються платниками збору самостійно на підставі нормативів збору за ці викиди виходячи з кількості фактично використаного пального та його виду відповідно до таблиць 1.4 – 1.6 додатка 1 і визначених за місцем реєстрації платників коригуючих коефіцієнтів, наведених у таблицях 2.1, 2.2 додатка 2.

(Абзац другий пункту 4 із змінами, внесеними згідно з Постановою №905 від 01.07.2002)

(Пункт 5 виключено на підставі Постанови КМ №1779 від 28.12.2001)

6. *(Абзац перший пункту 6 виключено на підставі Постанови КМ №1779 від 28.12.2001)*

Ліміти скидів у водні об'єкти державного значення для первинних водокористувачів визначаються у дозволах на спеціальне водокористування, які видають територіальні органи Мінприроди.

Ліміти скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти місцевого значення для первинних водокористувачів визначаються у дозволах на спеціальне водокористування, які видаються місцевими державними адміністраціями, а в містах обласного значення – виконавчими органами рад за поданням територіальних органів Мінприроди.

Ліміти розміщення відходів визначаються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

7. Обсяги скидів, пов'язаних з проведенням планового ремонту каналізаційних мереж і споруд, включаються до загального ліміту скидів. Обсяги та умови проведення таких скидів погоджуються з територіальними органами Мінприроди. Збір,

який справляється за ці скиди, нараховується як за скиди, що проводяться в межах установлених лімітів.

У разі перевищення погодженого обсягу скидів та порушення умов їх проведення, пов'язаних з плановим ремонтом каналізаційних мереж і споруд, плата обчислюється як за понадлімітні скиди, а збитки, заподіяні навколишньому природному середовищу, відшкодовуються в установленому законодавством порядку.

8. За понадлімітні обсяги скидів і розміщення відходів збір обчислюється в установленому порядку в п'ятикратному розмірі.

У разі відсутності у платників збору затверджених в установленому порядку лімітів скидів і розміщення відходів збір справляється як за понадлімітні скиди та розміщення відходів відповідно до їх обсягів.

(Пункт 8 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1779 від 28.12.2001)

9. Розрахунки збору, базовий податковий (звітний) період для якого дорівнює календарному кварталу, подаються платниками органам державної податкової служби протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу, за місцем податкової реєстрації.

Остаточний річний розрахунок збору подається платниками до органів державної податкової служби за місцем податкової реєстрації платника протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного року.

(Абзац другий пункту 9 із змінами, внесеними згідно з Постановою №905 від 01.07.2002)

(Пункт 9 в редакції Постанов КМ №1261 від 11.08.2000, №1426 від 26.10.2001)

10. Збір сплачується платниками протягом 10 календарних днів, наступних за останнім днем граничного терміну подання розрахунку збору, за місцем податкової реєстрації.

(Пункт 10 в редакції Постанов КМ №1261 від 11.08.2000, №1426 від 26.10.2001)

11. Платники перераховують суми збору одним платіжним дорученням на рахунки, відкриті в територіальних органах Державного казначейства, які здійснюють розподіл цих коштів у співвідношенні, визначеному законом.

(Пункт 11 в редакції Постанов КМ №1261 від 11.08.2000, №905 від 01.07.2002)

12. Збір, який справляється за скиди та розміщення відходів у межах лімітів, відноситься на валові витрати виробництва та обігу, а за перевищення цих лімітів – справляється за рахунок прибутку, що залишається у розпорядженні юридичних осіб. Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності включають збір до складу витрат виробництва (обігу).

(Абзац перший пункту 12 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1261 від 11.08.2000, №1779 від 28.12.2001)

Збір, який справляється за викиди стаціонарними та пересувними джерелами забруднення, відноситься на валові витрати виробництва та обігу.

(Абзац другий пункту 12 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1779 від 28.12.2001)

Для бюджетних організацій збір за забруднення навколишнього природного середовища відноситься на видатки і передбачається в кошторисі доходів і видатків.

13. Платники несуть відповідальність за правильність обчислення та своєчасну сплату збору згідно із законодавством.

Не внесені своєчасно кошти збору стягуються з платників у встановленому законодавством порядку.

Сплата збору не звільняє юридичних і фізичних осіб від відшкодування збитків, завданих порушенням природоохоронного законодавства.

14. Контроль за дотриманням лімітів скидів та розміщення відходів здійснюється територіальними органами Мінприроди.

(Пункт 14 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1779 від 28.12.2001, №905 від 01.07.2002)

15. Контроль за своєчасністю та повнотою сплати збору здійснюється органами державної податкової служби.

Органи державної податкової служби залучають за попереднім узгодженням територіальні органи Мінприроди для перевірки правильності визначення платниками фактичних обсягів викидів та розміщення відходів. (Пункт 15 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ №905 від 01.07.2002)

(Пункт 15 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1984 від 27.10.99)

Додаток 1 до «Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стагнення цього збору», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. №303 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28 березня 2003 р. №402)

НОРМАТИВИ ЗБОРУ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Нормативи збору, який справляється за викиди основних забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення:

Таблиця 1.1

Назва забруднюючої речовини	Норматив збору, гривень/тонну
Азоту оксиди	80
Аміак	15
Ангідрид сірчистий	80
Ацетон	30
Бенз (о) пірен	101807
Бутилацетат	18
Ванадіюп'ятиокис	300
Водень хлористий	3
Вуглецю окис	3
Вуглеводні	4,5
Газоподібні фтористі сполуки	198
Тверді речовини	3
Кадмію сполуки	633
Марганець та його сполуки	633
Нікель та його сполуки	3225
Озон	80
Ртуть та її сполуки	3390
Свинець та його сполуки	3390
Сірководень	257
Сірковуглець	167
Спирт н-бутиловий	80
Стирол	584
Фенол	363
Формальдегід	198
Хром та його сполуки	2147

Нормативи збору, який справляється за викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення залежно від класу небезпечності:

Таблиця 1.2

Клас небезпечності	Норматив збору, гривень/тонну
I	572
II	131
III	19,5
IV	4,5

Для забруднюючих речовин, що не ввійшли до таблиці 1.1 нормативи збору слід застосовувати залежно від встановленого класу небезпечності забруднюючої речовини згідно з таблицею 1.2.

Нормативи збору, який справляється за викиди забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення залежно від установлених орієнтовно-безпечних рівнів впливу:

Таблиця 1.3

Орієнтовно-безпечний рівень впливу сполук (мг/куб. метрів)	Норматив збору, гривень/тонну
Менше 0,0001	24078
0,0001 - 0,001 (включно)	2063
0,001 - 0,01 (включно)	285
0,01 - 0,1 (включно)	80
0,1 - більше 10	3

Для забруднюючих речовин, які не ввійшли до таблиці 1.1 та на які не встановлено клас небезпечності, нормативи збору застосовуються залежно від установлених орієнтовно-безпечних рівнів впливу з таблицею 1.3.

Для забруднюючих речовин, на які не встановлено клас небезпечності та орієнтовно-безпечний рівень впливу, нормативи збору встановлюються як за викиди забруднюючих речовин I класу небезпечності.

Нормативи збору, який справляється за викиди в атмосферу забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення:

а) нормативи збору, який справляється за викиди в атмосферу забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення:

Таблиця 1.4

Вид пального	Норматив збору, гривень/тонну
Дизельне пальне	4,5
Бензин:Етелований	6
Неетілований	4,5
Зріджений нафтовий газ	6
Стиснений природний газ	3

б) нормативи збору, який справляється за викиди в атмосферу забруднюючих речовин морськими та річковими суднами:

Таблиця 1.5

Вид пального	Норматив збору, гривень/тонну
Бензин	9
Дизельне пальне	6
Мазут	4,5

в) нормативи збору, який справляється за викиди в атмосферу забруднюючих речовин залізничним транспортом

Таблиця 1.6

Вид пального	Норматив збору, гривень/тонну
Дизельне пальне	4,5

Нормативи збору, які справляються за скиди основних забруднюючих речовин у водні об'єкти, в тому числі у морські води

Таблиця 1.7

Назва забруднюючої речовини	норматив збору, гривень/тонну
Азот амонійний	52,5
органічні речовини (за показниками БСК 5)	21
Завислі речовини	1,5
Нафтопродукти	309
Нітрати	4,5
Нітрити	258
Сульфати	1,5
Фосфати	42
Хлориди	1,5

Нормативи збору, який справляється за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти залежно від концентрації забруднюючих речовин

Таблиця 1.8

Концентрація забруднюючих речовин	Норматив збору, гривень/тонну
Забруднюючі речовини з гранично допустимою концентрацією у воді рибогосподарських водойм (мг/л):до 0,001	4128
0,001 - 0,09	2993
0,1 - 1 (включно)	516
1 - 10	52,5
вище 10	10,5

Для забруднюючих речовин, що не ввійшли до таблиці 1.7, за нормативами збору беруться нормативи, наведені у таблиці 1.8.

За скиди забруднюючих речовин, на які не встановлено гранично допустиму концентрацію або орієнтовно-безпечний рівень впливу, за гранично допустиму концентрацію береться найменша величина гранично допустимої концентрації, наведена у таблиці 1.8.

У разі скидання забруднюючих речовин в озера, ставки норматив збору, який справляється за скид забруднюючих речовин у ці водні об'єкти, збільшується у 1,5 раза.

Норматив збору, який справляється за розміщення відходів:

Таблиця 1.9

Клас небезпеки відходів	Рівень небезпечності відходів	Норматив збору, гривень/тонну
I	надзвичайно небезпечні *	82,5
II	високонебезпечні	3
III	помірно небезпечні	0,75
IV	малонебезпечні	0,3
	малонебезпечні нетоксичні відходи гірничодобувної промисловості	0,03

* Норматив збору для:

- обладнання та приладів, що містять ртуть, елементи з іонізуючим випромінюванням, – 83 гривень/1 одиницю;
  - люмінесцентних ламп – 1,5 гривня/1 одиницю.
- За розміщення відходів, на які не встановлено класу небезпеки, за норматив збору береться норматив, встановлений за розміщення відходів I класу небезпеки.

Норматив збору за розміщення малонебезпечних нетоксичних відходів гірничодобувної промисловості у розмірі 0,03 гривні/тонну застосовується з 1 квітня 2003 року.

Нормативи збору за забруднення навколишнього природного середовища у 2006 році розраховуються з коефіцієнтом 2,373.

Платники збору за забруднення навколишнього природного середовища починаючи з 1 січня 2007 р. проводять індексацію його нормативів за формулою $H_i = H_n \times I / 100$,

де H_i – проіндексований норматив збору у поточному році, гривень за 1 тону (1 одиницю); H_n – базовий норматив збору, гривень за 1 тону (1 одиницю); I – індекс споживчих цін (індекс інфляції) за попередній рік, відсотків.

У разі коли індекс споживчих цін (індекс інфляції) за попередній рік не перевищує 100 відсотків, індексація нормативів збору не проводиться.

Під час проведення індексації базовими вважаються значення нормативів збору на 31 грудня 2006 р., а для нововведених нормативів – на 31 грудня року їх введення.

(Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1984 від 27.10.99, в редакції Постанови КМ №402 від 28.03.2003, із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №1115 від 17.07.2003, №2053 від 26.12.2003, №1790 від 31.12.2004, №626 від 21.07.2005, №1423 від 18.10.2006)

до «Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стагнення цього збору», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. №303

КОРИГУЮЧІ КОЕФІЦІЕНТИ

Коефіцієнт, який встановлюється залежно від чисельності жителів населеного пункту

Таблиця 2.1

Чисельність населення, тис. чоловік	Коефіцієнт
до 100	1
100,1 - 250	1,2
250,1 - 500	1,35
500,1 - 1000	1,55
понад 1000	1,8

Коефіцієнт, який встановлюється залежно від народногосподарського значення населеного пункту

Таблиця 2.2

Тип населеного пункту	Коефіцієнт
Організаційно-господарські та культурно-побутові центри місцевого значення з перевагою аграрно-промислових функцій (районні центри, міста районного значення, селища та села)	1
Багатофункціональні центри, центри з перевагою промислових і транспортних функцій (республіканський та обласні центри, міста державного, республіканського, обласного значення)	1,25
Населені пункти, віднесені до курортних	1,65

* Автономної Республіки Крим

** Якщо населений пункт одночасно має промислове значення та віднесений до курортних, застосовується коефіцієнт 1,65

Регіональні (басейнові) коефіцієнти:

Таблиця 2.3

Басейни морів і річок	Коефіцієнт
Азовське море	2
Чорне море	2
Дунай	2,2
Тиса	3
Прут	3
Дністер	2,8
Дніпро (кордон України - до м. Києва)	2,5
Дніпро (м. Київ включно - до Каховського гідровузла)	2,2
Дніпро (Каховський гідровузол включно - до Чорного моря)	1,8
Прип'ять	2,5
Західний Буг та ріки басейну Вісли	2,5
Десна	2,5
Південний Буг та Інгул	2,2
Ріки Кримського півострова	2,8
Сіверський Донець	2,2
Міус	2,2
Кальміус	2,2

Коефіцієнт, який встановлюється залежно від місця (зони) розміщення відходів у навколишньому природному середовищі

Таблиця 2.4

Місце (зона) розміщення відходів	Коефіцієнт
В адміністративних межах населених пунктів або на відстані менше 3 км від них за межами населених пунктів (на відстані більше 3 км від їх меж)	31

Коефіцієнт, який встановлюється залежно від місця розміщення відходів

Таблиця 2.5

Характер місця розміщення відходів	Коефіцієнт
Спеціально створені місця складування (полігони), що забезпечують захист атмосферного повітря та водних об'єктів від забруднення	1
Звалища, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів	3

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ**ПОСТАНОВА**

від 9 березня 1999 р. Київ №343

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ МОНИТОРИНГУ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ*(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1763 від 24.09.99)*

З метою упорядкування робіт, пов'язаних з проведенням моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря (додається).
2. Міністерству охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки разом з Міністерством охорони здоров'я, Державним комітетом по гідрометеорології, Міністерством з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи утворити в місячний термін міжвідомчу комісію з проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.
3. Міністерству охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки, Міністерству охорони здоров'я, Державному комітетові по гідрометеорології, Міністерству з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Раді міністрів Автономної Республіки Крим привести у 1999 році власні нормативно-правові акти у відповідність із затвердженим цією постановою Порядком.
4. Міністерству охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки разом з Державним комітетом по гідрометеорології, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи розробити і подати до 1 вересня 1999 р. Кабінетові Міністрів України проект Програми проведення в Україні моніторингу атмосферного повітря.

Прем'єр-міністр України В.ПУСТОВОЙТЕНКО

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 9 березня 1999 р. №343

ПОРЯДОК організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря

1. Цей Порядок встановлює основні вимоги до організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, визначає джерела його фінансування, взаємовідносини центральних органів виконавчої влади в організації та проведенні моніторингу.

Моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря (далі – моніторинг атмосферного повітря) проводиться з метою отримання, збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про рівень забруднення атмосферного повітря,

оцінки та прогнозування його змін і ступеня небезпечності та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень у галузі охорони атмосферного повітря.

Моніторинг атмосферного повітря є складовою частиною державної системи моніторингу довкілля України.

2. До об'єктів моніторингу атмосферного повітря належать:
  - атмосферне повітря, у тому числі атмосферні опади;
  - викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря.
3. До суб'єктів моніторингу атмосферного повітря належать Мінекобезпеки, Гідрометком, МНС, державна санітарно-епідеміологічна служба МОЗ, їх органи на місцях, підприємства, установи, організації, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану атмосферного повітря.

(Абзац перший пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №1763 від 24.09.99)

Для координації і вирішення поточних питань, пов'язаних із проведенням моніторингу атмосферного повітря, при Мінекобезпеки утворюється постійно діюча міжвідомча комісія з проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря (далі – міжвідомча комісія). Положення про міжвідомчу комісію затверджує Мінекобезпеки за погодженням з іншими суб'єктами моніторингу атмосферного повітря.

4. Моніторинг атмосферного повітря проводиться Мінекобезпеки разом з іншими суб'єктами моніторингу атмосферного повітря в рамках Програми проведення в Україні моніторингу атмосферного повітря та відповідних регіональних (місцевих) програм.
5. У результаті проведення моніторингу атмосферного повітря одержуються:
  - первинні дані контролю за викидами та спостережень за станом забруднення;
  - узагальнені дані про рівень забруднення на певній території за певний проміжок часу;
  - узагальнені дані про склад та обсяги викидів забруднюючих речовин;
  - оцінка рівнів та ступеня небезпечності забруднення для довкілля та життєдіяльності населення;
  - оцінка складу та обсягів викидів забруднюючих речовин.
6. Під час проведення моніторингу атмосферного повітря в обов'язковому порядку визначається наявність в атмосферному повітрі загальнопоширених забруднюючих речовин, показників та інгредієнтів атмосферних опадів, зазначених у списку А (додаток 1).

За рішенням місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, з урахуванням екологічної ситуації в регіоні, населеному пункті може додатково визначатися наявність в атмосферному повітрі забруднюючих речовин, зазначених у списку Б (додаток 2).

7. Мінекобезпеки та його органи на місцях разом з іншими суб'єктами моніторингу атмосферного повітря щорічно узагальнюють оцінки кількісного та якісного складу викидів забруднюючих речовин і стану забруднення атмосферного повітря, а також здійснюють прогноз його змін та впливу на довкілля і стан здоров'я населення.

Узагальнені дані подаються відповідним органам виконавчої влади або органам місцевого самоврядування для прийняття рішень, пов'язаних із

запобіганням негативним змінам у складі атмосферного повітря.

8. У разі виникнення надзвичайної ситуації (виявлення в атмосферному повітрі однієї або кількох речовин, кількість яких перевищує їх максимальні разові гранично допустимі концентрації, спричиненого аварією, катастрофою, стихійним лихом, що створило загрозу здоров'ю населення, призвело або може призвести до матеріальних втрат) інформація про це повинна негайно передаватися суб'єктами моніторингу атмосферного повітря органам виконавчої влади або органам місцевого самоврядування разом з пропозиціями про вжиття необхідних заходів для ліквідації наслідків аварії, катастрофи, стихійного лиха.
9. Фінансування робіт, пов'язаних з проведенням моніторингу атмосферного повітря, їх науково-методологічне та метрологічне забезпечення, а також взаємовідносини суб'єктів моніторингу атмосферного повітря здійснюються відповідно до Положення про державну систему моніторингу довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 р. №391 .

Додаток 1

до Порядку організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря

СПИСОК А

загальнопоширених забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, показників та інгредієнтів атмосферних опадів

Забруднюючі речовини в атмосферному повітрі

- Пил
- Діоксид сірки
- Оксид вуглецю
- Діоксид азоту
- Свинець та його неорганічні сполуки (в перерахунку на свинець)
- Бенз(а)пірен
- Формальдегід
- Радіоактивні речовини (за переліком, погодженим Мінекобезпеки, МОЗ, Держкомгідрометом, МНС)

Показники та інгредієнти атмосферних опадів

- Сульфати
- Хлор
- Азот амонієвий
- Нітрати
- Гідрокарбонати
- Натрій
- Калій
- Кальцій
- Магній
- pH
- Кислотність

Додаток 2

до Порядку організації та проведення моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря

СПИСОК Б

забруднюючих речовин, моніторинг яких проводиться на регіональному (локальному) рівні

- Аміак
- Анілін
- Бензол
- Водень хлористий
- Водень ціаністий
- Етилбензол
- Залізо та його сполуки (у перерахунку на залізо)
- Кадмій та його сполуки (у перерахунку на кадмій)
- Кислота азотна
- Кислота сірчана
- Ксилол
- Марганець та його сполуки (у перерахунку на діоксид марганцю)
- Мідь та її сполуки (у перерахунку на мідь)
- Миш'як та його сполуки (у перерахунку на миш'як)
- Нікель та його сполуки (у перерахунку на нікель)
- Озон
- Оксид азоту
- Ртуть та її сполуки (у перерахунку на ртуть)
- Сажа
- Сірководень
- Сірковуглець
- Толуол
- Фенол
- Фтористий водень
- Хлор
- Хлоранілін
- Хром та його сполуки (у перерахунку на хром)
- Цинк та його сполуки (у перерахунку на цинк)
- Радіоактивні речовини (за переліком, погодженим Мінекобезпеки, МОЗ, Держкомгідрометом, МНС)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 1 жовтня 1999 р. Київ №1825

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ПОЕТАПНОГО ПРИПИНЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЕТИЛОВАНОГО БЕНЗИНУ В УКРАЇНІ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №542 від 17.04.2002 №769 від 16.06.2004)

(У постанові слова «етильований», «неетильований», «Мінекобезпеки», «Мінеерго», «Комітет з питань стандартизації, метрології та сертифікації», «Міносвіти» замінено відповідно словами «етилований», «неетилований», «Мінекоресурсів», «Мінпаливенерго», «Держстандарт», «МОН», а слова «МЗЕЗторг» і «Міннауки» виключено згідно з Постановою КМ №542 від 17.04.2002)

З метою припинення використання етилового бензину в Україні Кабінет Міністрів України постановляє:

- Затвердити Програму поетапного припинення використання етилового бензину в Україні, що додається (далі – Програма).
- Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:
  - забезпечити здійснення передбачених Програмою першочергових заходів, внести до Кабінету Міністрів України проекти законів України та інших нормативно-правових актів у визначені нею терміни;
  - щороку до 1 березня інформувати Міністерство охорони навколишнього природного середовища про стан виконання завдань, передбачених Програмою.

(Абзац третій пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою №769 від 16.06.2004)

Прем'єр-міністр України В.ПУСТОВОЙТЕНКО

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕННЯ постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 1999 р. №1825

ПРОГРАМА

поетапного припинення використання етилового бензину в Україні

(У тексті Програми слово «Мінекоресурсів» замінено словом «Мінприроди» згідно з Постановою №769 від 16.06.2004)

Загальні положення

Ця Програма підготовлена з метою виконання Загальноєвропейської стратегії поступового припи-

нення використання етилового бензину та Протоколу про важкі метали до Конвенції 1979 року про транскордонне забруднення повітря на великі відстані, прийнятих у червні 1998 року у м. Орхус (Данія) на Четвертій Конференції міністрів «Навколишнє середовище для Європи».

Поетапне припинення використання етилового бензину є важливим заходом поліпшення стану навколишнього природного середовища і здоров'я населення України та Європи.

У 1998 році в Україні використано 5074 тис. тонн бензину, з них 4891,1 тис. тонн (96 відсотків) неетилованого, 182,9 тис. тонн (4 відсотки) етилового.

Вітчизняна нафтопереробна промисловість виробляє 90 відсотків низькооктанового бензину і 10 відсотків – високооктанового. У той же час попит на високооктановий бензин складає 35 відсотків, але українські нафтопереробні заводи, які використовують застарілі технології, не задовольняють попит на нього.

Майже половина необхідного бензину імпортується переважно з Росії та країн Балтії. У 1998 році в Україну було завезено 2030 тис. тонн бензину, з них 1 відсоток етилового.

Існуюча система ціноутворення та оподаткування не стимулює випуск та використання неетилового бензину в Україні.

Оплого-промислова ціна на вітчизняний бензин вища за імпортний у середньому на 2 відсотки, що ставить вітчизняного виробника у не вигідні умови і сприяє надходженню імпортного бензину.

Недостатній контроль за системою реалізації палива, відсутність прямих взаємозв'язків між його виробниками та реалізаторами призводить до того, що свинець може добавлятися в бензин на одному з етапів його розподілу. Затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р. №1442 Правила роздрібною торгівлі нафтопродуктами не передбачають роздільну систему зберігання і реалізації на автозаправних станціях етилового та неетилового бензину.

Для зменшення забруднення навколишнього природного середовища та поліпшення екологічної ситуації в країні Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 17 вересня 1996 р. №1139 «Про деякі питання ввезення імпортних автомобілів», якою передбачено, що з 1 січня 2003 р. забороняється експлуатація легкових автомобілів, не обладнаних пристроєм для нейтралізації ядучих фракцій вихлопних газів (каталізатором), але їх експлуатація можлива тільки за умови відсутності тетраетилсвинцю у бензині.

Метою розроблення цієї Програми є:

- припинення з 1 січня 2003 р. реалізації етилового бензину; (Абзац десятій розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)
- забезпечення не пізніше 1 січня 2002 р. частки неетилового бензину, що реалізується, на рівні 80 відсотків;
- установлення не пізніше 1 січня 2001 р. максимального вмісту свинцю в етиловоному бензині не більше 0,15 г/л, а в неетиловоному бензині – не більше 0,013 г/л.

Першочергові заходи реалізації Програми

Виконання Програми сприятиме реалізації таких першочергових заходів:

- здійснення реконструкції установок і введення виробничих потужностей, пов'язаних з виробництвом високооктанового неетилового бензину згідно з додатком І; (Абзац другий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- прийняття відповідних нормативно-правових актів щодо забезпечення припинення використання етилованого бензину в Україні згідно з додатком 2.

Механізм реалізації Програми

1. З метою нормативно-правового забезпечення реалізації Програми необхідно:

- переглянути діючі нормативно-правові акти щодо переведення автотранспорту України на використання неетилованого бензину;
- внести зміни до:
  - Закону України «Про ставки акцизного збору і ввізного мита на деякі товари (продукцію)» у частині встановлення ставок акцизного збору на бензин, що містить тетраетилсвинець, які збільшуються у 2 рази для низькооктанового бензину і у 1,5 рази для високооктанового бензину, а ставки специфічного ввізного мита – у 1,5 рази для всіх марок бензинів порівняно з неетилованим бензином;
  - Кодексу України про адміністративні правопорушення у частині встановлення адміністративної відповідальності за порушення правил торгівлі нафтопродуктами;
  - постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р. №1442 «Про затвердження Правил роздрібною торгівлі нафтопродуктами» у частині впровадження системи роздільного приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку етилованого та неетилованого бензинів;
- розробити та запровадити в установленому порядку державний стандарт на бензин з визначенням граничних норм вмісту свинцю, бензолу та ароматичних вуглеводнів, які б відповідали вимогам директив Європейського Союзу;

(Абзац восьмий пункту 1 виключено на підставі Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України проект закону України про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок.

(Абзац другий пункту 2 виключено на підставі Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

(Абзац третій пункту 2 виключено на підставі Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

3. Загальне керівництво реалізацією Програми здійснюватиметься Мінприроди разом із заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади. Центральні та місцеві органи виконавчої влади відповідальні за виконання першочергових заходів, передбачених у додатках 1 та 2 до цієї Програми. Мінприроди здійснює постійний контроль за ходом реалізації Програми і, за необхідності, вносить до Кабінету Міністрів України пропозиції щодо її вдосконалення.

Етапи реалізації Програми

Виконання Програми намічено завершити до 2004 року.

(Абзац перший розділу із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №542 від 17.04.2002)

На першому етапі (до 1 січня 2001 р.) заплановано створити необхідну нормативно-правову базу поступового припинення використання етилованого бензину, а саме:

- розробити та впровадити державний стандарт на бензин;

- внести зміни і доповнення до діючих законів та інших нормативно-правових актів;
- вирішити питання про джерела фінансування заходів, передбачених Програмою;
- припинити виробництво та імпорту етилованого бензину з вмістом свинцю понад 0,15 г/л.

На другому етапі (до 1 січня 2003 р.) передбачається:

(Абзац сьомий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- впровадити системи роздільного приймання, зберігання та відпуску етилованого та неетилованого бензинів;

(Абзац восьмий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- забезпечити реалізацію неетилованого бензину на рівні не менш як 80 відсотків;

(Абзац дев'ятий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- впровадити з 1 липня 2002 р. державний стандарт «ДСТУ 4063-2001. Бензини автомобільні. Технічні умови»;

(Абзац десятий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- заборонити ввезення та реалізацію на території України етилованого бензину і свинцевих добавок до нього.

(Абзац одинадцятий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- на третьому етапі (до 1 січня 2004 р.) планується:

(Абзац дванадцятий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- реконструювати установки і ввести виробничі потужності, пов'язані з виробництвом високооктанового неетилованого бензину, що дасть змогу припинити випуск етилованого бензину;

(Абзац тринадцятий розділу в редакції Постанови КМ №542 від 17.04.2002)

- організувати здійснення контролю за дотриманням екологічних показників нафтопродуктів, які реалізуються шляхом оптової та роздрібною торгівлі.

(Розділ доповнено абзацом чотирнадцятим згідно з Постановою КМ №542 від 17.04.2002)

Соціальні, економічні та екологічні наслідки реалізації Програми

Очікується, що реалізація заходів Програми сприятиме:

- зменшенню викидів свинцю від пересувних джерел у повітря міст і населених пунктів;
- розв'язанню проблеми зменшення викидів токсичних речовин, для чого необхідно обладнати автомобілі пристроями для нейтралізації ядучих фракцій відпрацьованих газів;
- поліпшенню стану навколишнього природного середовища та здоров'я населення України;
- підвищенню якості бензину;
- впровадженню нових економічних механізмів та концептуальних підходів до охорони навколишнього природного середовища;
- систематизації законодавства України у галузі охорони атмосферного повітря і гармонізації його із законодавством Європейського Союзу;
- розширенню міжнародного співробітництва і об'єднанню зусиль у справі охорони атмосферного повітря, виконанню зобов'язань України, що випливають з Протоколу про важкі метали до Конвенції 1979 року про трансграничне забруднення повітря на великі відстані.

Додаток 1
до Програми

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ, пов'язані з виробництвом бензину

Назва заходів та місце впровадження	Відповідальні Виконавці	Орієнтовна вартість, тис.грн.	В тому числі за рахунок			Терміни виконання
			Державного фонду охорони навколишнього природного середовища	власних коштів	вітчизняних та іноземних інвестицій	
Введення в експлуатацію установку з виробництва метилтретбутиловий ефір АТ «Лисичанськанафтооргсинтез»	Мінпаливенерго АТ «Лисичанськанафтооргсинтез»	3000	3000			1999-2002 рр.
Реконструкція установки каталітичного риформінгу із збільшенням потужності на 150 тис.тонн і замінити каталізатор на більш ефективний (P-56) АТ «Херсоннафтопереробка»	Мінпаливенерго АТ «Херсоннафтопереробка»	46000	12000	34000		2003 р.
Дообладнати установку каталітичного риформінгу блоком ізомеризації бензину АТ «Лукойл-Одеський НПЗ»	Мінпаливенерго, АТ «Лукойл-Одеський НПЗ»	50000	12000	38000		2002 р.
Завершення будівництва комплексу по випуску високооктанового неетилованого бензину в складі установок АВТ, каталітичного риформінгу та ізомеризації бензину АТ «НПК Галичина»	Мінпаливенерго, АТ «НПК «Галичина»	288000	16000	47000	225000	2004 р.
Заміна каталізатора на установці каталітичного риформінгу на більш ефективний (P-56) АТ «Нафтохімік Прикарпаття»	Мінпаливенерго АТ «Нафтохімік Прикарпаття»	3000	3000			1999-2000 р.
Введення в експлуатацію установки з виробництва монометиланліну ВАТ «Дніпроазот»	Мінпромполітики ВАТ «Дніпроазот»	24000	9000		15000	2002-2003 рр.
Усього:		414000	55000	119000	240000	

(Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №542 від 17.04.2002)

**ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ
щодо формування нормативно-правової бази**

Назва заходів	Відповідальні Виконавці	Орієнтовна вартість, тис.грн.	В тому числі за рахунок			Терміни виконання
			Державного фонду охорони навколишнього природного середовища	власних коштів	вітчизняних та іноземних інвестицій	
Розробка та впровадження державного стандарту України на автомобільні бензини	Мінпаливенерго Держстандарт Мінтранс Мінекоресурсів	70	35	35	-	2002 рік
Підготовка проекту Закону України про заборону ввезення і реалізації на території України етилованого бензину та свинцевих добавок	Мінекоресурсів Держмитслужба Мінпаливенерго	-	-	-	-	1999-2000 роки
Підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів України про запровадження систематичного контролю за якістю нафтопродуктів, що реалізуються в оптовій та роздрібній торгівлі.	Держстандарт Державна податкова адміністрація Мінпаливенерго	-	-	-	-	1999 рік
Підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін і доповнень до постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 1997 р. №1442 «Про затвердження «Правил роздрібної торгівлі нафтопродуктами»	Мінекоресурсів Мінекономіки Мінпаливенерго	-	-	-	-	1999 - 2000 роки
Підготовка проекту Закону про внесення змін і доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення	Мінекоресурсів Мініюст	-	-	-	-	2002 рік
Розробка та затвердження у встановленому порядку ДСТУ «Нафта і нафтопродукти. Маркування, пакування, транспортування і зберігання».	Мінпаливенерго Держстандарт Мінекоресурсів	10	10	-	-	2004 рік
Вирішення питання утилізації забрудненого свинцем бензину після очищення бензорозподільної системи від свинцю при переході на реалізацію неетилованого бензину	Мінекоресурсів	-	-	-	-	1999-2000 роки
Підготовка проекту Закону України про внесення змін і доповнень до Закону України «Про ставки акцизного збору і ввізного мита на деякі товари (продукцію)»	Мінекоресурсів Мінекономіки Мінфін Державна податкова адміністрація Мінпаливенерго	-	-	-	-	1999 рік
Підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін і доповнень до постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. №303 «Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору»; у частині платежів за викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря пересувними джерелами.	Мінекоресурсів Мінекономіки Мінфін	10	10	-	-	1999 рік
Підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін і доповнень до постанови Кабінету Міністрів України від 7 травня 1998 р. №634 «Про затвердження Положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища».	Мінекоресурсів Мінекономіки Мінфін	-	-	-	-	1999 рік

Назва заходів	Відповідальні Виконавці	Орієнтовна вартість, тис.грн.	В тому числі за рахунок			Терміни виконання
			Державного фонду охорони навколишнього природного середовища	власних коштів	вітчизняних та іноземних інвестицій	
Підготовка проекту рішення Кабінету Міністрів України про порядок перерахування та розподілу коштів, що надходять до фондів охорони навколишнього природного середовища від збору за забруднення атмосферного повітря у разі використання етилованого бензину	Мінекоресурсів Мінекономіки Мінфін	-	-	-	-	1999 рік
Видання буклетів, плакатів тощо. Створення теле-, кіно- і радіопрограм	Мінекоресурсів Держкомнауки, МОН Держстандарт	15	15	-	-	1999-2004 роки
Розроблення і впровадження державного стандарту «Нафтопродукти. Палива рідкі. Номенклатура показників»	Мінпаливенерго Мінекоресурсів Держстандарт	70	70	-	-	2004 рік
Підготовка проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державну екологічну інспекцію»	Мінекоресурсів Держстандарт Мініюст	-	-	-	-	2002 рік
Розроблення Положення про перевірку екологічних показників нафтопродуктів, що реалізуються шляхом оптової та роздрібної торгівлі	Мінекоресурсів Держстандарт Держгідрприємництво Мініюст Мінпаливенерго	70	70	-	-	2003 рік
Усього		245	210	35	-	

(Додаток 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №542 від 17.04.2002)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 29 листопада 2001 р. Київ №1598

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПЕРЕЛКУ НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИХ І НЕБЕЗПЕЧНИХ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН, ВИКИДИ ЯКИХ В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ ПІДЛЯГАЮТЬ РЕГУЛЮВАННЮ

На виконання статті 11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити перелік найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню (додається).

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 листопада 2001 р. №1598

ПЕРЕЛІК найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню

Найбільш поширені забруднюючі речовини

- Оксиди азоту
- Бенз(а)пірен
- Діоксид та інші сполуки сірки
- Оксид вуглецю
- Озон
- Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)
- Свинець та його сполуки
- Формальдегід

Небезпечні забруднюючі речовини

- Метали та їх сполуки
- Органічні аміни
- Леткі органічні сполуки
- Стійкі органічні сполуки
- Хлор, бром та їх сполуки
- Фтор та його сполуки
- Ціаніди
- Фреони
- Арсен та його сполуки

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 13 грудня 2001 р. Київ №1655

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБЛІКУ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

Відповідно до статті 31 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря (додається).
2. Міністерству екології та природних ресурсів розробити і погодити до 1 лютого 2002 р. з Державним комітетом статистики Інструкцію про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, видів і ступенів впливу на його стан фізичних та біологічних факторів.

(Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 29 грудня 1993 р. №1073 «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» (ЗП України, 1994 р., №5, ст. 113).

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 28

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 грудня 2001 р. №1655

ПОРЯДОК ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря

(У тексті Порядку слово «Мінекоресурсів» замінено словом «Мінприроди» згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок визначає єдину систему ведення в галузі охорони атмосферного повітря державного обліку об'єктів (підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності), які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і на стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, видів і ступенів впливу на його стан фізичних та біологічних факторів (далі – об'єкти, які справляють шкідливий вплив).
2. Державний облік ведеться з метою:
  - забезпечення державного контролю в галузі охорони атмосферного повітря та прогнозування зміни його стану;
  - розроблення державних, регіональних, місцевих екологічних програм та програм у галузі охорони здоров'я, здійснення інших заходів

- щодо зменшення ступеня забруднення атмосферного повітря;
- регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря із стаціонарних та пересувних джерел, ступенів впливу на його стан фізичних та біологічних факторів.

3. Державний облік включає:
  - взяття на облік об'єктів, які справляють шкідливий вплив;
  - ведення на об'єктах первинного обліку стаціонарних джерел, які справляють шкідливий вплив;
  - складення державної статистичної звітності в галузі охорони атмосферного повітря за стаціонарними та пересувними джерелами, які справляють шкідливий вплив;
  - проведення інвентаризації викидів та обсягів забруднюючих речовин на зазначених об'єктах.
4. Взяття на державний облік об'єктів, які справляють шкідливий вплив, здійснює Мінприроди за критеріями, встановленими цим Міністерством за погодженням з Держкомстатом.

Для взяття на державний облік зазначеними об'єктами проводиться інвентаризація видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, видів і ступенів впливу на його стан фізичних та біологічних факторів.
5. На об'єктах, узятих на державний облік, ведеться за встановленою формою первинна звітна документація, що стосується стаціонарних джерел, які справляють шкідливий вплив, роботи установок очищення газів, виконання заходів, пов'язаних із зменшенням обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

На підставі зазначеної документації складається державна статистична звітність, яка в установленому порядку надається територіальним органам Держкомстату та Мінприроди за місцезнаходженням підприємства.

Форми і терміни надання первинної, звітної документації, матеріалів інвентаризації, державної статистичної звітності в галузі охорони атмосферного повітря затверджуються Держкомстатом за поданням Мінприроди.

6. Визначення видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря із стаціонарних джерел, видів і ступенів впливу на його стан фізичних та біологічних факторів здійснюється шляхом проведення безпосередніх інструментальних вимірювань, розрахунків з використанням показників емісії (питомих викидів), які затверджуються Мінприроди.
7. Держкомстат та його територіальні органи:
  - здійснюють збирання, оброблення та узагальнення державної статистичної звітності в галузі охорони атмосферного повітря;
  - безоплатно надають Мінприроди та його територіальним органам, а також іншим органам виконавчої влади зведених статистичних даних у цій галузі (за погодженням переліком).
8. Мінприроди та його територіальні органи:
  - здійснюють збирання, оброблення та узагальнення матеріалів інвентаризації об'єктів, які справляють шкідливий вплив;
  - здійснюють оброблення державної статистичної звітності в галузі охорони атмосферного повітря, матеріалів інвентаризації та створюють банк даних про об'єкти, які справляють шкідливий вплив, про здійснювані і заплановані заходи, спрямовані на поліпшення стану атмосферного повітря.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 28 грудня 2001 р. Київ №1780

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ НОРМАТИВІВ ГРАНИЧНОДОПУСТИМИХ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН ІЗ СТАЦІОНАРНИХ ДЖЕРЕЛ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

Відповідно до статті 5 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел (додається).
2. Міністерству охорони навколишнього природного середовища України разом із заінтересованими органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать підприємства, установи та організації, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря із стаціонарних джерел, забезпечити протягом 2002-2007 років поетапне розроблення нормативів граничнодопустимих викидів.

(Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

3. Міністерству охорони навколишнього природного середовища України розробити до 1 червня 2002 р. і затвердити:

(Абзац перший пункту 3 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

- Методики визначення нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел;
- перелік типів устаткування, для яких розробляються зазначені нормативи.

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 28 грудня 2001 р. №1780

ПОРЯДОК розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел

(У тексті Порядку слово «Мінекоресурсів» замінено словом «Мінприроди» згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок визначає вимоги щодо розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин та їх сукупності, які містяться у складі пилогазоповітряних сумішей, що відводяться від окремих типів обладнання, споруд і надходять в атмосферне повітря із стаціонарних джерел.

2. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел визначаються за методикою, яка затверджується Мінприроди, з метою забезпечення дотримання нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря з урахуванням економічної доцільності, рівня технологічних процесів, технічного стану обладнання та газоочисних установок, вимог національного законодавства і законодавства Європейського Союзу та розробляються:
  - на одиницю маси за одиницю часу;
  - на одиницю продукції чи сировини.
 Стосовно допустимих викидів забруднюючих речовин або їх сумішей (включаючи ступінь розведення) встановлюються технологічні нормативи, що складаються з:
  - поточних технологічних нормативів – для діючих окремих типів обладнання, споруд на рівні підприємств з найкращою існуючою технологією виробництва аналогічних за потужністю технологічних процесів;
  - перспективних технологічних нормативів – для нових і таких, що проектується, будуються або модернізуються, окремих типів обладнання, споруд з урахуванням передових вітчизняних і світових досягнень у відповідній сфері.
 Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин визначаються у місці їх виходу.
3. Норматив граничнодопустимого викиду забруднюючої речовини із стаціонарного джерела на одиницю маси за одиницю часу встановлюється для певної фактичної масової швидкості у технологічному процесі.

Масова швидкість визначається як відношення всієї маси матеріалів, які використовуються в конкретному технологічному процесі (або в одній закінченій операції), до часу здійснення цього процесу.
4. Норматив граничнодопустимого викиду забруднюючої речовини із стаціонарного джерела на одиницю продукції чи сировини визначається як відношення кількості забруднюючої речовини, що викидається в атмосферне повітря, до обсягу продукції підприємства або використаної сировини.
5. Для нових стаціонарних джерел і таких, що проєктуються, будуються або модернізуються, окремих типів обладнання, споруд нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речо-

вин розробляються з урахуванням передових вітчизняних і світових технологій та досягнень у розробленні технологій зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

У разі коли законодавством Європейського Союзу для нових стаціонарних джерел і таких, що проєктуються, будуються або модернізуються, встановлено нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин, в Україні застосовуються норми цього законодавства.

6. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин для діючих стаціонарних джерел встановлюються за середніми показниками викидів, визначених для типів устаткування, де обсяги таких викидів є найменшими:
  - для 12 відсотків типів устаткування – за наявності 30 чи більше типів;
  - для 5 типів устаткування – за наявності менш як 30 типів.
7. Перелік типів устаткування, за якими розробляються нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, визначається Мінприроди.
8. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел розробляються заінтересованими органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать підприємства, установи, організації, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря із стаціонарних джерел, і затверджуються Мінприроди.
9. Мінприроди здійснює не рідше ніж один раз на 10 років перегляд нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел. Підставою для такого перегляду є:
  - необхідність запобігання або зведення до мінімуму загального впливу на навколишнє природне середовище викидів забруднюючих речовин;
  - наявність можливостей для зменшення викидів забруднюючих речовин та розроблення нових технологічних процесів з урахуванням економічної доцільності такого зменшення, технічного стану обладнання, газоочисних установок;
  - зміни у національному законодавстві та законодавстві Європейського Союзу щодо обмеження викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 13 березня 2002 р. Київ №299

ПРО ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ НОРМАТИВІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

Відповідно до статті 5 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок розроблення та затвердження нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (додається).
2. Міністерству охорони навколишнього природного середовища:

(Абзац перший пункту 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

- утворити до 1 липня 2002 р. міжвідомчу комісію з питань розроблення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря;
- затвердити разом з Міністерством охорони здоров'я до 1 січня 2003 р. Інструкцію про загальні вимоги до розроблення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря.

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2002 р. №299

ПОРЯДОК розроблення та затвердження нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря

(У тексті Порядку слово «Мінекоресурсів» замінено словом «Мінприроди» згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок встановлює механізм розроблення та затвердження науково обґрунтованих нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (далі – нормативи) з метою уникнення, зменшення чи запобігання негативним наслідкам забруднення атмосферного повітря.
2. Нормативи розробляються з урахуванням вимог міжнародних стандартів, норм, рекомендацій.
3. Для оцінки стану забруднення атмосферного повітря у місцях постійного чи тимчасового перебування людей встановлюються нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря, до яких належать:
  - нормативи якості атмосферного повітря;
  - граничнодопустимі рівні акустичного, електромагнітного, іонізуючого, інших видів впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря населених пунктів.
 Мінприроди визначає перелік забруднюючих речовин, фізичних та біологічних факторів, для яких розробляються нормативи.
4. Нормативи розробляються відповідно до інструкції, яка затверджується Мінприроди.

До розроблення нормативів Мінприроди залучає на конкурсній основі установи та організації.
5. Під час розроблення нормативів враховуються:
  - ступінь впливу фізичних та біологічних факторів на населення, їх граничнодопустимі рівні, концентрації забруднюючих речовин, встановлені МОЗ;
  - кліматичні умови;
  - вразливість представників флори і фауни та місць їх поширення;
  - вплив забруднення атмосферного повітря на історичні пам'ятки; техніко-економічне обґрунтування граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів і забруднення;
  - можливість транскордонного перенесення забруднюючих речовин.
6. З метою вирішення питань, пов'язаних з розробленням нормативів, утворюється міжвідомча комісія.

Положення про міжвідомчу комісію з питань розроблення нормативів екологічної безпеки затверджує Мінприроди.
7. Нормативи затверджуються Мінприроди.

Перегляд нормативів здійснюється один раз на п'ять років у порядку їх розроблення.

Підставою для перегляду нормативів є результати медичних та екологічних досліджень впливу на здоров'я людини та стан довкілля забруднюючих речовин, фізичних та біологічних факторів, змін генофонду, зменшення видового різноманіття, порушень рівноваги в екосистемах, змін клімату.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 13 березня 2002 р. Київ №300

ПРО ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ І ЗАТВЕРДЖЕННЯ НОРМАТИВІВ ГРАНИЧНОДОПУСТИМОГО РІВНЯ ВПЛИВУ ФІЗИЧНИХ ТА БІОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ СТАЦІОНАРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗАБРУДНЕННЯ НА СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

Відповідно до статті 5 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря (додається).
2. Міністерству охорони навколишнього природного середовища за погодженням з Міністерством охорони здоров'я до 1 січня 2003 р. розробити і затвердити Інструкцію про загальні вимоги до розроблення нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря.

(Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 31 грудня 1993 р. №1092 «Про затвердження Положення про порядок встановлення рівнів шкідливого впливу фізичних і біологічних факторів на атмосферне повітря» (ЗП України, 1994 р., №5, ст. 117).

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2002 р. №300

ПОРЯДОК розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря

(У тексті Порядку слово «Мінекоресурсів» замінити словом «Мінприроди» згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок встановлює механізм розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів, який здійснюється на стан атмосферного повітря (далі – нормативи).
2. Нормативи встановлюються для кожного стаціонарного джерела забруднення з урахуванням рівня, за умови додержання якого фізичний та біологічний вплив усіх стаціонарних джерел забруднення у тому чи іншому районі, враховуючи перспективи його розвитку, у визначений термін не перевищуватиме нормативи екологічної безпеки атмосферного повітря.

3. Перелік фізичних та біологічних факторів, а також критерії визначення стаціонарних джерел забруднення, для яких розробляються нормативи, встановлюються Мінприроди за погодженням з МОЗ.
4. Розроблення нормативів здійснюється підприємствами, установами, організаціями та громадянами – суб'єктами підприємницької діяльності (далі – суб'єкт господарювання) за власні кошти.
5. Для розроблення нормативів необхідно:
  - провести інвентаризацію стаціонарних джерел забруднення, зазначених у пункті 3 цього Порядку;
  - здійснити оцінку впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря;
  - оформити заявку на нормативи;
  - визначити заходи щодо:
    - досягнення нормативів з урахуванням найдосконаліших доступних технологій у частині зменшення впливу фізичних та біологічних факторів;
    - охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, ліквідації причин, наслідків забруднення атмосферного повітря;
    - остаточного припинення діяльності та приведення довкілля у задовільний стан;
    - додержання послідовності етапів технологічного процесу, коли є ризик перевищення встановлених нормативів;
    - здійснення контролю за додержанням встановлених нормативів та зниженням шкідливого впливу фізичних та біологічних факторів до нормативного рівня.
6. До розроблення нормативів суб'єкт господарювання може залучати установи, організації і заклади, яким Мінприроди надає право на розроблення документів, що обґрунтовують рівень впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря.
7. Документи оформляються відповідно до Інструкції про загальні вимоги до розроблення нормативів граничнодопустимого впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел на стан атмосферного повітря та подаються суб'єктом господарювання на погодження до установи державної санітарно-епідеміологічної служби.
8. Установа державної санітарно-епідеміологічної служби розглядає подані документи протягом 30 календарних днів від дня їх надходження і у разі відсутності зауважень погоджує їх.

У разі наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання.
9. Розроблені нормативи погоджуються з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у частині визначення термінів здійснення заходів щодо зниження шкідливого впливу фізичних та біологічних факторів до нормативного рівня.
10. Погоджені нормативи суб'єкт господарювання подає до територіального органу Мінприроди у письмовій та електронній формах.

Територіальний орган Мінприроди розглядає документи протягом 30 календарних днів і у разі відсутності зауважень затверджує нормативи.

У разі наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання.

Рішення про затвердження нормативів надсилається суб'єкту господарювання та установі державної санітарно-епідеміологічної служби.
11. Перегляд встановлених нормативів проводиться у разі зміни обсягів та/або технології виробництва.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 13 березня 2002 р. Київ №301

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ПОГОДЖЕННЯ І ВИДАЧІ ДОЗВОЛІВ НА ПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ ШТУЧНИМИ ЗМІНАМИ СТАНУ АТМОСФЕРИ ТА АТМОСФЕРНИХ ЯВИЩ У ГОСПОДАРСЬКИХ ЦІЛЯХ

Відповідно до статті 16 Закону України "Про охорону атмосферного повітря" Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок погодження і видачі дозволів на провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях (додається).
2. Міністерству екології та природних ресурсів за погодженням з Міністерством охорони здоров'я до кінця 2002 р. розробити і затвердити Інструкцію про загальні вимоги до оформлення документів на провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях.

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2002 р. №301

ПОРЯДОК погодження і видачі дозволів на провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях

1. Цей Порядок встановлює єдиний механізм погодження, видачі та анулювання дозволів на провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях (далі – дозвіл).

Дозвіл – це офіційний документ, який дає право підприємствам, установам, організаціям та громадянам – суб'єктам підприємницької діяльності (далі – суб'єкт господарювання) провадити діяльність, пов'язану із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ.
2. Дозвіл видається Мінекоресурсів за наявності позитивного висновку МОЗ, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Дозвіл видається безоплатно терміном на один рік.
3. Суб'єкт господарювання подає до Мінекоресурсів, МОЗ, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, органів місцевого самоврядування, на території яких планується провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях:
  - заяву;
  - засвідчену копію довідки про включення суб'єкта господарювання до ЄДРПОУ;
  - нотаріально засвідчений витяг із статуту, який підтверджує вид діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях;

- засвідчені копії документів, що підтверджують рівень освіти і кваліфікації, необхідний для провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях;
- обґрунтування діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, із зазначенням обсягу, виду, районів проведення робіт та його термінів;
- відомості про технічну оснащеність суб'єкта господарювання;
- засвідчену копію виданого Мінтрансом дозволу на використання повітряного простору;
- інформацію про хімічний склад та витрати реагентів, що використовуються під час провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, відомості щодо включення їх до державного реєстру небезпечних факторів, висновки МОЗ про можливість їх використання;
- опис технологій, що використовуються під час провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, висновки МОЗ на технологічне обладнання та технології щодо їх безпеки для здоров'я людини.

Зазначені документи готуються відповідно до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів на провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, яка затверджується Мінекоресурсів.

4. МОЗ, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, органи місцевого самоврядування, на території яких планується провадження діяльності, пов'язаної із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях, розглядають подані суб'єктом господарювання документи протягом 30 календарних днів з дати їх надходження та надають висновок щодо можливості видачі дозволу.
5. Мінекоресурсів розглядає надані суб'єктом господарювання документи разом з позитивними висновками МОЗ, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій та органів місцевого самоврядування протягом 30 календарних днів і у разі відсутності зауважень видає дозвіл.

Перший примірник дозволу видається суб'єкту господарювання, другий – передається МОЗ, а третій – разом з відповідними документами зберігається у Мінекоресурсів.

- За наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання.
6. Дозвіл анулюється Мінекоресурсів у разі:
    - подання суб'єктом господарювання заяви про анулювання дозволу;
    - прийняття в установленому порядку рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання;
    - зміни власника технологічного обладнання, за допомогою якого провадиться діяльність, пов'язана із штучними змінами стану атмосфери та атмосферних явищ у господарських цілях;
    - недотримання суб'єктом господарювання умов дозволу;
    - виникнення пов'язаних із змінами атмосферних явищ непередбачуваних ситуацій, які можуть негативно вплинути на стан довкілля та здоров'я населення.

7. Рішення Мінекоресурсів про відмову у видачі дозволу або його анулювання може бути оскаржено в судовому порядку.

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 13 березня 2002 р. Київ №302

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ ТА ОПЛАТИ РОБІТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИДАЧЕЮ ДОЗВОЛІВ НА ВИКИДИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ СТАЦІОНАРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ, ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ГРОМАДЯН – ПІДПРИЄМЦІВ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ТАКІ ДОЗВОЛИ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ
№769 від 16.06.2004)

(У назві і тексті слова «громадяни – суб'єкти
підприємницької діяльності» в усіх відмінках
замінено словами «громадяни – підприємці» у
відповідному відмінку згідно з Постановою КМ
№769 від 16.06.2004)

Відповідно до статті 11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців, які отримали такі дозволи (додається).
2. Міністерству охорони навколишнього природного середовища:
  - за погодженням з Міністерством охорони здоров'я протягом 2002 року розробити і затвердити Інструкцію про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців;
  - за погодженням з Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції визначити до 1 липня 2002 р. вартість робіт, пов'язаних з розробленням документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; затвердити:
  - у тримісячний термін – план робіт з видачі підприємствам, установам, організаціям та громадянам – підприємцям дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
  - у двомісячний термін – порядок обліку підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців, які отримали дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.
3. Установити, що дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, які були видані до прийняття цієї постанови підприємствам, установам, організаціям та громадянам – підприємцям в устано-

вленому законодавством порядку, діють протягом зазначеного у них терміну.

4. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 29 травня 1995 р. №364 «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» (ЗП України, 1995 р., №8, ст. 196).

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2002 р. №302

ПОРЯДОК

**проведення та оплати робіт, пов'язаних
з видачею дозволів на викиди забруднюючих
речовин в атмосферне повітря стаціонарними
джерелами, обліку підприємств, установ,
організацій та громадян – підприємців,
які отримали такі дозволи**

(У назві і тексті Порядку слова «громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності» в усіх відмінках замінено словами «громадяни – підприємці» у відповідному відмінку; у тексті слово «Мінекоресурсів» замінено словом «Мінприроди» згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок встановлює єдиний механізм проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.
2. Дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (далі – дозвіл) – це офіційний документ, який дає право підприємствам, установам, організаціям та громадянам – підприємцям (далі – суб'єкт господарювання) експлуатувати об'єкти, з яких надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші, за умови дотримання встановлених відповідних нормативів граничнодопустимих викидів та вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин протягом визначеного в дозволі терміну.
Дозвіл видається суб'єкту господарювання – власнику стаціонарного джерела викиду, з якого надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші.
3. Дозвіл видається безоплатно територіальними органами Мінприроди за погодженням з установами державної санітарно-епідеміологічної служби на термін не менш як п'ять років.
4. Для отримання дозволу суб'єкт господарювання:
  - оформляє заяву;
  - готує документи, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин;
  - проводить інвентаризацію стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, пілогазоочисного обладнання;
  - проводить оцінку впливу викидів забруднюючих речовин на стан атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони;
  - розробляє плани заходів щодо досягнення встановлених нормативів граничнодопусти-

мих викидів для найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин; охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; ліквідації причин і наслідків забруднення атмосферного повітря; остаточного припинення діяльності, пов'язаної з викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря, та приведення місця діяльності у задовільний стан; запобігання перевищенню встановлених нормативів граничнодопустимих викидів у процесі виробництва; здійснення контролю за дотриманням встановлених нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди;

- обґрунтовує розміри нормативних санітарно-захисних зон, проводить оцінку витрат, пов'язаних з реалізацією заходів щодо їх створення;
- проводить оцінку та аналіз витрат, пов'язаних з реалізацією запланованих заходів щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря;
- готує інформацію про отримання дозволу для ознайомлення з нею громадськості відповідно до законодавства.

Суб'єкт господарювання для розроблення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, може залучати установи, організації та заклади, яким Мінприроди надає право на розроблення цих документів.

5. Суб'єкт господарювання для отримання дозволу подає до територіального органу Мінприроди та установи державної санітарно-епідеміологічної служби у письмовій та в електронній формі документи, підготовлені відповідно до затвердженої Мінприроди Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців, а також вміщує в місцевих друкованих засобах масової інформації повідомлення про намір отримати дозвіл із зазначенням адреси місцевої держадміністрації, до якої можуть надсилатися зауваження громадських організацій та окремих громадян.
6. Установа державної санітарно-епідеміологічної служби розглядає заяву та документи на отримання дозволу протягом 30 календарних днів з дати надходження документів та у разі відсутності зауважень готує висновок щодо видачі дозволу, який надається суб'єкту господарювання.
У разі наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання.
7. Місцеві держадміністрації розглядають зауваження громадських організацій, у разі потреби організовують проведення їх публічного обговорення і протягом 30 календарних днів з дати опублікування інформації про намір суб'єкта господарювання отримати дозвіл повідомляють про це територіальний орган Мінприроди.
Територіальний орган Мінприроди аналізує зауваження та у разі необхідності пропонує суб'єкту господарювання врахувати їх під час підготовки дозволу до видачі.

8. Територіальний орган Мінприроди протягом 30 календарних днів розглядає заяву та документи на отримання дозволу і у разі відсутності зауважень видає дозвіл.

У разі наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання.

Рішення про видачу дозволу надсилається територіальним органом Мінприроди суб'єкту господарювання та установі державної санітарно-епідеміологічної служби.

9. Термін дії дозволу переглядається територіальним органом Мінприроди, який його видав, у разі, якщо:
  - ступінь забруднення атмосферного повітря зумовлює необхідність перегляду граничних значень викидів;
  - використання істотних досягнень у сфері розроблення найдосконаліших доступних технологій дає змогу значно зменшити викиди без додаткових витрат;
  - вимоги безпеки експлуатації під час виробничого процесу чи провадження діяльності зумовлюють необхідність застосування інших технологій;
  - має місце зміна напряму виробничої діяльності, що може призвести до істотних негативних наслідків для здоров'я людей та стану довкілля.
 Підставою для перегляду терміну дії дозволу є письмові звернення установ державної санітарно-епідеміологічної служби, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадськості.
10. Дозвіл анулюється територіальним органом Мінприроди, який його видав, у разі:
  - подання суб'єктом господарювання заяви про анулювання дозволу;
  - зміни власника стаціонарного джерела викидів;
  - прийняття в установленому порядку рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання.
 Територіальний орган Мінприроди у триденний термін з дня прийняття рішення в письмовій формі інформує власника про анулювання дозволу.
11. Для продовження терміну дії дозволу суб'єкт господарювання завчасно, не пізніше ніж за 30 календарних днів до його закінчення, подає заяву до територіального органу Мінприроди, який видав дозвіл, та установи державної санітарно-епідеміологічної служби.
12. Суб'єкти господарювання, які отримали дозволи, підлягають обліку в порядку, встановленому Мінприроди.
13. Виконання робіт, пов'язаних з підготовкою документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, здійснюється на договірних засадах.
Вартість цих робіт встановлюється Мінприроди за погодженням з Мінекономіки.
14. Рішення територіального органу Мінприроди про відмову у видачі дозволу, перегляд або продовження терміну його дії чи анулювання можуть бути оскаржені у судовому порядку.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 13 березня 2002 р. Київ №303

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ НОРМАТИВІВ ВМІСТУ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН У ВІДПРАЦЬОВАНИХ ГАЗАХ ТА ВПЛИВУ ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ ПЕРЕСУВНИХ ДЖЕРЕЛ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

Відповідно до статті 5 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок розроблення та затвердження нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря (додається).
2. Міністерству охорони навколишнього природного середовища разом з Міністерством охорони здоров'я, Міністерством промислової політики, Міністерством транспорту і Державним комітетом стандартизації, метрології та сертифікації затвердити до 1 січня 2003 р. Інструкцію про загальні вимоги до розроблення нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря.

(Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2002 р. №303

ПОРЯДОК

розроблення та затвердження нормативів
вмісту забруднюючих речовин
у відпрацьованих газах та впливу фізичних
факторів пересувних джерел забруднення
атмосферного повітря

(У тексті Порядку слово «Мінекоресурсів» замінено словом «Мінприроди» згідно з Постановою КМ №769 від 16.06.2004)

1. Цей Порядок визначає основні вимоги до розроблення та затвердження нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря (далі – нормативи).
2. Нормативи розробляються для кожного типу новоствореного пересувного джерела та(або) такого, що експлуатується на території України, з урахуванням вимог національного і міжнародного законодавства щодо забезпечення екологічної безпеки навколишнього природного середовища.
3. Для пересувних джерел, що експлуатуються, нормативи розробляються з урахуванням існуючих технологій, а для новостворених – з урахуванням найдосконаліших доступних технологій щодо зменшення вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, впливу фізичних факторів пересувних джерел та очищення відпрацьованих газів.
4. Для розроблення нормативів Мінприроди залучає на конкурсній основі установи та організації. Нормативи розробляються відповідно до Інструкції про загальні вимоги до розроблення нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря, яка затверджується Мінприроди.
5. Розроблені нормативи погоджуються з Мінтрансом, МОЗ, Мінпромполітики та Держстандартом і подаються на затвердження до Мінприроди.
6. Перегляд нормативів здійснюється у тому ж порядку, що і їх розроблення.

Підставою для перегляду нормативів є:

- наявність можливостей щодо зменшення вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря і відповідні технічні рішення;
- зміни у національному законодавстві та законодавстві Європейського Союзу щодо обмеження вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та впливу фізичних факторів пересувних джерел забруднення атмосферного повітря.

За наявності цих підстав нормативи підлягають перегляду протягом календарного року.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 29 березня 2002 р. Київ №432

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ВИДАЧІ ДОЗВОЛІВ НА ЕКСПЛУАТАЦІЮ УСТАТКУВАННЯ З ВИЗНАЧЕНИМИ РІВНЯМИ ВПЛИВУ ФІЗИЧНИХ ТА БІОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ, ПРОВЕДЕННЯ ОПЛАТИ ЦИХ РОБІТ ТА ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ І ГРОМАДЯН - СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ТАКІ ДОЗВОЛИ

Відповідно до статті 13 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок видачі дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря, проведення оплати цих робіт та обліку підприємств, установ, організацій і громадян - суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи (додається).
2. Міністерству екології та природних ресурсів:
  - за погодженням з Міністерством охорони здоров'я до 1 січня 2003 р. розробити і затвердити Інструкцію про загальні вимоги до оформлення документів для отримання підприємствами, установами, організаціями і громадянами - суб'єктами підприємницької діяльності дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу, фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря;
  - за погодженням з Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції визначити до 1 червня 2002 р. перелік і вартість робіт, пов'язаних з розробленням документів для отримання дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря;
  - затвердити:
    - у тримісячний термін - план робіт з видачі підприємствам, установам, організаціям та громадянам - суб'єктам підприємницької діяльності дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря;
    - у двомісячний термін - порядок ведення обліку підприємств, установ, організацій і громадян - суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали дозволи на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря.

Прем'єр-міністр України
А.КІНАХ

Інд. 33

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 березня 2002 р. №432

ПОРЯДОК

видачі дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря, проведення оплати цих робіт та обліку підприємств, установ, організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи

1. Цей Порядок встановлює єдині вимоги до видачі дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря, проведення оплати цих робіт та обліку підприємств, установ, організацій і громадян - суб'єктів підприємницької діяльності (далі - суб'єкт господарювання), які отримали такі дозволи.
2. Дозвіл на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря (далі - дозвіл) - це офіційний документ, який дає право суб'єктам господарювання експлуатувати існуюче та новостворене устаткування за умови дотримання встановлених нормативів граничнодопустимих рівнів впливу фізичних та біологічних факторів протягом визначеного в дозволі терміну.

Дозвіл видається суб'єкту господарювання - власнику джерела, що здійснює вплив на стан атмосферного повітря.

3. Дозвіл видається безоплатно територіальними органами Мінекоресурсів за погодженням з установами державної санітарно-епідеміологічної служби терміном не менш як на п'ять років.
4. Для отримання дозволу суб'єкт господарювання:
  - оформляє заявку;
  - розробляє нормативи граничнодопустимих рівнів впливу фізичних та біологічних факторів, які затверджуються територіальним органом Мінекоресурсів в установленому порядку;
  - розробляє план заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених нормативів граничнодопустимих рівнів впливу та/або умов дозволу;
  - готує інформацію про отримання дозволу для ознайомлення з нею громадськості відповідно до законодавства.
5. До розроблення документів, у яких обґрунтовуються рівні впливу фізичних та біологічних факторів, суб'єкт господарювання може залучати установи, організації та заклади, яким Мінекоресурсів надає право на розроблення таких документів.
6. Для отримання дозволу суб'єкт господарювання подає до територіального органу Мінекоресурсів та установи державної санітарно-епідеміологічної служби у письмовій та електронній формі документи, підготовлені відповідно до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, для отримання підприємствами, установами, організаціями і громадянами - суб'єктами підприємницької діяльності дозволів на експлуатацію устаткування з визначеними рівнями впливу фізичних та біологічних факторів на стан атмосферного повітря, а також вміщує в місцевих друкованих засобах масової інформації повідомлення про намір отримати дозвіл із

зазначенням адреси місцевої держадміністрації, до якої можуть надсилатися зауваження громадських організацій та окремих громадян.

7. Установа державної санітарно-епідеміологічної служби розглядає заяву та документи на отримання дозволу протягом 30 календарних днів з дати їх надходження і у разі відсутності зауважень готує висновок щодо видачі дозволу, який надається суб'єкту господарювання.

У разі наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання.

8. Місцева держадміністрація розглядає зауваження громадських організацій, у разі потреби організовує проведення їх публічного обговорення і не пізніше ніж протягом 30 календарних днів з дати опублікування повідомлення про намір суб'єкта господарювання отримати дозвіл інформує з цього питання територіальний орган Мінекоресурсів.

Територіальний орган Мінекоресурсів аналізує зауваження та у разі необхідності пропонує суб'єкту господарювання врахувати їх під час підготовки дозволу до видачі.

9. Територіальний орган Мінекоресурсів протягом 30 календарних днів розглядає заяву і документи на отримання дозволу та у разі відсутності зауважень видає дозвіл.

У разі наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання.

Рішення про видачу дозволу надсилається територіальним органом Мінекоресурсів суб'єкту господарювання та установі державної санітарно-епідеміологічної служби.

10. Термін дії дозволу переглядається територіальним органом Мінекоресурсів, який його видав, якщо:

- рівні впливу на атмосферне повітря фізичних та біологічних факторів зумовлюють необхідність перегляду їх граничних значень;
- використання досягнень у сфері розроблення найдосконаліших доступних технологій дає змогу значно зменшити вплив без додаткових витрат;

- вимоги безпеки експлуатації під час виробничого процесу чи провадження діяльності зумовлюють необхідність застосування інших технологій;
- має місце зміна напряму виробничої діяльності, що може призвести до істотних негативних наслідків для здоров'я людей та стану довкілля.

Підставою для перегляду терміну дії дозволу є письмові звернення установ державної санітарно-епідеміологічної служби, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадськості.

11. Дозвіл анулюється територіальним органом Мінекоресурсів, який його видав, у разі:

- подання суб'єктом господарювання заяви про анулювання дозволу;
- зміни власника джерела, що здійснює вплив на стан атмосферного повітря;
- прийняття в установленому порядку рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання.

Територіальний орган Мінекоресурсів у триденний термін з дня прийняття рішення в письмовій формі інформує суб'єкта господарювання про анулювання дозволу.

12. Для продовження терміну дії дозволу суб'єкт господарювання завчасно, не пізніше ніж за 30 календарних днів до його закінчення, подає заяву до територіального органу Мінекоресурсів, який видав дозвіл, та установи державної санітарно-епідеміологічної служби.

13. Суб'єкти господарювання, які отримали дозвіл, підлягають обліку у порядку, встановленому Мінекоресурсів.

14. Виконання робіт, пов'язаних з підготовкою документів, у яких обґрунтовуються рівні впливу фізичних та біологічних факторів, здійснюється на договірних засадах.

Вартість цих робіт встановлюється Мінекоресурсів за погодженням з Мінекономіки.

15. Рішення територіального органу Мінекоресурсів про відмову у видачі дозволу, перегляд або продовження терміну його дії чи анулювання може бути оскаржене у судовому порядку.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 15 жовтня 2003 р. Київ №610-р

ПРО СХВАЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО СКОРОЧЕННЯ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ, ЯКІ ПРИЗВОДЯТЬ ДО ПІДКИСЛЕННЯ, ЕВТРОФІКАЦІЇ ТА УТВОРЕННЯ ПРИЗЕМНОГО ОЗОНУ

Схвалити Концепцію реалізації державної політики щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які призводять до підкислення, евтрофікації та утворення приземного озону (додається).

Міністерству охорони навколишнього природного середовища разом з МОЗ, МОН, Мін'юстом, Мінтрансом, Мінагрополітики, Мінпромполітики, Мінпаливенерго, Національною академією наук, Держспоживстандартом розробити і затвердити у тримісячний строк заходи щодо реалізації зазначеної Концепції.

Прем'єр-міністр України В. Янукович

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 15 жовтня 2003 р. № 610-р

КОНЦЕПЦІЯ реалізації державної політики щодо скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які призводять до підкислення, евтрофікації та утворення приземного озону

Проблема

Сучасний стан забруднення атмосферного повітря викидами сполук сірки та азоту, летких органічних сполук і твердих частинок, а також вторинними забруднювачами, зокрема такими, як озон і продукти реакції аміаку (далі – забруднюючі речовини), негативно впливає на здоров'я населення, в цілому на екосистеми і розвиток сільськогосподарських культур, призводить до несприятливих екологічних наслідків, знищення рослинного покриву, пам'ятників історії та культури, знеліснення, підвищення кислотності води тощо.

Викиди, хімічні реакції в атмосфері та опади, що містять сполуки сірки й азоту, зумовлюють підкислення в наземних та водних екосистемах. Унаслідок застосування азотних добрив, які переносяться в атмосферному повітрі, порушується структура та функціонування екосистем, прискорюється

заростання водних об'єктів водоростями, виникає таке явище, як евтрофікація.

У нижніх шарах атмосфери унаслідок реакцій летких органічних сполук та оксидів азоту утворюється приземний озон, який є потужним фотохімічним окислювачем. Збільшення його вмісту у повітрі негативно впливає на здоров'я людей, тваринний і рослинний світ, зокрема на сільськогосподарські культури.

У великих містах та промислово розвинутих регіонах серйозною проблемою для здоров'я, пов'язаною із забрудненням атмосферного повітря, є негативний вплив твердих частинок. Висока їх концентрація може викликати загострення симптомів у хворих на астму, скорочення об'єму легень та підвищення рівня смертності.

Діюча система регулювання не передбачає встановлення жорстких нормативів на викиди забруднюючих речовин, ефективних економічних інструментів впливу на підприємства з метою скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Так, на підприємствах паливно-енергетичного комплексу використовується морально та фізично застаріле технологічне та очисне обладнання; а вугілля має найгірші показники щодо вмісту сірки, зольності, калорійності, що призводить до надмірних викидів сполук сірки і твердих частинок.

Повільно впроваджуються системи управління транспортними потоками з метою зменшення загальної кількості викидів. Використовується пальне, яке не відповідає екологічним вимогам європейських стандартів;

Не впроваджуються ефективні заходи для скорочення викидів аміаку у сільському господарстві;

Не дістають широкого застосування заходи, спрямовані на підвищення енергоефективності, енергозбереження і використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії.

Конвенцією про трансграничне забруднення атмосферного повітря на великій відстані 1979 року та протоколами до неї встановлено загальнообов'язкові правила щодо максимальних показників викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Україна як сторона Конвенції повинна забезпечити їх дотримання в повному обсязі.

Такий стан справ зумовлює необхідність прийняття Концепції та розроблення комплексу заходів із скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, які призводять до підкислення, евтрофікації та утворення приземного озону.

Суттєві фактори

Основними джерелами підкислення та евтрофікації є підприємства паливно-енергетичного комплексу, обробної та добувної промисловості, транспорт, сільське господарство.

На частку підприємств паливно-енергетичного комплексу у загальному обсязі викидів стаціонарних джерел у цілому по Україні припадає близько 30 відсотків викидів, у тому числі твердих речовин – 50, оксидів сірки – 68, оксидів азоту – 50 відсотків. За останні роки на підприємствах цієї галузі спостерігалася зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин переважно за рахунок скорочення обсягів виробництва енергії.

Пилоочисне обладнання на електростанціях було спроектоване ще в 60-70-ті роки і не відповідає сучасним екологічним вимогам. Запиленість унаслідок викидів димових газів в атмосферному повітрі перевищує європейські нормативи у 20 – 30 разів. Концентрація пилу на окремих електростанціях досягає 2500 міліграмів на 1 куб. метр, тоді як норма становить 100 міліграмів на 1 куб. метр. Концентрація оксиду сірки досягає 4000 (норма – 400), оксиду азоту – 2500 (норма – 650 міліграмів на 1 куб. метр). Очищення димових газів від оксидів сірки й азоту не передбачено на жодній електростанції країни. Роботи з упровадження сучасного газоочисного устаткування на електростанціях практично не ведуться через відсутність коштів.

Підприємства паливно-енергетичного комплексу належать до числа основних споживачів вугілля вітчизняних родовищ з підвищеним вмістом сірки та золи, що у разі зростання виробництва електроенергії на ТЕС без упровадження нових технологій підготовки палива та очищення димових газів може призвести до істотного збільшення викидів забруднюючих речовин і, як наслідок, до подальшого погіршення якості атмосферного повітря, ґрунтів, води.

У 2001 році викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря підприємств обробної промисловості становили 36,8 відсотка, вуглеводнів та летких органічних сполук підприємств добувної промисловості – 74,9 відсотка.

Одним із найбільших забруднювачів атмосферного повітря є транспортна галузь. У 2002 році транспортними засобами було викинуто в атмосферне повітря 2019,4 тис. тонн забруднюючих речовин, що становить 33 відсотки загального обсягу викидів по країні, у тому числі майже 29 відсотків оксидів азоту.

Протягом останніх п'яти років обсяги викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин від автотранспортних засобів зростали в середньому на 2 відсотки щороку. У багатьох містах, насамперед курортних, та в західному регіоні ці викиди перевищують 80 відсотків їх загального обсягу.

Підвищення рівня забруднення атмосферного повітря, пов'язане з викидами автотранспортних засобів, повсюдно спостерігається вздовж автомагістралей та у великих містах. Концентрація забруднюючих речовин в атмосферному повітрі та на ґрунті перевищує граничнодопустимі рівні у 5 – 7 разів.

На підприємствах сільського господарства збільшилися викиди майже всіх речовин, зокрема, пилу (недиференційованого за складом) – на 22 відсотки, оксидів азоту – 10, вуглеводнів та летких органічних сполук – на 20 відсотків. Лише викиди діоксиду сірки зменшилися на 5 відсотків. Викиди аміаку у 2001 році становили 378 тис. тонн, тобто майже 95 відсотків усіх викидів.

Мета й основні завдання Концепції

Метою цієї Концепції є визначення напрямів, пріоритетів, а також організаційних, соціально-економічних і матеріально-технічних засад реалізації державної політики у сфері обмеження та скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Основними завданнями Концепції є:

- створення державної системи регулювання скорочення викидів забруднюючих речовин;
- гармонізація природоохоронного законодавства України із законодавством ЄС щодо скорочення викидів забруднюючих речовин, викликаних антропогенною діяльністю, що призводять до підкислення, евтрофікації та підвищення вмісту приземного озону і може стати причиною негативно-

го впливу на здоров'я людини, природні екологічні системи і сільськогосподарські культури;

- організація вітчизняного виробництва сучасного технологічного та газоочисного устаткування, яке забезпечує мінімальні обсяги викидів забруднюючих речовин.

Упровадження Концепції

На основі завдань Концепції передбачається розроблення заходів щодо:

а) гармонізації природоохоронного законодавства України із законодавством ЄС щодо скорочення викидів забруднюючих речовин, зокрема:

- удосконалення діючого природоохоронного законодавства, що регулює діяльність, яка призводить до підкислення, евтрофікації та підвищення вмісту приземного озону;
- розроблення нормативів, технічних регламентів, що обмежують викиди забруднюючих речовин, і вимог до якості продуктів, що їх містять, з урахуванням директив Європейського Союзу і Протоколу про боротьбу з підкисленням, евтрофікацією та приземним озоном до Конвенції про трансграничне забруднення атмосферного повітря на великій відстані 1979 року;
- розроблення рекомендацій щодо запровадження належної сільськогосподарської практики з метою обмеження викидів аміаку;

б) технічних питань:

- проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин та створення банку даних щодо їх обсягів;
- упровадження на підприємствах технологічних процесів та устаткування, що забезпечуватимуть зменшення викидів забруднюючих речовин;
- здійснення заходів з підвищення енергоефективності, енергозбереження, використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії;
- використання екологічно безпечних транспортних засобів та сприяння розвитку систем управління транспортними потоками з метою зменшення ними загальної кількості викидів;
- організація вітчизняного виробництва технологічного та газоочисного устаткування для забезпечення мінімальних обсягів викидів забруднюючих речовин.

в) науково-методичних та інформаційно-освітніх питань:

- створення банку технологій, які дадуть змогу зменшити рівень забруднення атмосферного повітря;
- розширення обсягу видання науково-популярної та іншої літератури, організація випуску науково-пізнавальних теле-, радіопрограм;
- створення банку даних про рівень забруднення, склад та обсяги викидів відповідних забруднюючих речовин, одержаних за допомогою державної системи моніторингу довкілля.

Для організаційного забезпечення координації діяльності щодо реалізації положень Концепції передбачається створення Мінекоресурсів в установленому порядку робочої групи із числа фахівців заінтересованих центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій, провідних учених.

Фінансування заходів Концепції

Фінансування заходів Концепції передбачається здійснювати за рахунок коштів підприємств, а також фондів охорони навколишнього природного середовища всіх рівнів, інвестицій, коштів програм допомоги Європейського Союзу Україні та з інших джерел, не заборонених законодавством.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 28.01.2004р. Київ №37-р

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПЛАНУ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ АВТОМОБІЛЬНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ НА ДОВКІЛЛЯ НА 2004-2010 РОКИ

Кабінет Міністрів України постановляє:

- Затвердити план заходів щодо зменшення негативного впливу автомобільних транспортних

засобів на довкілля на 2004-2010 роки (далі – план заходів), що додається.

- Мінтранс, Мінпаливенерго, Мінпромполітики, Міністерству охорони навколишнього природного середовища, МВС, Мінекономіки, Держспоживстандарту передбачати щороку (включно до 2010 року) у бюджетних запитах кошти на виконання плану заходів.

- Контроль за виконанням плану заходів покласти на Міністерство охорони навколишнього природного середовища.

Прем'єр-міністр України В. ЯНУКОВИЧ

ПЛАН

заходів щодо зменшення негативного впливу автомобільних транспортних засобів на довкілля на 2004-2010 роки

	Найменування заходу	Відповідальні	Вартість робіт, тис. гривень		Строк виконання, роки
			усього	у тому числі за рахунок коштів державного бюджету	
1.	Розроблення змінних елементів нейтралізаторів, їх випробування та налагодження виробництва	Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Мінпромполітики, Мінтранс	750	150	2004-2008
2.	Проведення випробувань пристроїв, нових товарних та альтернативних видів палива, добавок і присадок до палива для визначення їх впливу на вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах автомобільних транспортних засобів та їх паливної економічності	Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Мінтранс, Мінпромполітики, Мінпаливенерго	1680	560	2004-2010
3.	Створення випробувального центру визначення відповідності автомобільних транспортних засобів, двигунів і систем нейтралізації відпрацьованих газів екологічним вимогам державних і міжнародних стандартів	Мінтранс, Мінпромполітики	12000	2800	2004-2010
4.	Розроблення, проведення випробувань та налагодження дослідного виробництва експрес-аналізаторів якості автомобільного палива за такими основними показниками, як детонаційна стійкість, фракційний склад, вміст ароматичних вуглеводнів, тиск насиченої пари та іншими, а також цетановим числом автомобільного дизельного пального	Мінтранс, Мінпромполітики, Мінпаливенерго, Міністерство охорони навколишнього природного середовища	500	280	2004-2007
5.	Розроблення інфрачервоних спектроскопічних багатоканальних газоаналізаторів та димомірів для контролю викидів автомобільних транспортних засобів, їх випробування та налагодження виробництва	Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Мінпромполітики, Мінтранс, МВС	400	240	2004-2007
6.	Розроблення та впровадження національних стандартів щодо екологічних вимог до нових автомобільних транспортних засобів, двигунів та змінних елементів каталітичних нейтралізаторів, гармонізованих з Правилами ЄЕК ООН	Мінтранс, Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Мінпромполітики, Держспоживстандарт	210	100	2005-2007

	Найменування заходу	Відповідальні	Вартість робіт, тис. гривень		Строк виконання, роки
			усього	у тому числі за рахунок коштів державного бюджету	
7.	Розроблення, удосконалення існуючих та впровадження національних стандартів на автомобільний бензин, дизельне паливо та газове паливо (газ природний стиснений, газ нафтовий зріджений для автомобільних транспортних засобів), які відповідають міжнародним (регіональним) стандартам	Мінпаливенерго, Мінтранс, Держспоживстандарт, Міністерство охорони навколишнього природного середовища	930	360	2004-2006
8.	Розроблення та впровадження національних стандартів щодо вимог до конструкції газобалонних автомобільних транспортних засобів, автомобільних газових балонів та газової паливної апаратури, гармонізованих з міжнародними (регіональними) стандартами	Мінтранс, Мінпромполітики, Держспоживстандарт	400	100	2004-2005
9.	Розроблення та впровадження національного стандарту щодо перевірки ефективності функціонування систем нейтралізації відпрацьованих газів і двигунів автомобільних транспортних засобів	Мінтранс, МВС, Держспоживстандарт	80	30	2004
10.	Розроблення проекту Порядку допуску до застосування пристроїв, які впливають на вміст забруднюючих речовин у відпрацьованих газах та паливну економічність автомобільних транспортних засобів	Мінтранс, Держспоживстандарт, Мінпромполітики, Мінекономіки, Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Мін'юст	30	30	- «-
11.	Розроблення проекту Порядку організації екологічного контролю автомобільних транспортних засобів	Міністерство охорони навколишнього природного середовища, МВС, Мінтранс, Держспоживстандарт, Мін'юст	30	30	- «-
12.	Подання Кабінету Міністрів України пропозицій щодо удосконалення порядку справляння збору за забруднення навколишнього природного середовища пересувними джерелами	Міністерство охорони навколишнього природного середовища, Мінпаливенерго, Державна податкова адміністрація, Мінекономіки, Мінфін, Мін'юст	-	-	- «-
	Разом		17010	4680	

НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВ ТА ВІДОМСТВ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЯДЕРНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НАКАЗ

від 10 лютого 1995р. Київ №7
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
15 березня 1995 р. №61/597

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ІНСТРУКЦІЇ ПРО ЗМІСТ ТА ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН НА ПІДПРИЄМСТВІ

Відповідно до ст.31 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», ст.4 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» та з метою удосконалення розробки екологічних нормативів,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві, що додається.
2. Управлінню регулювання природоохоронної діяльності (В.Горбунову) та Секретаріату (О.Даниляк) до 1 квітня 1995 р. забезпечити розсилку Інструкції органам Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України на місцях, заінтересованим міністерствам і відомствам.
3. Керівникам органів Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України на місцях забезпечити додержання вимог зазначеної Інструкції.
4. Вважати такими, що не застосовуються в Україні: «Рекомендации по составу и оформлению технического отчета по санитарно-техническому обследованию вентиляционных выбросов», Серія АЗ-928 (Держбуду СРСР, Державний проектний інститут Сантехпроект, М.1985р.) і «Временные рекомендации по проведению инвентаризации вентиляционных выбросов», Серія АЗ-814 (Держбуду СРСР, Державний проектний інститут Сантехпроект, М.1980 р.).
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра В.Шевчука.

Міністр
Ю.Костенко

Затверджено
наказом Міністерства охорони навколишнього
природного середовища та ядерної безпеки
України від 10 лютого 1995 р. №7

Інструкція про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві КНД 211.2.3.014-95

1. Загальні положення

Відповідно до ст.31 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та ст.4 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» нормування у галузі охорони атмосферного повітря проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони атмосферного повітря від забруднення.

1.1. Інструкція про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві (далі Інструкція) містить в собі методичні вказівки по змісту та оформленню необхідних документів для створення звіту по інвентаризації викидів забруднюючих речовин, які утворюються на підприємстві з урахуванням технологічного процесу та його особливостей.

1.2. В Інструкції узагальнені та викладені основні вимоги до:

- порядку проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин і представлення її в органі Мінекобезпеки України;
- оформлення звіту по проведенню інвентаризації викидів забруднюючих речовин.

1.3. Застосування даної Інструкції обов'язкове при проведенні інвентаризації викидів забруднюючих речовин виробничими об'єднаннями і промисловими підприємствами, організаціями і установами (далі – підприємства), які мають викиди забруднюючих речовин в атмосферу, незалежно від відомчого підпорядкування і форм власності.

1.4. Інвентаризація включає в себе характеристику технології, газоочисних установок з точки зору утворення і відведення забруднюючих речовин, визначення параметрів стаціонарних джерел викидів, а також характеристику неорганізованих джерел.

Інвентаризація викидів забруднюючих речовин може проводитись як в повному обсязі, так і вибірково по визначенню параметрів окремих джерел утворення або викидів, визначенню якісних і кількісних характеристик окремих забруднюючих речовин, що відводяться в атмосферне повітря при експлуатації технологічного обладнання.

1.5. Обсяг інвентаризації викидів визначається залежно від поставленої мети у відповідності з вимогами законодавчих актів та нормативних документів по даному питанню.

1.6. Матеріали інвентаризації використовуються для:

- розробки нормативів утворення забруднюючих речовин, які відводяться у атмосферне повітря при експлуатації технологічного та іншого обладнання, споруд та об'єктів;
  - розробки нормативів гранично допустимих викидів;
  - регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферу;
  - здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря;
  - розробки короткострокових і довгострокових планів заходів підприємств;
  - розробки екологічних програм по зниженню викидів забруднюючих речовин в атмосферу.
- 1.7. При інвентаризації викидів забруднюючих речовин використовуються матеріали:
- прямих методів вимірів, які ґрунтуються на проведенні безпосередніх інструментальних вимірів;
  - розрахункових методів;
  - матеріали технологічного регламенту та проектних показників. В необхідних випадках для розрахунку кількісних характеристик викидів повинні застосовуватись галузеві методики, затверджені органами Мінекобезпеки України.
- 1.8. Інвентаризацію викидів забруднюючих речовин підприємство проводить в строки, встановлені Кабінетом Міністрів України, рішеннями місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, органів Мінекобезпеки України.
- У випадку зміни параметрів джерел викидів, зареєстрованих у звіті по інвентаризації викидів забруднюючих речовин, підприємство, при необхідності, проводить інвентаризацію викидів в повному обсязі або вибірково без відповідних вказівок вищезазначених органів і представляє звіт в органи Мінекобезпеки України.
- 1.9. Відповідальність за достовірність результатів, повноту і якість інвентаризації, а також за якість представленого звіту несе організація, яка виконала дану роботу.
- Підприємство несе відповідальність за виконання в установлені терміни інвентаризації викидів, а також за своєчасне представлення необхідної інформації, щодо ведення техпроцесів (техрегламентів, режимні карти, сировини, що використовується і т.д.) та створення необхідних умов по проведенню вимірів.
- 1.10. Інвентаризацію викидів забруднюючих речовин в атмосферу на підприємстві виконують спеціалізовані організації, відповідні підрозділи підприємств, які мають певний досвід роботи, технічне обладнання і знаходяться на обліку в Мінекобезпеки України*).
- 1.11. Матеріали звіту інвентаризації викидів забруднюючих речовин затверджуються керівником підприємства, для якого виконується інвентаризація, відповідним записом і печаткою на звіті (додаток №1). Матеріали звіту по інвентаризації викидів, з моменту затвердження його керівником підприємства, зберігаються на підприємстві до проведення наступної інвентаризації. За результатами проведеної вибіркової інвентаризації, у випадку необхідності, вносяться відповідні зміни в матеріали повної інвентаризації викидів підприємства.
- 1.12. Звіт про інвентаризацію викидів забруднюючих речовин подається в органи Мінекобезпеки для реєстрації у вигляді роздрукованого звіту (один

* Пункт вводиться в дію відповідно до встановленого органами Мінекобезпеки порядку проведення реєстрації організації, які займаються інвентаризацією викидів та розробкою екологічних нормативів.

уванням сучасних технологічних можливостей, прогресивних маловідходних технологій, комплексного використання сировини, удосконаленого газопилоочисного обладнання та інше.

- 1.15.14. Концентрація забруднюючих речовин – кількість забруднюючої речовини в певному об'ємі або ваговій одиниці в газах, що відходять в атмосферне повітря.
- 1.15.15. Газоочисна установка – споруда, призначена для вловлювання з відхідних газів або вентиляційного повітря наявних в них шкідливих домішок, яка складається з газоочисних апаратів, допоміжного обладнання і комунікацій.

2. Зміст звіту по проведенню інвентаризації викидів забруднюючих речовин в атмосферу на підприємстві

Звіт по інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві повинен мати такі розділи:

- 2.1. Відомості про підприємство:
- повне і коротке найменування підприємства;
  - поштовий індекс, адреса;
  - міністерство чи відомство, якому підпорядковане підприємство;
  - вид економічної діяльності у відповідності з класифікатором;
  - дані про наявність на підприємстві служби по охороні атмосферного повітря, лабораторії по контролю стану навколишнього природного середовища;
- 2.2. Загальна частина:
- мета і завдання виконання інвентаризації викидів;
  - перелік договорів, на основі яких виконуються роботи;
  - найменування організації, яка виконувала роботи по інвентаризації, її реквізити, копія реєстраційного свідоцтва;
  - методики виконання робіт з посиланням на стандарти, нормативи, нормативно-методичну літературу та довідковий матеріал; – методики, по яких проводились прямі інструментально-лабораторні вимірювання, засоби виміру, їх похибка;
  - методики, які використовуються при визначенні величин викидів розрахунковим методом.
- 2.3. Об'ємно-планувальні рішення промплощадки:
- графічні матеріали: карта-схема підприємства з нанесеними корпусами і розміщеними в них виробництвами, номер джерела викиду, в т.ч. відкритих ділянок зберігання сировини і матеріалів, які можуть бути джерелами викидів забруднюючих речовин в атмосферу, стоянки автомобілів, тощо;
  - особливості розміщення підприємства: характер забудови території, що прилягає до промплощадки з вказівкою промислових підприємств, що на ній розташовані.
- 2.4. Характеристика джерел утворення забруднюючих речовин.
- 2.4.1. Характеристика технології виробництва та технологічного обладнання, опис продукції, яка випускається підприємством, основна сировина, що використовується, її хімічний склад по ГОСТу або аналізу заводської лабораторії (дані повинні бути пов'язані з балансовою схемою матеріальних потоків), кількість витраченого основного і резервного палива, його якісні характеристики. При цьому необхідно враховувати наявність у газах, що

відходять, забруднюючих речовин, які утворюються в ході ведення технологічного процесу.

Визначення забруднюючих речовин, їх кількісних та якісних характеристик надається в додатку №2 (таблиця 2.1).

- 2.4.2. Характеристика джерел утворення надається по технологічному обладнанню, техпроцесу або його етапу.
- 2.4.3. Кількісна та якісна характеристики джерел утворення надаються на основі прямих вимірювань забруднюючих речовин, проектних даних або технологічного регламенту. У випадку відсутності одного з показників (величини, визначеної прямими вимірами, взятої з проектних матеріалів або техрегламенту) вказується причина неможливості їх визначення. Надається характеристика максимальних і мінімальних фактичних концентрацій, які одержані безпосередньо інструментальними вимірами, при веденні технологічного процесу за технологічним обладнанням (агрегатом) на кожному з етапів технологічного процесу і відповідному йому навантаженню, а також проектне значення концентрацій (мг/куб.м) при номінальному навантаженню обладнання. У випадку зміни проектних показників вказується значення концентрацій по останньому технологічному регламенту.
- 2.5. Характеристика джерел викидів забруднюючих речовин.
- 2.5.1. В розділі надаються параметри джерел викидів, потужність та інші відомості у відповідності з додатком №2 (таблиця 2.2.).
- Визначення забруднюючих речовин, їх кількісних та якісних характеристик проводиться на основі прямих вимірювань забруднюючих речовин, проектних даних (або технологічного регламенту) та розрахункових методів.
- 2.5.2. Величина викиду, на основі прямих вимірювань, визначається на номінальному навантаженні технологічного обладнання на різних етапах технологічного процесу, які істотно відрізняються величинами викиду. При цьому за максимальну фактичну величину викиду приймається найбільший викид, що визначений при обстеженні технологічного процесу.
- Проектна величина викиду береться з технологічних регламентів, що входять в проектні матеріали на будівництво, реконструкцію, техпереобладнання і т.д., а у випадку модернізації техпроцесу, в ході їх експлуатації, за матеріалами останнього затвердженого техрегламенту.
- Величина викиду розрахунковим методом визначається згідно з методиками, погодженими з Мінекобезпеки України.
- 2.5.3. Показники, передбачені таблицею 2.2 (графи 14, 15-16, 17-18), які виконані прямими вимірами, розрахунковими методами чи взяті з проекту (або з техрегламенту), є обов'язковими. При цьому, у випадку відсутності одного з показників вказується причина неможливості його визначення. Одержані показники аналізуються і за визначеною величину приймається показник, який найбільш відображає викиди від діючого технологічного обладнання при нормальних умовах його експлуатації.
- 2.5.4. В розділі також подається інформація про викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел (враховуються викиди забруднюючих речовин, які утворюються від пересувних

джерел в межах промплощадки, від внутрішнього заводського транспорту, стоянок автомобілів і т.д.). Розрахунок викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел проводиться розрахунковими методами за методами, погодженими органами Мінекобезпеки України.

2.5.5. Первинні матеріали результатів вимірів і результати, які одержані розрахунковим методом, додаються до звіту по інвентаризації.

2.6. Характеристика газоочисних установок.

В розділі надається характеристика газоочисних установок, їх технічний стан, ефективність роботи, параметри пилогазоповітряної суміші і інша інформація у відповідності з таблицею 2.3 (додаток №2).

2.7. Характеристика викидів забруднюючих речовин від основних виробництв.

В таблиці 2.4. (додаток №2) приводиться характеристика викидів забруднюючих речовин в

атмосферу від основних виробництв, перелік яких визначається органами Мінекобезпеки України.

При визначенні річних викидів забруднюючих речовин враховується коефіцієнт корисної дії (ККД) очиски ГОУ. У випадку 2-3 ступінчатої очиски ККД вказується в цілому.

2.8. Висновки та рекомендовані заходи по експлуатації і налагодці технологічного обладнання та газоочисних установок.

В розділі приводиться аналітичний матеріал, який стосується особливостей експлуатації на даному підприємстві технологічного обладнання і газоочисних установок, використання промислових технологій, їх відповідності світовому науково-технічному рівню, а також можливі заходи по зниженню викидів забруднюючих речовин в атмосферу.

Додаток №1
до Інструкції
про зміст та порядок складання звіту
проведення інвентаризації викидів
забруднюючих речовин на підприємстві

Міністерство (відомство)
Виробниче об'єднання

“Затверджую”

_____

посада керівника підприємства

(підпис)

Дата _____ М. П. _____

Звіт

по інвентаризації викидів забруднюючих речовин

на _____

(найменування підприємства)

Посада керівника організації,
яка проводила інвентаризацію _____

(підпис)

Дата _____ М. П. _____

Місто – рік

Додаток №2

до Інструкції

про зміст та порядок складання звіту
проведення інвентаризації викидів
забруднюючих речовин на підприємстві

ТАБЛИЦІ ДО РОЗДІЛУ 2

ЗМІСТ ЗВІТУ ПО ПРОВЕДЕННЮ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРУ

Характеристика джерел утворення забруднюючих речовин

Таблиця 2.1

Виробництво	№ джер. викиду	№ вент. установки	Джерело утворення забруднюючої речовини	
			найменування	кількість
1	2	3	4	5

Етапи технологічного процесу	Завантаження технологічного обладнання	Об'ємна витрата газу, м ³ /с	Температура, °С	Забруднююча речовина	
				код	найменування
6	7	8	9	10	11

Значення концентрації забруднюючих речовин, мг/м ³				Методика визначення показників
фактична		проектне значення	за тех. регламентом *	
максимальна	мінімальна			14
12	13	14	15	16

* Примітка: у випадку зміни проектних показників, вказується значення концентрації по останньому технологічному регламенту.

Пояснення до таблиці 2.1

в графі 1 - вказується, до якого виробництва відносяться джерела утворення забруднюючих речовин (агломераційне, шлако-переробне, віскози та інші);

в графі 2 - номер джерела викиду;

в графі 3 - номер вентиляційної установки;

в графі 4 - найменування установок, агрегатів, де безпосередньо утворюються забруднюючі речовини (парові котли, доменні печі, промивні колони та інші), а також основні джерела утворення неорганізованих викидів (нещільності обладнання, ставки-відстоювачі, шламові поля та інші);

в графі 5 - кількість одиниць технологічного обладнання;

в графі 6 - етапи (операції) технологічного процесу;

в графі 7 - інформація по завантаженню технологічного обладнання (наприклад: по котлоагрегатах випробування проводиться при завантаженні приблизно 0.30 мах, 0.50 мах, 0.75 мах, і 100 мах);

в графі 8 - об'ємна витрата газу, що відповідає максимальній фактичній концентрації (куб.м/сек);

в графі 9 - температура газоповітряної суміші С;

в графі 10 - «код забруднюючої речовини» міститься в списку «Перелік і коди речовин забруднюючих атмосферне повітря», якщо код забруднюючої речовини відсутній, необхідно звертатись в органи Мінекобезпеки України;

в графі 11 - найменування забруднюючої речовини, що утворюється;

в графах 12 – 13 – максимальна і мінімальна фактичні концентрації, які одержані безпосередньо інструментальними вимірами, при веденні технологічного процесу за технологічним обладнанням (агрегатом) на кожному з етапів технологічного процесу і відповідному його навантаженні;

в графі 14 - проектне значення концентрації мг/куб.м;

в графі 15 - значення по технологічному регламенту (мг/куб.м), у випадку зміни проектних показників вказується значення концентрації по останньому технологічному регламенту;

в графі 16 - надається перелік методик визначення концентрації забруднюючої речовини, об'ємних витрат газу, відбору проб, які погоджені органами Мінекобезпеки України.

Основні вимоги по відбору проб здійснюються згідно з Інструкцією по відбору проб з газопилових потоків.

Характеристика джерел викидів забруднюючих речовин

Таблиця 2.2.

№ джерела викидів	Найменування джерела	Висота джерела викиду, м	Діаметр джерела викиду, м	Координати джерела				
				точкового або початку лінійного, центру симетрії площинного, м		другого кінця лінійного, ширина і довжина площинного, м		
				X1	Y1	X2	Y2	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Кут довжини площинного джерела відносно ОХ заводської системи (град.)	Характеристика пилогазо-повітряної суміші			Забруднююча речовина				
	об'єм, м ³ /с	швидкість, м/с	температура, °С	код	найменування забруднюючої речовини			
9	10	11	12	13	14			
Вихідні дані для визначення величини викиду (максимальні)				Визначена потужність викиду		Методика визначення величин викидів		
факт.	проектні		розрахункові		г/с			т/рік
г/с	г/с	т/рік	г/с	т/рік				
15	16	17	18	19	20	21	22	

Пояснення до таблиці 2.2

- в графі 1 - номер джерела викиду;
в графі 2 - найменування джерела викиду забруднюючих речовин, (труба, шахта, аераційний фонар і т.д.), а також об'єднані джерела викидів (в цьому випадку потрібно вказати, які вентсистеми об'єднані);
в графі 3 - висота джерела в метрах над рівнем землі;
в графі 4 - діаметр гирла джерела в метрах;
в графі 5 - надається абсциса точкового джерела (або початку лінійного, або центру симетрії площинного) в метрах;
в графі 6 - надається ордината точкового джерела (або початку лінійного, або центру симетрії площинного) в метрах;
в графі 7 - надається абсциса кінця лінійного джерела або довжина площинного в метрах;
в графі 8 - надається ордината кінця лінійного джерела або ширина площинного в метрах;
в графі 9 - кут довжини площинного відносно ОХ заводської системи;
в графі 10 - об'єм пилоповітряної суміші, що відповідає максимальному (г/с) викиду;
в графах 11-12 - показники швидкості, температури, що відповідають максимальному (г/с) викиду;
в графі 13 - «Код забруднюючої речовини» міститься в списку «Перелік і коди речовин забруднюючих атмосферне повітря». Якщо код забруднюючої речовини відсутній, необхідно звертатись в органи Мінекобезпеки України;
в графі 14 - найменування забруднюючої речовини;
в графі 15 - максимальна величина викиду (г/с) забруднюючої речовини, яка одержана безпосередньо інструментальними вимірами;
в графах 16-17 - (г/с, т/рік) дані беруться з проектних матеріалів або з останнього затвердженого технологічного регламенту;
в графах 18-19 - величини, які одержані розрахунковими методами. Потужність викиду (т/рік) визначається за попередній рік встановленої дати проведення інвентаризації.
При заповненні граф 20-21 проводиться аналіз одержаних показників. Перевіряється їх достовірність, правильність відбору проб, пов'язується з навантаженням технологічного обладнання. За результатами аналізу приймається відповідне рішення. При визначенні максимального (г/с) викиду пріоритет надається прямим вимірам, а при визначенні потужності викиду (т/рік) - розрахунковим методом;
в графі 22 - дається посилання на методики визначення потужності викиду (максимального г/сек і т/рік) забруднюючих речовин.
В графах 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 20, 21, 22 - дається характеристика пересувних джерел викидів.

Характеристика газоочисних установок

Таблиця 2.3.

№ джерела викиду	№ вент. системи	№ ГОУ у техн. ланц.	Газоочисна установка		Міжремонтний період експлуатації	
			Клас+Код	найменування	період	дата останнього ремонту
1	2	3	4	5	6	7
Параметри ПГПС на вході в ГОУ			Параметри ПГПС на виході з ГОУ		Забруднюючі речовини, по яких проводиться газоочистка	
об'ємні витрати газу, м ³ /с	температура, °С	об'ємні витрати газу, м ³ /с	температура, °С	код	найменування	
8	9	10	11	12	13	
№ ступені очищення	Концентрація речовини на вході в ГОУ, мг/м ³	Ефективність очищення, %	Концентрація речовини на виході з ГОУ, мг/м ³	Прилади контролю, якими обладнано ГОУ		
14	15	16	17	18		

Пояснення до таблиці 2.3

- в графі 1 - номер джерела викиду;
в графі 2 - номер вентиляційної системи;
в графі 3 - номер ГОУ на вентсистемі;
в графі 4 - для одержання інформації про «Код ГОУ» необхідно звернутись в органи Мінекобезпеки України. У випадку відсутності інформації про ГОУ, що існує або пропонується, необхідно описати його характеристику згідно з додатком №3 і направити її в Мінекобезпеки України. У цьому випадку код буде встановлено органами Мінекобезпеки України;
в графі 5 - найменування газоочисної установки;
в графах 6-7 - міжремонтний період експлуатації і дата останнього ремонту;
в графах 8-9 - фактичні параметри пилогазоповітряної суміші на вході в газоочисну установку (куб.м/с, С);
в графах 10-11 - фактичні параметри пилогазоповітряної суміші на виході з газоочисної установки (куб.м/с, С);
в графах 12-13 - найменування забруднюючих речовин, по яких проводиться очистка і їх код (код надається із списку «Перелік і коди речовин забруднюючих атмосферне повітря»);
в графі 14 - номер ступені газоочисної установки;
в графі 15 - концентрація речовини на вході в газоочисну установку;
в графі 16 - ефективність роботи газоочисної установки %;
в графах 17 - концентрація речовини на виході із газоочисної установки;
в графі 18 - прилади контролю, якими обладнана газоочисна установка.

Продовження додатку №2

Характеристика викидів забруднюючих речовин від основних виробництв

Таблиця 2.4.

Виробництво	Продукція, що випускається		
	найменування	одиниця виміру	кількість
1	2	3	4

Характеристика сировини, матеріалу			Викиди забруднюючих речовин				Питомий викид на одиницю сировини, продукції
найменування	одиниця виміру	кількість	код	найменування	одиниця виміру	фактичний викид	
6	7	8	9	10	11	12	13

Пояснення до таблиці 2.4
 в графі 1 – найменування виробництв;
 в графі 2 – найменування продукції, що випускається, або напівпродукту;
 в графі 3 – одиниця виміру продукції, що випускається (кг, т, шт. і т.д.).
 в графі 4 – кількість продукції або напівпродуктів, що випускається;
 в графі 5 – найменування сировини (матеріалу), що використовується, або напівпродуктів;
 в графі 6 – вказується одиниця виміру сировини (матеріалу), що використовується (тонни, літри, штук);
 в графі 7 – вказується кількість сировини (матеріалу), що використовуються, або напівпродуктів;
 в графі 8 – «код» забруднюючої речовини;
 в графі 9 – найменування забруднюючої речовини;
 в графі 10 - одиниця виміру т/рік, т/добу, т/год. залежно від технологічного процесу;
 в графі 11 - фактичний викид забруднюючих речовин в атмосферу від виробництв в цілому;
 в графі 12 - питомий показник викиду на одиницю продукції або сировину.

Додаток №3

до Інструкції

про зміст та порядок складання звіту
 проведення інвентаризації викидів
 забруднюючих речовин на підприємстві

ХАРАКТЕРИСТИКА ГАЗООЧИСНОЇ УСТАНОВКИ І ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРУ ПРОМИСЛОВИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

1. Поштові реквізити і телефон приймальні організації.
2. Повне технічне найменування газоочисної установки, яка розроблена або використовується організацією, або технічних заходів для зниження аспіраційних викидів забруднюючих речовин.
3. Характеристика забруднюючих речовин, по яких буде досягнуто зниження маси викидів.
4. Максимальна допустима концентрація забруднюючих речовин в аспіраційному повітрі на вході в апарат.
5. Коротка характеристика і класифікація апарату очистки або технологічного заходу (суха, мокра, електроочистка, фільтр...).
6. Прийнята розробником і виробником позначка апарату очистки.
7. Маса, кг.
8. Габарити (довжина, ширина, висота).
9. Номінальна продуктивність по очищеному аспіраційному повітрі, куб.м/год.
10. Кошти установки і на який період.
11. Характеристика гідравлічного опору (формула для визначення або числове значення при номінальній продуктивності).
12. Для мокрої очистки – необхідний тиск води на ввіді в апарат.
13. Характеристика ефективності роботи апарату (формула для визначення або числове значення при номінальній продуктивності).
14. Базовий і можливі види виконання (звичайні, вибуховопожежонебезпечні, корозійно стійкі).
15. Умови обмеження використання обладнання, яке рекомендується, і технологічних заходів (температура, вологість).
16. Інші особливості, які характеризують ГОУ і технічні заходи.
17. Поштові реквізити організації розробника (калькотримач).
18. Поштові реквізити організації виробника.
19. Від яких джерел виділення (технологічного обладнання) організація немає змоги знизити викиди забруднюючих речовин, з причини відсутності інформації або з інших причин.
20. Посада, прізвище, ім'я, по батькові і телефони того, хто заповнює інформацію.

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 30.07.2001

Київ

№286

Зареєстровано
 в Міністерстві юстиції України
 15 серпня 2001 р. за №700/5891

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИН ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНОМУ ПОВІТРІ

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону атмосферного повітря»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі, що додається.
2. Департаменту екологічної безпеки (Є. Маторін) подати цей наказ у п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Керівникам територіальних органів Міністерства екології та природних ресурсів України організувати виконання робіт щодо визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі.
4. Уважати такими, що втратили чинність, Вказівки щодо визначення фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, затверджені заступником Міністра охорони навколишнього природного середовища України від 24.05.93 р.
5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра М. Стеценка.

*Міністр**С. Курикін***Погоджено:***В.о. Міністра охорони здоров'я України**О. Бобильова**Перший заступник Голови Державного**комітету України з питань регуляторної**політики та підприємництва**В. Загородній*

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства екології

та природних ресурсів України

30 липня 2001 р. №286

ЗАРЕЄСТРОВАНО

в Міністерстві юстиції України

15 серпня 2001 р. за №700/5891

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИН ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНОМУ ПОВІТРІ

1. Загальні положення

- 1.1. Цей Порядок, розроблений відповідно до ст. 23 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону атмосферного повітря»», установлює єдиний порядок визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі (далі – величини (значення) фонових концентрацій).
- 1.2. Визначені експериментальним чи розрахунковим шляхом величини фонових концентрацій встановлюються та видаються для організації та підприємств за формами, які наведено в додатках 2, 3, 5 і 6 до цього Порядку.
- 1.3. Величина фонові концентрації, визначена за даними фактичних спостережень, – це статистично достовірна максимальна разова концентрація (середня за 20 хвилин); визначена розрахунковим шляхом – значення, що обчислюється множенням максимальної розрахункової концентрації С на коефіцієнт 0,4 (у відповідності до «Методики расчета концентраций в атмосферном воздухе вредных веществ, содержащихся в выбросах предприятий», затвердженої Головою Держкомгідромету СРСР від 4 серпня 1986 р. №192 (далі – ОНД-86)).
- 1.4. Для кожного джерела викидів забруднювальних речовин (чи групи джерел підприємства або іншого об'єкта) величина фонові концентрації характеризує сумарну концентрацію цієї самої речовини, яка створюється всіма іншими джерелами забруднення підприємств та об'єктів населеного пункту (що мають викиди в атмосферу), за винятком того (тих), що розглядається; величина фонові концентрації визначається за даними фактичних спостережень та спеціальних розрахунків.
- 1.5. Значення фонових концентрацій використовуються при встановленні нормативів гранично-допустимих викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря, при вирішенні питання розміщення нових промислових об'єктів та здійснення реконструкції, технічного переобладнання чи розширення існуючих промислових об'єктів.
- 1.6. У зонах впливу нових підприємств та інших об'єктів, будівництво яких планується, за величини фонових концентрацій беруться значення фактичних фонових концентрацій, визначені шляхом спостережень або розрахунків (за даними фактичних обсягів викидів). У зонах впливу діючих промислових об'єктів, які здійснюють реконструкцію, технічне переобладнання, або існуючих об'єктів, реконструкція чи розширення яких не передбачається, за величини фонових концентрацій беруться лише розрахункові їх значення згідно з п. 7.4 ОНД-86.
- 1.7. Величини фонових концентрацій речовин, фактичні спостереження за вмістом яких в атмо-

сферному повітрі не проводяться, визначаються розрахунковим способом.

1.8. Урахування встановлених величин фонових концентрацій у відповідній проектній документації, при визначенні очікуваних рівнів вмісту забруднювальних речовин в атмосферному повітрі на території зони впливу підприємств (об'єктів), повинно здійснюватись з дотриманням вимог ОНД-86 (розділ 7).

2. Методика визначення величин фонових концентрацій за даними спостережень на стаціонарних постах

2.1. Для визначення фонові концентрації беруться тільки статистично і кліматологічно однорідні ряди спостережень за період, протягом якого додержувались такі умови:

- не змінювались методики відбору та аналізу проб атмосферного повітря;
- не змінювалось (або змінювалось не більше ніж на 0,5 км) місцезнаходження поста, за даними якого визначався фон;
- суттєво не змінювався характер забудови поблизу поста (у радіусі 50 м);
- суттєво не змінювались характеристики викидів джерел забруднення, розташованих у радіусі до 5 км від поста (для особливо великих підприємств ця відстань може бути збільшена місцевими організаціями гідрометеослужби Мінікоресурсів України за погодженням з територіальними організаціями санепідслужби Міністерства охорони здоров'я України.

Визначення величини фонові концентрації на всіх постах міста однієї забруднювальної речовини виконується за даними спостережень за один і той самий період.

Значення метеорологічних параметрів для визначення величини фонові концентрації встановлюються за матеріалами спостережень з метеорологічної станції, яка є репрезентативною для міста в цілому (населеного пункту), що розглядається.

Визначення величини фонові концентрації проводиться за п'ятьма градаціями напрямку і швидкості вітру: швидкість 0-2 м/сек – при будь-якому напрямку, швидкість 3 м/сек і більше – при північному, східному, південному і західному напрямках.

2.2. За величину фонові концентрації і-ї речовини $C_{\phi i}$ (мг/м³) береться середнє багаторічне значення концентрацій з даних спостережень забруднення атмосферного повітря, виключаючи 5% найбільших значень.

2.3. Для визначення C_{ϕ} використовуються дані спостережень за останні три роки (не менше 600 проб за кожною речовиною на кожному посту) за умови, що вони задовольняють вимоги, вказані в пункті 2.1 цього Порядку.

Для кожної з п'яти вказаних вище градацій обчислюються:

• середня багаторічна концентрація і-ї речовини

$$\bar{q}_{hi} = \frac{1}{n} \times \sum_{i=1}^n q_i = \frac{\sum_{m=1}^M (q_i, N_m)}{\sum_{m=1}^M N_m}, \quad (2.1)$$

де q_i – середньомісячна концентрація;

q_r – разова концентрація;

N – кількість значень разових або середньодобових концентрацій за M років;

$$n = \sum_{m=1}^M N_m;$$

N_m – кількість значень разових або середньодобових концентрацій за m -й рік;

- середнє квадратичне відхилення

$$S_i = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (q_i - \bar{q}_{hi})^2}{n-1}}, \quad (2.2)$$

- коефіцієнт варіації

$$V_i = \frac{S_i}{\bar{q}_{hi}}, \quad (2.3)$$

- функція переходу від середніх концентрацій до фонових:

$$F(V_{ij}) = \frac{1}{1+V_i^2} \exp(1.645\sqrt{\ln(1+V_i^2)}), \quad (2.4)$$

Для практичних розрахунків значення функції $F(V_{ij})$ може бути визначено за графіком, який наведено на рис.1 цього Порядку.

- значення фонових концентрацій для кожної і-ї градації швидкості та напрямку вітру для і-ї речовини розраховується за формулою

$$C_{\phi ij} = \bar{q}_{hi} \times F(V_{ij}), \quad (2.5)$$

2.4. Після розрахунку величини фонові концентрації для кожної градації швидкості і напрямку вітру проводиться оцінка значущості відмінностей $\bar{C}_{\phi ij}$.

Для цього розраховують величини $\bar{C}_{\phi i}$

(середня за усіма п'ятьма градаціями) і $\tilde{C}_{\phi i}$ – середня за чотирма градаціями (без градації швидкості вітру 0-2 м/сек).

$$\bar{C}_{\phi i} = \frac{\sum_{j=1}^5 C_{\phi ij} \times n_j}{\sum_{j=1}^5 n_j}, \quad (2.6)$$

$$\tilde{C}_{\phi} = \frac{\sum_{j=1}^4 C_{\phi ij} \times n_j}{\sum_{j=1}^4 n_j}, \quad (2.7)$$

Якщо за даними спостережень на посту з'ясується, що – максимальне і мінімальне значення $C_{\phi ij}$, вибрані з $\bar{C}_{\phi}$ для п'яти градацій задовольняють умові

$$|C_{\phi ij} - \bar{C}_{\phi}| \leq 0.25\bar{C}_{\phi}, \quad (2.8)$$

то для цього поста за $C_{\phi ij}$ береться $\bar{C}_{\phi}$

незалежно від швидкості та напрямку вітру.

Якщо за даними спостережень на посту з'ясувалось, що умова не виконується, але для різних градацій напрямку вітру виконується умова

$$|C_{\phi ij} - \tilde{C}_{\phi}| \leq 0.25\tilde{C}_{\phi}, \quad (2.9)$$

то для даного поста за $C_{\phi ij}$ беруться два значення фонові концентрації. Перше для градації швидкості вітру 0-2 м/сек, а друге – для швидкості вітру 3 м/сек і більше без урахування напрямку вітру.

2.5. Для врахування сумарної шкідливої впливу декількох забруднювальних речовин дозволяється визначення єдиного значення фонові концентрації C_{ϕ} для всіх речовин.

При цьому для кожного поста спостережень та за однакові терміни спостережень концентрації m речовин приводяться згідно з ОНД-86 до концентрації найбільш розповсюджені однієї з цих речовин. Наприклад, у випадку сумарної дії концентрацій діоксиду сірки SO_2 і діоксиду азоту NO_2 приведена концентрація визначається 2 за формулою

$$q_{SO_2+NO_2} = q_{SO_2} + q_{NO_2} \frac{ГДК_{SO_2}}{ГДК_{NO_2}}, \quad (2.10)$$

де $ГДК_{SO_2}$ і $ГДК_{NO_2}$ – максимальні разові граничнодопустимі концентрації цих речовин.

Подальша обробка виконується так, як і у випадку однієї речовини.

2.6. У ряді випадків виникає потреба визначення величини фонові концентрації при відсутності даних спостережень для околиць міст, приміських зон за межами зони спостережень в місті (екстрапольоване значення фонові концентрації) чи в межах зон спостережень на ділянках міських територій, які розташовані на великих відстанях від постів (інтерпольоване значення фонові концентрації), а також для міст, де спостереження не проводяться.

При виконанні розрахунку величини фонові концентрації при кількості постів, яке відповідає ГОСТу 17.2.3.01-86 «Правила контролю качества воздуха населенных пунктов», інтерполяція і екстраполяція величини фонові концентрації здійснюються з використанням такого алгоритму. Насамперед визначається «центр ваги» мережі постів спостережень, тобто точка, координати якої є середнім арифметичним із відповідних координат постів спостережень. Потім знаходиться пост, максимально віддалений від центру ваги (відстань між постом і центром ваги позначається R), і з «центру ваги» проводиться коло радіусом $1,1 R$. У середині кола інтерполяція фонові концентрації проводиться за формулою

$$C_{\phi} = \frac{\sum \frac{C_{\phi k}}{r_k}}{\sum \frac{1}{r_k}}, \quad (2.11)$$

де $C_{\phi k}$ і C_{ϕ} – фонові концентрації на k -му посту спостережень і в точці, що розглядається

(для відповідної градації швидкості і напрямку вітру);

r_k – відстань від точки, що розглядається до k -го посту.

Поза колом проводиться екстраполяція за формулою

$$C_{\phi} = \frac{\sum \frac{C_{\phi k}}{r_k}}{\sum \frac{1}{r_k}} + C \times (1 - 1.1 \times \frac{R}{r_o}), \quad (2.12)$$

де r_k^0 – відстань від k -го посту до точки перехрещення кола прямої, яка з'єднує точку, що розглядається, з центром ваги;

r^0 – відстань від точки до центру ваги, а C – «приміський фон», згідно з «Элементы численного анализа и математической обработки результатов опыта», Гутер Р.С., Овчинский Б.В.- Москва: Наука, 1970.

2.7. Величини фонових концентрацій встановлюються для території зони впливу підприємства (об'єкта), вказаного у запиті, на основі даних спостережень, виконаних на найближчому до цієї території посту.

Графік функції F(V_{ij}) для визначення фонові концентрації C

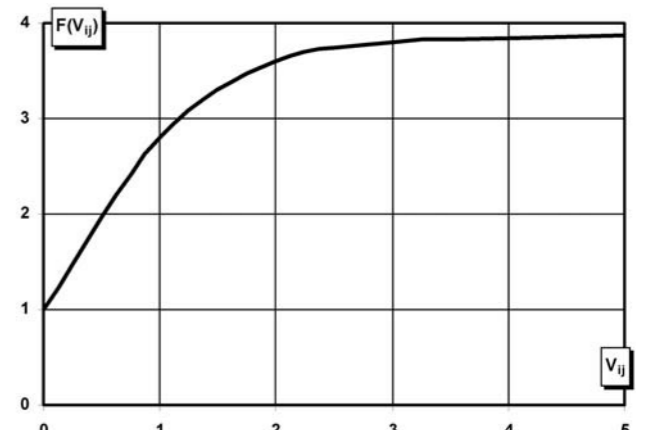

Рис.1

3. Методика визначення величин фонових концентрацій за даними підфакельних спостережень

3.1. Визначення величини фонові концентрації за даними підфакельних спостережень застосовується у тому випадку, коли підприємство, під факелом якого проведені спостереження, є єдиним або основним джерелом забруднення атмосферного повітря даною речовиною на території, що розглядається.

3.2. Для визначення величин фонових концентрацій за даними підфакельних спостережень потрібно використати виявлені концентрації кожної з забруднювальних речовин не менше ніж за трирічний період (при загальній кількості не менше 200 на рік для кожної речовини на кожній відстані).

3.3. Максимальні достовірні концентрації кожної речовини на кожній відстані одержуються шляхом статистичної обробки виявлених концентрацій, що включає:

- а) обчислення середньої арифметичної концентрації за формулою

$$C_i = \frac{C_{i1} + C_{i2} + \dots + C_{in}}{n}, \quad (3.1)$$

де n – число аналізів;
 $C_{i1} + C_{i2} + \dots + C_{in}$ – сума концентрацій i -х речовин, взятих для обробки аналізів.

При обчисленні слід вилучати 2% найбільших значень концентрацій;

б) обчислення квадратичного відхилення σ_i («сігма»)

$$\sigma_i = \frac{C_{imax} - C_{imin}}{K}, \quad (3.2)$$

де C_{imax} – максимальна концентрація з усіх аналізів;

C_{imin} – мінімальна концентрація з усіх аналізів;

K – коригувальний коефіцієнт, що визначається за графіком, який наведено на рис. 2 цього Порядку;

в) обчислення коефіцієнта варіації

$$V_i = \frac{\sigma_i}{C_i}, \quad (3.3)$$

де σ_i – значення квадратичного відхилення;
 C_i – середня арифметична концентрація;

г) обчислення максимальної концентрації q_{mi} з імовірністю 98%

$$q_{mi} = aC_i, \quad (3.4)$$

де a – коефіцієнт, що визначається за графіком, який наведено на рис. 3 цього Порядку, виходячи з величини коефіцієнта варіації (V_i);

C_i – середня арифметична концентрація.

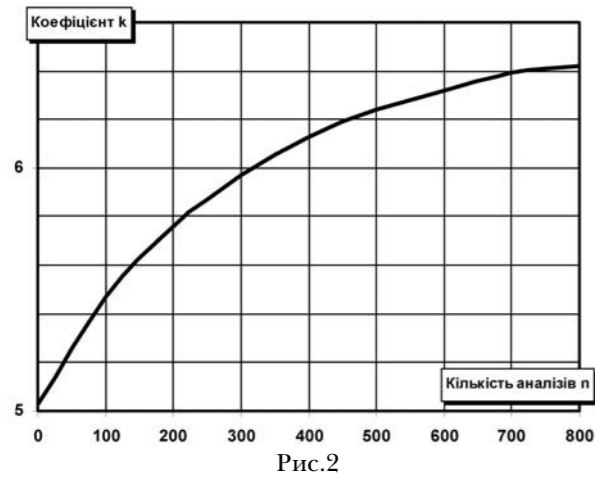

Рис.2

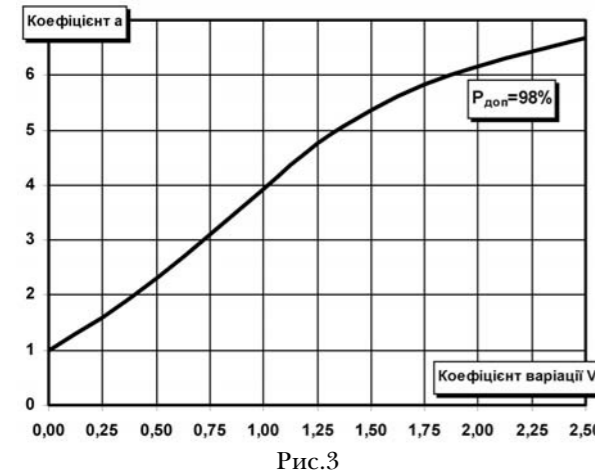

Рис.3

3.4. Фонова концентрація визначається для кожної речовини на кожній відстані від підприємства за формулою

$$C_{\phi id} = 1.3q_{mi}Pd, \quad (3.5)$$

де Pd – середньобогаторічна повторюваність вітрів (у частках одиниці напрямків того румба, який відповідає переносу речовини від підприємства в цю точку) за даними спостережень метеостанції, яка є репрезентативною для даного населеного пункту в цілому;

q – максимальна достовірна концентрація у точці на відповідній відстані від підприємства.

3.5. Для напрямків вітру інших румбів фонова концентрація береться нульовою.

4. Визначення величин фонових концентрацій розрахунковим методом

4.1. Визначення величин фонових концентрацій розрахунковим методом здійснюється у випадку, коли спостереження за концентраціями забруднювальних речовин не проводяться або проводяться в обсязі, недостатньому для визначення величин фонових концентрацій за експериментальними даними. Таке визначення величин фонових концентрацій складається з проведення розрахунків сумарного поля концентрацій від джерел викидів забруднювальної речовини і речовин, які спільно з нею мають властивість сумарної шкідливої впливу. Ці розрахунки виконуються за формулами ОНД-86 за допомогою програми розрахунку забруднення атмосфери.

4.2. Розрахунковому визначенню величин фонових концентрацій повинен передувати контроль достовірності (повноти) вихідних даних щодо параметрів викиду забруднювальної речовини в атмосферне повітря. При перевірці достовірності (повноти) даних інвентаризації викидів особливо увагу слід звернути на врахування вентиляційних і неорганізованих викидів, які для багатьох речовин в таких галузях, як хімічна, металургійна та інші складають декілька десятків відсотків від загальних валових викидів підприємства. У зв'язку з тим, що ці викиди здійснюються поблизу земної поверхні, вони до відстані в декілька кілометрів від підприємства відіграють вирішальну роль.

4.3. Для діючих підприємств, які здійснюють реконструкцію, технічне переобладнання, величина фонові концентрації визначається без врахування вкладу підприємства за формулами (4.1), (4.2) відповідно до ОНД-86. При цьому за фонову концентрацію приймається максимальна розрахункова концентрація C_{ϕ} кожного розрахункового прямокутника території міста в межах зони впливу підприємства.

$$C'_{\phi} = C_{\phi} \left(1 - 0.4 \frac{C}{C_{\phi}}\right), \quad \text{при } C \leq 2C_{\phi}, \quad (4.1)$$

де C'_{ϕ} – значення фонові концентрації забруднювальної речовини, яке отримане без врахування вкладу підприємства, що розглядається;

C – найбільше значення концентрації, яке створюється підприємством в точці розміщення поста, розраховане за формулою ОНД-86;

C_{ϕ} – значення фонові концентрації забруднювальної речовини, визначене з врахуванням вкладу підприємства, що розглядається за даними спостережень.

4.4. Розрахунок величин фонових концентрацій проводиться на електронно-обчислювальних машинах (далі-ЕОМ) відповідно до вимог ОНД-86 за програмою, що погоджена Мінекоресурсів України, при заданих напрямках вітру для кожного розрахункового прямокутника.

Розрахункові прямокутники (центри квадратів) визначаються при побудові на карті-схемі міста розрахункової рівномірної мережі точок, які покривають його територію і знаходяться в центрах квадратів, сторона яких дорівнює 0,5-2 км (в залежності від площі населеного пункту). Кожній точці (розрахунковому прямокутнику) надається номер, відповідний числу кроків уздовж осі X та Y. Для кожної розрахункової точки (центру квадрату) обчислення повинні проводитись з урахуванням викидів усіх джерел при заданому напрямку вітру (для кожного з восьми румбів). Для кожної точки береться найбільша виявлена концентрація. При цьому величина фонові концентрації визначається множенням концентрації C на коефіцієнт 0,4 з подальшим усередненням по території і напрямку вітру.

4.5. При розрахунку фонові забруднення з урахуванням викидів автотранспорту використовуються формули, які наведено в розділі 3 ОНД-86, для наземних лінійних джерел (потоків автомашин на вулицях) і формули, які наведено в розділі 5 ОНД-86, для наземних площинних джерел (при врахуванні викидів автотранспорту на окремих ділянках міста) та згідно з діючими методиками.

4.6. Розрахунки повинні бути оформлені в звіт за встановленою формою, що наведена в додатку 1 до цього Порядку.

4.6.1. Звіт повинен містити пояснювальну записку, табличний і графічний матеріал та матеріали розрахунку забруднення атмосфери (далі – РЗА) на ЕОМ, які зведені в окремий том.

4.6.2. У пояснювальній записці до звіту наводяться:

- організація-розробник розрахункового фону та її реквізити (найменування, адреса, телефон);
- програма робіт;

- аналіз вихідних матеріалів інвентаризації джерел викидів;
- перелік підприємств, викиди яких ураховані в РЗА на ЕОМ;
- аналіз доцільності виконання РЗА на ЕОМ для всіх речовин, які розглядаються;
- методика виконання роботи з посиланням на довідкові матеріали та нормативні документи.

4.7. При визначенні величин фонових концентрацій розрахунковим методом необхідно використовувати достовірні і повні дані інвентаризації параметрів джерел викидів забруднювальних речовин з урахуванням вентиляційних та неорганізованих викидів.

Параметрами викидів, які враховуються, є кількість та хімічний склад викидів, геометрична висота гирла джерела; швидкість виходу і об'єм газоповітряної суміші; характеристика гирла джерела (діаметр круглого гирла, ширина та довжина прямокутного гирла; ступінь очистки газоочисних установок).

4.8. Для міст (з населенням до 250 тис. чоловік) та інших населених пунктів, у яких не проводяться регулярні спостереження за забрудненням атмосфери, у випадку відсутності значних промислових джерел викидів, беруться величини фонові концентрацій для основних загальнопоширених забруднювальних речовин, які наведено в табл. 4.1 цього Порядку. Для інших забруднювальних речовин (при неможливості визначення величин фонових концентрацій розрахунковим способом) допускається обчислювати їх значення множенням коефіцієнта 0,4 на величину максимальної разової граничнодопустимої концентрації відповідної речовини.

4.9. Для підприємств розраховуються також величини фонових концентрацій $C_{\phi n}$ на перспективу (прогнозний фон). Розрахунки перспективних величин фонових концентрацій по території проводяться згідно з розділом 4 цього Порядку з використанням необхідних параметрів для всіх джерел викидів, визначених у затверджених проектах розвитку підприємств відповідної території.

Таблиця 4.1.

Величини фонових концентрацій для основних загальнопоширених забруднювальних речовин

Населення (тис.чол.)	Забруднювальні речовини							
	Пил		Діоксид азоту		Оксид вуглецю		Діоксид сірки	
	мг/м ³	в долях ГДК м.р.	мг/м ³	в долях ГДК м.р.	мг/м ³	в долях ГДК м.р.	мг/м ³	в долях ГДК м.р.
125-250	0,2	0,4	0,03	0,35	1,5	0,3	0,1	0,2
50-125	0,1	0,2	0,015	0,17	0,8	0,16	0,05	0,1
<50	0,05	0,1	0,008	0,09	0,4	0,08	0,02	0,04

5. Порядок затвердження та видачі величин фонових концентрацій

- 5.1. Величини фонових концентрацій для території видаються на основі зведених значень фонових концентрацій відповідно до розділів 2, 3, 4 цього Порядку. При цьому пріоритет надається значенням фонових концентрацій, які отримані за даними спостережень гідрометслужби. У тому випадку, коли кількість постів спостережень недостатня для оцінки забруднення атмосферного повітря на території, яка розглядається (ГОСТ 17.2.3.01-86), використовуються концентрації, отримані розрахунковим шляхом.
- 5.2. Величини фонових концентрацій за результатами спостережень на стаціонарних постах у містах визначаються та встановлюються організаціями гідрометслужби Мінікоресурсів України за формою, що наведена в додатку 2 до цього Порядку. Величини фонових концентрацій узгоджуються з відповідними обласними (міськими) санітарно-епідеміологічними станціями (далі - СЕС) Міністерства охорони здоров'я України.
- 5.3. Величини фонових концентрацій за даними підфакельних спостережень у містах визначаються та встановлюються обласними (міськими) СЕС Міністерства охорони здоров'я України за формою, що наведена в додатку 2 до цього Порядку. Значення фонових концентрацій узгоджуються з відповідними організаціями гідрометслужби Мінікоресурсів України.
- 5.4. Визначення величин фонових концентрацій розрахунковим методом та їх установлення здійснюються територіальними органами Мінікоресурсів України за узгодженням з обласними (міськими) СЕС Міністерства охорони здоров'я України за формою, що наведена в додатку 3 до цього Порядку.

- 5.5. Для отримання величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі зацікавлені організації направляють запит за встановленою формою, що наведена в додатку 4 до цього Порядку:
  - визначених за результатами спостережень на стаціонарних постах – до обласних підрозділів гідрометслужби Мінікоресурсів України;
  - визначених за даними підфакельних спостережень – до обласних (міських) СЕС Міністерства охорони здоров'я України;
  - визначених розрахунковим методом – до Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з екології та природних ресурсів, начальникам Державних управлінь екоресурсів в областях, містах Києві та Севастополі.
- 5.6. Величини фонових концентрацій забруднювальних речовин видаються за встановленими формами, що наведені в додатках 5, 6 до цього Порядку.
- 5.7. Величини фонових концентрацій видаються терміном на три роки.
- 5.8. Організація, яка запитує величини фонових концентрацій, у встановленому порядку сплачує вартість робіт, пов'язаних з їх визначенням.
- 5.9. Перелік організацій гідрометслужби Мінікоресурсів України, які проводять спостереження на стаціонарних постах та видають встановлені величини фонових концентрацій, наведено в додатку 7 до цього Порядку.

*Начальник Управління атмосферного повітря
В. Горбунов*

Додаток 1
до пункту 4.6 Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

ЗВІТ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ВЕЛИЧИН ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН РОЗРАХУНКОВИМ МЕТОДОМ

- 1. Населений пункт (місто, область) _____
- 2. Кількість підприємств, які включені в розрахунок _____
- 3. Загальні відомості про розрахункові прямокутники (центри квадратів) зведені в табличний матеріал (табл. 1 цього додатка)

Таблиця 1

Номери розрахункових прямокутників	Умовні координати на карті-схемі населеного пункту	Перелік забруднювальних речовин, для яких проводиться розрахунок	Період проведення інвентаризації викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря (роки)
------------------------------------	--	--	--

- 4. Максимальні концентрації C_M у центрах квадратів за напрямками вітру (вихідні значення C_{Φ} для міста)

Таблиця 2

Номери розрахункових прямокутників	Напрямки вітру							
	Пн	ПнС	С	ПдС	Пд	ПдЗ	З	ПнЗ
1								
2								
3								
...								
...								
C_{cp}								
$0.25C_{cp}$								

В останніх двох рядках цієї таблиці вказано середнє для всіх прямокутників значення концентрації для кожної градації (C_{cp} та $0.25C_{cp}$).

У кожному стовбці C_M , які відрізняються від C_{cp} менше ніж на $0.25C_{cp}$, замінюється на C_{cp} .

У результаті для характеристики розподілу фонові концентрації по території міста з урахуванням

$C_M^{0,4} = C_{\Phi}$ отримуємо дані, які заносяться в табл. 3 цього додатка.

Продовження додатка 1

Кінцеві значення C_{Φ} для міста

Таблиця 2

Номери розрахункових прямокутників	Напрямки вітру							
	Пн	ПнС	С	ПдС	Пд	ПдЗ	З	ПнЗ
1								
2								
3								
...								
...								

Після проведення аналізу отриманих значень можливо обмеження середніми значеннями C_{Φ} по місту (без урахування напрямку вітру).

Для цього обчислюється середнє значення C_{Φ} по місту для кожного напрямку вітру. Якщо отримані значення C_{Φ} відрізняються від середнього по місту менше ніж на 25%, розраховані значення C_{Φ} замінюються на середню по місту величину.

Уповноважена особа органу, який
визначає фонові концентрації

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.п.

Начальник Управління атмосферного повітря В. Горбунов

Додаток 2
до пунктів 5.2, 5.3 Порядку визначення величин фонових концентрацій
забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

Форма встановлення величин

**ВЕЛИЧИНИ ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ
ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН
(ВИЗНАЧЕНІ ЗА ДАНИМИ СПОСТЕРЕЖЕНЬ)**

Матеріали щодо величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі подані по місту

_____ (назва міста)

за період _____ (період)

Контроль забруднення, розрахунки та визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі здійснювались відповідно до методики:

_____ (назва методики)

Величини фонових концентрацій розраховані для речовин:

_____ (назва речовини та кількість проб, які включені в розрахунок)

за 4 напрямками (румбами) вітру зі швидкістю $V > 3$ м/с, а також для вітру будь-якого напрямку зі швидкістю $0 < V < 2$ м/с.

Розрахунки виконані на підставі результатів спостережень на _____ (тип поста)

постах та даних відповідної метеостанції за багаторічний період.

Розрахунки виконані фахівцями _____ за програмою
(назва програми)

_____ (назва організації)

За результатами спостережень на _____ постах
(тип поста)

за період _____ встановлюються такі величини
(період)

фонових концентрацій забруднювальних речовин:

Продовження додатка 2

Номери постів	Умовні координати x, y (км) на карті-схемі	Концентрації в мг/м ³				
		Швидкість вітру (м/с)				
		0-2	більше 3			
		Напрямок (румби)				
		будь-який	Пн	Сх	Пд	Зх
		Речовина:				
		Речовина:				
У цілому по місту		Речовина:				
		Речовина:				

Величини фонових концентрацій встановлюються терміном на три роки і діють до _____ (дата)

Уповноважена особа органу, який встановлює фонові концентрації

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.п.

Уповноважена особа органу, який погоджує фонові концентрації

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.п.

Начальник Управління атмосферного повітря В. Горбунов

Додаток 3 до пункту 5.4 Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

Форма встановлення величин

ВЕЛИЧИНИ ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН (ВИЗНАЧЕНІ РОЗРАХУНКОВИМ МЕТОДОМ)

_____ (назва організації, яка визначає величину фонових концентрацій)

Місто (населений пункт) _____, область _____ (назва) _____ (назва)

Підприємство, для якого встановлюються величини фонових концентрацій

_____ (назва, зазначити: діюче, проводить реконструкцію, нове будівництво)

Перелік забруднювальних речовин, для яких устанавлюються величини фонових концентрацій, а також речовин, які мають властивості сумачії шкідливого впливу

Величини фонових концентрацій визначено з урахуванням вкладу підприємства, для якого вони запитуються

_____ (так, ні)

За результатами розрахунків устанавлюються такі величини фонових концентрацій забруднювальних речовин:

Умовні координати розрахункового прямокутника	Найменування речовин	Концентрація							
		Напрямки вітру							
		Пн	ПнС	С	ПдС	Пд	ПдЗ	З	ПнЗ

Уповноважена особа органу, який встановлює фонові концентрації

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.п.

Уповноважена особа органу, який погоджує фонові концентрації

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.п.

Начальник Управління атмосферного повітря В. Горбунов

Додаток 4
до пункту 5.5 Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

ЗАПИТ ПРО ВЕЛИЧИНИ ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН

1. Назва організації, яка запитує величини фонових концентрацій, відомча належність, поштова адреса.
2. Місто (населений пункт, область), для якого запитуються величини фонових концентрацій.
3. Назва підприємства, для якого запитуються величини фонових концентрацій, з зазначенням, чи дане підприємство будується, реконструюється, підлягає технічному переобладнанню або діюче.
4. Характеристика розташування проммайdanчика підприємства на карті-схемі міста і адреса цього підприємства. На карті-схемі подається ситуація в радіусі до 50 висот найбільш високого джерела забруднення, але не менше ніж 2 км (якщо підприємство має декілька проммайdanчиків або запит робиться для групи підприємств, усі відомості вказуються окремо для кожного проммайdanчика. Надається короткий опис районів їх розташування).
5. Перелік речовин, які викидаються підприємством (об'єктом), що розглядається.
6. Термін, на який запитуються величини фонових концентрацій, строки вводу першої черги будівництва і розвитку підприємства на повну потужність.

Уповноважена особа органу,
який погоджує фонові концентрації

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.п.

Начальник Управління атмосферного повітря В. Горбунов

Додаток 5
до пункту 5.6 Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

Форма видачі величин

ВЕЛИЧИНИ ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН (ВИЗНАЧЕНІ ЗА ДАНИМИ СПОСТЕРЕЖЕНЬ)

_____ (назва організації, яка видає величину фонових концентрацій)

Місто (населений пункт) _____, область _____
(назва) (назва)

Організація, що запитує величини фонових концентрацій _____
(назва)

Підприємство, для якого встановлюються величини фонових концентрацій

_____ (діюче, проводить реконструкцію, нове будівництво)

Перелік забруднювальних речовин, для яких встановлюються величини фонових концентрацій, а також речовин, які мають властивості сумарної шкідливої впливу

Величини фонових концентрацій визначено з урахуванням вкладу підприємства, для якого вони запитується

_____ (так, ні)

Величини фонових концентрацій установлені за даними спостережень

_____ (вказати тип поста та період визначення)

Номери постів	Умовні координати x, y (км) на карті-схемі	Концентрації в мг/м ³				
		Швидкість вітру (м/с)				
		0-2	більше 3			
Напрямок (румби)						
		будь-який	Пн	Сх	Пд	Зх
Речовина:						
Речовина:						
У цілому по місту						

Уповноважена особа органу,
який видає величини фонових концентрацій

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

М.п.

Начальник Управління атмосферного повітря В. Горбунов

Додаток 6
до пункту 5.6 Порядку визначення величин фонових концентрацій
забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

Форма видачі величин

**ВЕЛИЧИНИ ФОНОВИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ ЗАБРУДНЮВАЛЬНИХ РЕЧОВИН
(ВИЗНАЧЕНІ РОЗРАХУНКОВИМ МЕТОДОМ)**

(назва організації, яка видає величину фонових концентрацій)

Місто (населений пункт) _____, область _____
(назва) (назва)

Організація, що запитує величини фонових концентрацій _____
(назва)

Підприємство, для якого встановлюються величини фонових концентрацій
_____
(діюче, проводить реконструкцію, нове будівництво)

Перелік забруднювальних речовин, для яких встановлюються величини фонових концентрацій, а
також речовин, які мають властивості сумарної шкідливої впливу

Величини фонових концентрацій визначено з урахуванням вкладу підприємства, для якого вони
запитуються

(так, ні)

За результатами розрахунків встановлюються такі величини фонових концентрацій
забруднювальних речовин:

Умовні координати розрахункового прямокутника	Найменування речовин	Концентрація							
		Напрямки вітру							
		Пн	ПнС	С	ПдС	Пд	ПдЗ	З	ПнЗ

Уповноважена особа органу,
який встановлює величини фонових концентрацій

(посада)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.п.

Уповноважена особа органу,
який видає величини фонових концентрацій

(посада)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.п.

Начальник Управління атмосферного повітря В. Горбунов

Додаток 7
до пункту 5.9 Порядку визначення величин фонових концентрацій
забруднювальних речовин в атмосферному повітрі

**ПЕРЕЛІК ОРГАНІЗАЦІЙ ГІДРОМЕТСЛУЖБИ МІНЕКОРЕСУРСІВ УКРАЇНИ,
ЯКІ ПРОВОДЯТЬ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА СТАНОМ ЗАБРУДНЕННЯ
АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ НА СТАЦІОНАРНИХ ПОСТАХ**

№ з/п	Назва населеного пункту	Кількість стаціонарних постів	Назва організації та поштова адреса
1	2	3	4
1	м.Вінниця	2	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 21036, м.Вінниця, вул. Костянтиновича, 35
2	м.Луцьк	2	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 43000, м. Луцьк, вул. Грибоедова, 6
3	м.Дніпропетровськ	7	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 19
4	м.Донецьк м.Макіївка	6 2	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 83055, м. Донецьк, пер. Комсомольський, 6а
5	м.Запоріжжя	6	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 69002, м. Запоріжжя, вул. Свердлова, 10
6	м.Ужгород	2	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 88000, м. Ужгород, вул. Слов'янська Набережна, 5
7	м.Кіровоград м.Олександрія	3 1	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 25022, м. Кіровоград, вул. Дзержинського, 84
8	м.Сімферополь м.Севастополь	3 1	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 95000, м. Сімферополь, вул. Хмельницького, 27
9	м.Луганськ	3	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 91011, м. Луганськ, вул. Яременка, 7
10	м.Львів м.Івано-Франківськ	4 1	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 79000, м. Львів, вул. Генерала Чупринки, 58а
11	м.Миколаїв	4	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 54030, м. Миколаїв, вул. Обсерваторна, 1
12	м.Одеса с.Григорівка	8 1	Гідрометцентр Чорного й Азовського морів (ГМЦ ЧАМ) 65000, м. Одеса, Французький бульвар, 89
13	м.Полтава	4	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1
14	м.Київ м.Біла Церква м.Чернігів м.Житомир м.Бровари м.Українка м.Обухів	16 2 2 2 1 1 1	Центральна геофізична обсерваторія (ЦГО) 03028, м. Київ, Проспект Науки, 39 корпус 2
15	м.Рівне	3	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 33000, м. Рівне, вул. Гоголя, 4
16	м.Суми	3	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 40030, м. Суми, вул. Героїв Сталінграда, 1
17	м.Тернопіль	2	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 04703, м. Тернопіль, вул. Новий Світ, 17
18	м.Харків	10	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 61002, м. Харків, вул. Чернишевського, 48
19	м.Херсон	4	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 73000, м.Херсон, вул.Суворова, 30
20	м.Хмельницький	7	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 29000, м.Хмельницький, вул. Грушевського, 87

Продовження додатка 7

1	2	3	4
21	м.Черкаси	3	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 18000, м. Черкаси, пер. Черкаський, 12
22	м.Чернівці	2	Центр з гідрометеорології (ЦГМ) 58000, м. Чернівці, вул. Бетховена, 3
23	м.Алчевськ	3	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 94200, м. Алчевск, вул. Чапаєва, 51в, к. 405
24	м.Горлівка м.Єнакієве м.Дзержинськ	3 2 1	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 84600, м. Горлівка, вул. Рудакова, 41
25	м.Дніпродзержинськ	4	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 51900, м. Дніпродзержинськ, пр. Пеліна, 65
26	м.Краматорськ м.Слов'янськ	4 1	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 84300, м. Краматорськ, вул. 1 Травня, 1
27	м.Красноперекіпськ м.Армянськ	2 2	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 96000, м. Красноперекіпськ, вул. Привокзальна, 2
28	м.Кременчук м.Комсомольськ	4 1	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 39600, м. Кременчук, вул. Молодіжна, 9
29	м.Кривий Ріг	5	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 50000, м. Кривой Ріг, вул. XXII партз'їзду, 41
30	м.Лисичанськ м.Северодонецк м.Рубіжне	2 1 2	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 93100, м. Лисичанськ, вул. Свердлова, 166
31	м.Ізмаїл	1	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 68600, м. Ізмаїл, вул. Сталінградська, 36
32	м.Світловодск	1	Лабораторія спостережень за забрудненням атмосферного повітря (ЛСЗА) 27500, м. Світловодск, вул. Обсерваторна, 11
33	м.Маріуполь	5	Морська гідрологічна станція (МГ) порт, МГС 87500, м. Маріуполь
34	м.Керч	2	Морська гідрологічна станція (МГ) МГ Опасне 98300, м. Керч-21, с. Жуковка
35	м.Ялта	1	Морська гідрологічна станція (МГ) 98600 м. Ялта, вул. Комунарів, 8

Начальник Управління атмосферного повітря В. Горбунов

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 13.12.2001

№465

Зареєстровано
в Міністерстві м.Київ юстиції України
29 грудня 2001 р. за №1095/6286

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ РЕЄСТРАЦІЇ УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЗАКЛАДІВ, ЯКИМ НАДАЄТЬСЯ ПРАВО НА РОЗРОБКУ ДОКУМЕНТІВ, ЩО ОБГРУНТОВУЮТЬ ОБСЯГИ ВИКИДІВ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ГРОМАДЯН – СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Відповідно до ст.11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» та на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2001 р. №10691/3 щодо реалізації положень вищезазначеного Закону

НАКАЗУЮ:

- Затвердити Порядок реєстрації установ, організацій та закладів, яким надається право на розробку документів, що обгрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (додається).
- Департаменту екологічної безпеки (Є.Маторін) подати цей наказ у п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
- Керівникам територіальних органів Міністерства екології та природних ресурсів України забезпечити додержання вимог зазначеного нормативно-правового документа.
- Уважати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 12 травня 1999 р. №104 «Про затвердження Порядку видачі дозволів та поставлення на облік організацій, що розробляють проекти нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел», зареєстрований Міністерством юстиції України 3 червня 1999 р. за №348/3641.
- Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Державного секретаря О.Смишляєва.

Міністр С.Курикін

Погоджено:

Голова Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва О.Кужель

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства екології та природних
ресурсів України
13.12.2001 №465Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
29 грудня 2001 р. за №1095/6286

**Порядок
реєстрації установ, організацій та закладів,
яким надається право на розробку документів,
що обгрунтовують обсяги викидів
для підприємств, установ, організацій
та громадян – суб'єктів підприємницької
діяльності**

1. Загальні положення

- Цей Порядок, розроблено на виконання статті 11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» з метою визначення Переліку установ, організацій та закладів, яким надається право на розробку документів, що обгрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (далі – організації з розробки документів). Порядок поширюється на організації з розробки цих документів.
- Порядком передбачаються умови занесення організації з розробки документів до переліку установ, організацій та закладів, яким надається право на розробку документів, що обгрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (далі – Перелік), та видачі їм реєстраційних свідоцтв.
Установам, організаціям та закладам не дозволяється розроблювати документи, що обгрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, без виданого їм в установленому порядку реєстраційного свідоцтва.
- Занесення окремих громадян до Переліку організацій з розробки документів не здійснюється. Клопотання про видачу їм реєстраційних свідоцтв на розробку документів, що обгрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, до розгляду не приймається.
- Занесення до Переліку організацій з розробки документів та видачу їм реєстраційних свідоцтв проводить Міністерство екології та природних ресурсів України безкоштовно. Ця функція покладена на Управління атмосферного повітря Департаменту екологічної безпеки Мінікоресурсів України (далі – структурний підрозділ Мінікоресурсів України).

2. Документи, які необхідно надати організації з розробки документів, для занесення її до Переліку та видачі реєстраційного свідоцтва

- Для занесення організації з розробки обгрунтованих документів до Переліку та одержання реєстраційного свідоцтва необхідно надати такі документи:
  - заяву за довільною формою на бланку заявника;
  - відомості про організацію з розробки документів за встановленою формою, що наведена в додатку 1 до цього Порядку;
  - копію довідки про включення до єдиного державного реєстру підприємств та організацій

України, видану територіальним органом Держкомстату України;

- нотаріально засвідчений витяг із статуту, який підтверджує, що одним із видів діяльності є роботи з розробки документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності;
  - перелік розроблених за останні два роки матеріалів, що обґрунтовують обсяги викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря для підприємств, установ, організацій (матеріали інвентаризації, нормативи граничнодопустимих викидів забруднювальних речовин);
  - дані про професійний і кваліфікаційний рівень керівного персоналу та спеціалістів організації за формою, що наведена в додатку 2 до цього Порядку (освітній рівень – базова вища освіта, повна вища освіта; освітньо-кваліфікаційний рівень – спеціаліст, магістр);
  - копії документів, що підтверджують рівень освіти й кваліфікації, необхідний для розробки документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (диплом про вищу освіту, інші документи про освіту, видані навчальними закладами, що мають відповідну акредитацію за спеціальностями, які необхідні у сфері заявленого виду діяльності; документи про стаж роботи фахівців у відповідній сфері діяльності або за відсутності стажу роботи – про проходження курсів підвищення кваліфікації);
  - довідку про наявність програм на персональних електронно-обчислювальних машинах, які використовуються при розробці документів, що обґрунтовують обсяги викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря, від організації, що розробила ці програмні продукти;
  - відомості про систему контролю, управління якістю виробництва (стандарт організації, постановна з якості), які розроблені згідно із стандартом з управління якістю та забезпечення якості (ДСТУ ISO 9000-1-95, ДСТУ ISO 9001-95, ДСТУ ISO 9004-1-95, ДСТУ ISO 14001-97);
  - перелік нормативно-методичної документації, яка використовується при розробці документів, що обґрунтовують обсяги викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
  - копію наказу про призначення відповідальних за проведення робіт, по обґрунтуванню обсягів викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності;
  - довідку від територіальних органів Мінікоресурсів щодо якості виконаних робіт з обґрунтуванням обсягів викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності за місцезнаходженням організації з розробки цих документів.
- 2.2. Занесення до Переліку та видача реєстраційного свідоцтва організації з розробки документів, яка не займалась раніше відповідною роботою (розробкою матеріалів інвентаризації, нормативів граничнодопустимих викидів забруднювальних речовин), проводиться після проходження нею курсів підвищення кваліфікації у відповідній сфері діяльності. Така організація з розробки документів надає матеріали відповідно до пункту 2.1, крім абзаців 6 та 13 цього пункту.

3. Порядок реєстрації організацій з розробки документів та видача їм реєстраційних свідоцтв

- 3.1. Отримані заява та документи (згідно з розділом 2 цього Порядку) розглядаються спеціалістом структурного підрозділу Мінікоресурсів України (далі – відповідальний спеціаліст), який у двадцятиденний термін із дня надходження документів повідомляє організацію з розробки документів про прийняте рішення.
- 3.2. У разі відмови у видачі реєстраційного свідоцтва відповідальний спеціаліст у терміні не пізніше 20 днів із дати отримання документів готує лист з обґрунтуванням причин відмови і за підписом керівника структурного підрозділу Мінікоресурсів України відсилає заявнику.
- 3.3. Підставою для прийняття рішення про відмову у видачі реєстраційного свідоцтва організації з розробки документів є:
- наявність у документах, поданих заявником, недостовірної інформації;
  - відсутність достатньої кваліфікації фахівців для здійснення такої діяльності відповідно до абзацу 7 пункту 2.1 цього Порядку;
  - відсутність необхідних програмних продуктів, які використовуються при розробці документів, що обґрунтовують обсяги викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря;
  - порушення вимог щодо оформлення та змісту документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (матеріалів інвентаризації, нормативів граничнодопустимих викидів забруднювальних речовин).
- 3.4. Реєстраційне свідоцтво видається за підписом уповноваженої посадової особи Мінікоресурсів України, засвідчується печаткою та діє на всій території України.
- 3.5. Реєстраційне свідоцтво видається терміном не менше ніж на три роки (але не більш п'яти років) за формою, що наведена у додатку 3 цього Порядку.
- Термін дії реєстраційного свідоцтва залежить від:
- досвіду організації з розробки документів у галузі охорони атмосферного повітря;
  - рівня та якості виконаних робіт з обґрунтування обсягів викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, що підтверджується довідкою з територіальних органів Мінікоресурсів.
- 3.6. Структурний підрозділ Мінікоресурсів України веде реєстраційний журнал за формою, яка наведена у додатку 4 цього Порядку.
- Копії реєстраційних свідоцтв у друкованому вигляді разом із заявами та документами зберігаються у Мінікоресурсів України у порядку, визначеному чинним законодавством.
- 3.7. Структурний підрозділ Мінікоресурсів України складає Перелік організацій з розробки документів та накопичує інформацію відповідно до програми на персональному комп'ютері та щорічно до першого січня наступного року направляє цей Перелік до Держекоінспекції та територіальних органів Мінікоресурсів України.

4. Порядок анулювання реєстраційного свідоцтва організації з розробки документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності

- 4.1. Підставою для прийняття рішення про анулювання реєстраційного свідоцтва є:
- ліквідація установи, організації та закладу, яким було видано реєстраційне свідоцтво;
  - порушення вимог щодо оформлення та змісту документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (матеріалів інвентаризації, нормативів граничнодопустимих викидів забруднювальних речовин);
  - виявлення при перевірці організації з розробки документів підготовлених ними неякісних матеріалів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (згідно з розділом 5 цього Порядку).
- 4.2. У разі анулювання реєстраційного свідоцтва структурний підрозділ Мінікоресурсів України готує в місячний термін лист із повідомленням про анулювання реєстраційного свідоцтва за підписом уповноваженої посадової особи Мінікоресурсів України на адресу організації з розробки таких документів та повідомляє про це Держекоінспекцію і територіальні органи Мінікоресурсів України.
- 4.3. Організація, реєстраційне свідоцтво якої анульовано, вилучається із Переліку.
- 4.4. Організація з розробки документів може звернутись до структурного підрозділу Мінікоресурсів

- України з оскарженням рішення про анулювання реєстраційного свідоцтва протягом 10 днів після одержання повідомлення про анулювання.
- 4.5. Структурний підрозділ Мінікоресурсів України у місячний термін розглядає подане оскарження, приймає відповідне рішення і повідомляє про це організацію з розробки документів.
- 4.6. Спори, що виникають у зв'язку з видачею реєстраційного свідоцтва організації з розробки документів, вирішуються відповідно до чинного законодавства.

5. Контроль якості матеріалів, які розроблені організацією з розробки документів

Контроль якості матеріалів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, проводиться територіальними органами Мінікоресурсів України при розгляді та їх затвердженні і при перевірках підприємств Держекоінспекцією.

У разі неодноразового виявлення неякісних матеріалів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємства (порушення вимог щодо оформлення та змісту документів, що обґрунтовують обсяги викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами), територіальні органи Мінікоресурсів України можуть звернутись до структурного підрозділу Мінікоресурсів України з поданням про анулювання реєстраційного свідоцтва організації з розробки документів.

Начальник Управління атмосферного повітря

В.Горбунов

Додаток 1
до пункту 2.1 Порядку реєстрації установ, організацій та закладів,
яким надається право на розробку документів,
що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ,
організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності

**ВІДОМОСТІ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ З РОЗРОБКИ ДОКУМЕНТІВ,
ЩО ОБґРУНТОВУЮТЬ ОБСЯГИ ВИКИДІВ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ,
ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ГРОМАДЯН - СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

(повна назва установи, організації, закладу / код за ЄДРПОУ)
(місцезнаходження, телефон)
(назва області / код за КОАТУУ)
(назва району / код за КОАТУУ)
(назва населеного пункту / код за КОАТУУ)
(відомча підпорядкованість / код за СПОДУ)
(назва виду економічної діяльності / код за КВЕД)
(керівник об'єкта)
(підпис)
(прізвище, ім'я та по батькові керівника)

М.П.

- Коди області, району та населеного пункту надаються згідно з класифікатором об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).
- Коди міністерств або органу управління надаються згідно із системою позначень об'єктів Державного управління (СПОДУ).
- Коди видів економічної діяльності (КВЕД) надаються згідно із загальним класифікатором видів економічної діяльності.
- Коди підприємств, установ, організацій установлюються відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств, організацій України (ЄДРПОУ).

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

Додаток 2
до пункту 2.1 Порядку реєстрації установ, організацій та закладів,
яким надається право на розробку документів,
що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ,
організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності

**ДАНІ ПРО ПРОФЕСІЙНИЙ І КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ
КЕРІВНОГО ПЕРСОНАЛУ ТА СПЕЦІАЛІСТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ**

Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Освіта, навчальний заклад	Спеціальність	Працює постійно, тимчасово	Стаж із виконання робіт у галузі охорони повітря	Примітка
1	2	3	4	5	6	7

Примітка. У графі 7 зазначається інформація про наявність в організації інженерів - технологів, інженерів - хіміків, інженерів з налагодження вентиляційних систем, інженерів - екологів.

Підпис керівника _____

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

Додаток 3
до пункту 3.3 Порядку реєстрації установ, організацій та закладів,
яким надається право на розробку документів,
що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ,
організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
РЕЄСТРАЦІЙНЕ СВДОЦТВО № _____**

**на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ,
організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності**

(повна назва установи, організації, закладу)
(місцезнаходження, телефон)
(термін дії реєстраційного свідоцтва, число, місяць, рік)
(дата видачі реєстраційного свідоцтва, число, місяць, рік)

Реєстраційне свідоцтво є підставою для включення до Переліку установ, організацій та закладів, яким надається право на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності

Уповноважена особа органу,
який видав реєстраційне свідоцтво

(посада) (підпис) (прізвище, ім'я та по батькові керівника)

М.П.

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

Додаток 4
до пункту 3.4 Порядку реєстрації установ, організацій та закладів,
яким надається право на розробку документів,
що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ,
організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності

ЖУРНАЛ

**видачі реєстраційних свідоцтв на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів
для підприємств, установ, організацій та громадян - суб'єктів підприємницької діяльності**

№ з/п	Дата надходження документації, вхідний номер	Дата та вихідний номер документації	Найменування організації, яка займається розробкою документів	Відповідальний спеціаліст за розгляд поданої заяви	Номер реєстраційного свідоцтва, виданого структурним підрозділом Мінікоресурсів України	Термін дії реєстраційного свідоцтва	Прізвище особи, яка видала реєстраційне свідоцтво	Дата анулювання реєстраційного свідоцтва	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ
ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

14.02.2002 м.Київ № 66

**ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ РОБІТ
ПО РОЗРОБЛЕННЮ
ТА ЗАТВЕРДЖЕННЮ НОРМАТИВІВ
ГРАНИЧНОДОПУСТИМИХ
ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ
РЕЧОВИН ІЗ СТАЦІОНАРНИХ
ДЖЕРЕЛ**

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 року № 1780 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел», НАКАЗУЮ:

1. Департаменту екологічної безпеки (Є.Маторін) розробити та подати на затвердження Міністру:
  - Методику визначення нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел до 1 червня 2002 року;
  - перелік типів устаткування, для яких розробляються зазначені нормативи до 1 червня 2002 року;
  - план-графік розроблення нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря до 1 липня 2002 року.
2. Призначити «Український науковий центр технічної екології» (УкрНТЕК, м.Донецьк) головною організацією по створенню та веденню банку даних найкращих існуючих технологій зниження викидів забруднюючих речовин.
3. Департаменту планування, координації та розвитку (В.Потапов) за поданням Департаменту екологічної безпеки (Є.Маторін):
  - внести до переліку науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету на 2002 рік розробку Методики визначення нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, з обсягом фінансування 30 тис. грн.;
  - передбачити кошти з Державного фонду охорони навколишнього природного середовища на 2003 рік для створення та ведення банку даних найкращих існуючих технологій зниження викидів забруднюючих речовин, з обсягом фінансування 100 тис. грн.
4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Державного секретаря А. Гриценка.

Державний секретар С.Гошовський

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ
ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

від 27.05.2002 м.Київ №198

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
6 червня 2002 р. за №484/6772

**ПРО ВИЗНАННЯ
НАКАЗІВ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА ТА ЯДЕРНОЇ
БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ВІД 18 ЛИПНЯ 1996 Р. №75
ТА ВІД 18 ЛИПНЯ 1996 Р. №76
ТАКИМИ, ЩО ВТРАТИЛИ
ЧИННІСТЬ**

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 року № 1780 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел» НАКАЗУЮ:

1. Визнати такими, що втратили чинність, накази Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України:
  - від 18 липня 1996 р. №75 «Про затвердження Порядку розробки та затвердження нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря стаціонарними джерелами», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 13 серпня 1996 р. за №441/1466;
  - від 18 липня 1996 р. №76 «Про затвердження Інструкції щодо оформлення та змісту нормативів гранично допустимих викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря стаціонарними джерелами», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 13 серпня 1996 р. за №442/1467.
2. Департаменту екологічної безпеки (Є. Маторін) подати цей наказ у п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та надіслати його після державної реєстрації для виконання Голові Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з екології та природних ресурсів, начальникам Державних управлінь екології та природних ресурсів в областях, містах Києві та Севастополі.
3. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Міністр С.Курикін

ПОГОДЖЕНО:

Міністр охорони здоров'я В.Москаленко

**МІНІСТЕРСТВО
ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ
РЕСУРСІВ УКРАЇНИ**

НАКАЗ

від 14.03.2002 Київ №104

**ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПЕРЕЛІКУ
РЕЧОВИН, ЯКІ ВХОДЯТЬ
ДО «ТВЕРДИХ РЕЧОВИН»
ТА «ВУГЛЕВОДНІВ» І ЗА ВИКИДИ
ЯКИХ СПРАВЛЯЄТЬСЯ ЗБІР**

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України 1 квітня 2002 р. за №322/6610

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 року №303 «Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору» (із змінами і доповненнями)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Перелік речовин, які входять до «твердих речовин» та «вуглеводнів» і за викиди яких справляється збір, що додається.

**ПЕРЕЛІК
речовин, які входять до «твердих речовин» та «вуглеводнів»
і за викиди яких справляється збір**

«Тверді речовини»			
№ з/п	Код	Найменування речовини	Технічне найменування речовини
1	2	3	4
1	103	Альфа-3 (діючий початок дихлороцтового кальцію)	Діючий початок дихлороцтового кальцію
2	105	Барій металевий	
3	106	Барію оксид (у перерахунку на барій)	
4	107	Барію хлорид (у перерахунку на барій)	
5	108	Барію сульфат (у перерахунку на барій)	
6	109	Берилій та його сполуки (у перерахунку на берилій)	
7	111	Вісмуту оксид	
8	112	Вольфрам натрію (у перерахунку на вольфрам)	
9	114	Германію діоксид (у перерахунку на германій)	
10	115	Диборид магнію	
11	116	Диборид титану	
12	118	Діоксид титану	
13	121	Заліза сульфат (у перерахунку на залізо)	
14	123	Заліза оксид (у перерахунку на залізо)	
15	125	Калію карбонат (поташ)	Поташ
16	126	Калію хлорид	
17	127	Кальцію гіпохлорид	
18	128	Кальцію оксид (негашене вапно)	Негашене вапно
19	129	Кальцію карбід	

2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.10.2000 №161 «Про затвердження Інструкції про встановлення лімітів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря», зареєстрований у Міністерстві юстиції України від 02.11.2000 за №769/4990.
3. Департаменту екологічної безпеки (Є. Маторін) подати цей наказ у п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та довести після державної реєстрації до виконання Голові Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з екології та природних ресурсів, начальникам державних управлінь екології та природних ресурсів в областях, містах Києві та Севастополі.
4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Міністр С. Курикін

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник

Голови Державного комітету України

з питань регуляторної політики

та підприємництва

В. Загородній

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства екології та природних
ресурсів України
від 14 березня 2002 р. №104
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
1 квітня 2002 р. за №322/6610

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
20	136	Літій хлорид	
21	137	Магнію поліборид	
22	138	Магнію оксид	Палена магнезія
23	139	Магнію хлорат	
24	148	Натрієва сіль дихлоризоціанурової кислоти	
25	149	Натрієва сіль а,а-дихлорпропіонової кислоти (пропінат, делапон)	Пропінат, делапон
26	150	Натрію гідроокис (натр їдкий, сода каустична)	Натр їдкий, сода каустична
27	151	Натрій олов'янокислий (гідрат)	
28	152	Натрію хлорид (кухонна сіль)	Кухонна сіль
29	154	Натрію гіпохлорид	
30	155	Натрію карбонат (сода кальцинована)	Сода кальцинована
31	156	Натрію нітрит	
32	157	Натрію перборат (натрій надборноокислий)	Натрій надборноокислий
33	158	Натрію сульфат	
34	159	Натрію сульфід	
35	160	Натрію сульфід-сульфатні солі	
36	161	Натрію триполіфосфат	
37	162	Натрію тіопентал (натрієва сіль 5-етил-5-(метилбутил)-2-тіобарбітурової кислоти)	
38	168	Олова оксид (2)	
39	169	Олова діоксид (4)	
40	170	Олова сульфат	
41	171	Олова хлорид (у перерахунку на олово)	
42	173	Парамолібдат амонію (у перерахунку на молібден)	
43	189	Стибію сульфід (5)	
44	190	Стибію окис (3)	
45	195	Фероціанід калію (жовта кров'яна сіль)	Жовта кров'яна сіль
46	196	Ферит барієвий (у перерахунку на барій)	
47	202	Фероціанід калію (червона кров'яна сіль)	Червона кров'яна сіль
48	204	Цинку хлорид (у перерахунку на цинк)	
49	206	Цинку нітрат (у перерахунку на цинк)	
50	207	Цинку окис (у перерахунку на цинк)	
51	208	Алюмінію стеарат (у перерахунку на алюміній)	
52	209	Заліза стеарат (у перерахунку на залізо)	
53	210	Калімагнезія (калімаг-40)	Калімаг-40
54	211	Калій сірчаноокислий кислий	
55	212	Калію пірофосфат	
56	213	Кальцію ацетат (кальцій оцтовокислий)	Кальцій оцтовокислий
57	214	Кальцію гідрооксид (гашене вапно)	Гашене вапно
58	215	Кислота мета-титанова	
59	217	Кобальту карбонат (у перерахунку на кобальт)	
60	218	Міді стеарат (у перерахунку на мідь)	
61	219	Натрієві солі мєфенамінової та ізо мєфенамінової кислот	
62	221	Натрій кислий сірчаноокислий гідрат	
63	222	Натрію олеат	
64	223	Цис-платина	
65	229	Цинку ацетат (у перерахунку на цинк)	
66	230	Цинку стеарат (у перерахунку на цинк)	
67	305	Амонію нітрат (аміакова селітра)	Аміакова селітра
68	306	Амоній роданистий	
69	308	Кислота борна	
70	309	Бор аморфний	
71	310	Бору нітрид	
72	311	Борат кальцію	
73	323	Кремнію діоксид аморфний (аеросил-175)	Аеросил-175
74	328	Сажа	
75	331	Сірка елементарна	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
76	335	Сульсен	
77	336	Сурма	
78	339	Фосфор білий	
79	340	Фосфор жовтий	
80	341	Фосфор червоний	
81	346	Фосфор чотирехлористий	
82	350	Амонію персульфат	
83	351	Амонію сульфат	
84	406	Поліетилен	
85	512	Дициклопентадієни	
86	513	n-Додекатетраєн-2,4,6,10	
87	519	Олефіни фракцій C15 – C18	
88	520	Пентадієн-1,3 (піперилєн) (пил)	Піперилєн
89	607	o-Динітробензол	
90	608	p-Динітробензол	
91	611	2,4-Динітротолуол	
92	622	1,2,4,5-Тетраметилбензол	Дурол
93	633	Полікарбонат (Полі-2,2-(4,4-фєноксид)-пропанкарбонат	
94	701	альфа-Аміноантрахінон (1-аміноантрахінон, антрахіноніламін)	1-Аміноантрахінон, антрахіноніламін
95	702	9,10-Антрахінон	
96	704	1,2,3,4,10,10-Гєксахлор-1,4,4а,5,8,8а-гєкс.-1,4-єндє-єкзє-5-8-д.	Альдрин
97	708	Нафталін	
98	710	а-Нафтиламін	
99	714	Ацєнафтен	
100	715	Індатрон (кубовий синій О, пігмент синій антрахіновий)	
101	716	Фєнантрен	
102	824	p-Бромтолуол (пил)	
103	830	Гєксахлорбензол	
104	832	Гєксахлор-p-ксилєл	
105	849	Динітрохлорбензол	
106	853	p-Дихлорбензол	
107	864	Йєдоформ	
108	865	Ізєпропіл-N-(3-хлєрфєніл)карбамат(хлєр-ІФК)	Хлєр-ІФК
109	870	Мільбєкс (суміш 1,1-бїс-4-хлєр-фєніл-єтанєл і p-хлєр-фєніл-2,4,5)	
110	875	Пєнтафторбензол	
111	876	Пєнтахлєрбензол	
112	877	Пєнтахлєрнітробєнзол	
113	886	1,2,4,5-Тєтрахлєрбензол	
114	890	Трїброммєтан (бромєформ) (пил)	Бромєформ
115	897	Трїхлєрбензол	
116	904	Трїхлєрдифєніл	
117	914	Хлєралкани C12 – C15	
118	921	3-Хлєр-4-мєтиланїлїн	
119	922	2-Хлєр-4-нітротєлуєл	
120	925	N-2-Хлєр-4-нітєрфєніл-5-хлєрсалїциланїлїд (фєнасал)	Фєнасал
121	926	альфа-Хлєрацєтєфєнон	
122	934	1,1-Дї-(4-мєтєксифєніл)-2,2,2-трїхлєрєтан (мєзєкс, мєтєксїхлєр)	Мєзєкс, мєтєксїхлєр
123	937	Тєтрабромдифєнілєлпєропан	
124	1001	p-Амієфєнол	
125	1003	m-Бутїлфєнол	
126	1004	p-Бутїлфєнол	
127	1008	m-Бромфєнол	
128	1011	2,4-Дїбромфєнол (пил)	
129	1012	2,6-Дїбромфєнол	
130	1013	Динїтєрфєнол	
131	1014	1,3-Дїгїдрєбєнзол (рєзорцїн)	Рєзорцїн

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
132	1019	2,4-Динітро-2-втор-бутилфенол (диносеб, гебутокс)	Диносеб, гебутокс
133	1020	2,4-Динітро-о-крезол	
134	1022	Дихлорфенол	
135	1031	альфа-Нафтол	
136	1033	п-Нітрофенол	
137	1035	Пентафторфенол	
138	1036	Пентахлорфенол	
139	1065	Тридеканол	
140	1067	2,4,6-Трихлорфенол	
141	1080	Дифенілолпропан (бісфенол А, діан)	Бісфенол А, діан
142	1081	Спирт полівініловий	
143	1103	Диніл (суміш 25 % дифенілу і 75 % дифенілоксиду)	
144	1228	Метилловий ефір 3,5-ди-трет-бутил-4-гідроксифенілпропіонової кислоти	Фенозан
145	1229	Метилловий ефір п-толуїлової кислоти	
146	1244	2-Етилгексилакрилат	
147	1247	Ефір 3,5-дитретбутил-4-гідроксифенілпропіонової кислоти та пентаеритриту	Фенозан 23
148	1248	Ефір 3,5-дитретбутил-4-гідроксифенілпропіонової кислоти та діетиленгліколю	Фенозан 28
149	1318	п-Бромбензальдегід	
150	1322	4-Окси-3-метоксибензальдегід (ванілін)	Ванілін
151	1410	1,5,5-Триметилциклогексанон (ізофорон)	Ізофорон
152	1501	Аланін	
153	1502	п-Анізидин	
154	1511	Аспарагінова кислота	
155	1513	Кислота аскорбінова (вітамін С)	Вітамін С
156	1514	Кислота м-бромбензойна	
157	1515	Кислота о-бромбензойна	
158	1516	Кислота п-бромбензойна	
159	1518	Валін	
160	1520	Гістидин	
161	1521	Глютарова кислота	
162	1524	Гліцин	
163	1525	Диметиламінова сіль 3,6-дихлор-2-метоксибензойної кислоти	Діанат
164	1526	альфа,альфа-Дихлорпропіонова кислота	
165	1527	Ізолейцин, лейцин	
166	1529	Імід о-сульфобензойної кислоти (сахарин)	Сахарин
167	1532	Діамід вугільної кислоти (карбамід, сечовина)	Карбамід, сечовина
168	1533	Лізін	
169	1536	Метіонін	
170	1538	Кислота п-нітробензойна	
171	1541	Кислота перфторвалеріанова	
172	1542	Кислота перфторенантова	
173	1543	Піромелітовий діангідрид	
174	1544	Поліетилентерефталат	
175	1547	Кислота себацінова	
176	1549	Кислота сульфамінова	
177	1550	Серин	
178	1552	Тирозин	
179	1553	Треонін	
180	1554	Триптофан	
181	1556	Феніланін	
182	1560	Цистеїн, цистин	
183	1563	Кислота кротонова	
184	1564	Кислота ізопталева (кислота 1,3-дикарбонова)	
185	1602	Діангідрид 1,4,5,8-нафталінтетракарбонової кислоти (мономер)	
186	1604	Дихлорангідрид терефталевої кислоти	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
187	1703	Бензолсульфофосфокислоти метиловий ефір	
188	1704	Біс/(3,5-ди-трет-бутил-4-гідроксифеніл) етоксикарбонілетил/сульфід	Фенозан-30
189	1709	4,4-Дихлордифенілсульфон	
190	1710	Калію ксантогенат ізобутиловий	
191	1711	Калію ксантогенат ізопропіловий	
192	1713	4,4-Діамінодифенілсульфон	Дапсон
193	1717	Олефісульфофосфокислота із внутрішніх олефінів С15 – С18	
194	1718	Олефісульфонати натрію С12 – С14	
195	1719	Олефісульфонати на основі внутрішніх олефінів С15 – С18	
196	1721	Сульфостоксилати натрію С10 – С13	
197	1722	Тетраметилтіурамдисульфід (тіурам Д, ТМТД)	Тіурам Д, ТМТД
198	1723	Тетраетилтіурамдисульфід (тіурам Е)	Тіурам Е
199	1724	Тіокарбамід (тіосечовина)	Тіосечовина
200	1726	о-Толуолсульфофосфокислота	
201	1727	п-Толуолсульфофосфокислота	
202	1731	Диметилдитіокарбамат кальцію	
203	1801	Алкілдиметиламіни С17 – С20	
204	1809	п-Броманілін	
205	1817	Гексаметилентетрамін (уротропін)	Уротропін
206	1826	Динітроанілін	
207	1827	2,6-Динітро-4-трифторметил-N,N-дипропіланілін (трефлан)	Трефлан
208	1828	Дихлоранілін	
209	1829	3,4-Дихлорпропіонанлід (пропанід)	Пропанід
210	1842	Карбонат циклогексиламіну (КЦА)	Інгібітор корозії КЦА
211	1843	2,3-Ксилідин (пил)	
212	1846	3,4-Ксилідин (пил)	
213	1848	N,бета-Метоксіетилхлор-ацетат-о-толуїдин (толуїн)	Толуїн
214	1853	Поліамін Т	
215	1855	Тіоациланлід (тіоанлід синтетичних жирних кислот фракцій С5 – С6)	
216	1858	п-Толуїдин	
217	1859	м-Толуїлендіамін	
218	1867	м-Фенілендіамін	
219	1875	Алкілдиметиламіни фракцій С10 – С16	
220	1876	п-Амінодіетиламінісульфат (N,N-диметил-п-фенілендіамінсульфат)	
221	1879	Дифеніламін	
222	1881	Діетилендіамін (піперазин)	Піперазин
223	1883	N-Феніл-2-нафтиламін (нафтам-2,неозон Д)	Нафтам-2, неозон Д
224	1902	м-Нітроанілін	
225	1903	о-Нітроанілін	
226	1904	п-Нітроанілін	
227	1911	N-Нітро-N-метил-2,4,6-тринітроанілін	
228	1914	п-Нітростиролу оксид	
229	1917	п-Нітротолуол	
230	1922	2,4,6-Тринітро-м-ксилол	
231	1923	2,4,6-Тринітротолуол	Тротил
232	1924	Тринітроетилбензол	
233	2004	2-Бензотіазолілсульфенморфолід (сульфенамід М)	Сульфенамід М
234	2007	2,3-Дигідро-5-карбоксіанлід-6-метил-1,4-оксатіін (вітавакс)	Вітавакс
235	2011	Дифенілметандіізоціанат	
236	2015	епсилон-Капролактон	
237	2016	Метилізоціанат	
238	2018	N-Метил-N-метокси-N(3,4-дихлорфеніл)сечовина (лінурон)	Лінурон

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
239	2019	N-Метил-о-толїлкарбамат (дикрезил)	Дикрезил
240	2020	3-Метоксикарбамідофеніл-N-(толїл-3)-карбамат (бетанал)	Бетанал
241	2024	Полі-(N'-гідроксилетилуреїдо) фенілметан (M-42)	
242	2025	3-Тетрафторетоксифенілсечовина (томілон, тетрафлурон)	Томілон, тетрафлурон
243	2026	Полізоціанат	
244	2027	Полі-/N'-біс-(триметилсилоксіетил)-уреїдо/фенілметан (ДЕМ-31)	
245	2028	2,4,4-Триамінобензанїлід	
246	2029	N-1,2,3-Тіадіазонїл-5-N'-фенїлсечовина (дроп)	Дроп
247	2030	2,4,4-Тринїтробензанїлід	
248	2032	N-(3-Трифторметилфенїл)N',N'-диметилтіосечовина (которан)	Которан
249	2033	N,N'-Фенїлендімалеїмїд (малеїмїд)	Малеїмїд
250	2041	Акриламїд	
251	2044	4,4-Дифенїлметандїізоціанат	
252	2046	Нїтрили синтетичних жирних кислот C10 – C16	
253	2047	N-(6-хлоргексил)-N'(гідроксіетил)сечовина (МЕ-344)	
254	2048	Нїтрили синтетичних жирних кислот C17 – C20	
255	2101	2-(1-Ацетокси-2,2,2-трихлоретил)-0,0-біфенїлфосфонат (афос)	Афос
256	2102	S-Бензил-0,0-діізопропілтіофосфат (рицид П)	Рицид П
257	2104	Ди(алкілфенїлполїглїколь) фосфїт (біс-Фосфїт)	біс-Фосфїт
258	2105	0,0-Диметил-S(4,6-діамїно-1,3,5-триазил-2)метилтіофосфат	Сайфос
259	2107	0,0-Диметил-0-2-хлор 1,2,4,5-трихлорфенїл (вініл), фосфат	Гардона
260	2109	0,0,-Диметил-S-(N-метил-N-формїлкарбомїлметил)дитїофосфат	Ангїо
261	2118		Валексон
262	2120	Кислота нїтрилотриметиленфосфонова	
263	2121	Кислота оксіетїлїдендіфосфонова	
264	2122	S-Пропїл-о-фенїлоетїлтіофосфат (гетерофос)	Гетерофос
265	2127	Тринатрієва сіль оксіетїлїденфосфонової кислоти	
266	2133	Алкілфосфати фракцій C10 – C18	
267	2134	Алкілфосфати фракцій C12 – C16	
268	2135	Алкілфосфати C12 – C14 із спиртїв алюмоорганїчного синтезу	
269	2136	Дїізопропілтіофосфат амонїю	
270	2137	0,0-Дїізопропілфосфїт	
271	2201	Камфара синтетична (Державний СТ 1123-72)	
272	2205	Терпїнгїдрат	
273	2207	Ізоборнеол	
274	2208	Камфен	
275	2301	p-Дїюксібензол (гїдрохїнон)	Гїдрохїнон
276	2304	p-Хїнондїоксим	
277	2406	2,2-Дібензтіазолїлдисульфїд (альтакс)	Альтакс
278	2412	2-Меркаптобензотїазол (каптакс)	Каптакс
279	2417	Пїперазїн	
280	2427	Цїанурхлорид	
281	2429	2-Ізопропіл-4-гїдрокси-6-метилпїримїдїн (оксипїримїдїн)	Оксипїримїдїн
282	2432	1,2,4-Триазол	
283	2506	Пенїцилїн	
284	2508	Тетрацин	
285	2510	Ампїцилїн (натрієва сіль, трїгїдрат)	Натрієва сіль, трїгїдрат
286	2511	Стрептомїцину сульфат	
287	2603	Мїкроорганїзми та мїкроорганїзми-продуценти (тисяч кл./м³)	
288	2604	Амїлаза	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
289	2605	L-Аспарагїназа	
290	2606	Пектїназа грибна	
291	2701	Амофос (сумїш моно-та діамонїї фосфату з домїшкою сульфату амонїю)	Амофос
292	2702	Алкілфенїли на a-олефїнах фракцій C8 – C10 (неонол АФ-14)	Неонол АФ-14
293	2703	Алкілфенїли на основї трїмерїв (неонол АФ-12)	Неонол АФ-12
294	2715	Інгїбітор корозїї ВНХ-1	
295	2716	Інгїбітор корозїї ВНХ-5	
296	2717	Інгїбітор корозїї ВНХ-Л-20 (ТУ-6-02-7-140-80)	
297	2718	Інгїбітор корозїї ІФХАН-31-1	
298	2719	Інгїбітор корозїї ІФХАН-31-2	
299	2720	Інгїбітор корозїї ІФХАН-31-3	
300	2721	Інгїбітор корозїї ЛНХ-В-11	
301	2722	Інгїбітор корозїї ЛНХ-В-19	
302	2723	Інгїбітор корозїї М-1 (ТУ-6-02-1132-78)	
303	2724	Інгїбітор корозїї КЛОЕ-15 (ТУ-6-06-32-293-79)	
304	2725	Інгїбітор корозїї ТАФ	
305	2726	Канїфоль талова (ГОСТ-14201-74)	
306	2731	Фарба порошкова епоксїдна (ПЕП-971)	
307	2744	Синтетичний мийний засїб типу «Лотос»	
308	2745	Синтетичний мийний засїб типу «Ока»	
309	2746	Синтетичний мийний засїб типу «Ера»	
310	2753	Флюс канїфольний активований (ФКТ) (контроль за канїфоллю)	
311	2761	Замаслювач БВ	
312	2762	Замаслювач Синтокс-12	
313	2763	Замаслювач Синтокс 20 м	
314	2764	Інгїбітор корозїї ІФХАН-25	
315	2765	Інгїбітор корозїї ІФХАН-29	
316	2766	Інгїбітор корозїї ФАН	
317	2767	Капрозоль коричневий 4К	
318	2768	Ксероформ (трїбромфенїлат вїсмуту основний з окисом вїсмуту)	
319	2770	Мийно-дезїнфекційний засїб МДС-4 (за Синтанолом ДС-10)	
320	2781	Стеарин	
321	2903	Зола сланцева	
322	2905	Пил аерозолеутворювальних вибухостримувальних складових (за хлоридом натрію)	
323	2906	Пил мелїоранту	
324	2907	Пил неорганїчний, який мїстить двоокис кремнїю у %: понад 70 (динас)	
325	2908	Пил неорганїчний, який мїстить двоокис кремнїю у %: 70 – 20 (шамот, цемент)	
326	2909	Пил неорганїчний, який мїстить двоокис кремнїю у %: нижче 20 (доломїт)	
327	2910	Пил клею карбамїдного сухого	
328	2911	Пил комбїкормовий (у перерахунку на білок)	
329	2912	Пил кїсткового борошна (у перерахунку на білок)	
330	2913	Пил м'ясокїсткового борошна (у перерахунку на білок)	
331	2914	Пил (неорганїчний) гїпсового в'язучого із фосфогїпсу з цементом	
332	2915	Пил скловолокна	
333	2916	Пил склопластику	
334	2917	Пил бавовни	
335	2918	Пил цементного виробництва (оксид кальцію > 60 % та діоксид кремнїю > 20 %)	
336	2919	Пил капрону	
337	2920	Пил хутрянїй (вовнянїй,пуховїй)	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
338	2921	Пил полівінілхлориду	
339	2922	Пил поліпропілену	
340	2923	Сополімер метилакрилату,бутилакрилату та стиролу (лакрис 25 т)	Лакрис 25 т
341	2924	Сополімер метилметакрилату та метакрилової кислоти (лакрис 20)	Лакрис 20
342	2925	Сополімер М-14 ВВ-метакрилату	
343	3001	3-Феноксibenзил-(+/-)цис., транс-3(2,2-дихлорвініл)2,2-циклопр.	Амбуш
344	3002	Арилокс-100	
345	3003	Арилокс-200	
346	3004	Біоресметрин	
347	3006	Меліорант	
348	3007	Перліт	
349	3011	а-Тетралон	
350	3017	Тілозин фосфат	
351	3018	Болетин	
352	3019	Карпатол-3	
353	3020	Протеаза лужна	
354	3021	Тинувін-350	
355	3022	Целюлоза	
356	3023	Уродан	
357	10001	Ангідрид вольфрамівий	
358	10002	Алкїлбромїди С10 – С12 (за бромистим ундецилом)	
359	10004	Азофоска (суміш солей фосфату та нітрату амонію, фосфату кальцію)	
360	10005	Амоній щавлевокислий	
361	10006	Амонію стеарат	
362	10008	Апатитовий концентрат (фосфоровмісний до 40 %, торфу до 30 %)	
363	10009	4-пара-Амінобензолсульфамідо-2,6-диметилоксипіримідин (сульфадиметоксин)	Сульфадиметоксин
364	10012	2-Аміно-2-дезоксид-Д-глюкоза гідрохлорид (П(+)-глюкозамін гідрохлорид)	П(+)-Глюкозамін гідрохлорид
365	10017	Барію стеарат (у перерахунку на барій)	
366	10018	п-Бензоїламіносаліцилат кальцію (бепаск)	Бепаск
367	10019	N-Бензоїл-N-(3,4-дихлордифеніл)аланіну етиловий ефір (суфікс)	Суфікс
368	10020	N-Бензоїл-N-(3-хлор-4-фторфеніл)-аланіну ізопропіловий ефір-лямбда(-) ізомер/суфікс БВ	Суфікс БВ
369	10024	1-Бутилбігуанідину гідрохлорид (глібутид)	Глібутид
370	10025	Білково-мінеральна добавка (БМД)	БМД
371	10027	Бромкамфара	
372	10029	1-Бромундекан (ундецил бромистий)	Ундецил бромистий
373	10030	1,4-Бугіндіол	
374	10031	Вітатетрин (за тетрацикліном)	
375	10032	1,2,3,5-цис-4,6-Гексаоксициклогексан (мезо-інозит)	Мезо-інозит
376	10034	6,12-Гемікеталь-11-альфа-хлор-5-окситетрациклін	Гемікеталь окситетрацикліну
377	10035	Геовет (за тетрацикліном)	
378	10036	Гетинакс	
379	10044	1-4-Діамінодифенілметан	
380	10047	N,N'-Дибензилетилендіамінова сіль хлортетрацикліну (дибіоміцин)	Дибіоміцин
381	10048	4-Диметиламіно-1,4,4а,5,5а,6,11,12а-октагідро-3,5,10,12,12а-пентагідрокси-6-альфа-метил-1,11-діоксонафтацен-альфакарбоксамиду гідрохлориду геміетаноляту гемігідрат	Доксициклін
382	10049	4-Диметиламіно-1,4,4а,5,5а,6,11,12-октагідро-3,5,10,12,12а-пентагідрокси-6-метил-1,11-діоксонафтацен-2-карбоксамиду гідрохлорид	Метациклін

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
383	10054	2,4-Динітро-6-второктилфенілкротонат (каратан)	Каратан
384	10055	2,5-Діоксibenзолсульфонат кальцію	
385	10056	N-(2,6-Диметилфеніл)-N-(2-метоксіацетил)аланіну метиловий ефір	Ридоміл
386	10057	2,4-Дитретамілфеноксималяної кислоти хлорангідрид	
387	10058	Дигідрострептоміцину пароаміносаліцилова сіль (пасоміцин)	Пасоміцин
388	10061	Дифенілолпропан оксипропілований	
389	10063	2-(6-Дихлорфеніл)-амінофеніл оцтової кислоти натрієва сіль	Ортофен
390	10064	альфа-Діетиламіно-2,4,6-триметилацетанілід гідрохлорид	Тримекоїн
391	10070	п-Диметиламінобензальдегід	
392	10074	Замаслювачі: Н+С571-22,М-11,Н-1	
393	10075	Замаслювач Тепрем-6	
394	10082	N-Ізопропіл-N'-феніл-п-фенілендіамін (діафен ФП)	Діафен ФП
395	10086	Каїніт природний	
396	10087	Калію хлорат (бертолетова сіль)	Бертолетова сіль
397	10088	Калію стеарат (у перерахунку на калій)	
398	10089	Кальцію гліцерофосфат	
399	10090	Кальцію глюконат	
400	10091	Кальцію лактат	
401	10092	Кальцію карбонат синтетичний	
402	10093	Кальцію фосфат	
403	10094	Кальцію хлорид	
404	10095	Кальцію пантотенат (вітамін В3)	Вітамін В3
405	10097	Карбоксиметилцелюлози натрієва сіль	
406	10099	Кислота ацетилсаліцилова (аспірин)	Аспірин
407	10100	Кислота 7-аміноцефалоспоронова	
408	10101	Кислота бензойна	
409	10104	Кислота 2,4-дихлорфеноксіоцтова (2,4-Д)	2,4-Д
410	10107	Кислота 3,6-дихлор-2-метоксibenзойна (банвел Д)	Банвел Д
411	10108	Кислота монохлороцтова	
412	10109	Кислота парааміобензойна	
413	10110	Кислота саліцилова	
414	10111	Кислота тримелітова (1,2,4-трикарбоксібенозол)	
415	10112	Кислота феноксіоцтова	
416	10113	Кислота 0-хлорбензойна	
417	10115	Барвники органічні активні вінілсульфонові	
418	10120	Три-н-бутиламін	
419	10121	Децис	
420	10124	Левоміцетин	
421	10125	Леворин	
422	10126	Лінкоміцин	
423	10131	Метилкарбамат (фурадан)	Фурадан
424	10134	Метилтестостерон	
425	10135	Метилтетрогідрофталевий ангідрид (цис-і-ізо)	
426	10140	Молібдену дисульфід (у перерахунку на молібден)	
427	10145	Метил-N-(2-бензмідозоліл)карбамат (БМК)	БМК
428	10146	Натрієва сіль-6-(альфа-феноксикарбонілфенілацетамідо)пеніциланової кислоти (карфецилін)	Карфецилін
429	10147	Натрію гідроксид	
430	10148	Натрію оксибутират	
431	10149	Натрію силікат (натрій кремнекислий)	Натрій кремнекислий
432	10150	Натрію тетраборат (бура, тимкал) (у перерахунку на бор)	Бура, тимкал

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
433	10151	Натрію трихлорацетат (ТХАН)	ТХАН
434	10152	Натрію орто-фосфат (тринатрій фосфат)	Тринатрій фосфат
435	10153	Натрію цитрат	
436	10154	Ністатин	
437	10155	N-(5-Нітро-2-фурил)-алілденаміногідантіон (фурагін)	Фурагін
438	10156	5-Нітрофурафузол семикарбозон (фурацилін)	Фурацилін
439	10157	Оксіетилцелюлоза	
440	10160	Піперазину адипінат	
441	10161	Поліакриламід катіонний АК-617	
442	10162	Поліакриламід аніонний АК-618	
443	10164	Прегнадієн-1,4-тріол-П бета,17 альфа,21-діон-3,20 (преднізолон)	Преднізолон
444	10165	Присадка Необас (алкілсаліцилат барію на олігомерах етилену)	
445	10169	Пил інден-кумаронової смоли (ІКС)	ІКС
446	10170	Пил латуні (у перерахунку на мідь)	
447	10171	Пил n-парафінів, церезинів	
448	10172	Пил поліаміду	
449	10173	Пил полістиролу	
450	10174	Пил полісульфонів	
451	10175	Пил сушеного панцира креветки	
452	10176	Пил вуглецеволонистих матеріалів поліакрилонітрилових волокон (за акрилонітрилом)	
453	10177	Пил вуглецеволонистих матеріалів гідратцелюлозних волокон	
454	10178	Пил фенолформальдегідної смоли резольного типу	
455	10179	Пил хлорованого природного каучуку	
456	10181	Пара-Ацетамінофенол	Парацетамол
457	10182	Протаргол (у перерахунку на срібло)	
458	10185	Реагентілафлот OS-700 С (у перерахунку на оліфатичні аміни)	
459	10187	Реагент антихлорозний з гідролізного лігніну	
460	10189	Селен аморфний	
461	10192	Синестрол	
462	10197	Суміш диметиламінічних солей 2,3,6-трихлорбензойної кислоти	Полідим
463	10199	Сополімери та полімери на основі акрилових та метакрилових мономерів	Лакрис
464	10202	Стрептоміцину хорокальцієвий комплекс	
465	10203	Стронцію карбонат	
466	10204	Сульфін (п-амінобензол сульфанілгуанідин)	
467	10205	Сульфанен (за феноксиметилпеніциліном)	
468	10207	Таловий пек	
469	10208	Теофедрин (за амідопірином)	
470	10209	n-Терфеніл	
471	10212	Тетрахлортерефталевої кислоти диметилловий ефір (дактал)	Дактал
472	10214	Тіамінхлорид фармакопейний (вітамін В1)	Вітамін В1
473	10217	2,4,6-Триброманілін	
474	10220	3-Трифторметилдифеніламін	
475	10221	2,3,6-Трихлорбензойної кислоти диметиламініна сіль (трисбен-200)	Трисбен-200
476	10222	1,1,1-Трихлор-4-метил-3-пентен-2-ол	
477	10226	Титану діоксид	
478	10230	Урацил-4-карбонової кислоти калієва сіль (калію оротат)	Калію оротат

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
479	10233	Фурадонін (N-/5-нітро-2-фурафуліден/-1-аміногідантіон)	
480	10234	2,2'-біс-п-Феніламіно-феноксидіетилловий ефір	
481	10235	Феноксиметилпеніцилін	
482	10238	Фенотіазин-2-карбамат (етмозин)	Етмозин
483	10239	N-Феніл-п-фенілендіамін (п-амінодифеніламін)	п-Амінодифеніламін
484	10241	1-Феніл-2,3-диметил-4-метил-амінопіразолон-5-метан сульфат натр	Анальгін
485	10242	m-Фенокситолуол	
486	10243	епсилон-1-Феніл-2 метиламінопропанолу-1-гідрохлорид (ефедрин)	Ефедрин
487	10245	Хлорангідрид п-нітробензойної кислоти	
488	10246	Хінуклідин-3-дифенілкарбонілу гідрохлорид (фенкарол)	Фенкарол
489	10247	Хітин(полі-(1,4)-2-ацетамідо-2-дезоксид-бета-Д-глюкан)	Полі-(N-ацетил-Д-глюкозамін)
490	10248	Хітозан(полі-(1,4)-2-аміно-2-дезоксид-бета-Д-глюкан)	Полі-(Д-глюкозамін)
491	10249	Хлорпарафіни ХП-1100	
492	10250	альфа-Хлорацетоанлід	
493	10253	N-(3-Хлор-4-метоксибеніл)-N,N'-диметилсечовина	Дозанекс
494	10254	4-Хлор-N-(2-фуриметил)-5-сульфамоілантромілова к-та (фуросемід)	Фуросемід
495	10255	Цинку поліетиленіурамдисульфід (полікарбацин)	Полікарбацин
496	10256	5,6-Циклопентано-3-циклогексилурацил (ленацил)	Ленацил, урацил, гексилур
497	10258	Цефалотин (натрієва сіль)	Натрієва сіль
498	10259	Цефалоспорин С (цинкова сіль)	Цинкова сіль
499	10262	o-Етил-(N-карметокси-карбметоксиметі)-амінометил метилдигіофосфонат	Фоскарбан
500	10266	Карбоксибензилпеніциліну динатрієва сіль (карбеніцилін)	Карбеніцилін
501	10267	Гексахлоретан	
502	10268	Амонію хлорид	
503	10278	2,4,6-Триаміно-1,3,5-триазин (меламін)	Меламін
504	10292	Пил абразивний (корунд білий, монокорунд)	Корунд білий, монокорунд
505	10293	Пил деревини	
506	10317	Гексаметилендіамінадипінат	Сіль АГ
507	10335	Кислота малеїнова (цис-1,2-етиленкарбонова)	
508	10361	Пил борошна	
509	10364	Пил сухого бурякового жому	
510	10367	Пил тютюнової фабрики (з вмістом нікотину до 1,5 %)	
511	10374	Кальцію стеарат	
512	10377	N-Метил-п-амінофенолсульфат	Метол
513	10393	Алюмінію хлорид (у перерахунку на алюміній)	
514	10394	Барію розчинні солі (ацетат, нітрат, нітрит)	Ацетат, нітрат, нітрит
515	10400	Пил гуми	
516	10409	Цинку монофосфат (у перерахунку на цинк)	
517	10414	Пил легованої сталі	
518	10416	Пил коксу	
519	10417	Пил зерновий	
520	10419	Антрацен	
521	10427	Алюмінію сульфат	
522	10428	Пил текстоліту	
523	10431	Пил абразивно-металевий	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
524	10439	Пил кварцу	
525	10453	Пил вінілпласту-90	
526	10501	Амінотриацетонамін	
527	10505	Гексатиурам (50 % тиурам, 30 % гексахлорбензол, 20 % наповнювач)	
528	10506	2-(2'-Гідроокси-5'-метилфеніл)бензотриазол	Беназол П, тинувін П
529	10510	Ді-п-ксилілен	
530	10524	Ізоніотинової кислоти гідразид	Ізоніазид
531	10526	Кислота метиленбутанбутан-діонова (метилянтарна)	
532	10530	Молибден та його неорганічні з'єднання (молибдену триоксид, парамолібдат амонію та інші) за молибденом	
533	10533	Перметрин	
534	10535	Пил каїніту	
535	10544	2-Хлорметилфосфонові кислоти гексаметилентетраамінова сіль	Геметрен
536	10545	Цирконій та його неорганічні сполуки (у перерахунку на цирконій)	
537	10548	Азобарвник аніонний синій	
538	10549	Азобарвник кислотний оранжевий	
539	10550	Азобарвник кислотний чорний	
540	10551	п-Амінобензойної кислоти диметиламіноетиловий ефір	
541	10555	2-Аміно-4-метил-6-метокси-1,3,5-триазин	Триазин
542	10556	Аміфури (суміш фурукумаринів: ізоімпініліну, бергампену, ксантоксину)	
543	10557	Амонію карбонат	
544	10558	2-Ацетиламіно-5-нітротіазол	Нітазол
545	10559	Ацетиламіногіазол	
546	10560	Бензамід (бензойної кислоти амід)	
547	10561	N-Бензил-бета-хлорпропіонамід (хлоракон)	Хлоракон
548	10562	3-Бензоїл-оксидініклідин гідрохлорид (оксидідин)	Оксидідин
549	10566	N,N-біс(3-Бромпропіоніо)-N,N-диспіротрипіразинію дихлорид	Спіробромін
550	10568	4-Бутил-1,2-дифенілпіразолідин-3,5-діон (бутадіон)	Бутадіон
551	10570	1-Бутил-2,4,6-триметилпіролідинкарбоксамілідину	Піромекаїн, бумекаїну гідрохлорид
552	10575	Гранату алюмоітрієвого шихта (за ітрієм)	
553	10577	бета-(3-Диметиламінометиленіміно-2,4,6-трифеніл)пропіонової кислоти натрієва сіль (білімін)	Білімін
554	10578	4-Диметиламіно-5-нітро-2-метокси-N(2-діетиламіноетил)бензамід	Диметпрамід
555	10579	5,5-Диметіогідантоїн	
556	10580	1,3-Диметилксантин	Теофілін
557	10581	2,6-Диметил-3,5-диметоксикарбоніл-4(0-нітрофеніл)-1,4-дигідропіридин	Фенігідін, коринфар
558	10582	2,2-Диметилпропандіол	Пентаеритрид
559	10583	N,N-Диметил-2,4,6-триброманілін	
560	10584	Диметкарб (диметпромід – 40 %; сидноларб – 2 %; молочний цукор – 40 %; крохмаль – 17 %, стірат магнію – 1 %)	
561	10585	3,6-Діоксифлуоран	Флуоресцеїн
562	10586	бета-(2',4'-Дитретамілфеноксид)бутиламід 1-окси-4(1'-окси-3',6'-дисульфо-8-ацетиламіно-2-нафтозо)-4-феноксид-2-нафтойної кислоти (компонента 616М)	Компонента 616М
563	10587	Дефедрин	
564	10588	2,5-Дифенілоксазол	
565	10592	1,3-Дихлор-5,5-димергідантоїн	Дихлорантин
566	10594	Діпоксид кристалічний-ФΟΥ-8	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
567	10597	2-(Діетиламіно)етиламід параамінобензойної кислоти гідрохлорид	Амдопрокаїн, прокаїнамід, новокаїнамід
568	10598	Діетиламонію 2,5-діоксибензолсульфонат	Етамзилат
569	10600	Заліза фероціанід	Берлінська лазур, фероцен
570	10610	Калій алюмінію сульфат	Алюмокалієві квасці
571	10611	Калію йодат	Калій йоднудатокислений
572	10612	Кальцію 2,5-діоксибензол-сульфонат	Кальцію добезилат
573	10615	Кислота п-амінометилбензойна	Амбен
574	10616	Кислота Д(-)-альфа-амінофенілоцтова	
575	10617	Кислота 2-аміноетилсірчиста	
576	10618	Кислота глутамінова	
577	10623	Кислота бета-хлоромолочна	
578	10624	Кислота щавлева	
579	10628	Лантану оксид	
580	10629	Лантану ортоалюмінат кальцію метатитанат	Алюмінат лантану-титанат кальцію
581	10633	8-3-Метилбут-2-оніл-5,4-діокси-7-О-В-Д-глікопіраносифлаванолфел	Флакозид, амоден
582	10634	N-Метилглюкамін	
583	10635	N-Метил-альфа-L-глюкозамідо-beta-L-Дигідрострептозидострептідин	Дигідрострептоміцин
584	10636	1-Метил-2-меркаптоїмідазол	Мерказоліл
585	10637	6-(1-Метил-4-нітроїмідазоліл-5)меркаптопурин	Азотіоприн
586	10640	5-(п-/N-(3-Метоксипіридазиніл-6-сульфамідо/фенілазо)саліцилова кислота	Салазопіридозин
587	10644	Монометилтерфталатамід	
588	10645	Натріюбензоат	
589	10646	Натріюіндіго-біс(сульфонат)(індігокармінкислотнийсиній74)	
590	10647	Натріюсульфід	
591	10648	Натрію2(пара-аміно-бензолсульфамідо)-5-етил-1,3,4-гіадазол	Етазолнатрію, етазолрозчинний
592	10649	Ніобатилітійшихта(ніобіюоксид-51%,літійоксид-49%)	
593	10650	Ніобійметалевий	
594	10651	Ніобіюоксид	
595	10653	п-Нітрофторбензол	
596	10655	о-Оксибензамід	
597	10662	Перфторпропілперфторвініловийефір(М-100)	Фурозолідон
598	10665	Піперидину1,2,2,6,6-пентаметилпаратолоул-сульфонат(пірилен)	Пірилен
599	10666	Пірен	
600	10669	Пилжелатину	
601	10671	ПилкомпозиційногополімерноносіяВФС42-1840-88	
602	10672	Пилнітрон/ТУ6-060281-90/	
603	10673	Пилоптичногівідбілювача-БілофорКД-2	
604	10674	Пилполівінілпіролідону	
605	10675	Пилшаруватогоепоксидногоуглепластику	
606	10676	ПилсульфонуНП-1	
607	10677	ПилсульфонуНП-3	
608	10678	Пилфенопластіврезольного типу(Э2-330-02,У2-301-07)	
609	10679	Рибонуклеїновоїкислотигідролізат	
610	10680	Рутеніюоксид	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
611	10682	Сенадексин	
612	10684	Скандіюоксид	
613	10688	Сорбіталь20	
614	10689	Сульфапіридазин	
615	10690	Сульфомонометаксин	
616	10691	Танацехол	Танафлон
617	10695	3,5,5-Триметиллоксазоліндиніон	Триметин
618	10696	1,6-біс-(1-Триметиламоній)-гексанудибензосульфат	Бензогексоній
619	10698	1,1,4,4»,4»,4»-Триметилен-біс-(4-сульфалілсульфаніламід)	Дисульфформін
620	10702	2-Феніл-3-карботокси-4-диметиламінометил-5-оксибензофуранугідрохлорид	Фенікаберан
621	10704	1-Феніл-3-метилпіразолон-5	
622	10705	1-(4-Феніл-2-піролідон)ацетилід	Карфедон
623	10707	Форстерит (суміш: 97% ортосилікату магнію і 3% барію оксиду)	
624	10708	N-Фосфометилгліцин	Гліфосат
625	10710	2-Хлор-5/гамма-(2,4-дитретамілфеноксид)бутироіламіно/анілідтриметилоцтової кислоти (компонента 3Ж165)	Компонента 3Ж165
626	10711	2'-Хлор-5`/2`,4``-Дитретамілфеноксид/бутироіламіно/аніліда-(4-карбосифеноксид)півалоїлоцтової кислоти (компонента Н-596)	Компонента Н-596
627	10713	Хлорпропамід	
628	10716	Цинкуметіонат (уперерахункунацінк)	
629	10719	Ергокальциферолу3,5-динітробензоат	
630	10720	Ергостатрієн-5-7-22-ол-3	Ергостерин
631	10721	Ерготамінтарат	Гінекорн, секотамін, феміргін, ерготарат
632	10724	Еуфілін	
633	10725	Цинеб	
634	10737	Літійкарбонат (уперерахункуналітій)	
635	10784	Пилбуроговугілля	
636	10821	Пилетролу	
637	10835	Пилвуглепородний (кам) яневугілля	
638	10846	Пилглюкози	
639	10864	Адамантан	
640	10865	Аденозин-5-трифосфорної кислоти динатрієвасіль	
641	10866	Азафен	
642	10867	Азобарвник кислотний синьо-чорний	
643	10868	Азобарвник прямиий чорний 2С	
644	10869	Азобарвник спирторозчинний оранжевий 2Ж	
645	10870	Алюмініюнітрид (уперерахункунаалюміній)	
646	10874	n-Амінобензолсульфенамід (стрептоцид)	Стрептоцид
647	10876	Амоніюгумат	
648	10877	Анаприлін	
649	10879	n-Ацетиламінофенол (фенацитин)	Фенацитин
650	10880	Баріюгідрооксид (уперерахункунабарій)	
651	10881	Баріюпероксид (уперерахункунабарій)	
652	10882	Баріютіосульфат (уперерахункунабарій)	
653	10883	Баріюфторид (уперерахункунабарій)	
654	10884	Бензантрон	
655	10885	2-Бензилбензімідазолагідрохлорид (дибазол)	Дибазол
656	10887	1-Бромадамантан	
657	10888	Бромбензантрон	
658	10895	Вісмутунітрат (уперерахункунавісмут)	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
659	10896	Вітамін В12 (кормовий) забілком	
660	10897	Вітамін В12 (кормовий) завітаміном В12	
661	10898	Галантамін (нівалін)	Нівалін
662	10900	Гексафторпропілен	
663	10903	Гризеофульвін	
664	10906	Дибромбензантрон	
665	10910	1,2-Дигідрооксibenзол (пірокатехін)	Пірокатехін
666	10914	гамма-(2,4-Дитретаміл-феноксид)-бутиламід-г-окси-2-нафтоїної кислоти	Компонента голуба 3Г-97
667	10915	2-Дифеніл-ацетил-1,3-інданіол (ратиндам)	Ратиндам
668	10917	Дихлорацетанілід	
669	10918	Дихлординікотинамідзаліза (ферамід)	Ферамід
670	10920	2,4-Дихлортолуол	
671	10924	Залізанітрат (зазалізом)	
672	10925	Залізасульфід (основний) (зазалізом)	
673	10926	2-(n-Ізобутилфеніл)-пропіонова кислота (ібупрофен)	Ібупрофен
674	10927	Ізометіоліонон (іралій)	Іралій
675	10929	Ізопропілметокарборан (забором)	
676	10931	Ітріюоксид (уперерахункунаітрію)	
677	10932	Каліюацетат	
678	10933	Каліюйодид (уперерахункунайод)	
679	10934	Калій-натрійвиннокислий (сегнетовасіль)	Сегнетовасіль
680	10935	Каліюпероксид	
681	10936	Калієвасіль (метил-2-етоксикарбонітвініл-Д-(-)амінофенілоцтової кислоти) (ДК-С-фенілвінілін)	
682	10937	Каучук СКТА (пил)	
683	10938	Кислота амінокапронова	
684	10939	Кислота бета-амінопеніциланова	
685	10940	Кислотивинні	
686	10941	Кислота 3,5-динітробензойна	
687	10942	Кислота ізонікотинамова	
688	10943	Кислота лимонна	
689	10944	Кислота оротова (вітамін В13)	Вітамін В13
690	10945	Кобальтухлорид	
691	10946	Кокарбоксілазігідрохлорид	
692	10947	Барвник кислотний чорний (суміш кислотного синього чорного та кислотного оранжевого)	
693	10951	Люмінофор КТЦ-626-1 (заїтрієм)	
694	10952	Малеїнової кислоти натрієвасіль (натріймалеїнокислий триводяний)	
695	10954	Маніт	
696	10956	N-(11-Метилбензолсульфоніл)-N-бутилсечовина (бутамід)	Бутамід
697	10961	3,5-Метилпіразол	
698	10966	Натріюйодид (зайодом)	
699	10967	альфа-Нафтамід-S-оксинафтоїна кислота (азатолАНФ)	АзатолАНФ
700	10968	Ніодимфторид (уперерахункунаніодим)	
701	10969	Нікотинамід (вітамін РР)	Вітамін РР
702	10970	3-Нітро-4-хлоранілін	
703	10971	альфа-Оксинафтоїна кислота	
704	10972	Оксиетилкрохмаль	
705	10973	альфа-(2-Піролідон-1-іл)-ацетамід (пірацетам)	Пірацетам
706	10975	Полісорб-1 (сополімер стиролу з 2% n-дивінілбензолу)	
707	10982	Пілакрилонітрилбутадієностирольних пластиків (АВС-2020ТУ6-051057-84)	АВС-2020ТУ6-051057-84
708	10983	Пілалюмосилікатів (цеоліти природні немодифіковані)	
709	10984	Піламінопластів	
710	10985	Пілпемоксолю	

«Тверді речовини» – продовження			
1	2	3	4
711	10986	Пилпемолоксу	
712	10987	Пилполіметилметакрилату	
713	10988	Пиляецьзерновоїмолі, трихограмтапилкуметеликівзернов оїмолі (уперерахункунабілок)	
714	10989	Раунатин	
715	10990	Кемітадин	
716	10991	Рифампіцин	
717	10992	Сахарол	
718	10993	Синтетичний мийний засоби: «Бриз», «Вихор», «Лотос- автомат», «Юга»	
719	10994	Синтетичний мийний засіб «Біс-С»	
720	11003	СорбітД (гекситол)	Гекситол
721	11004	L-Сорбоза	
722	11008	Таліюодид (уперерахункунаталій)	
723	11009	Тантал	
724	11013	Титановіпилловісублімативідшихтовиххлораторів	
725	11014	Тіотриазазин	
726	11019	о-Фенілендіамін (1,2-бензолдіамін)	1,2-бензолдіамін
727	11020	п-Фенілендіамін (1,3-діамінобензол, урсол)	1,3-діамінобензол, урсол
728	11021	N-Фенілкарбамоїл-3-(бета-фенілізопропіл)-сиднодімін	Сиднокарб
729	11023	Фталазол	
730	11024	Фторазин (2-трифтор-10-/3- діетиламінопропіоніл)фенотіазинугідхлорид	
731	11025	Фузидієвоїкислотинатрієвасіль	
732	11026	2-Хлор-6-нітроанілін	
733	11027	Цезіййодистий (уперерахункунацезій)	
734	11028	Церійтайогонорганічнісполуки (діоксид, полірит, фотопол) (уперерахункунацерій)	
735	11029	Цефалексин	
736	11030	N-Циклогексил-О-(2-метокси-3,6- дихлор)бензоліоксим (оксимбанвелаД)	ОксимбанвелаД
737	11031	Цинкукарбонат (уперерахункунацинк)	
738	11032	Цинкусульфід (уперерахункунацинк)	
739	11034	Цирконіюкарбід	
740	11035	Цирконіюнітрид (уперерахункунацирконій)	
741	11037	Ергокальциферол (вітамін D2)	Вітамін D2
742	11038	Ескорец 1102 (пилсмоли)	Пилсмоли
743	11039	Етацизин (2-карбоксаміно-10-(3-діетиламінопропіоніл)- фенотіазинухлоргідрат)	
744	11042	2-Етилкапроновоїкислотинатрієвасіль	
745	11114	Пилторфу	
746	11145	Пилпродуктиввуглезабагачення	
747	11234	Пилбіциліну-5 (сумішновокаїновоїсолібензил- пеніциліну та біциліну-1)	
748	11235	Пилновоцину	
749	11236	Пилампіоксу	
750	11252	Пилантрациту	
751	11253	Пилвугільногоконцентрату	
752	11263	Пилпінополіуретану	
753	11264	Пилшихтипарфумерногоскла	
754	11277	Кальціюкарбонат	
755	11288	Калійбромистий	
756	11485	2-(аміногіокометил)-ацетогідрозид	
757	11518	Пиллушпиннясосяшника	
758	11522	Ангідридборний	

«Тверді речовини» – закінчення			
1	2	3	4
759	11523	Пилсосяшника	
760	11524	Пилшротусосяшника	
761	11525	Пилсої	
762	11526	Пилшротусої	
763	11527	Пилкакао	
764	11589	Цинкуселенід (уперерахункунацинк)	
765	11590	Гадолініюсилкат (уперерахункунагадоліній)	
766	11591	Вісмутугерманат (уперерахункуनावісмут)	
767	11592	Гентаміцинусульфат	
768	11593	Пилагломерацийно-доменоговиробництва	
769	11594	Дріжджікормовіпорохоподібні	
770	11595	Літіюфторид	
771	11627	4-Аміно-2,6-діоксипіримідин	
772	11628	4-Аміно-2,6-хлорпіримідин	
773	11629	4-Аміно-2,6-метоксипіримідин	
774	11631	2,4-Дихлорфеноксіоцтовоїкислотидиметиламінна сіль (2,4-Д-амінна сіль)	
775	11634	Лідаза	
776	11636	Метадикарбоновоїкислотиамід	Малондіамід
777	11638	3-Метилдельта, дельта-1,2,4-триазолін-5тіон	
778	11640	Папаверинугідрохлорид (6,7-диметокси-1-(3,4- диметоксибензил)-ізохімолінугідрохлорид)	
779	11643	Поліміксин-М	
780	11644	Ремантадин	
781	11645	Сульфатамонію-алюмінію	
782	11646	Сульфаткалію-алюмінію	
783	11647	1-Феніл-2,3-диметил-4-диметиламінопіразолон	Амідопірин
784	11650	2-Хлор-N-етоксиметил-N-12-етил-6- метилфенілацетамід (ацетохлор)	Ацетохлор
785	11656	Алюмініюнітрат	
786	11657	Феназепам (7-бром-5-(ортохлорфеніл-2,3-дігідро-1н-1,4- бензодіазепін-2-Он)	
787	11658	Карбоксиметилцелюлоза	

«Вуглеводні»			
№ з/п	Код	Найменування речовини	Технічне найменування речовини
1	2	3	4
1	102	Алкілсульфат натрію	
2	220	Натрієва сіль Е-амінокапронової кислоти, ацильована вищими жирними кислотами	
3	318	Гексаметилдисилазан	
4	319	Гексаметилциклотрисилазан	
5	347	Фосген	
6	402	Бутан	
7	403	Гексан	
8	404	Диметилциклобутан (димералену)	Димералену
9	405	Пентан	
10	407	Пропілену тримери	
11	408	Циклогексан	
12	409	Циклопентан(пентаметилен)	Пентаметилен
13	410	Метан	
14	501	Амілени (суміш ізомерів)	
15	502	Бутилен	
16	503	1,3-Бутадієн(дивініл)	Дивініл
17	504	1-Вінілциклогексен-1	
18	505	1-Вінілциклогексен-3	
19	506	Вінілнорборнен(5-вініл-біцикл-/2,2,1/- гептан-2)	Вінілнорборнен
20	507	Гексен	
21	508	Гептен	
22	509	3,4-Дихлорбутен-1	
23	510	1,4-Дихлорбутен-2	
24	511	Дициклобутиліден	
25	514	2-Метилпропен (ізобутилен)	Ізобутилен
26	515	Метиленциклобутан	
27	516	2-Метилбутадієн-1,3 (ізопрен)	Ізопрен
28	517	Норборнен(2,3-біцикло-2,2,1-гептен)	Норборнен
29	518	Норборнадієн	
30	521	Пропілен	
31	522	транс,транс,транс-Додекатрієн-1,5,9	
32	523	цис,транс,транс-Циклододекатрієн-1,5,9	
33	524	Циклопентадієни	
34	525	Циклопентен	
35	526	Етилен	
36	527	Етиліденнорборнен (5-етиліденбіцикло-2,2,1-гептен-2)	
37	528	Ацетилен	
38	603	о-Вінілтолуол	
39	604	Вінілциклогексан (циклогексиетилен)	Циклогексиетилен
40	605	Дивінілбензол	
41	606	м-Динітробензол	
42	609	Діетилбензол	
43	612	Ізопропілбензол (кумол)	Кумол
44	616	Ксилол	
45	617	Меблевий розчинник (АМР-3)(контроль за толуолом)	
46	618	альфа-Метилстирол	
47	621	Толуол	
48	623	1,3,5-Триметилбензол(мезитилен)	Мезитилен
49	624	2-Трет-бутил-п-крезол	
50	625	п-Трет-бутилтолуол	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
51	627	Етилбензол	
52	628	м-Етилтолуол	
53	629	о-Етилтолуол	
54	630	п-Етилтолуол	
55	631	1-Метил-4-ізопропілбензол (п-цимол)	п-Цимол
56	632	Метоксибензол (анізол)	Анізол
57	634	Етилстирол	
58	635	Алкілбензол на основі внутрішніх олефінів C11-C14	
59	706	4-Метилентетрагідропіран	
60	707	2-Метилнафталін	
61	712	Тетрагідроінден(3а,4,7а-тетрагідро-1-н-інден)	
62	713	Тетрагідронафталін (тетралін)	Тетралін
63	802	Бензил хлористий (хлорметилбензол)	Хлорметилбензол
64	803	Бензоіл хлористий	
65	804	Бензотрифторид	
66	805	Бензолсульфохлорид	
67	806	Бензотрихлорид (а-трихлортолуол)	а-Трихлортолуол
68	807	Бромистий метил	
69	808	Бромистий етил (брометан,етилбромід)	Брометан,етилбромід
70	822	м-Бромтолуол	
71	823	о-Бромтолуол	
72	827	Вініл хлористий	
73	831	Гексахлор-м-силол (аерозоль)	
74	833	Гексахлорциклопентадієн	
75	836	м-Дибромбензол	
76	837	о-Дибромбензол	
77	840	1,2-Дибромпропан	
78	843	2,3-Дибромпропілфосфат	
79	847	1,1-Дигідроперфторгептиловий ефір акрилової кислоти	
80	848	2,3-Дихлорпропен	
81	851	м-Дихлорбензол	
82	852	о-Дихлорбензол	
83	854	3,4-Дихлорнітробензол	
84	858	Дихлорфторметан (фреон-21)	Фреон-21
85	861	1,2-Дихлорпропан	
86	863	Ізопропіл хлористий (2-хлорпропан)	2-Хлорпропан
87	866	Метилен бромистий	
88	867	Метилен йодистий	
89	869	Метилен хлористий	
90	871	Метил хлористий (хлорметан)	Хлорметан
91	872	Монохлорпентафторбензол	
92	873	3-Нітро-4-хлорбензотрифторид	
93	874	Октафтортолуол	
94	879	Перфторгептан	
95	880	Перфтороктан	
96	881	Перхлорметилмеркаптан (перхлорметантіол,тіокарбонілтетрахлорид)	Перхлорметантіол,тіокарбонілтетрахлорид
97	885	1,1,2,2-Тетрахлоретан	
98	887	1,3,5-Трибромбензол	
99	895	Трихлорсилан	
100	899	1,1,1-Трихлоретан (метилхлороформ)	Метилхлороформ

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
101	902	Трихлоретилен	
102	903	1,2,3-Трихлорпропан	
103	907	м-Фторанізол	
104	908	о-Фторанізол	
105	909	п-Фторанізол	
106	910	Фторбензол	
107	911	о-Фтортолуол	
108	912	п-Фтортолуол	
109	915	Хлорбензол	
110	916	п-Хлорбензотрихлорид	
111	917	п-Хлорбензотрифторид	
112	918	Хлорбромметан	
113	919	3-Хлорбутанон-2 (хлоркетон)	Хлоркетон
114	920	Хлоргідринстирол	
115	923	біс-Хлорметилксилол	
116	924	Хлорноборнен	
117	927	м-Хлортолуол	
118	928	о-Хлортолуол	
119	929	п-Хлортолуол	
120	932	Етил хлористий	
121	933	Алкілтриметиламоній хлорид	
122	935	1,2-Дихлор-1,1-дифторетан (фреон 132-В)	Фреон 132-В
123	936	Монохлордиметиловий ефір	
124	939	Хлорацетилхлорид	
125	940	1-Хлор-3,3-диметилбутан-2-он	
126	941	1-(4-Хлорфенокси)-3,3-диметилбутан-2-он	
127	942	1-Хлор-(4-хлорфенокси)-3,3-диметилбутан-2-он	
128	1002	1,4-Бутандіол	
129	1005	о-Бутилфенол	Диносеб
130	1010	2,3-Дибромпропанол (2,3-Дибромпропіловий спирт)	2,3-Дибромпропіловий спирт
131	1015	Дигідроліналоол	
132	1016	3,7-Диметилуктен-6-ол-1 (цитронеллоп)	Цитронеллоп
133	1017	Диметилвінілкарбінол	
134	1018	2,6-Диметилфенол (2,6-ксиленол)	2,6-Ксиленол
135	1023	Діетиленгліколь (2,2'-оксидіетанол)	2,2'-оксидіетанол
136	1024	Ізобутенілкарбінол	
137	1025	Інгібітор деревно-смоляний прямого перегону (контроль за фенолом)	ІДСПГ
138	1026	м-Крезол	
139	1027	о-Крезол	
140	1028	п-Крезол	
141	1029	4-Метил-4(2-гідроксиетил)-1,3-діоксан (діоксановий спирт)	Діоксановий спирт
142	1030	о-Метоксифенол (гваякол)	Гваякол
143	1034	Пропандіол-1,2 (пропіленгліколь)	Пропіленгліколь
144	1037	Суміш ізомерів спиртів С7-С11	
145	1038	Спирт аліловий	
146	1039	Спирт аміловий	
147	1040	Спирт гамма-ацетопропіловий	
148	1041	Спирт бензиловий	
149	1043	Спирт гексиловий	
150	1044	Спирт 1,1-дигідроперфтораміловий	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
151	1045	Спирт 1,1-дигідроперфторгептиловий	
152	1046	Спирт діацетоновий	
153	1047	Спирт а,а-диметилбензиловий (диметилфенілкарбінол)	Диметилфенілкарбінол
154	1048	Спирт ізобутиловий	
155	1049	Спирт ізогексиловий (метизобутилкарбінол)	Метизобутилкарбінол
156	1050	Спирт ізооктиловий (2-етилгексанол)	2-Етилгексанол
157	1051	Спирт ізопропіловий	
158	1052	Спирт метиловий	
159	1053	Спирт октиловий	
160	1054	Спирт пропіловий	
161	1055	Спирт тетрагідрофуриловий	
162	1056	Спирт тригідроперфторгептиловий	
163	1057	Спирт тригідроперфтораміловий	
164	1058	Спирт бета-фенілетиловий (2-фенілетанол)	2-Фенілетанол
165	1059	Спирт фуриловий	
166	1060	Спирт епігідринний (гліцидол)	Гліцидол
167	1061	Спирт етиловий	
168	1062	Тетраетоксисилан	
169	1063	1,1,5-Тригідроктафторпентанол (ТС-п=2)	
170	1064	1,1,3-Тригідротетрафторпропанол (ТС-п=1)	
171	1068	Триметилкарбінол (2-метил-2-пропанол)	2-Метил-2-пропанол
172	1070	Фенілпропанол	
173	1072	Феноли сланцеві	
174	1073	Формальгліколь (діоксолан-1,3)	Діоксолан-1,3
175	1074	о-Хлорфенол	
176	1075	м-Хлорфенол	
177	1077	Циклогексанол	
178	1078	Етиленгліколь (етадіол)	Етадіол
179	1079	Етиленхлоргідрин	
180	1082	Спирт альфа-фенілетиловий	
181	1083	2,4,6-Тринітрофенол	
182	1101	Діізопропіловий ефір (ізопропіловий ефір)	Ізопропіловий ефір
183	1104	Дифенілоксид (феноксibenзол, дифеніловий ефір)	Феноксibenзол, дифеніловий ефір
184	1105	Діетиловий ефір	
185	1106	Метилізопропеніловий ефір	
186	1107	2-Метокси-2-метилпропан (метил-третиннобутиловий ефір)	Метил-третиннобутиловий ефір
187	1108	2-Метоксиетанол (метилцелосольв)	Метилцелосольв
188	1109	Монобутиловий ефір діетиленгліколю (бутилкарбітол)	Бутилкарбітол
189	1110	Моноізобутиловий ефір етиленгліколю (бутилцелосольв)	Бутилцелосольв
190	1111	Моноізопропіловий ефір етиленгліколю (пропілцелосольв)	Пропілцелосольв
191	1112	Моноетиловий ефір діетиленгліколю (етилкарбітол)	Етилкарбітол
192	1113	Моноетиловий ефір резорцину	
193	1114	Диметиловий ефір	
194	1115	2-Метил-1,3-діоксолан (ацетальдегіду етилацеталь)	Ацетальдегіду етилацеталь
195	1117	1-Метоксипропанол-2 (альфа-метиловий ефір пропіленгліколю)	
196	1118	Етинілвінілбутиловий ефір	
197	1201	Аліловий ефір оцтової кислоти	Алілацетат
198	1202	н-Амілацетат	
199	1203	гама-Ацетопропіловий ефір оцтової кислоти	
200	1204	Бензилацетат (бензиловий ефір оцтової кислоти)	Бензилацетат

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
201	1205	5-Бензил-фурил-3-метиловий ефір-(1R)-транскхризантемової кислоти	Біоресметрин
202	1207	Бутиловий ефір масляної кислоти (бутилбутират)	Бутилбутират
203	1209	Бутиловий ефір пропіонової кислоти	Бутилпропіонат
204	1211	о-Броманізол	
205	1212	п-Броманізол	
206	1213	Вінілацетат	
207	1214	Гексиловий ефір оцтової кислоти (гексилацетат)	Гексилацетат
208	1215	Дибутілфталат	
209	1216	Диметиловий ефір сірчаної кислоти (диметилсульфат)	Диметилсульфат
210	1217	Діоксифталат	
211	1218	бета,бета-Дихлоретиловий ефір (хлорекс)	Хлорекс
212	1219	Ізоамілацетат	
213	1220	Ізобутилізобутират	
214	1221	Ізобутиловий ефір оцтової кислоти (ізобутилацетат)	Ізобутилацетат
215	1223	Ізопропілнітрат	
216	1224	Метилацетат	
217	1225	Метиловий ефір акрилової кислоти (метилакрилат)	Метилакрилат
218	1226	Метиловий ефір валеріанової кислоти (метилвалерат)	Метилвалерат
219	1227	Метиловий ефір масляної кислоти (метилбутират)	Метилбутират
220	1230	Метиловий ефір ціанопріонової кислоти	
221	1231	Метилформіат	
222	1232	Метиловий ефір метакрилової кислоти (метилметакрилат)	Метилметакрилат
223	1233	Метиловий ефір перметринової кислоти	
224	1234	Пивалоілоцтовий ефір	
225	1235	Пропіловий ефір валеріанової кислоти (пропілвалерат)	Пропілвалерат
226	1236	Пропіловий ефір масляної кислоти (пропілбутират)	Пропілбутират
227	1237	Пропіловий ефір пропіонової кислоти (пропілпропіонат)	Пропілпропіонат
228	1238	Пропіловий ефір оцтової кислоти (пропілацетат)	Пропілацетат
229	1239	3-Феноксид-альфа-ціанобензиловий ефір альфа-ізопропіл-4-хлорофенілоцтової кислоти	Суміцин, фенвалерат
230	1240	Етилацетат	
231	1241	Етиловий ефір акрилової кислоти (етилакрилат)	Етилакрилат
232	1242	Етиловий ефір валеріанової кислоти (етилвалерат)	Етилвалерат
233	1243	Етиловий ефір масляної кислоти (етилбутират)	Етилбутират
234	1245	Етиловий ефір пропіонової кислоти (етилпропіонат)	Етилпропіонат
235	1246	2-Етоксигетанол (етилцелосольв, етиловий ефір етиленгліколю)	Етилцелосольв, етиловий ефір етиленгліколю
236	1249	Ефір-(S)-3-феноксид-а-ціанобензилової(1 R)-цис-3-(2,2-дибромвініл)	Децис, суперметрин
237	1250	Амілформіат	
238	1251	Ацетооцтовий ефір	
239	1252	Диметилсебацінат	
240	1253	1,2-Диметоксиетан (диметиловий ефір етиленгліколю)	Диметиловий ефір етиленгліколю
241	1254	Діетиловий ефір малеїнової кислоти	
242	1255	Метилізобутират	
243	1256	Метилізовалеріат	
244	1257	Метилкапронат	
245	1258	Монометиладипінат (монометиловий ефір адипінової кислоти)	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
246	1259	2-Етилгексилацетат	
247	1260	2-Етоксидетилацетат (целосольвацетат)	Целосольвацетат
248	1261	Метиловий ефір пропіонової кислоти (метилпропіонат)	Метилпропіонат
249	1262	Ізопропіловий ефір оцтової кислоти (ізопропілацетат)	Ізопропілацетат
250	1302	Альдегід бензойний (бензальдегід)	Бензальдегід
251	1303	Альдегід валеріановий	
252	1304	Альдегід ізомасляний (2-метилпропаноль)	2-Метилпропіонат
253	1308	альфа-Метилакролеїн	
254	1310	Альдегід масляний	
255	1311	Альдегід метилмеркаптопропіоновий	
256	1312	Альдегід меркаптопропіоновий	
257	1314	Альдегід пропіоновий (пропаналь, метилоцтовий альдегід)	Пропаналь, метилоцтовий альдегід
258	1315	Альдегід трихлороцтовий (хлораль, 3-хлоретаналь, 3-хлорацетальд.)	Хлораль, трихлоретаналь, трихлорацетальдегід
259	1316	Альдегід енантовий	
260	1317	Ацетальдегід	
261	1319	Диметоксиметан (метилаль, диметилформаль)	Метилаль, диметилформаль
262	1320	Дипропілацеталь пропаналю	
263	1323	1,2,5,6-Тетрагідробензальдегід	
264	1324	Трихлорацетальдегід	
265	1326	2-Етилгексеналь (бета-пропіл-альфа-етилакролеїн)	
266	1327	Альдегід альфа-гексилкоричний (альфа-N-гексилцинкаль)	Альфа-N-гексилцинкаль
267	1328	Альдегід глутаровий	
268	1329	Альдегід бета-ціанпропіоновий	
269	1402	Ацетофенон	
270	1403	2,3-Бутандіон (діацетил)	Діацетил
271	1405	Деревноспиртовий розчинник марки А(ацетоноєфірний)	Ацетоноєфірний розчинник
272	1406	Деревноспиртовий розчинник марки Е(єфірноацетоновий)	Єфірноацетоновий розчинник
273	1407	Діетилкетон	
274	1408	Метилізобутилкетон	
275	1409	Метилетилкетон	
276	1411	Циклогексанон	
277	1412	Циклогексаноноксим	
278	1413	3,3-Диметилбутан-2-он	Пінаколін
279	1414	2,6-Диметилгептанон-2 (діізобутилкетон)	Діізобутилкетон
280	1503	Алкілбензолсульфокислота із внутрішніх олефінів	
281	1507	Ангідрид оцтовий	
282	1509	4-Аміно-3,5,6-трихлорпіколінова кислота	
283	1510	Аргінін	
284	1512	Кислота акрилова	
285	1519	Кислота валеріанова	
286	1528	Кислота ізомасляна	
287	1530	Капролактан (пари, аерозоль)	
288	1531	Кислота капронова	
289	1534	Кислота масляна	
290	1535	Кислота метакрилова	
291	1545	Пролін, оксипролін	
292	1546	Кислота пропіонова	
293	1555	Кислота оцтова	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
294	1557	Кислота фенілундеканова	
295	1559	Кислота а-хлорпропіонова	
296	1562	Кислота дихлоретанова (дихлороцтова)	Дихлороцтова кислота
297	1565	Кислоти жирні синтетичних фракцій C10-C16	
298	1605	Діетиленамідоксид(тетрагідро-1,4 оксазин,морфолін)	Морфолін
299	1606	4-Метилпентен-3-ОН-2 (мезитилу оксид)	Мезитилу оксид
300	1607	Полі-2,6-диметил-1,4-феніленоксид (поліфеніленоксид)	Поліфеніленоксид
301	1610	Етилену діоксид (діоксан)	Діоксан
302	1611	Етилену оксид	
303	1612	Ангідрид 1,8-дикарбонової кислоти нафталіну (ангідрид нафталевий)	Ангідрид нафталевий
304	1705	2-Бутилтіобензатіазол (бутилкаптакс)	Бутилкаптакс
305	1706	Диметилдисульфід	
306	1707	Диметилсульфід	
307	1714	2-Меркаптоетанол (монотіоетиленгліколь)	Монотіоетиленгліколь
308	1716	Одорант СПМ (суміш природних меркаптанів)	
309	1720	Пропілмеркаптан	
310	1725	m-Толуолсульфокислота	
311	1728	Етантіол (етилмеркаптан)	Етилмеркаптан
312	1729	S-Етил-N-(азаціклогептил-1)-тіокарбамат (ялан)	Ялан
313	1732	Диспергатор НФ (суміш натрієвих солей динафтилметансульфокислот та динафтилметандисульфокислот)	
314	1733	O-Етил-N-(п-сульфофеніл)тіокарбамат натрію) (флотореагент МТФК-Е)	Флотореагент МТФК-Е
315	1802	5/6 -Аміно-(2-параамінофеніл)бензimidазол	
316	1806	o-Амінотолуол (o-метиланілін)	o-Метиланілін
317	1808	Аліламін	
318	1810	Бромацетогуанамін	
319	1811	4-Бутиланілін	
320	1812	Бутиламін	
321	1815	Гексаметиленімін m-нітробензоат (інгібітор корозії Г-2)	Інгібітор корозії Г-2
322	1816	Діаліламін	
323	1818	Діізопропіламін	
324	1821	Диметилбензиламін	
325	1822	1,3-Диметилпропандіамін	
326	1823	Диметилпропілентриамін	
327	1824	Диметилетаноламін	
328	1825	Ди-н-пропіламін	
329	1833	Діетиламін	
330	1835	Діетиланілін	
331	1836	N,N-Діетиланілін	
332	1837	Діетилентриамін	
333	1838	Діетилетаноламін	
334	1839	Ізоамінопарафіни	
335	1840	Ізоамінопарафінів хлоргідрат	
336	1841	Ізопропіламін	
337	1844	2,4-Ксилідин	
338	1845	2,5-Ксилідин	
339	1847	N-Метиланілін	
340	1850	Моно-н-пропіламін	
341	1851	Моноетиламін (аерозоль)	
342	1854	Поліетиленполіамін	
343	1856	m-Толуїдин	
344	1857	o-Толуїдин	
345	1860	Триалкіламіни (суміш амінів фракцій C7-C9)	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
346	1861	Три-н-пропіламін	
347	1862	Триметиламін (аерозоль)	
348	1863	Триетиламін	
349	1864	Триетаноламін	
350	1865	Триетиленпентаамін	
351	1866	Триетилентриамін	
352	1870	Циклогексиламін	
353	1871	N-Етиланілін	
354	1872	Етилбензиланілін	
355	1874	Етил-о-толуїдин	
356	1877	3-Аміно-4 метокси-М-крезол (крезидин)	Крезидин
357	1878	Ди-н-бутиламін	
358	1880	Діетаноламін(2,2-імідоетанол,2,2'-діоксіетиламін)	2,2-імідоетанол,2,2'-діоксіетиламін
359	1882	3-н-Бутиламін	
360	1884	p-Фенетидин(п-етоніакілін, п-амінофенетол)	п-Етоніакілін,п-амінофенетол
361	1885	Фурфуриламін	
362	1886	Етилендіамін	
363	1901	Бутилнітрит	
364	1907	4-Нітро-о-ксиллол	
365	1908	4-Нітро-м-ксиллол	
366	1909	2-Нітро-п-ксиллол	
367	1910	Нітрометан	
368	1912	Нітропарафіни	
369	1913	2-Нітропропан	
370	1915	m-Нітротолуол	
371	1916	o-Нітротолуол	
372	1925	Циклогексилнітрат	
373	1926	1-Метокси-4-нітробензол (п-нітроанізол)	п-Нітроанізол
374	2002	Ацетонітрил (ціанометан,ціанистий метил)	Ціанометан,ціанистий метил
375	2003	Бензил ціанистий(фенілацетонітрил)	Фенілацетонітрил
376	2008	1,3-Ди-(2,4-ксиліміно)-2-метил-2-азопропан (мітак)	Мітак
377	2010	бета-Диметиламінопропіонітрил	
378	2012	Діетил-2-бензгіазолсульфенамід (сульфенамід БТ)	Сульфенамід БТ
379	2013	Діетилтолуамід (діетиламіди o,m,p-толуїлових кислот)	
380	2017	Метил-1-(бутилкарбомойл)-2-бензimidазолкарбамат (узген)	Узген
381	2021	Нітрили карбонових кислот C17-C20	
382	2023	Полі/N'-біс-(гідроксіетил)-уреїдо/фенілметан(ЕМ-30)	
383	2034	Формамід	
384	2037	2-Хлорциклогексилтіо-N-фталамід (хлор ЦТФ)	Хлор ЦТФ
385	2038	бета-Ціано-3-феноксibenзил-3-(2,2-дихлорвініл)-2,2-диметилциклопропанкарбоксилат	Рипкорд
386	2040	N-Циклогексилтіофталамід (ЦТФ)	ЦТФ
387	2042	Ацетоацетанілід	
388	2043	1,4-Діазобіцикло-2,2,2-октан (триетилендіамін,ДАБКО)	Триетилендіамін,ДАБКО
389	2119	Метилнітрофос	
390	2123	0,0,0,0-Тетраметил-0,0-тіоди-п-фенілентіофосфат (абат)	Абат
391	2124	Триалкілфосфіни C12-C15	
392	2125	Трибутиловий ефір o-фосфатної кислоти (трибутилфосфат)	Трибутилфосфат

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
393	2126	Трибутилфосфін	
394	2128	о-Етил-дихлортіофосфат (дихлорангідрид)	Дихлорангідрид
395	2129	о-Етил-2,4-дихлорфеніл-хлор-тіофосфат (хлорангідрид)	Хлорангідрид
396	2130	о-Етил-S-пропіл-2,4-дихлорфенілтіофосфат (етафос)	Етафос
397	2131	о-Етил-о-фенілхлортіофосфат	
398	2132	о-Етил-о-4(метилтіо)фенілпропілтіофосфат (болстар)	Болстар
399	2138	Рідина НГЖ-4(ТУ38.101740-80) (за дибутилфенілфосфатом)	
400	2139	Іргафос-128	
401	2202	Поліхлоркамфен	
402	2206	Терпінеол (гамма-ментен-1-ол-8)	Гамма-ментен-1-ол-8
403	2401	4-Аміно-3,5-дихлортрихлорметилпіридин (пентахлорамінопіколін)	Пентахлорамінопіколін
404	2402	4-Аміно-3,5,6-трихлор-2 трихлорметилпіридин (гексахлорамінопіколін)	Гексахлорамінопіколін
405	2403	N-бета-Аміноетилпіперазин	
406	2405	2-Вінілпіридин (вінілазин)	Вінілазин
407	2407	2,6-Диметил-3,5-дикарбоетокси-1,4-дигідропіридин (дилудин)	Дилудин
408	2408	Диметилкетазин (ацетоназин)	Ацетоназин
409	2409	1,4-Диметилпіперазин	
410	2410	Діетилетаноламінова сіль (амінокарбонілбензосульфаміду)	Хардин
411	2411	2-Ізопропілбензо-2,1,3-тіадіазинон-4-діоксид-2,2	Безагран, бентазон
412	2413	а-Метилпіридин (2-піколін)	2-Піколін
413	2414	Метилфуран	
414	2415	5-Метилфурфурол	
415	2416	2-Метил-5-етилазин (2-метил-5-етилпіридин)	
416	2419	Тетрагідрофуран	
417	2420	Тіофен (тіофуран)	Тіофуран
418	2421	Тетраметиленімін (піролідин)	Піролідин
419	2422	3,4,5,6-Тетрахлор-2-трихлорметилпіридин (гептахлорпіколін)	Гептахлорпіколін
420	2423	3,4,5-Трихлор-2-трихлорметилпіридин (гексахлорпіколін)	Гексахлорпіколін
421	2424	Фуран (фурфуран)	Фурфуран
422	2425	Фурфурол	
423	2426	Хлорпіколіни легкокиплячі (суміш трипентахлорпіколінів)	
424	2428	N-Етилморфолін (4-етил-пергідро-1,4-оксазин)	
425	2430	4-Метилпіридин (гамма-піколін)	Гамма-піколін
426	2431	1-(1,2,4-Триазоліл-1)-1-(4-хлорфенокси)-3,3-диметилбутан-2-он	Азоцен
427	2433	1-(1,2,4-Триазол-1-мл)-1-(4-хлорфенокси)-3,3-диметилбутан-2-ол	Тридименол
428	2704	Бензин (нафтовий, малосірчистий, у перерахунку на вуглець)	
429	2705	Бензин сланцевий (у перерахунку на вуглець)	
430	2711	Гідроаерозоль оборотної води на основі очищених міських та виробничих стічних вод, які містять неорганічні сполуки, що не окиснюються з температурою кипіння до 200 о С (виробництво синтетичних каучуків каталітичної полімеризації)	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
431	2713	Гідроаерозоль оборотної води на основі очищених міських та виробничих стічних вод, які містять неорганічні сполуки, що важко окиснюються з температурою кипіння до 200 о С (виробництво синтетичних каучуків каталітичної полімеризації)	
432	2714	Гідроаерозоль оборотної води з високим вмістом солей (до 12 г/л) на основі очищених міських та виробничих стічних вод, які містять неорганічні сполуки, що легко окиснюються з температурою кипіння до 150 о	
433	2729	Композиція «Дон-52» (у перерахунку на ізопропанол)	
434	2732	Керосин	
435	2733	Масло базилікове	
436	2734	Масло геранієве (гераніол)	Гераніол
437	2735	Масло мінеральне нафтове (веретенне, машинне, циліндрове та ін.)	
438	2736	Олія соснова флотажна (МСФ-ГОСТ 6792-74)	
439	2737	Розчинник ацетатно-шкіряний (АКРО) (за етанолом)	
440	2738	Розчинник бутилформіатний (БЕФ) (за сумішшю ацетатів)	
441	2747	Синтанол ДС-10 (суміш фракцій спиртів С10-С20 та оксиду етилену)	
442	2748	Скипидар	
443	2750	Сольвент нафта	
444	2751	Термостійка прядивна емульсія	Тепрем
445	2752	Уайт-спірит	
446	2754	Вуглеводні насичені С12-С19 (розчинник РПК-26511 та ін.) (у перерахунку на сумарний органічний вуглець)	
447	2757	Етоксилати первинних спиртів С12-С15 (з спиртів оксосинтезу та гідрооксидату)	Неонол П 1215-12
448	2758	Етоксилати вторинних спиртів С13-С17 (неонол 2В 1317-12)	Неонол 2В 1317-12
449	2759	Гідроаерозоль оборотної води на основі очищених стічних вод виробництва антибіотиків	
450	2760	Вулканізовані гази шинного виробництва (за амінами)	
451	2771	Присадка «Мікс»(за дисульфідом ізобутилену)	
452	2772	Присадка «Фриктол»	
453	2773	Мастило Алюмол	
454	2774	Мастило Геол-1	
455	2775	Мастило ЛКС (текстильне, металургійне)	
456	2776	Мастило Полімом Ф	
457	2777	Мастило Укринол 211-М	
458	2778	Мастило Укринол-215	
459	2779	Мастило Укринол-214	
460	2780	Смола (СТУ-3)	
461	2782	Теплоносій ароматизований АМТ-300	
462	2783	Флотореагент МФТК-ЕГ (МФТК-ЕГ) із домішкою тіогліколяту (11.2%)та дитингліколяту (14.4%)натрію	
463	2784	Флотореагент НК-82	
464	3008	Реагент СОП-83	
465	3010	Терлон (арамід)	Арамід
466	3012	Тетран-5	
467	3013	Тетран-6	
468	3014	Тетран-7	
469	3015	Тетран двокомпонентний (аерозоль)	
470	3016	Тетран чотирикомпонентний	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
471	10003	Азлоцилін	
472	10007	Ацетилбромід (бромистий ацетил)	Бромистий ацетил
473	10011	Амінопарафіни С12-С18	
474	10013	4-Аміно-6-трет-бутил-4,5-дигідро-3-метилтіо-1,2,4-триазинон-5	Зенкор
475	10014	гамма-Аміно-бета-фенілмасляної кислоти гідрохлорид (фенібут)	Фенібут
476	10021	N-Бензоіл-N-(4-фтор-3-хлорфеніл-DL)-аланіну ізопропіловий ефір	Барнон
477	10022	Біостимулятор з гідролізного лігніну	
478	10023	Бутилбензилфталат-90	
479	10026	3-Бромбензальдегід	
480	10033	Гексиленгліколь(2,4-пентадіол-2-метил)	Гексиленгліколь
481	10037	Гліцидилметакрилат	
482	10039	Діалілфталат(діаліловий ефір фталевої кислоти)	Діалілфталат
483	10040	Дибутиладипінат	
484	10041	Дибутилмалеат	
485	10042	Диалкіладипінат-810(ефіри адипінової кислоти та спиртів С8-С10)	
486	10043	Диалкілфталат-810 (складний ефір о-фталевої кислоти та спиртів фракцій С8-С10)	
487	10045	Діамінодифеніловий ефір	
488	10046	Діацетатдибромнеопентилгліколь	
489	10050	N,N-Диметилгліцингідрохлорид	
490	10051	2,6-Диметил-3,5-диметилоксикарбоніл-4-(2-диформетоксифеніл)-1,4-дигідропіридин	Форидон
491	10052	Диметилдихлорсилан	
492	10053	Диметилсульфоксид	
493	10059	Доксициклін тозилат	
494	10060	2,4-Дитретамілфенол	
495	10062	Дихлорсилан	
496	10065	1-Діетилкарбамоіл-4-метилпіперазин (дитразин основа)	Дитразин основа
497	10067	Діетилфталат	
498	10068	Дигексиладипінат	
499	10069	Дигексилфталат ДАФ-6 (складний ефір спирту фталевої кислоти)	Складний ефір спирту фталевої кислоти
500	10072	Жарилек С 101(суміш: монобензилтолуол -75%, дибензилтолуол 25%, епоксидна добавка)	
501	10073	Заліза гліцерофосфат	
502	10076	Ізопропіловий ефір 4,4-дибромбезилової кислоти (неорон)	Неорон
503	10077	Інгібітор корозії СНПХ-1002»Б»	
504	10078	Інгібітор корозії СНПХ-1003	
505	10079	Інгібітор корозії СНПХ-6011»Б»	
506	10080	Інгібітор корозії СНПХ-6301»Е»	
507	10081	Інгібітори корозії: СНПХ-6302»А», СНПХ-6302»Б», СНПХ-6301»А»(за ізопропіловим спиртом)	
508	10085	Кислота 4-аміно-3,5,6-трихлорпіколінова	
509	10096	Каніфолі гліцериновий ефір	
510	10098	Кислота адипінова	
511	10102	Кислота борофтористоводнева	
512	10103	Кислота гамма-(2,4-дитретамілфеноксид) масляна	
513	10105	Кислота N-(2-метил-4-хлорфеноксид)пропіонова (2 М-4ХП)	2 М-4ХП
514	10106	Кислота альфа,альфа-дихлорпропіонова	
515	10114	Кислоти жирні талові	
516	10116	Клей укріплений(ТУ-81-05-105-72)	
517	10117	Композиційний матеріал ВТХ-15	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
518	10118	Конденсована сульфатноспиртова барда (КССБ-2)	КССБ-2
519	10123	Латекс СКС-30 ШР	
520	10127	Метилловий ефір саліцилової (4-оксибензойної)кислоти (нипагін)	Нипагін
521	10129	Масло талове легке	
522	10130	Масло талове листяне	
523	10133	N-Метил-2-піролідон	
524	10136	Метилтрихлорсилан	
525	10137	6[5 Метил-3-феніл-4-ізоксазолкарбоксамідо) пенициланової кислоти натрієва сіль моногідрат	Оксацилін
526	10138	Метилурацил	
527	10139	Метилфенілкарбінольна фракція виробництва стиролу: за альфа-фенілетилового спирту	
528	10141	Моноалкілові(С8-С10) ефіри алк 2-енілянтарних(С14-С17) кислот	
529	10142	Моносилан	
530	10143	Монохлорфенілксиллетан	
531	10144	Морфоліній-3-метил-1,2,4-триазоліл-5-тіоацетат (тіотриазазин)	Тіотриазазин
532	10159	Пентаметиленімін (піперидин)	Піперидин
533	10163	Поліетиленгліколи: ПЕГ-400,ПЕГ-6000	
534	10166	Присадка С-5А(олігоізобутиніл сукцинімід діетилентриаміну в маслі індустріальному)	
535	10167	1,2,3-Пропантріол (гліцерин)	Гліцерин
536	10168	Пропіловий ефір 4-оксибензойної (саліцилової)кислоти (піпазол)	Піпазол
537	10180	N-(бета-оксиетил)піперазин	
538	10186	Розчинники РПК-240,РПК-280(за граничними вуглеводнями С12-С19)	
539	10188	Ревіциклін (за рифамніцином)	
540	10191	Синтанол АЦСЕ-12 (за ефірами оксіетильованих спиртів)	
541	10193	Мастила технологічні: Зимол, Літас, Літол-24, Трансол-100, Трансол-200, Укринол-212, Уніол, Штрус-4, Северянка	
542	10194	Мастильно-охолоджувальна рідина «Авітол» (за синтанолом)	
543	10195	Суміш бромистих солей N-алкілпіридинію	
544	10196	Суміш 2,4-Даміної солі і 2,3,6-трихлорбензойної кислоти 10:1	Амідим
545	10198	Суміш карбонових кислот С1-С6 (за мурашиною кислотою)	
546	10200	Стираліацетат (метилфенілкарбінілацетат)	Метилфенілкарбініл-ацетат
547	10201	Стиролу окис	
548	10210	2-Тетрагідрофуранон (гамма-бутиролактон)	Гамма-бутиролактон
549	10211	2,4,6,8-Тетраметил-2,4,6,8-тетрааза-біцикло-(3,3,3)-октадіон-3,7	Мебікар
550	10213	Тетраетоксисилан (етилсилікат)	Етилсилікат

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
551	10215	Токоферолу ацетат (вітамін Є)	Вітамін Є
552	10216	n-Третбутилциклогексанол	
553	10218	Триметилхлорсилан	
554	10219	Трикрезилфосфат(який містить орто-ізомеру менш 3%)	
555	10223	Трихлорфенілгідразин солянокислий	
556	10224	Триетиленгліколь	
557	10225	Триетил-орто-ацетат	
558	10227	Триаліламін	
559	10229	Триетоксисилан	
560	10236	3-Феноксibenзальдегід	
561	10237	Флотореагент Лілафлот OS 730M (N-алкіл-N-ацетил-бета-аланін у розчині талового масла)	
562	10240	Фенілксилолетан	
563	10251	Хлорйодметан	
564	10252	Хлорметациклін тозилат	
565	10257	Циклоацетат (п-третбутилциклогексилацетат)	
566	10279	Полівінілбутираль	
567	10304	Пропан	
568	10305	Етан	
569	10311	Диметиладипінат	
570	10359	Кислота молочна	
571	10456	Ментол рецемічний (суміш d- та l-ізомерів)	
572	10502	Метилловий ефір бензосульфоїкислоти	
573	10503	Бензолхлорсульфаміду натрієва сіль (хлорамін Б)	Хлорамін Б
574	10512	2-(2,2-Диметилвініл)-3,3-диметилциклопропанкарбонової кислоти метилловий ефір	Метилловий ефір хризантемової кислоти
575	10513	Диметилглутарат	
576	10516	Диметилсукцинат	
577	10517	3,3-Диметил-1-(1,2,4-триазоліл-1)-1-(4-хлорфенокс)бутанол-2(триадиметол)	
578	10519	Дипропіламін	
579	10520	2,4-Дитретамілфеноксіоцтової кислоти хлорангідрид	
580	10521	2,4,6.10-Додекатетраєн	
581	10522	Додецилбензол (додецилбензол фенілдодекан)	
582	10525	Калію ксантогенат бутиловий	
583	10529	Метилізобутилкарбінол	
584	10531	Монопропіламін	
585	10534	Пивалоілпіровиноградної кислоти метилловий ефір	
586	10537	Суміш транс-транс-транс-циклододекатетраєну-1,5,9 та транс-транс-цис-циклододекатетраєну-1,5,9	
587	10538	Спирт фурфуріловий	
588	10539	2,2,6,6-Тетраметил-4-оксипіперидин	Триацетоамін
589	10540	2,2,6,6-Тетраметилпіперадиномід 2',2',6',6'-тетраметилпіперидинової кислоти	Діацетон 5
590	10543	Трипропіламін	
591	10546	Етоксіетилакрилат	
592	10547	Азобарвник кислотний коричневий 5 К	
593	10552	2-(п-Амінобензолсульфамідо)4,6-диметилпіримідин	Сульфадимезин
594	10553	2-(Амінобензолсульфамідо)гіазол	Норсульфазол
595	10554	2-(п-Амінобензолсульфамідо)-5-етил-1,3,4-гіадіазол	Етазол
596	10563	Бензотріазол (азимідобензол, інгібітор БТА)	Азимідобензол, інгібітор БТА
597	10564	Борогліцерин	
598	10565	N-(альфа-Бромізовалеріаніл)сечовина	Бромізовал
599	10567	1,4-Бутандіола дигліцидиловий ефір	
600	10569	трет-Бутилпербензоат	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
601	10571	Вінілтриметоксисилан	
602	10572	Гексавінілдисилоксан	
603	10573	1,6-Гексаметилен-біс-диметиламін	
604	10574	Гексафторпропілену оксид	
605	10576	Декабромдифенілоксид	Пербромдифеніловий ефір
606	10589	Дифенілсульфід	
607	10590	1,3-Дифторизопрпропанол	Гліфтор
608	10591	1,3-Дихлорбутадиєн	
609	10593	Диціандіамід	Ціаногуанідин
610	10595	N,N-Діетил-С6 – С8-алкілоксамат	оксамат
611	10596	Діетиламінометилтриоксисилан	
612	10599	Дроперидол	
613	10601	Заліза пентакарбоніл	
614	10602	Ізобутан	2-Метилпропан
615	10603	Ізобутилбензол	
616	10604	Ізобутилмалонової кислоти діетиловий ефір	
617	10605	Ізокапронової кислоти хлорангідрид	
618	10606	2-Ізопропіл-5-метил-фенол	Тимол
619	10607	Йодобензол	
620	10608	бета-Іонон	
621	10613	Карболігносульфонат пековий (таловий пек – 43 %; натр ідкий – 5 %; карбоксиметилцелюлози натрієва сіль – 10 %)	
622	10614	Кислота 2-аміноетансульфонова	Тауфон
623	10619	Кислота ізокапронова	
624	10620	Кислота олеїнова	
625	10621	Кислота тіооцтова	
626	10622	Кислота фенілмалонова	
627	10625	Кислоти бензойної метилловий ефір	Метилбензоат
628	10626	Клей ВК-9 (за ацетальдегідом)	
629	10627	Лак УР-231 (за ксилолом)	
630	10630	Леткі продукти 25 % розчину метил-орто-форміату в метанолі (за метилформіатом)	
631	10631	Олія бавовняна	
632	10632	Мастика У9М (за етилацетатом)	
633	10638	3-Метоксикарбаніламінофеніл-N-(3-метилфеніл)-карбамат	Фенмедіфам
634	10639	2-Метил-1,3-пропандіол	
635	10641	1-п-Метоксифеніл-2,2(1)-дифенілетанол-1	Карбінол
636	10642	3-Метокси-6-(N-4-фталілсульфаніламідо)пірадазин	Фтазин
637	10643	Моногідроперфторпропілтетрафторетилловий ефір	«Гідрид» М-100
638	10652	Нітрил альфа-гідрооксізомаєної кислоти	Ацетонціангідрин, альфа-гідрооксіізобути-ронітрил
639	10654	N-(5-Нітро-2-фурфуріліден) моноетаноламід 3-аміно-2-оксазолідон	
640	10656	п-Оксибензойної кислоти метилловий ефір	
641	10657	1-Октадеканол	Стеариловий спирт
642	10658	Пентахлорпропан	
643	10659	Пероксиди фракцій жирних кислот С7 – С9	
644	10660	Перфторбутени (суміш ізомерів)	
645	10661	Перфторпеларгонової кислоти	
646	10663	альфа-Перфторпропокси-перфторпропіонової кислоти фторангідрид (димер оксиду перфторпропілену) (за фтористим воднем)	
647	10664	альфа-(бета-Перфторпропокси)-бета-трифторметилперфторетокси-перфторпропіонової кислоти фторангідрид (тример оксиду перфторпропілену) (за фтористим воднем)	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
648	10667	n-Пропантіол	Пропілмеркаптан
649	10668	Ангідрид пропіонової кислоти	
650	10683	Срібла стеарат (у перерахунку на срібло)	
651	10685	Суміш альфа і бета іононів	Бета-іонон технічний
652	10686	Спирт 2-алілоксетиловий	2-алілоксетанол
653	10687	Сополімер полівінілхлориду з нітрилом акрилової кислоти	
654	10692	Тетрабутоксититан (бутиловий ефір о-титанової кислоти – продукти гідролізу за бутанолом)	
655	10694	Третбутилциклогексан	
656	10697	1,1-Триметилен-біс-(4-оксиміно-метилпіридиній бромід моногідрат)	Дипіроксим
657	10699	Три(оксиметиламіно)-амінометан	Трисамін
658	10700	1,1,1-Трихлор-4-метил-4-пентен-2-ол	
659	10701	Три(хлоретил)фосфат	
660	10703	Фенілмеркаптан	Тіофенол
661	10706	Феноксіетанол	
662	10709	Фторангідриди перфторованих органічних кислот серії ФК (продукти виробництва мономеру ФК-96) (за фтористим воднем)	
663	10712	Бета-Хлормолочної кислоти	Метилловий ефір
664	10714	3-Хлор-6-сульфаніл-амінопіридазин	
665	10715	2-Циклогексилкарбоніл-1,3,4,6,7,11-гексагідро-2н-піразино-(2,1-а)ізохінолін	Азинокс
666	10722	3-Етоксикарбонідофеніл-N-фенілкарбамат	Десмідифам
667	10723	2-Етил-6-метил-оксипіридин гідрохлорид	Емоксипін
668	10743	Дибутіловий ефір	
669	10842	3-Метилпіридин (бета-Піколін)	бета-Піколін
670	10871	альфа-Амілкоричний альдегід (жасмінальдегід) за бензальдегідом	
671	10873	m-Амінобензотрифторид (альфа,альфа,альфа-трифтор-m-толуїдин)	
672	10875	Аміни аліфатичні C10 – C16	
673	10886	N-Бензиліденциклогексиламін (інгібітор корозії ВНХ-л-49)	Інгібітор корозії ВНХ-л-49
674	10890	Бугілмеркаптан	
675	10891	Вініліден хлорид	
676	10892	Вінілтрихлорсилан	
677	10893	Вінілтриметилсилан	
678	10894	Вінілтриетоксисилан	
679	10899	Гексаметилендіамін оцтовокислий	
680	10901	Гептанова фракція Нефрас К 94/99	
681	10902	2-Гідро-2-перфторметилперфторпропан	Октафторпентадієн, хладон-32
682	10904	Діацетаттриетиленгліколь	
683	10905	Діацетен-2-кетогулонової кислоти гідрат	
684	10907	ди-втор-октилсебацінат	
685	10908	Діізододецилфталат	
686	10909	Дигексилфталат	
687	10911	3-(3-Диметиламінопропіламіно)-прополаміду оксиміноцтової кислоти	Дамоксин
688	10912	бета-Диметиламіноетиловий ефір бензгідролу гідрохлорид	Димедрол
689	10913	2,5-Диметилпіразин	
690	10916	Дифенілдихлорсилан	
691	10919	2,6-Дихлордифеніламін	
692	10921	Дициклогексиламін	
693	10922	Діетилдихлорсилан	
694	10923	Додаток мастильний «Екос-Б-3»	

«Вуглеводні» – продовження			
1	2	3	4
695	10930	Інгібітор корозії «Нафтохім-1» (талове масло – 32 %, керосин – 20 %, поліетиленполіаміди – 8 %, стабільний каталізатор – 10 %)	
696	10948	Кубові залишки виробництва бутилових спиртів	
697	10949	Лігносульфонат технічний модифікований гранульований на сірчанокислому натрії	ЛСТМ-Г
698	10950	Лінолілацетат	
699	10953	Малонової кислоти діетиловий ефір	Малоновий ефір
700	10955	Металіхлорид	
701	10957	2-Метил-5-вінілпіридин	
702	10958	6-Метил-5-гептен-2-он (метилгептенон)	Метилгептенон
703	10959	Метилдіетаноламін	
704	10960	2-Метил-6-метилен-2,7-октадієн (мірцен)	Мірцен
705	10962	Метилхлорформіат	
706	10963	2-Метил-6-етиланілін	
707	10974	Поліметилсилоксанова рідина ЛМС-400 (за тетраетоксисиланом)	
708	10976	Присадка «Фосфоксит-7» (за триетаноламіном)	
709	10977	Присадки «Борин», «Масма-1602» (за алкілфенолами)	
710	10978	Присадки «Гідропол-200», «Пропінол-Б-400» (за окисом пропілену)	
711	10979	Пропіленгліколькарбонат	
712	10980	Пропілену тетрамер (ізододецилєн)	Ізододецилєн
713	10981	Пилогасники ВПП-3	
714	10995	Мастило Вутол (за пропінолом В-400)	
715	10996	Мастило Дитор, Ринок, Фарина	
716	10997	Мастило Ігнол (за хлором)	
717	10998	Мастило-охолоджувальна рідина «Аквол-18» (за триетаноламіном)	
718	10999	Мастило-охолоджувальна рідина ОСМ-А	
719	11000	Суміш кубових залишків тетрафторетилену (за тетрафторетиленом)	
720	11001	Суміш пальмітинової – 40 %, олеїнової – 15 %, стеаринової – 45 % кислот (жир тваринний спеціальний) (за стеариновою кислотою)	Жир тваринний спеціальний
721	11002	Сополімер формальдегіду з діоксаланом (СДФ)	СДФ
722	11005	Спирт ізододецилловий	
723	11006	Спирт 3-феноксипропіловий	
724	11007	Стирилкарбінол (спирт коричний)	Спирт коричний
725	11010	альфа-Терпенілацетат	
726	11011	Тетрахлорпропан	
727	11012	Тіонілхлорид	
728	11015	2,4,6-Трійод-1,3-діоксибензол (ріодоксол)	Ріодоксол
729	11016	2,3,6-Трихлортолуол	
730	11017	1-(2,4,6-Трихлорфеніл)-3,3-(2,4-бістретамін)-феноксіацетиламіно/бензоїламінопіразолон-5/ (продукт ЗП-24)	БензоїламінопіразолПродукт ЗП-24
731	11018	Трифторхлоретилен	Хлортрифторетилен
732	11022	Фенілтрихлорсилан	
733	11036	Цитронелаль	
734	11040	5-Етил-2-аміно-1,3,4-тіадіазол	
735	11041	Етилдихлорсилан	
736	11043	Етилтрихлорсилан	
737	11044	Етиловий ефір монохлороцтової к-ти (етилхлорацетат)	Етилхлорацетат
738	11262	Метилфенілкарбінольна фракція виробництва стиrolу за ацетофеноном	
739	11362	5-(2,5-Диметилфеноксипентанон-2-етиленкеталь (ефіркеталь)	Ефіркеталь

«Вуглеводні» – закінчення			
1	2	3	4
740	11482	Ацетиланізол	
741	11483	«Лактон-БТ» (водний розчин алкілсульфосукцинатів триетаноламіну)	
742	11484	N – метилтрибутиламін	
743	11486	3-метил-дельта-1,2,4 – триазолін – 5 тіон	
744	11487	3-[(5 метил-4Н-1,2,4-триазол-3)] тіооцтової кислоти	
745	11488	Присадка «Фриктол-МЦ» (основа: діалкілтіофосфорні кислоти)	
746	11489	Автоконсервант «Галіцил-1» (розчин нафтопродуктів – низьководного гудрону – в уайт-спіриті)	
747	11490	Сульфобенантна присадка «СФ-200»	
748	11491	Мастильно-охолоджувальна рідина «МР-10М» (основа: нафтенове масло, складний ефір жирних синтетичних кислот С10 – С16)	
749	11493	Мастильно-охолоджувальна рідина «БУС-1» (основа: триетаноламін, терефталева кислота, гідропол, КОН, СЖК, вода)	
750	11494	Мастильно-охолоджувальна рідина «Авітол-2» (основа: олія рапсова, масло індустриальне, триетаноламін, гідроксид калію, неіогений емульгатор)	
751	11495	Мастильно-охолоджувальна рідина «Галол-2» (основа: масло індустриальне, технологічне мастило Укринол-216, триетаноламін та ін.)	
752	11496	Мастильно-охолоджувальна рідина «Сумірол» (основа: сульфонати натрію, сульфат натрію, органічні розчинники – бутаноли, ізопропанол, гідроксид натрію)	
753	11497	Мастильно-охолоджуюча рідина «Галол-1» (основа: технологічне мастило Укринол-216, індустриальне мастило, триетаноламін та ін.)	
754	11498	Мастильно-охолоджуюча рідина «Укринол-21» (основа: трансформаторне та індустриальне масло, сірка, жир тваринний чи рослинний, присадки «С-150», «Дніпрол», «Фосан» та ін.)	
755	11499	Мастильно-охолоджувальна рідина «Версал» (основа: масло індустриальне, продукти взаємодії СЖК з триетаноламіном, триетанол амін та ін.)	
756	11500	Розчинник фарб «РПК-230П» (основа: рідкі парафіни – суміш n-алканів С11 – С17)	
757	11501	Технологічне мастило Віол (основа: нафтове масло, антифрикційна присадка)	
758	11502	Мастильно-охолоджувальна рідина «Мірол» (основа: продукт взаємодії триетаноламіну із СЖК, триетаноламін, мінеральне масло та ін.)	
759	11503	Технологічне мастило Укринол-218 (основа: мастило Укринол-216, масло індустриальне, триетаноламін)	
760	11504	Технологічне мастило Літас-1 (основа: нафтове масло, розчинник нафтовий, трихлоретилен та ін.)	
761	11505	Присадка «МАСМА-1604» (основа: моноалкілфеноли на основі тримерів пропілену, гідроокис кальцію, масло індустриальне)	
762	11506	Консерваційна суміш «ВРПА» (основа: шлам присадки С-150, вапно гашене, кубовий залишок СЖК, бензин та ін.)	
763	11507	Мастильно-охолоджувальна рідина «Аквол-2М» (основа: індустриальне масло із сіркою, мастило Укринол-216, каліетриетаноамінове мило, хлорпарафін та ін.)	
764	11508	Мастило Літвол (основа: нафтенове масло, петролатум, поліізобутилен та ін.)	
765	11509	Мастильно-охолоджувальна рідина «Магнітол» (основа: масло індустриальне, триетаноламін, кислота масляна, масло талове та ін.)	
766	11510	Аерозоль лакофарбових матеріалів (лак БТ-577, емалі ПФ-115 та НЦ-5123) суміш у рівних кількостях	
767	11511	Присадка «Імпрол» (основа: поліізобутилен, мінеральне масло І-20 та інші)	
768	11512	Присадка «МАСМА-1605» (основа алкілфенол із сіркою, карбонат кальцію, алкілсаліцилат кальцію, мінеральне масло І-20 та ін.)	
769	11513	Пом'якшувач АСМГ (основа: асфальтени, смоли, масла)	
770	11528	Карбоксиполіметилен	
771	11587	Бензин неетильований синтетичний А-76 (з вуглеводнів коксохімічного виробництва)	
772	11588	Відпрацьовані гази бензинових двигунів внутрішнього згорання (у перерахунку на оксид вуглецю)	
773	11626	n-Амінобензойної кислоти етиловий ефір	
774	11630	Вератрол (1,2-диметокси-бензол)	
775	11632	Кислота альфа-бромізовалеріанова	

Начальник Управління
атмосферного повітря

В. Горбунов

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 10 травня 2002 р. Київ №177
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції
22 травня 2002р. за №445/6733

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ІНСТРУКЦІЇ ПРО ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ВЗЯТТЯ НА ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК ОБ'ЄКТІВ, ЯКІ СПРАВЛЯЮТЬ АБО МОЖУТЬ СПРАВИТИ ШКІДЛИВИЙ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ І СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ, ВИДІВ ТА ОБСЯГІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН, ЩО ВИКИДАЮТЬСЯ В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 року №1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря (додається).
2. Департаменту екологічної безпеки (Є.Маторін) подати цей наказ у п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Голові Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з екології та природних ресурсів, начальникам Державних управлінь екології та природних ресурсів в областях, містах Києві та Севастополі організувати та провести роботи щодо взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря в терміни, визначені цією Інструкцією.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Державного секретаря А.Гриценка.

Міністр С.Куришкін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства екології та
природних ресурсів України
від 10 травня 2002 р. №177

Зареєстровано в Міністерстві юстиції
22 травня 2002 р. за №445/6733

ІНСТРУКЦІЯ

про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря

1 Загальні положення

- 1.1 Цю Інструкцію розроблено відповідно до статті 31 Закону України «Про охорону атмосферного повітря», на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001р. №1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря».
- 1.2 Інструкція встановлює критерії взяття на державний облік об'єктів у залежності від видів і обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, та обов'язкові вимоги щодо єдиного на території України порядку подання матеріалів для взяття на державний облік підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря із стаціонарних джерел (далі – об'єкти).
- 1.3 Дані про види та обсяги забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, готуються на підставі матеріалів інвентаризації викидів забруднюючих речовин.
- 1.4 Узяття на державний облік об'єктів, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, здійснюють територіальні органи Мінікоресурсів.

2 Критерії взяття на державний облік об'єктів, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря

Узяття на державний облік здійснюється за такими критеріями:

- об'єктів, – якщо в їх викидах присутня хоча б одна забруднююча речовина (або група речовин), потенційний викид¹ якої рівний або перевищує величину, зазначену в Переліку забруднюючих речовин та порогових значень потенційних викидів, за якими здійснюється державний облік (додаток 1);
- видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, – за умови, що обсяг потенційних викидів рівний або перевищує порогові значення за окремою речовиною або групою речовин, наведених у додатку 1 до цієї Інструкції.

3 Документи, які надають об'єкти для взяття їх на державний облік (зняття з обліку)

Для взяття об'єкта на державний облік (зняття з обліку) необхідно надати до територіальних органів Мінікоресурсів:

¹ Потенційний викид – це максимальний загальний обсяг викидів забруднюючої речовини із стаціонарних джерел при роботі підприємства в режимі номінального навантаження технологічного обладнання, що передбачається проектно-кошторисною документацією

- клопотання про взяття об'єкта на державний облік (зняття з обліку) за довільною формою на бланку заявника;
  - загальні відомості про об'єкт (додаток 2);
  - інформацію про види та обсяги забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, за формою, яка наведена в табл. 2.1 додатка 2 до цієї Інструкції.
- Матеріали надаються у письмовій та електронній формі.

4 Порядок узяття об'єктів на державний облік

- 4.1 Територіальні органи Міністерства охорони навколишнього середовища до 1 липня 2002 року вміщують повідомлення у місцевих друкованих засобах масової інформації щодо проведення робіт, пов'язаних із взяттям об'єктів на державний облік. Для об'єктів, які мають дозвіл на викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря, вони направляють повідомлення про проведення цих робіт.
- 4.2 Об'єкти проводять інвентаризацію видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря; за результатами інвентаризації встановлюють необхідність взяття їх на державний облік за критеріями, наведеними в розділі 2 цієї Інструкції; готують документи згідно з розділом 3 цієї Інструкції та подають їх до 1 жовтня 2002 року до територіальних органів Міністерства охорони навколишнього середовища.
- 4.3 Якщо об'єкт має структурні підрозділи у різних населених пунктах, то кожний підрозділ може самостійно подати документи територіальному органу Міністерства охорони навколишнього середовища за своїм місцезнаходженням, про що обов'язково повідомляє об'єкт. У випадку, коли структурний підрозділ здійснює викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, обсяг яких за критеріями не дозволяє взяти його окремо на державний облік, підрозділ повідомляє про це об'єкт, який повинен відобразити викиди цього підрозділу у своїй інформації при взятті його на облік.
- 4.4 Якщо об'єкт не перебуває на державному обліку, в той же час потенційний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря збільшився і потребує взяття його на облік, він подає документи до територіальних органів Міністерства охорони навколишнього середовища згідно з розділом 3 цієї Інструкції.

- 4.5 Об'єкт, який перебуває на державному обліку і в якого потенційний обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря зменшився до рівня, нижчого порогових значень, вказаних у додатку 1 до цієї Інструкції, надає територіальним органам Міністерства охорони навколишнього середовища для зняття його з обліку документи згідно з розділом 3 цієї Інструкції та пояснювальну записку із зазначенням причин зменшення викидів.

4.6 Територіальні органи Міністерства охорони навколишнього середовища:

- розглядають надані об'єктами документи щодо взяття їх на державний облік (зняття з обліку);
  - направляють об'єкту у місячний термін з дня надходження матеріалів повідомлення про взяття його на державний облік (зняття з обліку). У разі подання недостовірної документації вона повертається на доопрацювання із зазначенням терміну повторного її подання;
  - складають перелік об'єктів, які перебувають на державному обліку;
  - здійснюють накопичення, обробку та аналіз даних про об'єкти, узяті на державний облік, види та обсяги забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, за програмою, погодженою Міністерством охорони навколишнього середовища;
  - щороку до 1 грудня надають до територіальних органів Держкомстату Перелік об'єктів, які перебувають на державному обліку (додаток 3);
  - ведуть журнал реєстрації об'єктів, узятих на державний облік (знятих з обліку) (додаток 4);
  - направляють до 1 лютого наступного за звітним року до Міністерства охорони навколишнього середовища у письмовій та електронній формі перелік об'єктів, які взяті на державний облік, зняті з обліку, а також узагальнену інформацію про об'єкти, види та обсяги викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря, які перебувають на державному обліку.
- 4.7 Дані щодо обліку об'єктів, які перебувають на державному обліку, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, зберігаються в територіальних органах Міністерства охорони навколишнього середовища протягом 5 років з моменту зняття їх з обліку.

*Начальник Управління атмосферного повітря
В.Горбунов*

Додаток 1
до розділу 2 Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря

Перелік забруднюючих речовин та порогові значення потенційних викидів, за якими здійснюється державний облік

№№ з/п	Забруднююча речовина		Порогові значення викидів, тонн/рік
	код	найменування	
1	2	3	4
1	01001	Арсен та його сполуки (у перерахунку на арсен)	0.001
2	01002	Ванадій та його сполуки (у перерахунку на п'ятиоксид ванадію)	0.02
3	01003	Залізо та його сполуки (у перерахунку на залізо)	0.1
4	01004	Кадмій та його сполуки (у перерахунку на кадмій)	0.001
5	01005	Мідь та її сполуки (у перерахунку на мідь)	0.01
6	01006	Нікель та його сполуки (у перерахунку на нікель)	0.001
7	01007	Ртуть та її сполуки (у перерахунку на ртуть)	0.0003
8	01008	Селен та його сполуки (у перерахунку на селен)	0.007
9	01009	Свинець та його сполуки (у перерахунку на свинець)	0.003
10	01010	Хром та його сполуки (у перерахунку на триоксид хрому)	0.02
у	01011	Цинк та його сполуки (у перерахунку на цинк)	0.1
12	02001	Алюмінію оксид	0.1
13	02002	Берилій та його сполуки (у перерахунку на берилій)	0.001
14	02003	Кобальт та його сполуки (у перерахунку на кобальт)	0.002
15	02004	Манган та його сполуки (у перерахунку на діоксид мангану)	0.005
16	02005	Олово та його сполуки (у перерахунку на олово)	0.007
17	02006	Стибій та його сполуки (у перерахунку на стибій)	0.002
18	03000	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	3.0
19	03001	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок менше 10 мкм	1.0
20	03002	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок менше 2.5 мкм	0.5
21	03003	АЗБЕСТ	0.001
22	03004	Сажа	0.3
23	04000	Оксиди азоту (у перерахунку на діоксид азоту) [N ₂ O]	1.0
24	04001	Азоту (1) оксид [N ₂ O]	0.1
25	05000	Сірководневі сполуки	2.0
26	05001	Сірки діоксид	1.5
27	05002	Сірководень (N ₂ O)	0.03
28	05003	Сірковуглець	0.05
29	06001	Аміак	1.5
30	07001	Оксид вуглецю	1.5
31	07002	Вуглецю діоксид	500
32	08001	Озон	0.1
33	09001	Фосфористий водень (фосфін)	0.01
34	10000	Органічні аміни	0.3
35	10001	Анілін	0.03
36	10002	Диметиламін	0.01

37	10003	Діетиламін	0.1
38	10004	α-Нафтиламін	0.001
39	10005	м.п-Хлоранілін	0.1
40	11000	Неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)	1.5
41	11001	Акрилонітрил	0.003
42	11002	Ангідрид малеїновий	0.03
43	11003	Ангідрид фталевий	0.2
44	11004	Акролеїн	0.004
45	11005	Альдегід масляний	0.01
46	11006	Ацетальдегід	0.03
47	11007	Ацетон	0.5
48	11008	Бензол	0.05
49	11009	Бутиловий ефір оцтової кислоти (бутилацетат)	0.3
50	11010	1.3-Бутадиєн (дивініл)	0.9
51	11011	Вінілацетат	0.3
52	11012	Гідразин гідрат	0.01
53	11013	Диметилформамід	0.5
54	11014	Дихлоретан	0.005
55	11015	Дихлорфенол	0.03
56	11016	Дибенз(а.п)антрацен	0.005
57	11017	Діетиловий ефір (1.4-діоксан)	0.05
58	11018	Діетилбензол	0.05
59	11019	Етилбензол	0.06
60	11020	Етилцелозольв	1.0
61	11021	Етилацетат	1.0
62	11022	Етилену оксид	0.005
63	11023	Кислота акрилова	0.5
64	11024	Кислота азотна	0.2
65	11025	Кислота масляна	0.1
66	11026	Кислота мурашина	0.5
67	11027	Кислота пропіонова	0.1
68	11028	Кислота оцтова	0.8
69	11029	Кислота терефталева	0.01
70	ПОЗО	Ксилол	0.9
71	ПОЗІ	Метил ізобутилкетон	0.9
72	11032	Метил етилкетон	0.9
73	11033	Метилацетат	0.9
74	11034	Нафталін	0.01
75	11035	Піридин	0.5
76	11036	Спирт метиловий	0.9
77	11937	Стирол	0.05
78	11038	Сульфатна кислота (H ₂ SO ₄) [сірчана кислота]	0.5
79	11039	Тетрагідрофуран	0.9
80	11040	Трикрезол	0.05
81	11041	Толуол	0.9
82	11042	Толуїлендіізоціанат	0.2
83	11043	о.м.п-Толуїдини	0.3
84	11044	Трихлоретилен	1.0
85	11045	Трихлорбензол	0.01
86	11046	Трихлорметан (хлороформ)	0.01
87	11047	Тетрахлоретилен (перхлоретилен)	0.5
88	11048	Фенол	0.1
89	11049	Формальдегід	0.1

90	11050	Фурфурол	0.2
91	11051	1-Хлор-2,3-епіксіпропан (епіхлоргідрин)	0.05
92	11052	Хлоропропен	0.05
93	11053	Циклогексаном	0.2
94	12001	Метан	10.0
95	13000	Стійкі органічні забруднювачі (СОЗ)	0.1
96	13001	Гексабромдифеніл	0.01
97	13002	Гексахлорбензол	0.001
98	13003	Мірекс	0.01
99	13004	Нітробензол	0.1
100	13005	м.о.п-Нітротолуоли	0.1
101	13006	м.о.п-Нітрофеноли	0.1
102	13007	Пентахлорфенол	0.02
103	13008	Пентахлорбензол	0.01
104	13009	Поліхлоровані дибензо-п-діоксини	5.0x10 ⁻⁷
105	13010	Поліхлоровані дибензофурани	5.0x10 ⁻⁷
106	13011	Поліхлоровані дифеніли	0.01
107	13012	2,3,7,8-Тетрахлордибензопарадиоксин (ТХДД)	0.01
108	13013	Токсафен	0.01
109	13014	Хлордекон	0.01
ПО	13015	Хлоровані парафіни з коротким ланцюгом	0.01
111	13100	Поліароматичні вуглеводні (ПАВ)	5.0x10 ⁻⁷
112	13101	Бенз(а)пірен	5.0x10 ⁻⁷
113	13102	Бенз(б)флуорантен	5.0x10 ⁻⁷
114	13103	Бенз(к)флуорантен	5.0x10 ⁻⁷
115	13104	Індено (1,2,3-сд) пірен	5.0x10 ⁻⁷
116	14000	Бром та його сполуки (у перерахунку на бром)	0.02
117	15000	Хлор та сполуки хлору (у перерахунку на хлор)	0.1
118	15001	Алїл хлористий	0.1
119	15002	Вініл хлористий	0.01
120	15003	Водню хлорид (соляна кислота у перерахунку на HCL)	0.1
121	15004	Хлорбензол	0.5
122	16000	Фтор та його сполуки (у перерахунку на фтор)	0.05
123	16001	Фтористий водень	0.05
124	17000	Ціаніди	0.2
125	17001	Водню ціанід (синільна кислота)	0.1
126	18000	Фреони	0.1
127	18001	Гідрохлорфторвуглеці (ГХВ)	0.1
128	18002	Хлорфторвуглеці (ХФВ)	0.1
129	18003	Трихлоретан	0.1
130	18004	Галони	0.1
131	18005	Вуглецю чотирихлорид (тетрахлорметан)	0.005

Примітки.

1. Леткі органічні сполуки (НМЛОС) органічні сполуки антропогенного походження, до яких належать вуглеводні, в т.ч. в яких атоми водню частково або повністю заміщені атомами інших речовин (крім метану).
2. Стійкі органічні забруднювачі (СОЗ) органічні сполуки природного або антропогенного походження, що мають токсичні властивості, біологічно акумулюються, здатні до транскордонного атмосферного перенесення на великі відстані й осадження.

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

Додаток 2
до розділу 3 Інструкції про порядок
та критерії взяття на державний облік
об'єктів, які справляють або можуть
справити шкідливий вплив на здоров'я
людей і стан атмосферного повітря,
видів та обсягів забруднюючих
речовин, що викидаються в атмосферне
повітря

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

(повна назва об'єкта / код за ЄДРПОУ)
(місцезнаходження, телефон)
(назва області / код за КОАТУУ)
(назва району / код за КОАТУУ)
(назва населеного пункту / код за КОАТУУ)
(відомча підпорядкованість / код за СПОДУ)
(назва виду економічної діяльності / код за КВЕД)
(форма власності / код за КФВ)

Географічні координати об'єкта:

Широта			Довгота		
градуси	мінути	секунди	градуси	мінути	секунди
(°)	(')	(")	(°)	(')	(")
1	2	3	4	5	6

Інформація про види та обсяги забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, подається на _____ арк.

_____
(керівник об'єкта) (підпис) (прізвище, ім'я та по батькові керівника)

М.П.

Примітки.

- Коди області, району та населеного пункту надаються згідно з класифікатором об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ),
- Коди міністерств або органу управління надаються згідно із системою позначень об'єктів Державного управління (СПОДУ).
- Коди видів економічної діяльності (КВЕД) надаються згідно із загальним класифікатором видів економічної діяльності
- Коди об'єктів установлюються відповідно до Єдиного державного реєстру підприємств, організацій України (ЄДРПОУ).
- Коди форм власності надаються згідно з класифікатором форм власності (КФВ).
- Кодова та адресна частини бланка звіту заповнюються об'єктом на підставі довідки, виданої територіальним органом Держкомстату підприємству під час реєстрації в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України.
- Географічні координати визначаються об'єктом відповідно до Інструкції щодо порядку визначення геодезичних координат джерел викидів забруднюючих речовин при проведенні державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря, яка затверджена наказом Мінікоресурсів від 22.05.2001 №190 та за реєстрована в Міністерстві юстиції 13.06.2001 за №506/5697.

**Інформація про види та обсяги забруднюючих речовин,
що викидаються в атмосферне повітря**

на _____
(повна назва об'єкта)

Таблиця 2.1

№№ з/п	Забруднююча речовина		Потенційний обсяг викидів	Викиди за 200_ рік (факт)	Порогові значення потенційних викидів
	код	найменування	тонн/рік	тонн/рік	тонн/рік
1	2	3	4	5	6

“___” _____ 200__р.

_____
(керівник об'єкта) (підпис) (прізвище, ім'я та по батькові керівника)

М.П.

Примітки.

- У графі 2 (код забруднюючої речовини) зазначається відповідно до додатка 1 до цієї Інструкції.
- У графах 4, 5 показники зазначаються з трьома десятковими знаками після коми.
- У графі 5 указується обсяг викидів за звітний період. Для новостворених об'єктів графа 5 не заповнюється.
- У графі 6 зазначається обсяг викидів, відповідно до додатка 1 до цієї Інструкції.

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

Додаток 3
до пункту 4. 6 Інструкції про порядок
та критерії взяття на державний облік
об'єктів, які справляють або можуть
справити шкідливий вплив на здоров'я
людей і стан атмосферного повітря,
видів та обсягів забруднюючих
речовин, що викидаються в атмосферне
повітря

Перелік об'єктів, які перебувають на державному обліку

в _____ області (місті)

№№ з/п	Код за ЄДРПОУ	Найменування об'єкта	Місцезнаходження, телефон	Потенційний викид, тонн/рік
1	2	3	4	5

“___” _____ 200__р.

Уповноважена особа територіального органу Мінікоресурсів

_____
(посада) (підпис) (прізвище, ім'я та по батькові керівника)

М.П.

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

Додаток 4
до пункту 4.6 Інструкції про порядок
та критерії взяття на державний облік
об'єктів, які справляють або можуть
справити шкідливий вплив на здоров'я
людей і стан атмосферного повітря,
видів та обсягів забруднюючих
речовин, що викидаються в атмосферне
повітря

**Журнал реєстрації об'єктів, узятих на державний облік
(знятих з обліку)**

№№ з/п	Дата взяття об'єкта на держоблік	Код за ЄДРПОУ	Найменування об'єкта, телефон	Дата зняття об'єкта з держобліку	Примітка
1	2	о	4	5	6

Начальник Управління атмосферного повітря В.Горбунов

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

від 16 серпня 2004 р.

№317

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
6 вересня 2004 р. за №1102/9701

**ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПЕРЕЛІКУ
ТИПІВ УСТАТКУВАННЯ, ДЛЯ ЯКИХ
РОЗРОБЛЯЮТЬСЯ НОРМАТИВИ
ГРАНИЧНОДОПУСТИМИХ
ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ
РЕЧОВИН ІЗ СТАЦІОНАРНИХ
ДЖЕРЕЛ**

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 року №1780 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Перелік типів устаткування, для яких розробляються нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел (додається).
2. Управлінню охорони атмосферного повітря Департаменту державного екологічного моніторингу та охорони атмосферного повітря (Горбунов В.С.) подати цей наказ у п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра С.Куруленко.

Міністр С.В.Поляков

ПОГОДЖЕНО:

Міністерство палива та енергетики України

Перший заступник Міністра О.Шеберстов

Міністерство промислової політики України

Міністр О.Неустров

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
16.08.2004 №317

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
6 вересня 2004 р. за №1102/9701

ПЕРЕЛІК

**типів устаткування, для яких розробляються
нормативи граничнодопустимих викидів
забруднюючих речовин із стаціонарних
джерел**

1. Енергетика та переробна промисловість:
  - теплосилові установки, номінальна теплова потужність яких перевищує 50 МВт;
  - нафтопереробне та газопереробне устаткування;

- коксові печі;
  - устаткування (установки) для газифікації та зрідження вугілля;
  - котельні;
  - устаткування (установки) для помолу вугілля і установки для виробництва вуглекислих продуктів і твердого бездимного палива.
2. Виробництво та обробка металів:
    - устаткування (установки) для випалювання та агломерації металеві руди (включаючи сульфідну руду);
    - устаткування (установки) для виробництва чушкового чавуну та сталі (первинна та вторинна плавка), включаючи безперервний розлив, продуктивність якого перевищує 2,5 тонн на годину;
    - устаткування (установки) для обробки чорних металів:
      - а) стани гарячої прокатки, потужність яких перевищує 20 тонн сталі на годину;
      - б) ковальські молоти, енергія яких перевищує 50 кДж на молот, а теплова потужність – 20 МВт;
      - в) нанесення захисних розпиленіх металічних покриттів з подачею сирової сталі, що перевищує 2 тонни на годину;
    - ливарні заводи для лиття чорних металів, виробнича потужність яких перевищує 20 тонн на день;
    - устаткування (установки) для виробництва кольорових металів із руди, концентратів або вторинної сировини з використанням металургійного, хімічного та електролітичного процесів;
    - устаткування (установки) для плавки, включаючи легування кольорових металів, у тому числі рекуперовані матеріали (рафінування, лиття що-що), з плавильною потужністю, що перевищує 4 тонни на день для свинцю та кадмію або 20 тонн на день для усіх інших металів;
    - устаткування (установки) для обробки поверхні металів та пластичних матеріалів із використанням електролітичного або хімічного процесів, для яких об'єм ванн для обробки складає понад 30 куб.м.
  3. Промисловість з переробки мінеральної сировини:
    - підземні гірські роботи і зв'язані з ними операції, відкрите добування корисних копалин з поверхні ділянки, що перевищує 25 га; устаткування (установки) для виробництва цементного клінкера в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 500 тонн на день;
    - устаткування (установки) для виробництва вапна в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 50 тонн на день, або в інших печах, виробнича потужність яких перевищує 50 тонн на день;
    - устаткування (установки) для виробництва азбесту та виготовлення продуктів, що містять азбест;
    - устаткування (установки) для виготовлення скла, включаючи скловолокно, з плавильною потужністю, яка перевищує 20 тонн на день;
    - устаткування (установки) для плавлення мінеральних речовин, включаючи виробництво мінеральних волокон, з плавильною потужністю, яка перевищує 20 тонн на день;
    - устаткування (установки) для виробництва керамічних виробів шляхом випалювання, зокрема для виробництва черепиці для покрівлі, цегли, вогнетривкої цегли, керамічної плитки, кам'яної кераміки або порцелянових виробів, у якого (яких) виробнича потужність перевищує

75 тонн на добу та/ або потужність випалювальних печей перевищує 4 куб.м і щільність садки на випалювальну піч перевищує 300 кг/куб.м.

4. Хімічна промисловість:

- устаткування (установки) для виробництва основних органічних хімічних речовин:
  - а) устаткування (установки) для виробництва простих вуглеводнів (лінійні та циклічні, насичені та ненасичені, аліфатичні та ароматичні);
  - б) устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять кисень (спирти, альдегіди, кетони, карбонові кислоти, складні ефіри, ацетати, прості ефіри, перекиси, епоксидні смоли);
  - в) устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять сірку;
  - г) устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять азот (аміни, амідни, сполуки азоту, нітросполуки та сполуки нітратів, нітрили, ціанати, ізоціанати);
  - г) устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять фосфор;
  - д) устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів із вмістом галогенів;
  - е) устаткування (установки) для виробництва органометалічних сполук;
  - е) устаткування (установки) для виробництва основних пластичних матеріалів (полімери, синтетичні волокна та волокна на базі целюлози);
  - ж) устаткування (установки) для виробництва синтетичного каучуку;
  - з) устаткування (установки) для виробництва фарб та пігментів;
  - и) устаткування (установки) для виробництва поверхнево-активних речовин;
  - хімічне устаткування (установки) для виробництва основних неорганічних хімічних продуктів:
    - а) устаткування (установки) для виробництва газів (аміак, хлор та хлористий водень, фтор або фтористий водень, оксиди вуглецю, сполуки сірки, оксиди азоту, водень, діоксид сірки, хлорокис вуглецю);
    - б) устаткування (установки) для виробництва кислот (хромово кислота, фтористоводнева кислота, фосфорна кислота, азотна кислота, хлористоводнева кислота, сірчана кислота, олеум, сірчиста кислота);
    - в) устаткування (установки) для виробництва гідроокису амонію, гідроокису калію, гідроокису натрію;
    - г) устаткування (установки) для виробництва карбиду кальцію, кремнію, карбиду кремнію;

г) устаткування (установки) для виробництва хлористого амонію, хлорноватокислого калію, вуглекислого калію, вуглекислого натрію, перборату, азотнокислого срібла;

д) устаткування (установки) для виробництва фосфорних, азотних та калійних мінеральних добрив (простих та складних добрив);

е) устаткування (установки) для виробництва основних продуктів для рослинництва та біоцидів;

є) устаткування (установки) для виробництва основних фармацевтичних продуктів.

5. Виробництво і обробка деревини:

- устаткування (установки) для виробництва целюлози із деревини або аналогічних волокнистих матеріалів;
- устаткування (установки) для виробництва паперу та картону і інших продуктів із деревини (картон, волокно із деревини і фанера) з виробничою потужністю, яка перевищує 20 тонн на день;
- устаткування (установки) для обробки деревини і виробів із деревини хімікатами.

6. Інші види діяльності:

- устаткування (установки) для поверхневої обробки речовин, предметів та продуктів із застосуванням органічних розчинників, зокрема для апретування, друку, нанесення покриття, знежирення, надання водонепроникності, ґрунтовки, фарбування, очистки або просочення, виробничою потужністю більше 150 кг на годину або 200 тонн на рік;
- устаткування (установки) для дублення шкіри та хутра, на яких об'єм переробки перевищує 12 тонн оброблених виробів на день;
- устаткування (установки) для виробництва вуглецю (з коксу) або електрографіту шляхом спалювання та графітизації.

7. Обробка та видалення відходів:

- устаткування (установки) для спалювання, піролізування, рекуперації, хімічної обробки або захоплення небезпечних відходів, потужністю більше ніж 10 т на добу;
- устаткування (установки) для спалювання комунально-побутових відходів з продуктивністю, що перевищує 3 т за годину;
- устаткування (установки) для видалення безпечних відходів з продуктивністю, що перевищує 50 т на добу.

*Директор Департаменту державного екологічного моніторингу та охорони атмосферного повітря
Є.Бережний*

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 09 березня 2006 р.

№108

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
29 березня 2006 р. за №341/12215

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ІНСТРУКЦІЇ ПРО ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, У ЯКИХ ОБҐРУНТОВУЮТЬСЯ ОБСЯГИ ВИКИДІВ, ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ НА ВИКИДИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ СТАЦІОНАРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ГРОМАДЯН-ПІДПРИЄМЦІВ

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 №302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців, які отримали такі дозволи» (із змінами)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Інструкцію про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців (додається).
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Мінекобезпеки України від 29.12.95 №154 «Про затвердження Порядку розгляду документів та умов видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 31.01.96 за №42/1067.
3. Відділу атмосферного повітря Департаменту екологічної безпеки та поведження з небезпечними хімічними речовинами та відходами (Горбунов В.С.) подати цей наказ у п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Голові Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з охорони навколишнього природного середовища, начальникам Державних управлінь екології та природних ресурсів в областях, містах Києві та Севастополі при видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря суб'єктам господарювання приймати до розгляду документи, підготовлені відповідно до затвердженої Інструкції.
5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра А.В.Гриценка.

Міністр П.М.Ігнатенко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
09.03.2006 №108

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
29 березня 2006 р. за №341/12215

ІНСТРУКЦІЯ

про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців

1. Загальні положення

- 1.1. Ця Інструкція розроблена відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 №302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців, які отримали такі дозволи» (із змінами).
- 1.2. Інструкція встановлює загальні вимоги в частині побудови, оформлення та змісту документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди існуючими та новоствореними об'єктами.
- 1.3. Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців (далі – Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів), є невід'ємною частиною заяви на отримання дозволу на викиди.

Розроблення Документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, здійснюють установи, організації та заклади, яким надано право на розробку таких документів та які занесені до відповідного переліку Мінприроди України.

- 1.4. Термін дії Документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, становить десять років.

У разі зміни якісних та кількісних показників викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, підлягають корегуванню.

- 1.5. Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, готуються та надаються на розгляд в письмовій та електронній формах, які затверджуються Мінприроди України.

- 1.6. Склад Документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, залежить від ступеня впливу об'єкта на забруднення атмосферного повітря. Об'єкти, для яких розробляються Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, розподіляються на три групи. Для кожної групи об'єктів склад документів повинен бути таким:

- а) перша група – об'єкти, які взяті на державний облік і мають виробництва або технологічне устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування, – документи, передбачені розділом 2 цієї Інструкції;
- б) друга група – об'єкти, які взяті на державний облік і не мають виробництва або технологічного устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування.

- ня, – документи, передбачені розділом 2, за винятком пунктів 2.11, 2.15 цієї Інструкції;
- в) третя група – об'єкти, які не входять до першої і другої груп, – документи, передбачені розділом 2, за винятком підпунктів 2.3.1 – 2.3.5, 2.7.2, пунктів 2.8, 2.10, 2.11, 2.14 – 2.16 цієї Інструкції.
- 1.7. Для отримання дозволу на новостворені стаціонарні джерела до заяви додаються пропозиції на отримання дозволу, передбачені у пункті 2.17 розділу 2 цієї Інструкції, за наявності затверджених нормативів граничнодопустимих викидів. Затвердженими нормативами граничнодопустимих викидів вважаються величини викидів забруднюючих речовин у складі проектної документації, яка має позитивний висновок комплексної державної експертизи, а для об'єктів, затвердження проектів будівництва яких у межах законодавства України не потребує висновку комплексної державної експертизи, – позитивні висновки державної санітарно-гігієнічної та державної екологічної експертизи.
- 1.8. Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, виконуються з урахуванням вимог Державних санітарних правил охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними і біологічними речовинами), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09.07.97 №201 (далі – ДСП-201-97), та Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96 №173 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 24.07.96 за №379/1404 (далі – ДСП-173-96).
- 1.9. У цій Інструкції наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
- суб'єкт господарювання – фізична або юридична особа, яка керує або контролює устаткування, в тому числі особа, якій згідно з законодавством передані права володіти та користуватися устаткуванням, а також забезпечувати його технічне функціонування; виробництво – сукупність організованих у систему виробничих процесів створення з предметів праці за допомогою засобів праці промислової продукції певного призначення;
  - керування виробництвом – система заходів впливу на виконавців, зайнятих у процесі виробництва, та через них на засоби виробництва, що здійснюються свідомо, цілеспрямовано, планомірно і сприяють виготовленню продукції потрібної кількості та якості з найменшими трудовими та матеріальними витратами;
  - контроль – загальна функція керування, що полягає у спостереженні за ходом процесів у керівній і керованій системах, порівнянні контрольованих величин параметрів із заданою програмою, виявленні відхилень, їх місця, часу, причини та характеру;
  - виробничий процес – систематичне та цілеспрямоване змінювання в часі та просторі кількісних та якісних характеристик засобів виробництва і робочої сили для отримання готової продукції з вихідної сировини згідно із заданою програмою;
  - основне виробництво – частина виробничої діяльності підприємства, яка полягає у безпосередньому перетворенні предмета праці на готову продукцію та провадиться у певних структурних підрозділах;
  - допоміжне виробництво – частина виробничої діяльності підприємства, яка полягає в обслуговуванні основного виробництва, забезпеченні безперебійного виготовлення і випуску продукції та провадиться у певних структурних підрозділах;

- технологічний процес – частина виробничого процесу, яка складається з дій, спрямованих на зміну та (чи) визначення стану предмета праці;
  - технологічне устаткування – засоби технологічного спорядження, у яких для виконання певної частини технологічного процесу розміщують матеріали або заготовки, засоби дії на них, а також технологічне оснащення;
  - виробнича потужність – розрахунковий максимально можливий річний обсяг випуску підприємством, окремими його підрозділами за найповнішого використання виробничих і трудових ресурсів продукції у вигляді, придатному для зіставлення;
  - залповий викид – викид забруднюючих речовин в атмосферне повітря, який кількісно та якісно передбачений технологічним регламентом і перевищує в декілька разів величини викидів, що встановлені при нормальному веденні технологічного процесу.
- Тривалість залпового викиду визначається згідно з картою виробничого процесу;
- санітарно-захисна зона – функціональна територія між промисловим підприємством або іншим виробничим об'єктом, що є джерелом надходження шкідливих чинників в навколишнє середовище, і найближчою житловою забудовою (чи прирівняними до неї об'єктами), яка створюється для зменшення залишкового впливу цих факторів до рівня гігієнічних нормативів з метою захисту населення від їх несприятливого впливу (далі – СЗЗ);
  - нормативна СЗЗ – мінімальна санітарно-захисна зона для окремих видів виробництв залежно від класу їх небезпеки, розмір якої визначено нормативними документами санітарного законодавства, зокрема санітарною класифікацією підприємств, виробництв, споруд (ДСП-173-96 та іншими діючими на цей час нормативними документами);
  - фактична СЗЗ – санітарно-захисна зона, розмір якої встановлюється для конкретного промислового чи іншого виробничого об'єкта залежно від ступеня його впливу на навколишнє середовище і можливої небезпеки для здоров'я населення відповідно до санітарного законодавства;
  - норматив якості атмосферного повітря – критерій якості атмосферного повітря, який відображає граничнодопустимий максимальний вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі і при якому відсутній негативний вплив на здоров'я людини та на стан навколишнього природного середовища.

2. Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів

- 2.1. На титульному аркуші (додаток 1) зазначається назва об'єкта, посада керівника організації, установи, закладу – розробника документів, відомості щодо відповідальних виконавців документів та виконавців, які пройшли навчання на курсах підвищення кваліфікації Мінприроди України та мають відповідне посвідчення, посада керівника суб'єкта господарювання.
- 2.2. У вступній частині наводяться:
- 2.2.1. Мета надання документів:
- а) отримання дозволу на викиди для:
- новоствореного об'єкта;
  - існуючого об'єкта;
- б) внесення змін до існуючого дозволу на викиди.
- 2.2.2. Відомості щодо суб'єкта господарювання:

- назва об'єкта, у разі наявності – кількість виробничих майданчиків;
  - місцезнаходження об'єкта, у тому числі кожного виробничого майданчика;
  - прізвище, ім'я, по батькові контактної особи, посада, телефон, телефакс, електронна пошта;
  - ідентифікаційний код суб'єкта господарювання з ЄДРПОУ (або ідентифікаційний номер за ДРФО);
  - назва виду економічної діяльності об'єкта за КВЕД (код видів економічної діяльності згідно із загальним класифікатором видів економічної діяльності).
- 2.2.3. Відомості про об'єкти інших суб'єктів господарювання, що розміщуються на території об'єкта (назва об'єкта, місцезнаходження).
- 2.2.4. Відомості про об'єкти інших суб'єктів господарювання, які граничать із об'єктом (назва об'єкта, місцезнаходження).
- 2.2.5. Відомості про організацію, що проводить роботи з розробки документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, номер реєстраційного свідоцтва, яким надано право організації на розробку цих документів, контактні дані (місцезнаходження, телефон).
- 2.3. У відомостях щодо виробничої програми, виробничої потужності, обсягу випуску продукції, що виготовляється, або послуг, що надаються, виробництв та технологічного устаткування наводиться така інформація:
- 2.3.1. Виробнича структура об'єкта, зазначаються технологічні зв'язки, відомості про виробничу потужність;
- 2.3.2. Перелік видів продукції, що випускається на об'єкті, у тому числі продукції передлів, що використовується у власному виробництві. Інформація надається за формою, яка наведена в таблиці 2.1 додатка 2 до цієї Інструкції;
- 2.3.3. Матеріальні баланси (докладний підрахунок кількості матеріалів на вході і на виході) в розрізі виробничого процесу чи окремої операції;
- 2.3.4. Перелік та опис виробництв (основних, допоміжних, підсобних та побічних), виробничих процесів (основних, допоміжних, підсобних, побічних, циклічних, нециклічних, безперервних, напівбезперервних, дискретних, закритих, відкритих, напівзакритих), технологічного устаткування (прикладом технологічного устаткування є ливарні машини, преси, верстати, гальванічні ванни, випробувальні стенди тощо) об'єкта. Опис основних виробництв, виробничих та технологічних процесів супроводжується відповідними схемами (блок-схема виробничого процесу), відповідними технологічними схемами, режимними картами тощо. Для складних виробничих процесів надається загальна блок-схема, що відображає основні виробничі дільниці, а окремо – докладні блок-схеми з основних дільниць.
- Перелік та опис наводяться окремо для всіх виробничих майданчиків об'єкта;
- 2.3.5. Опис та місце розташування виробництв та технологічного устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування, відповідно до переліку виробництв та технологічного устаткування, який наведено в додатку 3 до цієї Інструкції;
- 2.3.6. Наводяться значення проектної та фактичної виробничої потужності та продуктивності технологічного устаткування, режим роботи устаткування, баланс часу роботи устаткування. У разі, якщо суб'єкт господарювання має декілька виробництв, значення виробничої потужності та

- продуктивності технологічного устаткування вказуються для кожного виробництва окремо;
- 2.3.7. Вказуються терміни введення в експлуатацію технологічного устаткування, нормативний строк його амортизації, дата проведення останньої реконструкції або модернізації технологічного устаткування, зміни показників продуктивності устаткування внаслідок реконструкції у порівнянні з проектними показниками.
- 2.4. На генеральний план наносяться:
- санітарно-захисна зона;
  - координатна сітка;
  - джерела викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
  - місце розташування (будівлі, споруди, майданчики) виробничих процесів з позначенням технологічного устаткування;
  - об'єкти житлового, громадського призначення та інші прирівняні до них об'єкти, що розміщені в межах нормативної СЗЗ.
- 2.5. У відомостях щодо санітарно-захисної зони наводяться такі дані:
- відповідно до ДСП-173-96 для підприємств, виробництв та споруд визначений нормативний розмір санітарно-захисних зон.
- Нормативний розмір СЗЗ повинен перевірятися розрахунками забруднення атмосферного повітря відповідно до вимог «Методики расчета концентраций в атмосферном воздухе вредных веществ, содержащихся в выбросах предприятий», затвердженої Головою Державного комітету СРСР по гідрометеорології та контролю природного середовища 04.08.86 (далі – ОНД-86), з урахуванням перспективи розвитку об'єкта та фактичного забруднення атмосферного повітря.
- Надається обґрунтування розміру СЗЗ, проводиться аналіз витрат, пов'язаних з реалізацією заходів щодо її створення.
- Збільшення або зменшення розміру СЗЗ для конкретного об'єкта у порівнянні з нормативним, а також розміри СЗЗ для нових видів виробництва затверджуються при належному обґрунтуванні Головним державним санітарним лікарем України відповідно до пункту 5.9 ДСП-173-96.
- 2.6. У відомостях щодо сировини, хімікатів, пальномастильних матеріалів та інших матеріалів, що використовуються на підприємстві, їх зберігання та споживання вказується документація, що регламентує вимоги санітарного законодавства щодо сировини, хімікатів та інше.
- Надаються відомості щодо сировини, що використовується, допоміжних матеріалів, напівфабрикатів, продукції, що випускає підприємство, використання палива для вироблення тепла, пари та електричної енергії. Інформація надається за формою, яка наведена у таблицях 4.1, 4.2 додатка 4 до цієї Інструкції.
- 2.7. У відомостях про район, де розташовано підприємство, умови навколишнього середовища наводяться така інформація:
- 2.7.1. Геодезичні координати об'єкта, виробництв та технологічного устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування.
- Геодезичні координати визначаються відповідно до Інструкції щодо порядку визначення геодезичних координат джерел викидів забруднювальних речовин при проведенні державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря, затвердженої наказом Міністерства України від 22.05.2001 №190 та зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 13.06.2001 за

№506/5697, надаються за формою, яка наведена у таблиці 5.1 додатка 5 до цієї Інструкції.

Наводяться геодезичні координати географічного центру (центроїду) об'єкта;

2.7.2. Наводяться метеорологічні характеристики і коефіцієнти, що визначають умови розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі (коефіцієнт рельєфу місцевості визначається згідно з розділом 4 ОНД-86, метеорологічні параметри – за даними Державної гідрометеорологічної служби України) за формою, яка наведена у таблиці 5.2 додатка 5 до цієї Інструкції;

2.7.3. Територіальні органи Мінприроди України приймають до розгляду тільки ті матеріали, у складі яких містяться офіційно отримані (на бланку із гербовою печаткою) вихідні дані про стан довкілля (метеорологічні параметри, фонові концентрації, середньорічна та максимальна зразових концентрації);

2.7.4. Складається ситуаційна карта-схема, на якій вказуються розміщення об'єкта (окремо для кожного майданчика), сільбищні території, зони відпочинку, наносяться межа санітарно-захисної зони, координатна сітка, зона впливу.

2.8. У відомостях щодо стану забруднення атмосферного повітря наводяться:

2.8.1. Фонові концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на території у зоні впливу об'єкта, для якого розробляються документи для отримання дозволу на викиди для речовин, які присутні у викидах цього об'єкта;

2.8.2. Середньорічні концентрації забруднюючих речовин за останній рік;

2.8.3. Максимальна зразових концентрація забруднюючих речовин за останній рік;

2.8.4. Інформація щодо середньорічних концентрацій та максимальної зразових концентрацій забруднюючих речовин надається для населених пунктів, у яких проводяться спостереження Державною гідрометеорологічною службою України, та за речовин, за якими ведуться спостереження;

2.8.5. Величини фонових концентрацій речовин, фактичні спостереження за вмістом яких в атмосферному повітрі не проводяться, визначаються розрахунковим способом;

2.8.6. Інформація наводиться за формою, яка наведена у таблиці 5.3 додатка 5 до цієї Інструкції.

Інформація за даними стаціонарних постів спостережень та підфакельних вимірювань надається окремо.

2.9. У відомостях щодо виду та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами наводяться дані, які готуються на підставі звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві.

2.9.1. Відповідно до Переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2001 №1598, та Переліку забруднюючих речовин та порогових значень потенційних викидів, за якими здійснюється державний облік (додаток 1 до Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, затвердженої наказом Мінкоорресурсів України від 10.05.2002 №177 та зареєс-

тованої у Міністерстві юстиції України 22.05.2002 за №445/6733), надаються:

- перелік найбільш поширених забруднюючих речовин та їх обсяги, викиди яких підлягають регулюванню та за якими здійснюється державний облік;

- перелік небезпечних забруднюючих речовин та їх обсяги, викиди яких підлягають регулюванню та за якими здійснюється державний облік;

- перелік інших забруднюючих речовин та їх обсяги, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами об'єкта;

- перелік забруднюючих речовин та їх обсяги, для яких не встановлені ГДК (ОБРД), в атмосферному повітрі населених міст.

Інформація надається за формою, яка наведена в табл. 6.1 додатка 6 до цієї Інструкції.

2.9.2. Характеристика джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та їх параметрів, характеристика установок очистки газів, їх технічний стан і середня ефективність роботи, параметри газопилового потоку, характеристика джерел залпових та неорганізованих викидів складається за формами, які наведені в табл. 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6 додатка 6 до цієї Інструкції.

Характеристика параметрів викидів повинна прийматись за річний період у реальних умовах експлуатації підприємства.

2.10. Оцінка впливу викидів забруднюючих речовин на стан забруднення атмосферного повітря здійснюється за даними результатів розрахунків розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі та даними, що одержані при проведенні інструментальних методів досліджень акредитованими лабораторіями в установленому законодавством порядку:

- на межі санітарно-захисної зони;
- в сільбищній зоні;
- в зоні відпочинку.

Гігієнічним критерієм для визначення граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферу є відповідність їх розрахункових концентрацій на межі СЗЗ гігієнічним нормативам.

Надається аналіз одержаних результатів розрахунків розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі, проведених на електронно-обчислювальних машинах (далі – ЕОМ) за програмами, які погоджені Мінприроди України (вказується найменування програми розрахунку розсіювання, її версії та дата погодження).

Визначення доцільності проведення розрахунку розсіювання забруднюючих речовин на ЕОМ проводиться відповідно до вимог пункту 5.21 ОНД-86.

Розмір розрахункового майданчика визначається згідно з пунктом 2.19 ОНД-86 і повинен бути розміром 50 висот найвищого джерела викиду, але не менше ніж 2 км. Розрахунок забруднення на ЕОМ проводиться з кроком сітки в залежності від класу підприємства (згідно з ДСП-201-97, а саме: 1, 2 клас – 250 м, 3 клас – 100 м, 4 клас – 50 м, 5 клас – 25 м).

У разі великого розрахункового майданчика та маленького кроку сітки доцільно проведення розрахунків розсіювання забруднюючих речовин на ЕОМ за 2-ма розрахунковими майданчиками:

- оціночний – розміром 50 висот самої високої труби, але не менше ніж 2 км, з кроком сітки, яка дорівнює розміру санітарно – захисної зони;
- розрахунковий – розміром не менше 2 кратного розміру нормативної санітарно – захисної зони та кроком сітки у залежності від класу підприєм-

ства (для високих джерел – розмір розрахункового майданчика повинен бути не менше 20 висот найвищого джерела викиду).

При роздрукуванні результатів проведених розрахунків забруднення атмосфери на ЕОМ таблиця за результатами розрахунку концентрацій у заданих точках розрахункового майданчика надається за такими речовинами або групами сумарно, максимальна концентрація яких перевищує 0,4 ГДК.

Розрахунки розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на ЕОМ проводяться:

- на існуючий період з метою визначення зони впливу джерел даного підприємства;
- на період поетапного зниження викидів забруднюючих речовин (тривалість кожного етапу та необхідне зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин на кожному етапі встановлюються територіальними органами Мінприроди України за погодженням з установами державної санітарно-епідеміологічної служби);
- на період досягнення нормативів граничнодопустимих викидів з урахуванням природоохоронних заходів для їх досягнення.

2.11. Інформація про заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва містить характеристику найкращих існуючих технологій виробництва, які не потребують надмірних витрат, та найкращих доступних технологій і методів керування для виробництва та технологічного устаткування, перелік яких наведено в додатку 3 до цієї Інструкції.

Для існуючого об'єкта впроваджуються найкращі існуючі технології виробництва, які не потребують надмірних витрат, а саме: технології найбільш ефективні з точки зору попередження, мінімізації або нейтралізації забруднюючих речовин, доступних будь-якому суб'єкту господарювання, який має відповідний тип виробництва (устаткування). Впровадження цих технологій передбачає підготовку робітників, методи роботи, інструменти контролю.

Вартість використання таких технологій не повинна бути надмірною у порівнянні з природоохоронним результатом.

Для новоствореного об'єкта впроваджуються найкращі доступні технології і методи керування, які включають в себе технологічні процеси, методи проектування, виготовлення, обслуговування, експлуатації, виводу з експлуатації устаткування, які розроблені так, що можуть бути застосовані при умові економічної та технічної доцільності, доступні з точки зору витрат і переваг і є найбільш ефективними для досягнення високого рівня захисту навколишнього середовища в цілому.

Запропоновані до впровадження технології з точки зору їх перспективності та ефективності повинні характеризуватися за такими показниками:

- порівняння процесів, обладнання та методів роботи, які були успішно апробовані недавно;
- технологічні переваги, наукові знання та вишукування;
- економічна прийнятність такої технології;
- соціальна значимість;
- обмеження застосування;
- скорочення споживання сировини, природних ресурсів і енергоресурсів;
- скорочення обсягів стічних вод і маси забруднюючих речовин у водні об'єкти, ґрунти та інші природні об'єкти;
- скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; співставлення з технологічним нормативом для даної продукції; економічна

ефективність впровадження запропонованих технологій;

- передбачувані строки впровадження технологій.

Інформація щодо заходів з впровадження найкращих існуючих технологій надається за формою, яка наведена в табл. 7.1 додатка 7 до цієї Інструкції.

Надається інформація щодо джерел фінансування, необхідного для реалізації вибраного заходу.

2.12. З метою затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел проводиться аналіз відповідності фактичних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами до встановлених нормативів на викиди, в тому числі технологічних нормативів, відповідно до законодавства України.

Інформація у розрізі виробничих, технологічних процесів та технологічного устаткування надається за формою, яка наведена у таблиці 8.1 додатка 8 до цієї Інструкції.

Для неорганізованих стаціонарних джерел нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин не встановлюються.

Регулювання викидів від цих джерел здійснюється шляхом встановлення вимог.

Для забруднюючих речовин, викиди яких не підлягають регулюванню та за якими не здійснюється державний облік, граничнодопустимі викиди не встановлюються, крім випадків, коли за результатами розрахунків розсіювання цих забруднюючих речовин в атмосферному повітрі виявлено перевищення нормативів екологічної безпеки та гігієнічних нормативів.

Для речовин, на які не встановлені гігієнічні нормативи, граничнодопустимі викиди не встановлюються.

2.13. Пропозиції щодо дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами надаються для джерел викидів, з яких в атмосферне повітря надходять забруднюючі речовини від виробництва та технологічного устаткування, на які повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування (основні джерела), та для всіх інших джерел за формою, яка наведена у додатку 9 до цієї Інструкції.

Пропозиції щодо дозволених обсягів викидів надаються з урахуванням (у разі потреби) поетапного зниження викидів із зазначенням тривалості кожного етапу та відповідних обсягів викидів.

2.13.1. Надаються пропозиції щодо умов, які встановлюються в дозволі на викиди до:

- технологічного процесу (ця умова уточнює виконання та експлуатацію технологічного процесу та спорудження, в тому числі вибір технологічного процесу, вибір технічного виконання технологічного обладнання, вибір сировини та хімікатів);
- обладнання та споруд (визначається метод очистки або тип споруджень, що експлуатуються);
- очистки газопилового потоку (визначається ступінь очистки);
- виробничого контролю (основа організації та здійснення контрольної програми);
- адміністративних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (визначаються відомства, які повідомляються при відповідних ситуаціях).

2.14. У переліку заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин зазначаються такі заходи:

- заходи щодо досягнення встановлених нормативів граничнодопустимих викидів для найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин;
- заходи щодо запобігання перевищенню встановлених нормативів граничнодопустимих викидів у процесі виробництва;
- заходи щодо обмеження обсягів залпових викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- заходи щодо остаточного припинення діяльності, пов'язаної з викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря, та приведення місця діяльності у задовільний стан;
- заходи щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, ліквідації наслідків забруднення атмосферного повітря;
- заходи щодо охорони атмосферного повітря при несприятливих метеорологічних умовах;
- інші заходи, направлені на скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, в залежності від виробництв, технологічного устаткування.

Заходи щодо охорони атмосферного повітря при несприятливих метеорологічних умовах здійснюються відповідно до вимог Методичних вказівок «Регулирование выбросов при неблагоприятных метеорологических условиях» (РД 52.04.52-85), затверджених Державним комітетом СРСР по гідрометеорології та контролю природного середовища 01.12.86, для об'єктів, які розташовані в населених пунктах, де Державною гідрометеорологічною службою України проводиться або планується проведення прогнозування несприятливих метеорологічних умов.

До інформації не включаються заходи, що передбачені в пункті 2.11 цієї Інструкції.

Для кожного запланованого заходу необхідно коротко навести таку інформацію: технічний опис, орієнтовні витрати та витрати на проведення заходів (капітальні, експлуатаційні), ефективність (скорочення викидів).

Інформація щодо заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин надається за формою, яка наведена у таблиці 10.1 додатка 10 до цієї Інструкції.

Перелік заходів щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, ліквідації наслідків забруднення атмосферного повітря розробляється для об'єктів, які згідно з законодавством вважаються об'єктами підвищеної небезпеки (включені до Державного реєстру об'єктів підвищеної небезпеки), і надається за формою, яка наведена у таблиці 10.2 додатка 10 до цієї Інструкції.

- 2.15. Інформація щодо витрат, пов'язаних з реалізацією запланованих заходів щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря, містить:
- оцінку затрат та вигід при реалізації заходів з впровадження найкращих існуючих технологій для виробництв та устаткування, перелік яких наведено у додатку 3 до цієї Інструкції. Оцінці підлягають такі складові: капітальні витрати на оновлення основних фондів, складові прямих витрат, загальні накладні витрати, трансакційні витрати, витрати на проведення обговорень з громадськістю запропонованих заходів (умов дозволу на викиди);
  - порівняльний аналіз запропонованих до впровадження найкращих існуючих технологій з існуючими на об'єкті технологіями;

- аналіз потоків коштів при реалізації заходів за формою, яка наведена в таблиці 11.1 додатка 11 до цієї Інструкції;
- фінансове обґрунтування заходів з впровадження найкращих існуючих технологій і аналіз наступних надходжень коштів з приведенням їх до існуючого часу, у тому числі зазначається термін окупності заходу та прибуток.

2.16. Перелік заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди із зазначенням джерел викидів, періодичності вимірювань, методик виконання вимірювань, місця відбору проб надається за формою, яка наведена в таблиці 12.1 додатка 12 до цієї Інструкції.

У розділі надається інформація щодо вимог, пов'язаних з відбором, визначенням, обробкою та наданням даних вимірювань.

2.17. Пропозиції на отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря або змін та доповнень до дозволу на викиди повинні містити таку інформацію:

- контактні дані суб'єкта господарювання (повне найменування юридичної особи або ім'я, по батькові та прізвище фізичної особи-підприємця; ідентифікаційний код за ЄДРПОУ або ідентифікаційний номер фізичної особи за ДРФО; ім'я, по батькові та прізвище керівника юридичної особи, телефон, телефакс, електронна пошта; місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця; фактичне місцезнаходження; у разі потреби – місцезнаходження промислових майданчиків; ім'я, по батькові та прізвище контактної особи, телефон, телефакс, електронна пошта);
- термін дії дозволу на викиди;
- відомості щодо виробничої програми, виробничої потужності, обсягу випуску продукції, що виготовляється, або послуг, що надаються, виробництв та технологічного устаткування (відповідно до вимог п.2.3 цієї Інструкції);
- відомості щодо сировини, хімікатів, пально-мастильних матеріалів та інших матеріалів, що використовуються на підприємстві, їх зберігання та споживання (відповідно до вимог п.2.6 цієї Інструкції);
- перелік заходів щодо впровадження найкращих доступних технологій та методів керування і скорочення викидів забруднюючих речовин (відповідно до вимог пунктів 2.11, 2.14 цієї Інструкції);
- граничнодопустимі викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та умови дозволу на викиди (відповідно до вимог пунктів 2.12, 2.13 цієї Інструкції);
- перелік заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди (відповідно до вимог пункту 2.16 цієї Інструкції);
- дані щодо потенційних обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря за формою, яка наведена в таблицях 13.1, 13.2 додатка 13 до цієї Інструкції.

2.18. Інформація про отримання дозволу для ознайомлення з нею громадськості повинна включати таке:

- опис промислового об'єкта відповідно до пункту 2.3 цієї Інструкції для об'єктів, які віднесені до першої та другої груп.

Об'єкти, які віднесені до третьої групи, надають загальний опис виробництв та технологічного устаткування;

- відомості щодо виду та обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами відповідно до пункту 2.9 цієї Інструкції;
- заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва відповідно до пункту 2.11 для об'єктів, які віднесені до першої групи;
- перелік заходів щодо скорочення викидів забруднюючих речовин відповідно до пункту 2.14 цієї Інструкції для об'єктів, які віднесені до першої та другої груп;

- пропозиції щодо дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами відповідно до пункту 2.13 цієї Інструкції;
- популярне резюме вищевикладеного для подачі в засоби масової інформації для ознайомлення з громадськістю.

2.19. У відомостях щодо джерел інформації зазначаються основні джерела інформації та матеріали, що були використані при підготовці документів, які обґрунтовують обсяги викидів.

Директор Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами Є.М.Маторін

Додаток 1
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

Зразок титульного аркуша документів

**Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів,
для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин
в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для**

(назва об'єкта)

Посада керівника організації, установи, закладу – розробника документів

(дата)	(підпис)	(прізвище, ім'я та по батькові особи)
	М.П.	

(прізвище, ім'я та по батькові відповідальних виконавців документів та виконавців,
які пройшли навчання на курсах підвищення кваліфікації Мінприроди України
та мають відповідне посвідчення)

Посада суб'єкта господарювання -
власника об'єкта

(дата)	(підпис)	(прізвище, ім'я та по батькові особи)
	М.П.	Місто – рік

*Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін*

Додаток 2
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

**Продукція (готова продукція та напівфабрикати,
які відпускає підприємство споживачам)**

Таблиця 2.1

№№ з/п	Вид продукції	Річний випуск
1	2	3

*Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін*

Додаток 3
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення
документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів,
для отримання дозволу на викиди забруднюючих
речовин в атмосферне повітря стаціонарними
джерелами для підприємств, установ, організацій
та громадян-підприємців

ПЕРЕЛІК

**виробництв та технологічного устаткування,
які підлягають до впровадження найкращих
доступних технологій та методів керування**

- Енергетика та переробна промисловість:
  - теплові установки, номінальна теплова потужність яких перевищує 50 МВт;
  - нафтопереробне та газопереробне устаткування;
  - устаткування (установки) для газифікації та зрідження вугілля;
  - котельні;
  - устаткування (установки) для помолу вугілля і установки для виробництва вуглекислих продуктів і твердого бездимного палива.
- Виробництво та обробка металів:
  - устаткування (установки) для випалювання та агломерації металеві руди (включаючи сульфідну руду);
  - устаткування (установки) для виробництва чавуну та сталі (первинна та вторинна плавка), включаючи безперервний розлив, продуктивність якого перевищує 2,5 тони на годину;
  - устаткування (установки) для обробки чорних металів:
    - стани гарячої прокатки, потужність яких перевищує 20 тонн сталі на годину;
    - ковальські молоти, енергія яких перевищує 50 кДж на молот, а теплова потужність – 20 МВт;
    - нанесення захисних розпилюваних металічних покриттів з подачею сирової сталі, що перевищує 2 тони на годину;
    - ливарні заводи для лиття чорних металів, виробнича потужність яких перевищує 20 тонн на день;
  - устаткування (установки) для виробництва кольорових металів із руди, концентратів або вторинної сировини з використанням металургійного, хімічного та електролітичного процесів;
  - устаткування (установки) для плавки, включаючи легування кольорових металів, у тому числі рекуперовані матеріали (рафінування, лиття тощо), з плавильною потужністю, що перевищує 4 тони на день для свинцю та кадмію або 20 тонн на день для усіх інших металів;
  - устаткування (установки) для обробки поверхні металів та пластичних матеріалів із використанням електролітичного або хімічного процесів, для яких об'єм ванн для обробки складає понад 30 куб.м.
- Промисловість з переробки мінеральної сировини:
  - підземні гірські роботи і зв'язані з ними операції, відкрите добування корисних копалин з поверхні ділянки, що перевищує 25 га; устаткування (установки) для виробництва цементного клінкера в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 500 тонн на день;
  - устаткування (установки) для виробництва вапна в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 50 тонн на день, або в інших печах, виробнича потужність яких перевищує 50 тонн на день;

- устаткування (установки) для виробництва азбесту та виготовлення продуктів, що містять азбест;
- устаткування (установки) для виготовлення скла, включаючи скловолокно, з плавильною потужністю, яка перевищує 20 тонн на день;
- устаткування (установки) для плавлення мінеральних речовин, включаючи виробництво мінеральних волокон, з плавильною потужністю, яка перевищує 20 тонн на день;
- устаткування (установки) для виробництва керамічних виробів шляхом випалювання, зокрема для виробництва черепиці для покрівлі, цегли, вогнетривкої цегли, керамічної плитки, кам'яної кераміки або порцелянових виробів, у якого (яких) виробнича потужність перевищує 75 тонн на добу та/або потужність випалювальних печей перевищує 4 куб. м і щільність садки на випалювальну піч перевищує 300 кг/куб.м.
- Хімічна промисловість:
  - устаткування (установки) для виробництва основних органічних хімічних речовин:
    - устаткування (установки) для виробництва простих вуглеводнів (лінійні та циклічні, насичені та ненасичені, аліфатичні та ароматичні);
    - устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять кисень (спирти, альдегіди, кетони, карбонові кислоти, складні ефіри, ацетати, прості ефіри, перекиси, епоксидні смоли);
    - устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять сірку;
    - устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять азот (аміни, амідні, сполуки азоту, нітросполуки та сполуки нітратів, нітрили, ціанати, ізоціанати);
    - устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів, що містять фосфор;
    - устаткування (установки) для виробництва вуглеводнів із вмістом галогенів;
    - устаткування (установки) для виробництва органометалічних сполук;
    - устаткування (установки) для виробництва основних пластичних матеріалів (полімери, синтетичні волокна та волокна на базі целюлози);
    - устаткування (установки) для виробництва синтетичного каучуку;
    - устаткування (установки) для виробництва фарб та пігментів;
    - устаткування (установки) для виробництва поверхнево-активних речовин;
  - хімічне устаткування (установки) для виробництва основних неорганічних хімічних продуктів:
    - устаткування (установки) для виробництва газів (аміак, хлор та хлористий водень, фтор або фтористий водень, оксиди вуглецю, сполуки сірки, оксиди азоту, водень, діоксид сірки, хлорид вуглецю);
    - устаткування (установки) для виробництва кислот (хромової кислоти, фтористоводневої кислоти, фосфорної кислоти, азотної кислоти, хлористоводневої кислоти, сірчаної кислоти, олеуму, сірчистої кислоти);
    - устаткування (установки) для виробництва гідрооксиду амонію, гідрооксиду калію, гідрооксиду натрію;
    - устаткування (установки) для виробництва карбідів кальцію, кремнію, карбідів кремнію;
    - устаткування (установки) для виробництва хлористого амонію, хлорноватокислого калію, вуглекислого калію, вуглекислого натрію, перборату, азотнокислого срібла;
    - устаткування (установки) для виробництва фосфорних, азотних та калійних мінеральних добрив (простих та складних добрив);

- е) устаткування (установки) для виробництва основних продуктів для рослинництва та біоцидів;
- є) устаткування (установки) для виробництва основних фармацевтичних продуктів.
5. Виробництво і обробка деревини:
- устаткування (установки) для виробництва целюлози із деревини або аналогічних волокнистих матеріалів;
  - устаткування (установки) для виробництва паперу та картону і інших продуктів із деревини (картон, волокно із деревини і фанера) з виробничою потужністю, яка перевищує 20 тонн на день;
  - устаткування (установки) для обробки деревини і виробів із деревини хімікатами.
6. Інші види діяльності:
- устаткування (установки) для поверхневої обробки речовин, предметів та продуктів із застосуванням органічних розчинників, зокрема для апретування, друку, нанесення покриття, знежирення, надання водонепроникності, ґрунтовки, фарбування, очистки або просочення, виробничою потужністю більше 150 кг на годину або 200 тонн на рік;
  - устаткування (установки) для дублення шкіри та хутра, на яких об'єм переробки перевищує 12 тонн оброблених виробів на день;
  - устаткування (установки) для виробництва вуглецю (з коксу) або електрографіту шляхом спалювання та графітизації.
7. Обробка та видалення відходів:
- устаткування (установки) для спалювання, піролізації, рекуперації, хімічної обробки або захоплення небезпечних відходів потужністю більше ніж 10 тонн на добу;
  - устаткування (установки) для спалювання комунально-побутових відходів з продуктивністю, що перевищує 3 тонни за годину;
  - устаткування (установки) для видалення небезпечних відходів з продуктивністю, що перевищує 50 тонн на добу.

Директор Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами Є.М.Маторін

Додаток 4 до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців

Сировина, допоміжні матеріали, які необхідні для випуску продукції

Таблиця 4.1

№ з/п	Сировина, допоміжні матеріали	Призначення	Умови зберігання	Річне використання, тонн	Наявність документації, що регламентує вимоги санітарного законодавства
1	2	3	4	5	6

Примітки.

1. У табл.4.1 надається інформація щодо сировини, допоміжних матеріалів, у результаті використання яких в атмосферне повітря надходять забруднюючі речовини.
2. У гр.4 надається інформація щодо зберігання сировини, допоміжних матеріалів. Зазначається їх місцезнаходження на генеральному плані відповідно до пункту 2.4 розділу 2.

Використання палива для технологічних потреб, вироблення тепла, пари та електричної енергії, а також транспортних потреб на території підприємства

Таблиця 4.2

Види палива	Річне використання	Вміст сірки, %	Вміст золи, %	Калорійність,	Направлення використання								
					Технологічні потреби	Транспорт (внутрішній)	Вироблення електроенергії, Квт.год/рік			Вироблення пари та тепла, Гкал./рік			
							Всього	На власні потреби	Інше	Всього	На власні потреби	Інше	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Мазут (т)													
Газойль (л)													
Природний газ (тис.м ³)													
Стиснутий газ (тис.м ³)													
Вугілля (т)													
Дизельне паливо (л)													
Бензин (л)													
Відходи деревини(т)													
Дрова(т)													
Торф(т)													
Інше (зазначити)													

Директор Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами Є.М.Маторін

Додаток 5
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

Геодезичні координати

Таблиця 5.1

Широта			Довгота		
градуси	хвилини	секунди	градуси	хвилини	секунди
(°)	(')	(")	(°)	(')	(")
1	2	3	4	5	6
Об'єкт					

Метеорологічні характеристики і коефіцієнти, які визначають умови розсіювання забруднюючих речовин в атмосферному повітрі населеного пункту

(назва населеного пункту, де розташований об'єкт)

Таблиця 5.2

Найменування характеристик	Величина
Коефіцієнт, який залежить від стратифікації атмосфери, А	
Коефіцієнт рельєфу місцевості	
Середня максимальна температура зовнішнього повітря найбільш жаркого місяця року, Т, °С	
Середня температура зовнішнього повітря найбільш холодного місяця (для котельних, які працюють за опалювальним графіком), Т, °С	
Середньорічна роза вітрів, %	
П	
ПС	
С	
ПдС	
Пд	
ПдЗ	
З	
ПЗ	
Швидкість вітру (за середніми багаторічними даними), повторення перевищення якої складає 5%, U*, м/с	

Відомості щодо стану забруднення атмосферного повітря

Таблиця 5.3

№ з/п	Забруднююча речовина		Нормативи якості атмосферного повітря (мг/м ³)	Гігієнічні нормативи		Фонові концентрації (мг/м ³)	Середньорічні концентрації (мг/м ³)	Максимальна зразова концентрація (мг/м ³)
	код	Найменування		ГДК (мг/м ³)	ОБРД (мг/м ³)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Примітка. У гр. 7 інформація наводиться у випадку, коли значення фонових концентрацій встановлені в цілому по населеному пункту. У всіх інших випадках інформація щодо фонових концентрацій наводиться відповідно до вимог Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі, затвердженому наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 30 липня 2001 року № 286 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції 15 серпня 2001 року за № 700/5891.

Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін

Додаток 6
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

Перелік видів та обсягів забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами

Таблиця 6.1

№ з/п	Забруднююча речовина		Фактичний обсяг викидів (т/рік)	Потенційний обсяг викидів (т/рік)	Порогові значення потенційних викидів для взяття на державний облік (т/рік)
	код	найменування			
1	2	3	4	5	6
Усього для підприємства					
Найбільш поширені забруднюючі речовини					
1	2	3	4	5	6
Усього					
Небезпечні забруднюючі речовини					
1	2	3	4	5	6
Усього					
Інші забруднюючі речовини присутні у викидах об'єкта					
1	2	3	4	5	6
Усього					
Забруднюючі речовини, для яких нестановлені ГДК (ОБРД) в атмосферному повітрі населених міст					
1	2	3	4	5	6
Усього					

Характеристика джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та їх параметри

Таблиця 6.2

Виробництво, процес, установка, устаткування	Номер джерела викиду	Найменування джерела викиду	Параметри джерел викиду	
			Висота, м	Діаметр вихідного отвору, м
1	2	3	4	5

Координати джерела на карті-схемі				Місце відбору проб	Параметри газопилового потоку у місці вимірювання		
Точкового або початок лінійного; центра симетрії площинного		Другого кінця лінійного; ширина і довжина площинного			Витрата, м ³ /с	Швидкість, м/с	Температура, °С
X1, м	Y1, м	X2, м	Y2, м	11			
6	7	8	9	10			

Код забруднюючої речовини	Найменування забруднюючої речовини	Максимальна масова концентрація забруднюючої речовини, мг/м ³	Потужність викиду		
			Г/сек	Кг/год.	Т/рік
14	15	16	17	18	19

Примітка.

- У графі 13 для викидів, які мають температуру зовнішнього атмосферного повітря, вноситься середня максимальна температура найспекотнішого місяця незалежно від часу проведення вимірювань.
- У гр. 16 надається концентрація, приведена до нормальних умов, - для газоподібних забруднюючих речовин; для газоподібних продуктів горіння - приведена до нормальних умов, 3% кисню (рідке та газоподібне паливо), 6% кисню (тверде паливо), 15% кисню (газові турбіни та дизельні двигуни).

**Характеристика викидів забруднюючих речовин
в атмосферне повітря, що відводяться від окремих типів обладнання
і споруд та надходять в атмосферне повітря**

Таблиця 6.3

Номер джерела викиду	Джерела утворення		Місце відбору проб	Діаметр газоходу, м	Параметри газопилового потоку в газоході		
	Найменування	Номер			Витрата, на вході в ГОУ	Швидкість, м/с	Температура, °С
1	2	3	4	5	6	7	8

Код забруднюючої речовини	Найменування забруднюючої речовини	Максимальна масова концентрація забруднюючої речовини, мг/м ³	Потужність викиду,	
			Г/сек	Кг/год.
9	10	11	12	13

Примітка.

1. В таблиці 6.3 наводиться інформація щодо викидів, які відводяться від декількох джерел утворення (котел, піч) і надходять в атмосферне повітря через централізовані джерела викидів (димова труба).

Характеристика устаткування очистки газів

Таблиця 6.4

Номер джерела викиду на карті-схемі	Клас	Найменування ГОУ	Забруднюючі речовини, за якими проводиться газоочистка		Витрата газопилового потоку на вході в ГОУ, м ³ /с	Максимальна масова концентрація на вході в ГОУ, мг/м ³
			код	Найменування		
1	2	3	4	5	6	7

Ефективність роботи ГОУ, %	Витрата газопилового потоку на виході з ГОУ, м ³ /с	Максимальна масова концентрація на виході з ГОУ, мг/м ³
8	9	10

Характеристика джерел залпових викидів

Таблиця 6.5

Номер джерела викиду	Найменування забруднюючої речовини	Код забруднюючої речовини	Максимальна масова концентрація мг/м ³	Потужність викиду		Періодичність, раз/доба, місяць, рік	Тривалість викиду, хв., год.	Річна величина залпових викидів, т/рік
				Г/сек	Кг/год.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Примітка. 1. В таблиці 6.5 наводиться інформація щодо викидів, які відводяться від декількох джерел утворення (котел, піч) і надходять в атмосферне повітря через централізовані джерела викидів (димова труба).

Характеристика джерел неорганізованих викидів

Таблиця 6.6

Номер джерела викиду	Найменування джерела викиду	Код забруднюючої речовини	Найменування забруднюючої речовини	Потужність викиду,	
				Г/сек	Кг/год.
1	2	3	4	5	6

Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін

Додаток 7
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

**Заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва,
які не потребують надмірних витрат та найкращих доступних технологій
і методів керування**

Таблиця 7.1

Код виробничого та технологічного процесу, технологічного устаткування (установки)	Найменування заходу	Код заходу	Загальний обсяг витрат за кошторисною вартістю, тис.грн.	Очікуване зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря після впровадження заходу, т/рік
1	2	3	4	5

Примітка. Таблиця 7.1 заповнюється з використанням Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень за станом атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) «Звіт про охорону атмосферного повітря», затвердженої наказом Держкомстату України від 30.12.2004 №674 та зареєстрованої у Мін'юсті України 25.01.2005 за №98/10378.

Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін

Додаток 8
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

**Порівняльна характеристика фактичних викидів
забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами
з встановленими нормативами на викиди**

Таблиця 8.1

Номер джерела викиду	Код забруднюючої речовини	Найменування забруднюючої речовини	Фактичний викид		Норматив граничнодопустимого викиду	
			Масова концентрація в газопиловому потоці, мг/куб.м	Величина масового потоку в газах, що відходять, кг/год.	Масова концентрація в газопиловому потоці, мг/куб.м	Величина масового потоку в газах, що відходять, кг/год.
1	2	3	4	5	6	7

Виробничий, технологічний процес, технологічне устаткування

Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін

Додаток 9
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

**Пропозиції
щодо дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин,
які віднесені до основних джерел викидів**

Номер джерела викиду на карті-схемі: _____
Місце розташування джерела викиду: _____
Максимальна витрата викиду, м³/с: _____
Висота викиду, м: _____

Таблиця 9.1

Найменування забруднюючої речовини	Граничнодопустимий викид відповідно до законодавства, мг/м ³	Затверджений граничнодопустимий викид		Термін досягнення затвердженого значення
		мг/м ³	г/с	
1	2	3	4	5

**Пропозиції
щодо дозволених обсягів викидів забруднюючих речовин,
які віднесені до інших джерел викидів**

Таблиця 9.2

Номери однотипних джерел викидів:

Найменування забруднюючої речовини	Граничнодопустимий викид відповідно до законодавства, мг/м ³	Затверджений граничнодопустимий викид, мг/м ³	Термін досягнення затвердженого значення
1	2	3	4

Примітки.

1. Стаціонарні джерела, з яких здійснюються залпові викиди забруднюючих речовин, позначаються знаком «*». Дозволений обсяг залпових викидів не повинен перевищувати 3 кратне значення граничнодопустимого викиду відповідно до законодавства.
2. Пропозиції щодо дозволених граничнодопустимих викидів надаються з урахуванням поетапності скорочення викидів, тривалості кожного етапу та терміну, з якого дозволяється певний обсяг викидів.

Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін

Додаток 10
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

Заходи щодо скорочення викидів забруднюючих речовин

Таблиця 10.1

Код виробничого та технологічного процесу, технологічного устаткування (установки)	Найменування заходу	Термін виконання заходу	Номер джерела викиду на карті-схемі	Загальний обсяг витрат за кошторисною вартістю, тис.грн.	Очікуване зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря після впровадження заходу, т/рік
1	2	3	4	5	6

Примітка. Таблиця наводиться окремо для кожного із типу заходів відповідно до переліку, зазначеного у пункті 2.14 цієї Інструкції.

**Перелік заходів щодо охорони атмосферного повітря
на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного
та природного характеру, ліквідації наслідків забруднення атмосферного повітря**

Таблиця 10.2

Найменування потенційно небезпечного об'єкта	Місце розташування потенційно небезпечного об'єкта	Найменування, маса, категорія небезпечної речовини чи групи речовин, що використовуються або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на об'єкті	Найменування або категорія небезпечної речовини чи групи небезпечних речовин, за якими проводилася ідентифікація об'єкта	Найменування забруднюючих речовин, які у випадку виникнення надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру, можуть надійти в атмосферне повітря	Найменування заходів щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайної ситуації	Найменування заходів щодо ліквідації наслідків забруднення атмосферного повітря у разі виникнення надзвичайної ситуації
1	2	3	4	5	6	7

Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін

Додаток 11
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

Аналіз потоків коштів

Таблиця 11.1

Додаткові потоки грошових коштів	Гривні					
	Початок	Квартал1	Квартал	.....	.....	.....
Витрати (відтік): Інвестиції (за рахунок кредиту на 1 рік) Вихідна допомога робітнику, що звільнився Навчання 1 працівника						
Усього вихідні потоки (1)						
Надходження/економія (прибуток)						
Економія матеріалів (коагулянт), енергії і транспортних витрат Економія заробітної плати від скорочення одного робочого місця Економія на вартості оборотного капіталу Економія за рахунок скорочення платежів за забруднення						
Усього надходження/економія (2)						
Додатковий чистий прибуток коштів (2)-(1) Графік виплати за позикою: Виплати відсотків Погашення основного боргу						
Всього виплат за позикою:						

*Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін*

Додаток 12
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

Заходи щодо здійснення контролю за дотриманням затверджених нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин

Таблиця 12.1

Номер/номери джерел викидів	Найменування забруднюючої речовини	Затверджений граничнодопустимий викид, мг/м ³	Періодичність вимірювання	Методика проведення вимірювань	Місце відбору проб
1	2	3	4	5	6

*Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін*

Додаток 13
до Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів,
у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу
на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами для підприємств, установ,
організацій та громадян-підприємців

СУМАРНІ ПОТЕНЦІЙНІ ОБСЯГИ викидів забруднюючих речовин та груп речовин в атмосферне повітря від підприємства

Таблиця 13.1

Код забруднюючої речовини	Найменування забруднюючої речовини	Потенційний викид забруднюючої речовини, тонн, з трьома десятковими знаками
1	2	3
00000	Усього для підприємства:	

*Примітка.
Перелік забруднюючих речовин та груп речовин наведено в додатку 2 до Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень за станом атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) «Звіт про охорону атмосферного повітря», затвердженої наказом Держкомстату України від 30.12.2004 №674 та зареєстрованої у Мін'юсти України 25.01.2005 за №98/10378).*

**Потенційні обсяги викидів забруднюючих речовин
від виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)**

Найменування виробничого та технологічного процесу, технологічного устаткування (установки)
код _____

Таблиця 13.2

Код забруднюючої речовини	Найменування забруднюючої речовини	Потенційний викид забруднюючої речовини, тонн, з трьома десятковими знаками
1	2	3
00000	Усього за виробничим та технологічним процесом, технологічним устаткуванням (установкою)	

Примітка.

Викиди відображаються за окремими виробничими та технологічними процесами, технологічним устаткуванням (установкою) відповідно до Переліку виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок), наведеного в додатку 1 до Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень за станом атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) «Звіт про охорону атмосферного повітря», затвердженої наказом Держкомстату України від 30.12.2004 №674 та зареєстрованої в Мін'юсті України 25.01.2005 за №98/10378.

*Директор Департаменту екологічної безпеки
та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами
Є.М.Маторін*

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

від 30 травня 2006 р. Київ №266

**ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ
ФОРМИ ДОЗВОЛУ НА ВИКИДИ
ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН
В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ,
ДОЗВОЛУ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН
ДО ДОЗВОЛУ НА ВИКИДИ
ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН,
ЗАЯВИ НА ОДЕРЖАННЯ
ДОЗВОЛУ НА ВИКИДИ**

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів па викиди забруднюючих речовин

в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи» (із змінами)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити форми дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, дозволу про внесення змін до дозволу на викиди забруднюючих речовин, заяви на одержання дозволу на викиди (додаються).
2. Голові Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з охорони навколишнього природного середовища, начальникам Державних управлінь екології та природних ресурсів в областях, містах Києві та Севастополі приймати заяву на одержання дозволу відповідно до затвердженої форми та видавати дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря суб'єктам господарювання відповідно до затверджених форм.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра А. В. Гриценка.

Міністр П.М. Ігнатенко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
30.05.2006 р. № 266

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ

Дозвіл № _____

на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами

Видано: _____
(повне найменування юридичної особи або ім'я, по батькові та прізвище фізичної особи-підприємця)

Місцезнаходження: _____
(місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця)

Ідентифікаційний код юридичної особи або ідентифікаційний номер фізичної особи: _____

Орган, який видав дозвіл: _____
(назва територіального органу Мінприроди, місцезнаходження)

Термін дії дозволу: _____ років, з _____ 200__ р. до _____ 200__ р.

Висновок установи державної санітарно-епідеміологічної служби
_____
(назва установи державної санітарно-епідеміологічної служби)

від «__» 200__ р. № _____

Дата видачі дозволу _____
(число, місяць, рік)

Уповноважена особа
територіального органу Мінприроди України

(посада) _____ (підпис) _____ (прізвище, ім'я та по батькові особи)

М.П.

Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та умови щодо охорони атмосферного повітря додаються

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
30.05.2006 р. № 266

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ

**Дозвіл № _____
про внесення змін до дозволу № _____ на викиди
забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами**

Видано: _____
(повне найменування юридичної особи або ім'я, по батькові та прізвище фізичної особи-підприємця)

Місцезнаходження: _____
(місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця)

Ідентифікаційний код юридичної особи або ідентифікаційний номер фізичної особи: _____

Орган, який видав дозвіл: _____
(назва територіального органу Мінприроди, місцезнаходження)

Термін дії дозволу: _____ років, з _____ 200__ р. до _____ 200__ р.

Висновок установи державної санітарно-епідеміологічної служби

_____ (назва установи державної санітарно-епідеміологічної служби)

від «__» 200__ р. № _____

Дата видачі дозволу _____
(число, місяць, рік)

Уповноважена особа
територіального органу Мінприроди України

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (прізвище, ім'я та по батькові особи)
М.П.

Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та умови щодо охорони атмосферного повітря додаються

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
30.05.2006 р. № 266

**Структура додатка до дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами**

Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та умови щодо охорони атмосферного повітря

1. Контактні дані суб'єкта господарювання.
2. Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для джерел викидів, з яких в атмосферне повітря надходять забруднюючі речовини від виробництв та технологічного устаткування, на які повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування (основні джерела), та для всіх інших джерел.
3. Умови, які встановлюються в дозволі на викиди до:
  - технологічного процесу; обладнання та споруд;
  - очистки газопилового потоку; виробничого контролю;
  - адміністративних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
4. Перелік заходів щодо впровадження найкращих доступних технологій та методів керування і скорочення викидів забруднюючих речовин.
5. Перелік заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди.

Керівник структурного підрозділу
територіального органу Мінприроди України

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (прізвище, ім'я та по батькові особи)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
30.05.2006 р. № 266

_____ (найменування територіального органу Мінприроди України)

_____ (ім'я, по батькові та прізвище Уповноваженої посадової особи
територіального органу Мінприроди України)

ЗАЯВА

Відповідно до ст. 11 Закону України "Про охорону атмосферного повітря" прошу видати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (дозвіл про внесення змін до дозволу № _____)

_____ (у давальному відмінку повне найменування юридичної особи або ім'я, по батькові та прізвище фізичної особи-підприємця)

_____ (ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ або ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків та інших обов'язкових платежів)

_____ (ім'я, по батькові та прізвище керівника юридичної особи)

_____ (місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця)

_____ (телефон)

_____ (телефакс)

_____ (фактичне місцезнаходження)

_____ (телефон)

_____ (телефакс)

Додаток. Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу па викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців - на ____ арк. у ____ прим.
200__ р.

_____ (підпис суб'єкта господарювання)
МП

Заповнюється територіальним органом Мінприроди України
_____ 200__ р.

_____ реєстраційний номер _____

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище посадової особи
територіального органу Мінприроди України)

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ**

НАКАЗ

від 27 червня 2006 р.

№309

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
1 серпня 2006 р. за №912/12786

**ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ
НОРМАТИВІВ
ГРАНИЧНОДОПУСТИМИХ
ВИКИДІВ ЗАБРУДНЮЮЧИХ
РЕЧОВИН ІЗ СТАЦІОНАРНИХ
ДЖЕРЕЛ**

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 року №1780 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел»

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел (додаються).
2. Відділу атмосферного повітря Департаменту екологічної безпеки та поведінки з небезпечними хімічними речовинами та відходами (Горбунов В.С.) у встановленому порядку забезпечити подання цього наказу до Міністерства юстиції України для державної реєстрації.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Гриценка А.В.

Міністр П.М.Ігнатенко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони навколишнього
природного середовища України
27.06.2006 №309

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
1 серпня 2006 р. за №912/12786

НОРМАТИВИ

**граничнодопустимих викидів забруднюючих
речовин із стаціонарних джерел**

1. Загальні положення

Відповідно до Закону України «Про охорону атмосферного повітря» та постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2001 №1780 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел», установлюються:

1.1. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин для діючих і тих, що проєктуються, будуються або модернізуються, стаціонарних джерел. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин та їх сукупності належать до типу нормативів, що обмежують масову концентрацію забруднюючих речовин в організованих викидах стаціонарних джерел (мг/м³).

1.2. Технологічні нормативи допустимих викидів, які обмежують масову концентрацію забруднюючих речовин у газах (мг/куб. м), що відводяться від окремих типів обладнання, споруд у місці їх виходу з устаткування і складаються з:

- поточних технологічних нормативів – для діючих окремих типів обладнання, споруд на рівні підприємств з найкращою існуючою технологією виробництва аналогічних за потужністю технологічних процесів;
- ерспективних технологічних нормативів – для нових і таких, що проєктуються, будуються або модернізуються, окремих типів обладнання, споруд з урахуванням передових вітчизняних і світових досягнень у відповідній сфері.

1.3. Граничнодопустима концентрація викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря досягається без розбавлення повітря і ґрунтується на величинах об'єму газів, які приведені до таких нормальних умов:

- якщо газ, – температура 273 К, тиску 101,3 кПа (без поправок на вміст кисню чи вологи);
- якщо газоподібні продукти горіння, – температура 273 К, тиск 101,3 кПа, сухий газ; 3% кисню для рідкого і газоподібного палива, 6% кисню для твердого палива; 15% кисню для газових турбін і дизельних двигунів.

1.4. Якщо для стаціонарного джерела встановлені нормативи граничнодопустимого викиду забруднюючої речовини та технологічний норматив допустимого викиду, тоді застосовується технологічний норматив допустимого викиду.

1.5. Дотримання нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин є обов'язковим для всіх стаціонарних джерел.

2. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел

2.1. Нормативи граничнодопустимих викидів суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом

Масові концентрації суспендованих твердих частинок недиференційованих за складом не повинні перевищувати встановлених значень нормативів граничнодопустимих викидів, наведених у табл. 1.

Таблиця 1

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³
1	2	3	4
	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)	понад 500 г/год	50 мг/м ³
	„-“	менше або дорівнює 500 г/год	150 мг/м ³

2.2. Нормативи граничнодопустимих викидів речовин у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна)

Масові концентрації речовин у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна) не повинні перевищувати встановлених значень нормативів граничнодопустимих викидів, наведених у табл. 2.

Таблиця 2

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³
1	2	3	4
КЛАС I	Кадмій та його сполуки в перерахунку на кадмій	1 г/год або більше	0,2 мг/м ³
	Ртуть та її сполуки в перерахунку на ртуть	1 г/год або більше	0,2 мг/м ³
КЛАС II	Талій та його сполуки в перерахунку на талій	1 г/год або більше	0,2 мг/м ³
	Арсен та його сполуки в перерахунку на арсен	5 г/год або більше	1 мг/м ³
	Кобальт та його сполуки в перерахунку на кобальт	5 г/год або більше	1 мг/м ³
	Нікель та його сполуки в перерахунку на нікель	5 г/год або більше	1 мг/м ³
	Селен та його сполуки в перерахунку на селен	5 г/год або більше	1 мг/м ³
КЛАС III	Телур та його сполуки в перерахунку на телур	5 г/год або більше	1 мг/м ³
	Стибій та її сполуки в перерахунку на стибій	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Свинець та його сполуки в перерахунку на свинець	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Хром та його сполуки в перерахунку на хром	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Ціаніди, що легко розчиняються (наприклад NaCN) та їх сполуки в перерахунку на ціаніди (CN-)	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Фториди, що легко розчиняються (наприклад NaF) та їх сполуки в перерахунку на фтор	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Мідь та її сполуки в перерахунку на мідь	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Манган та його сполуки в перерахунку на діоксид мангану	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Платина та її сполуки в перерахунку на платину	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Паладій та його сполуки в перерахунку на паладій	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Родій та його сполуки в перерахунку на родій	25 г/год або більше	5 мг/м ³
	Ванадій та його сполуки в перерахунку на п'ятиоксид ванадію	25 г/год або більше	5 мг/м ³
Олово та його сполуки в перерахунку на олово	25 г/год або більше	5 мг/м ³	

За наявності у викидах кількох речовин у вигляді суспендованих твердих частинок (мікрочастинки та волокна) одного класу небезпеки сумарна концентрація цих речовин не повинна перевищувати встановлених значень нормативів граничнодопустимих викидів для даного класу небезпеки.

2.3. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин, визначених як канцерогенні речовини

Масові концентрації забруднюючих речовин, визначених як канцерогенні речовини, не повинні перевищувати встановлених значень нормативів граничнодопустимих викидів, наведених у табл. 3.

Таблиця 3

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³	
1	2	3	4	
КЛАС I	Азбест (хризотил, крокидоліт, амозит, антифіліт, актинодит, тремолит) у вигляді дрібного пилю	0,5 г/год або більше	0.1 мг/м ³	
	Бенз(а)пірен	0,5 г/год або більше	0.1 мг/м ³	
	Берилій та його сполуки у вигляді, що сприяє засвоєнню органами дихання, в перерахунку на	0,5 г/год або більше	0.1 мг/м ³	
	Дибенц(а,п)антрацен	0,5 г/год або більше	0.1 мг/м ³	
	2-нафтиламін	0,5 г/год або більше	0.1 мг/м ³	
КЛАС II	Триоксид арсену, п'ятиоксид арсену, арсенова кислота та її солі у формі, що сприяє засвоєнню органами дихання, в перерахунку на арсен	5 г/год або більше	1 мг/м ³	
	Сполуки хрому у формі, що сприяє засвоєнню органами дихання, в тому числі хромат кальцію, хромхромат, хромат стронцію і хромат цинку в перерахунку на хром	5 г/год або більше	1 мг/м ³	
	Кобальт у формі, що сприяє засвоєнню органами дихання / речовини у вигляді суспендованих твердих частинок / аерозоль металевого кобальту та його сполуки, що важко розчиняються, в перерахунку на кобальт	5 г/год або більше	1 мг/м ³	
	Дихлорбензидин 3.3	5 г/год або більше	1 мг/м ³	
	Диметилсульфат	5 г/год або більше	1 мг/м ³	
	Етиленамін	5 г/год або більше	1 мг/м ³	
	Нікель у формі, що сприяє засвоєнню органами дихання (речовини у вигляді суспендованих твердих частинок) аерозоль металевого нікелю, сульфід нікелю і сульфідної руди, окис нікелю і карбонат нікелю, карбоніл нікелю у перерахунку на нікель	5 г/год або більше	1 мг/м ³	
	КЛАС III	Акрилонітрил	25 г/год або більше	5 мг/м ³
		Бензол	25 г/год або більше	5 мг/м ³
		1,3 -бутадиєн	25 г/год або більше	5 мг/м ³
1-хлор-2,3-епіксипропан (епіхлорідрін)		25 г/год або більше	5 мг/м ³	
1,2- диброметан		25 г/год або більше	5 мг/м ³	
1,2- епіксипропан		25 г/год або більше	5 мг/м ³	
Окис етилену		25 г/год або більше	5 мг/м ³	
Гідразин		25 г/год або більше	5 мг/м ³	
Вінілхлорид		25 г/год або більше	5 мг/м ³	

1. За наявності у викидах кількох канцерогенних речовин одного класу небезпеки сумарна концентрація цих речовин не повинна перевищувати встановлених значень нормативів граничнодопустимих викидів для даного класу небезпеки.
2. При спільній присутності речовин I і II класів небезпеки сумарна концентрація цих речовин не повинна перевищувати 1 мг/куб. м, а при спільній присутності речовин I і III або II і III класів небезпеки сумарна концентрація цих речовин не повинна перевищувати 5 мг/куб. м.

2.4. Нормативи граничнодопустимих викидів пароподібних та газоподібних неорганічних сполук
Масові концентрації пароподібних та газоподібних неорганічних сполук не повинні перевищувати встановлених значень нормативів граничнодопустимих викидів, наведених у табл. 4.

Таблиця 4

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³
1	2	3	4
КЛАС I	Арсен (арсеновий водень)	10 г/год. або більше	1 мг/м ³
	Хлорциан	10 г/год. або більше	1 мг/м ³
	Фосген	10 г/год. або більше	1 мг/м ³
	Фосфин	10 г/год. або більше	1 мг/м ³

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³
1	2	3	4
КЛАС II	Бром і його пароподібні та газоподібні сполуки в перерахунку на бромистий водень	50 г/год. або більше	5 мг/м ³
	Хлор	50 г/год. або більше	5 мг/м ³
	Синильна кислота	50 г/год. або більше	5 мг/м ³
	Фтор і його пароподібні та газоподібні сполуки в перерахунку на фтористий водень	50 г/год. або більше	5 мг/м ³
	Сірководень	50 г/год або більше	5 мг/м ³
КЛАС III	Пароподібні та газоподібні сполуки хлору, якщо вони не увійшли до класу I, в перерахунку на хлористий водень	300 г/год або більше	30 мг/м ³
КЛАС IV	Діоксид сірки (діоксид та триоксид) в перерахунку на діоксид сірки;	5000 г/год або більше	500 мг/м ³
	Оксиди азоту (оксид та діоксид азоту) в перерахунку на діоксид азоту	5000 г/год або більше	500 мг/м ³
	Оксид вуглецю	5000 г/год або більше	250 мг/м ³

2.5. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин, віднесених до органічних сполук
Масові концентрації забруднюючих речовин, віднесених до органічних сполук, не повинні перевищувати встановлених значень нормативів граничнодопустимих викидів, наведених у табл. 5

Таблиця 5

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³
1	2	3	4
КЛАС I	Акролеїн	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Анілін	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Ацетальдегід	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Бензил хлористий	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Вінілен-хлорид	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Вуглецю чотирихлорид		
	Діметиламін	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Диметилфеноли	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Діетиламін	до 100 г/год	20 мг/м ³
	1,2-Дихлорбензол	до 100 г/год	20 мг/м ³
	1,1-Дихлоретан	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Дихлорфенол	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Дифеніл	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Кислота акрилова	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Кислота монохлороцтова	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Кислота мурашина	до 100 г/год	20 мг/м ³
	О,м,п-Крезоли	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Меркаптани	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Метилловий ефір акрилової кислоти	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Монометиламін	до 100 г/год	20 мг/м ³
Моноетиламін	до 100 г/год	20 мг/м ³	
Нафталін	до 100 г/год	20 мг/м ³	

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³
1	2	3	4
	Нітробензол	до 100 г/год	20 мг/м ³
	о,м,п-Нітротолуоли	до 100 г/год	20 мг/м ³
	о,м,п-Нітрофеноли	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Піридин	до 100 г/год	20 мг/м ³
	1,1,2,2-Тетрахлоретан	до 100 г/год	20 мг/м ³
	о,м,п-Толуїдини	до 100 г/год	20 мг/м ³
	2,4,6-Трихлорфенол	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Триетиламін	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Фенол	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Формальдегід	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Фурфурол	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Хлорацетальдегід	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Етилену діоксид	до 100 г/год	20 мг/м ³
	Етиловий ефір акрилової кислоти	до 100 г/год	20 мг/м ³
КЛАС II	Альдегід масляний	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Вінілацетат	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	2,6-Диметилгептанол-4		
	2,4-Диметилфенол	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Диметилформамід	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Діетаноламін	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Ді-(2-етилексил)-фтатат	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	1,4-Дихлорбензол	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	1,2-Дихлоретан	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Ізопріл	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Ізопропілбензол	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Кислота оцтова	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Ксилол	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Метилацетат	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	альфа-Метилстирол	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Метилформіат	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Метилловий ефір етиленгліколю	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Моноізобутиловий ефір етиленгліколю	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Сірковуглець	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Спирт фурфуріловий	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
КЛАС III	Тетрагідрофуран	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Тетрахлоретилен	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Толуєни	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	1,3,5-Триметилбензол	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Трихлорметан	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	1,1,1-Трихлоретан	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Трихлоретилен	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Хлоропрен	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Циклогексанон	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Етилбензол	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Етиловий ефір етиленгліколю	від 100 г/год до 2000 г/год	100 мг/м ³
	Ацетилен-дихлорид	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³

Клас небезпеки речовини	Назва речовини	Величина масової витрати, г/год	Гранично-допустимі викиди, мг/м ³
1	2	3	4
	Ацетон	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Бутиловий ефір оцтової кислоти	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Дибутиловий ефір	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Діізопропіловий ефір	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Диметилловий ефір	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Діетиловий ефір	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Дихлордиформетан	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Метилізобутилкетон	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Метилен хлористий	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Метилловий ефір бензольної кислоти	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Спирт діацетоновий	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Трихлорфлуорометан	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Хлорбензол	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Етилацетат	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Етиленгліколь	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³
	Етил хлористий	від 2000 г/год і більше	150 мг/м ³

- При спільній присутності у викиді декількох забруднюючих речовин, віднесених до органічних сполук, що належать до одного класу небезпеки, сумарні масові концентрації цих речовин не повинні перевищувати встановлених значень граничнодопустимих викидів для відповідного класу небезпеки.
- При спільній присутності у викиді органічних забруднюючих речовин, що належать до різних класів небезпеки, та при сумарній масовій витраті цих речовин від 2000 г/год і більше установлюється, що одночасно:
  - сумарна масова концентрація цих речовин не повинна перевищувати 150 мг/м³;
  - масова концентрація кожної речовини не повинна перевищувати значень граничнодопустимого викиду, встановленого для класу небезпеки, до якого належить ця забруднююча речовина.
- Масові концентрації органічних сполук у вигляді суспендованих твердих частинок, віднесених до II або III класів небезпеки, не повинні перевищувати нормативів граничнодопустимих викидів, встановлених у розділі 2.1 (табл. 1).

3. Визначення відповідності вмісту забруднюючих речовин у викидах стаціонарних джерел установленим нормативам граничнодопустимих викидів

- Результати вимірювань масової концентрації забруднюючих речовин у викидах стаціонарних джерел зводяться до нормальних умов (273 К, 101,3 кПа) і стандартного вмісту кисню.
Розряд останньої цифри результату вимірювань та останньої значущої цифри похибки вимірювань повинен відповідати один одному.
При порівнянні результатів вимірювань масової концентрації забруднюючих речовин з установленими нормативами граничнодопустимого викиду значення похибок вимірювання не враховуються.
- Результати вимірювань масової концентрації забруднюючої речовини, які характеризують уміст цієї забруднюючої речовини за двадцятихвилинний проміжок часу по всьому вимірному перерізу газоходу, вважаються такими, що не перевищують значення відповідного нормативу граничнодопустимого викиду, якщо значення кожного результату вимірювання не перевищують значення встановленого нормативу граничнодопустимого викиду.
- Результати вимірювань, отримані при здійсненні безперервного автоматизованого контролю, які характеризують уміст забруднюючої речовини по всьому вимірному перерізу газоходу, вважаються такими, що не перевищують значень відповідних нормативів, якщо одночасно виконуються такі умови:
  - значення осереднених результатів за добу не перевищують установленого нормативу граничнодопустимого викиду;
  - 97% усіх середніх значень, виміряних за двадцятихвилинний інтервал, не перевищують установленого значення нормативу граничнодопустимого викиду;
  - 3% середніх значень, виміряних за двадцятихвилинний інтервал, не перевищують 1,2 встановленого значення нормативу граничнодопустимого викиду.
- Результати вимірювань масової концентрації забруднюючої речовини повинні характеризувати її вміст за двадцятихвилинний проміжок часу по всьому вимірному перерізу газоходу.
- Обчислення величини масової витрати (г/год) за період одна година визначається як сума масових витрат, визначених за двадцятихвилинні проміжки у відповідному періоді часу.

Заступник директора Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами В.Горбунов

ЛИСТИ МІНІСТЕРСТВ ТА ВІДОМСТВ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

01601, м.Київ-1, МСП, вул. Хрещатик, 5
тел (044) 226-24-28, факс: 229-83-83

Начальнику Державного управління
екоресурсів у Донецькій області

ЛИСТ

15.05.02 №2358/08/4-8 на № _____

ПРО ВИКОНАННЯ РОБІТ ПО ВЕДЕННЮ ДЕРЖАВНОГО ОБЛІКУ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

В 2001 році, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2001 р. №1291 і наказів Мінекоресурсів від 22.05.2001р. №190 та від 09.08.2001р. №298, зареєстрованих Мінюстом відповідно 13.06.2001р. за №506/5697 та 23.08.2001р. за №744/5935, була проведена інвентаризація викидів важких металів. Як показав аналіз даних по формі №1 – важкі метали, координати багатьох підприємств не попали на територію України, своїх областей та районів. Помилки пов'язані з тим, що визначення координат проводилось не спеціалізованими підприємствами, як це передбачено «Інструкцією щодо порядку визначення геодезичних координат джерел викидів забруднювальних речовин при проведенні державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря». Територіальні органи не приділили достатньої уваги перевірці достовірності геодезичних координат підприємств та джерел викидів.

На виконання статті 31 Закону України «Про охорону атмосферного повітря», постанови Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 р. №1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» наказом Мінекоресурсів від 10.05.2002 р. №177 затверджена «Інструкція про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне по-

вітря», згідно з яким територіальні органи повинні організувати в 2002 році роботи по постановці на державний облік джерел викидів, видів і обсягів забруднюючих речовин. Підприємства, при поданні матеріалів для поставлення на державний облік, зобов'язані надавати геодезичні координати географічного центру (центроїду) підприємства в системі WGS-84. Крім того, при підготовці обґрунтовуючих матеріалів до дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, підприємства повинні надавати геодезичні координати окремих джерел викидів та цифровий картографічний матеріал території підприємства.

Виходячи з вищевикладеного та з метою збереження інформації, що становить державну таємницю, прошу організувати роботи по визначенню геодезичних координат джерел викидів та створення цифрових картографічних матеріалів території підприємств спеціалізованими організаціями, які мають ліцензії на виконання топографо-геодезичних, картографічних робіт та кадастрових зйомок.

Згідно переліку підприємств, затвердженому Головою Державної служби геодезії, картографії та кадастру, на території Вашої області відповідальними за вказані роботи є: по області – «Донбаське топографо-маркшейдерське підприємство «Донбасмаркшейдерія», яке розташоване за адресою: Донецька обл., м. Артемівськ, вул. Комсомольська, 24; по м. Донецьку – «Державне підприємство «Донецький геодезичний центр», яке розташоване за адресою: м. Донецьк, вул. Миру, 10; по м. Маріуполь – «Державне підприємство «Азовінжгеодезія», яке розташоване за адресою: Донецька обл., м. Маріуполь, вул. Зелінського, 8».

З метою упорядкування визначення вартості виконання цих робіт надсилаємо «Орієнтовний кошторис вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84 джерел викидів забруднюючих речовин, географічного центру (центроїду) підприємств та цифрового картографування топографічних планів».

Додаток: 1. Орієнтовний кошторис вартості робіт на 12 арк.

*Державний секретар
С.Гошовський*

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.

ОРІЄНТОВНИЙ КОШТОРИС вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84 джерел викидів забруднювальних речовин (для 1-го джерела)

Визначено на підставі:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982 г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000 р.)

№ з/п	Найменування робіт, категорія складності	Підстава вартості	Одиниця виміру	Кількість одиниць	Вартість одиниці	Загальна вартість (грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1	Збір і систематизація матеріалів топографічних зйомок II кат. скл.	(1) (2) (3) т.85 §4	1 планшет	0,5	2,00x1,21x1,15 =2,78	1,39
2	Планова прив'язка окремих джерел I кат. скл.	(1) (2) (3) т.78 §1	1 точка	1	2,70x1,21x0,8x x1,15x0,01 = 2,09	1,57
3	Складання технічного звіту з перерахунком координат джерел в СК WGS-84 II кат. скл.	(1) (2) (3) т.86 §1	звіт	1	150,00x1,21x x1,15x0,01=2,09	2,09
	Разом					5,05
4	Районний коефіцієнт 1,32	(2) т.3 §1			0,32x5,05	1,62
5	Витрати на внутрішній транспорт 7%, К=1,25	(1) (2) т.4 §1	0,07x1,25= =0,0875		0,0875x5,05	0,44
6	Витрати на зовнішній транспорт 10%. К=1,4	(1) (2) т.5 §1	0,1x1,4= =0,14		0,14x5,49	0,77
7	Витрати на організацію та ліквідацію робіт 6%, К=0,7	(1) (2) т.6 §5 прим. п.2	0,06x0,7= =0,042		0,042x5,49	0,23
	Всього					8,11
8	Коефіцієнт індексації цін К=1,54	(3) ДБН Д. 1.1-7-2000			1,54x8,11	12,49
	ПДВ 20%					2,50
	ВСЬОГО по КОШТОРИСУ					14,99

Начальник Інспекції державного геодезичного нагляду України

В.Шелудько

Начальник Управління атмосферного повітря Мінекоресурсів України

В.Горбунов

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.

ОРИЄНТОВНИЙ КОШТОРИС

вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84
географічного центру (центроїду) підприємств площею до 1 га

Визначено на підставі:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982 г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000 р.)

№ з/п	Найменування робіт, категорія складності	Підстава вартості	Одиниця виміру	Кількість одиниць	Вартість одиниці	Загальна вартість (грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1	Планова прив'язка кутів повороту межі підприємства в СК-42 III кат. скл.	(1) (2) (3) т.78 §2 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,8 K ₄ =0,6	1 точка (га)	4 (до 1га)	4,20x1,15x1,21x x0,8x0,6=2,81	11,24
2	Складання технічного звіту з визначенням координат центроїду та переобчислення його в СК WGS-84 II кат. скл.	(1) (2) (3) т.86 §1 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,20	звіт	1	150,00x1,15x x1,21x0,20=41,74	41,74
	Разом					52,98
3	Районний коефіцієнт 1,32	(2) т.3 §1			0,32x5,05	1,62
4	Витрати на внутрішній транспорт 7%, K=1,25	(1) (2) т.4 §1	0,07x1,25= =0,0875		0,0875x52,98	4,64
5	Витрати на зовнішній транспорт 10%. K=1,4	(1) (2) т.5 §1	0,1x1,4= =0,14		0,14x57,62	8,07
6	Витрати на організацію та ліквідацію робіт 6%, K=0,7	(1) (2) т.6 §5 прим. п.2	0,06x0,7= =0,042		0,042x57,62	2,42
	Всього					85,06
7	Коефіцієнт індексації цін K=1,54	(3) ДБН Д. 1.1-7-2000			1,54x85,06	130,99
	ПДВ 20%		0,2			26,20
	ВСЬОГО по КОШТОРИСУ					157,19

Начальник Інспекції державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько
Начальник Управління атмосферного повітря Мінекоресурсів України
В.Горбунов

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.

ОРИЄНТОВНИЙ КОШТОРИС

вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84
географічного центру (центроїду) підприємств площею 10 га

Визначено на підставі:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982 г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000 р.)

№ з/п	Найменування робіт, категорія складності	Підстава вартості	Одиниця виміру	Кількість одиниць	Вартість одиниці	Загальна вартість (грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1	Планова прив'язка кутів повороту межі підприємства в СК-42 III кат. скл.	(1) (2) (3) т.78 §2 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,8 K ₄ =0,6	1 точка (га)	8 (10 га)	4,20x1,15x1,21x x0,8x0,6=2,81	22,48
2	Складання технічного звіту з визначенням координат центроїду та переобчислення його в СК WGS-84 II кат. скл.	(1) (2) (3) т.86 §1 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,25	звіт	1	150,00x1,15x x1,21x0,25=52,18	52,18
	Разом					74,66
3	Районний коефіцієнт 1,32	(2) т.3 §1			0,32x74,66	23,89
4	Витрати на внутрішній транспорт 7%, K=1,25	(1) (2) т.4 §1	0,07x1,25= =0,0875		0,0875x74,66	6,53
5	Витрати на зовнішній транспорт 10%. K=1,4	(1) (2) т.5 §1	0,1x1,4= =0,14		0,14x81,19	11,37
6	Витрати на організацію та ліквідацію робіт 6%, K=0,7	(1) (2) т.6 §5 прим. п.2	0,06x0,7= =0,042		0,042x81,19	3,41
	Всього					119,86
7	Коефіцієнт індексації цін K=1,54	(3) ДБН Д. 1.1-7-2000			1,54x119,86	184,58
	ПДВ 20%		0,2			36,92
	ВСЬОГО по КОШТОРИСУ					221,50

Начальник Інспекції державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько
Начальник Управління атмосферного повітря Мінекоресурсів України
В.Горбунов

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.

ОРИЄНТОВНИЙ КОШТОРИС

вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84
географічного центру (центроїду) підприємств площею 20 га

Визначено на підставі:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982 г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000 р.)

№ з/п	Найменування робіт, категорія складності	Підстава вартості	Одиниця виміру	Кількість одиниць	Вартість одиниці	Загальна вартість (грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1	Планова прив'язка кутів повороту межі підприємства в СК-42 III кат. скл.	(1) (2) (3) т.78 §2 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,8 K ₄ =0,6	1 точка (га)	12 (20 га)	4,20x1,15x1,21x x0,8x0,6=2,81	33,72
2	Складання технічного звіту з визначенням координат центроїду та переобчислення його в СК WGS-84 II кат. скл.	(1) (2) (3) т.86 §1 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,30	звіт	1	150,00x1,15x x1,21x0,30=62,62	62,62
	Разом					96,34
3	Районний коефіцієнт 1,32	(2) т.3 §1			0,32x96,34	30,83
4	Витрати на внутрішній транспорт 7%, K=1,25	(1) (2) т.4 §1	0,07x1,25= =0,0875		0,0875x96,34	8,43
5	Витрати на зовнішній транспорт 10%. K=1,4	(1) (2) т.5 §1	0,1x1,4= =0,14		0,14x104,77	14,67
6	Витрати на організацію та ліквідацію робіт 6%, K=0,7	(1) (2) т.6 §5 прим. п.2	0,06x0,7= =0,042		0,042x104,77	4,40
	Всього					154,67
7	Коефіцієнт індексації цін K=1,54	(3) ДБН Д. 1.1-7-2000			1,54x154,67	238,19
	ПДВ 20%		0,2			47,64
	ВСЬОГО по КОШТОРИСУ					285,83

Начальник Інспекції державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько
Начальник Управління атмосферного повітря Мінекоресурсів України
В.Горбунов

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.

ОРИЄНТОВНИЙ КОШТОРИС

вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84
географічного центру (центроїду) підприємств площею 100 га

Визначено на підставі:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982 г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000 р.)

№ з/п	Найменування робіт, категорія складності	Підстава вартості	Одиниця виміру	Кількість одиниць	Вартість одиниці	Загальна вартість (грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1	Планова прив'язка кутів повороту межі підприємства в СК-42 III кат. скл.	(1) (2) (3) т.78 §2 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,8 K ₄ =0,6	1 точка (га)	16 (100 га)	4,20x1,15x1,21x x0,8x0,6=2,81	44,96
2	Складання технічного звіту з визначенням координат центроїду та переобчислення його в СК WGS-84 II кат. скл.	(1) (2) (3) т.86 §1 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,90	звіт	1	150,00x1,15x x1,21x0,90= 187,85	187,85
	Разом					232,81
3	Районний коефіцієнт 1,32	(2) т.3 §1			0,32x232,81	74,50
4	Витрати на внутрішній транспорт 7%, K=1,25	(1) (2) т.4 §1	0,07x1,25= =0,0875		0,0875x232,81	20,37
5	Витрати на зовнішній транспорт 10%. K=1,4	(1) (2) т.5 §1	0,1x1,4= =0,14		0,14x253,18	35,45
6	Витрати на організацію та ліквідацію робіт 6%, K=0,7	(1) (2) т.6 §5 прим. п.2	0,06x0,7= =0,042		0,042x253,18	10,63
	Всього					373,76
7	Коефіцієнт індексації цін K=1,54	(3) ДБН Д. 1.1-7-2000			1,54x373,76	575,59
	ПДВ 20%		0,2			115,12
	ВСЬОГО по КОШТОРИСУ					690,71

Начальник Інспекції державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько
Начальник Управління атмосферного повітря Мінекоресурсів України
В.Горбунов

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.
печатка

ОРИЄНТОВНИЙ КОШТОРИС

вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84
географічного центру (центроїду) підприємств площею 200 га

Визначено на підставі:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982 г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000 р.)

№ з/п	Найменування робіт, категорія складності	Підстава вартості	Одиниця виміру	Кількість одиниць	Вартість одиниці	Загальна вартість (грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1	Планова прив'язка кутів повороту межі підприємства в СК-42 III кат. скл.	(1) (2) (3) т.78 §2 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,8 K ₄ =0,6	1 точка (га)	24 (200 га)	8,00x1,15x1,21x x0,8x0,6=5,34	128,16
2	Складання технічного звіту з визначенням координат центроїду та переобчислення його в СК WGS-84 II кат. скл.	(1) (2) (3) т.86 §1 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =1,00	звіт	1	150,00x1,15x x1,21x1,00= 208,72	208,72
	Разом					336,88
3	Районний коефіцієнт 1,32	(2) т.3 §1			0,32x336,88	107,80
4	Витрати на внутрішній транспорт 7%, K=1,25	(1) (2) т.4 §1	0,07x1,25= =0,0875		0,0875x336,88	29,48
5	Витрати на зовнішній транспорт 10%. K=1,4	(1) (2) т.5 §1	0,1x1,4= =0,14		0,14x336,36	51,29
6	Витрати на організацію та ліквідацію робіт 6%, K=0,7	(1) (2) т.6 §5 прим. п.2	0,06x0,7= =0,042		0,042x336,36	15,39
	Всього					540,84
7	Коефіцієнт індексації цін K=1,54	(3) ДБН Д. 1.1-7-2000			1,54x540,84	832,89
	ПДВ 20%		0,2			166,58
	ВСЬОГО по КОШТОРИСУ					999,47

Начальник Інспекції державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько
Начальник Управління атмосферного повітря Мінекоресурсів України
В.Горбунов

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.
печатка

ОРИЄНТОВНИЙ КОШТОРИС

вартості виконання робіт з визначення геодезичних координат в системі WGS-84
географічного центру (центроїду) підприємств площею 500 га

Визначено на підставі:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982 г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000 р.)

№ з/п	Найменування робіт, категорія складності	Підстава вартості	Одиниця виміру	Кількість одиниць	Вартість одиниці	Загальна вартість (грн.)
1	2	3	4	5	6	7
1	Планова прив'язка кутів повороту межі підприємства в СК-42 III кат. скл.	(1) (2) (3) т.78 §2 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =0,8 K ₄ =0,6	1 точка (га)	36 (500 га)	8,00x1,15x1,21x x0,8=8,91	320,76
2	Складання технічного звіту з визначенням координат центроїду та переобчислення його в СК WGS-84 II кат. скл.	(1) (2) (3) т.86 §1 K ₁ =1,15 K ₂ =1,21 K ₃ =1,10	звіт	1	150,00x1,15x x1,21x1,10= 229,59	229,59
	Разом					550,35
3	Районний коефіцієнт 1,32	(2) т.3 §1			0,32x550,35	176,11
4	Витрати на внутрішній транспорт 7%, K=1,25	(1) (2) т.4 §1	0,07x1,25= =0,0875		0,0875x550,35	48,16
5	Витрати на зовнішній транспорт 10%. K=1,4	(1) (2) т.5 §1	0,1x1,4= =0,14		0,14x598,51	83,79
6	Витрати на організацію та ліквідацію робіт 6%, K=0,7	(1) (2) т.6 §5 прим. п.2	0,06x0,7= =0,042		0,042x598,51	25,14
	Всього					883,55
7	Коефіцієнт індексації цін K=1,54	(3) ДБН Д. 1.1-7-2000			1,54x883,55	1360,67
	ПДВ 20%		0,2			272,13
	ВСЬОГО по КОШТОРИСУ					1632,80

Начальник Інспекції державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько
Начальник Управління атмосферного повітря Мінекоресурсів України
В.Горбунов

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.

Орієнтовний додатковий кошторис

На підставі орієнтовних кошторисів вартості виконання робіт по визначенню геодезичних координат в системі WGS-84 географічного центру (центроїду) для підприємств площею до 1 га, 10 га, 20 га, 100 га, 200 га, 500 га, надається розрахунок вартості цих робіт для підприємств площею:

- від 1 га до 10 га – вартість за кожен га збільшується на 5% від вартості 1 га;
- від 10 га до 20 га – вартість за кожен га збільшується на 3% від вартості 10 га;
- від 20 га до 100 га – вартість за кожен га збільшується на 2% від вартості 20 га;
- від 100 га до 200 га – вартість за кожен га збільшується на 0,5% від вартості 100га;
- від 200 га до 500 га – вартість за кожен га збільшується на 0,2% від вартості 200 га;
- від 500 га і більше – вартість за кожен га збільшується на 0,1% від вартості 500 га.

*Начальник Інспекції
державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько
Начальник Управління
атмосферного повітря Мінекоресурсів України В.Горбунов*

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова Державної служби
геодезії, картографії та кадастру
Мінекоресурсів України
підпис _____ І. Макаренко
«30» квітня 2002 р.
печатка

«ПОГОДЖЕНО»
Начальник Департаменту
екологічної безпеки
Мінекоресурсів України
підпис _____ Є. Маторін
«30» квітня 2002 р.

ОРІЄНТОВНІ РОЗЦІНКИ на виконання робіт з цифрового картографування топографічних планів

Цифрове картографування включає в себе нові сучасні високотехнологічні процеси, які швидко змінюються та вдосконалюються.

Таким чином «Тимчасові кошторисні укрупнені розцінки на створення цифрових карт і планів» затверджені 24 квітня 1997 року Головним управлінням геодезії, картографії та кадастру при КМ України втратили свою актуальність, а розцінки для масштабів 1:500-1:1000 взагалі відсутні.

Представлені розцінки розроблені на базі вищевказаних розцінок з урахуванням практичного досвіду інституту «Укргеоінформ» в напрямку цифрового картографування.

Склад робіт:

- 1) Вивчення наявних матеріалів
- 2) Підготовка редакційно-технічних вказівок
- 3) Формування класифікатора та бібліотеки умовних знаків
- 4) Сканування
- 5) Трансформація растрової о матеріалу
- 6) Орієнтування растрового матеріалу
- 7) Векторизація та семантичне кодування
- 8) Контроль збору
- 9) Зведення планів та об'єктів
- 10) Контроль графічного представлення та оформлення даних
- 11) Архівація

Категорія	I	II	III	IV	V
1:500					
Вартість 1 га (грн.)	80	ПО	140	160	180
Вартість 1 плану 1:500 (грн.)	500	687,5	875	1000	1125
1:1000					
Вартість 1 га (грн.)	40	47	54	61	68
Вартість 1 плану 1:1 000 (грн.)	1000	1175	1350	1525	1700
1:2000					
Вартість 1 га (грн.)	15,00	16,25	17,50	18,75	20,00
Вартість 1 плану 1:2000 (грн.)	1500	1625	1750	1875	2000
1:5000					
Вартість 1 га (грн.)	4	4,2	4,4	4,6	4,8
Вартість 1 плану 1:5000 (грн.)	2500	2625	2750	2875	3000
1:10000					
Вартість 1 га (грн.)	0,68	0,72	0,78	0,84	0,9
Вартість 1 плану 1:10000 (грн.)	1700	1800	1950	2100	2250

Характеристика категорій складності

I категорія

- а) Територія промислового підприємства з густиною забудови до 20%, будівлі простої конфігурації з незначною кількістю елементів благоустрою і ситуації (тротуарів, виходів підземних споруд, огорож, газонів, дерев та ін.).

II категорія

- а) Густина забудови від 20 до 30%, споруди простої конфігурації;
б) Територія діючого промислового підприємства з густиною забудови до 20%, де присутні підземні комунікації і внутрішньозаводські залізничні колії. Надземні комунікації відсутні. Засміченості немає;

- в) Міські сквери, парки з крупними елементами ситуації (доріжками, газонами, огорожами) без подеревного знімання.

III категорія

- а) Густина забудови від 30 до 40%. споруди складної конфігурації;
б) Промислові і будівельні майданчики з густиною забудови від 20 до 30% і розвинутою мережею внутрішньо-площадочних доріг. Наявність підземних і надземних споруд;
в) Міські сквери, парки і крупними елементами ситуації (доріжками, газонами, огорожами) з рідкими посадками дерев і кущів, за умови подеревного знімання або з дрібними елементами ситуації без подеревного знімання.

IV категорія

- а) Густина забудови від 40 до 50%, будівлі складної конфігурації, сучасного планування з великою кількістю елементів благоустрою і ситуації;
- б) Промислові і будівельні площадки з густиною забудови більше 30 до 50%, з інтенсивним рухом авто і залізничного транспорту, великою кількістю підземних і надземних споруд;
- в) Міські сади і парки нескладної конфігурації з великою кількістю дерев і кущів за умови подеревного знімання.

- в) Міські сквери, парки, сади складної конфігурації з великою кількістю дрібних елементів ситуації, а також кущів і інших насаджень з подеревним зніманням;
- г) Складні транспортні розв'язки на різних рівнях.
Кінцева продукція:
Векторна цифрова карта на магнітному носії; цифрова растрова карта на магнітному носії.
Підстава: «Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства». Госстрой СССР. М. 1982г.

V категорія

- а) Забудовані території сучасного планування. Густина забудови понад 50%;
- б) Промислові і будівельні майданчики з густиною забудови понад 50%. Території діючих і реконструйованих та тих, що будуються промислових підприємств:

*Начальник Інспекції
державного геодезичного нагляду України
В.Шелудько*
*Начальник Управління
атмосферного повітря Мінекоресурсів України
В.Горбунов*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО КОШТОРИСІВ

Кошториси складені згідно:

- (1) Сборник цен на изыскательские работы для капитального строительства. Госстрой СССР, М. 1982г.
- (2) Дополнение к сборнику цен на изыскательские работы для капитального строительства, М. 1990 г. (постановление Госстроя СССР №22 от 01.03.90 г.)
- (3) Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюються на території України (ДБН Д. 1.1-7-2000) (наказ Держбуду України №285 від 14.12.2000р.)

При визначенні кошторисних вартостей в ціни Збірника введені наступні поправочні коефіцієнти:

- 1,21 - до таблиць Збірника цін згідно Додатку 2 до (3);
- 1,15 - в ціни табл. 85 та 86 при виконанні робіт II і III категорій складності, згідно (2);

- 0,8 - в ціни табл. 78 при виконанні тільки планової прив'язки, згідно (1);
- 0,6 - в ціни табл. 78 при наявності планів масштабу 1:5000-1:500, згідно (1);
- 0,01 0,20 0,25 0,3 0,90 1,00 1,10 - в ціни на складання технічних звітів в залежності від складу та обсягу робіт;
- 1,32 - районний коефіцієнт, (табл. 3, §1), згідно (2);
- 1,25 - до витрат на внутрішній транспорт (табл. 4), згідно (2);
- 1,40 - до витрат на зовнішній транспорт (табл.5), згідно (2);
- 0,7 - до витрат на організацію та ліквідацію робіт (табл. 6, §5), при виконанні робіт на відстані до 25 км від підприємства, яке виконує роботи, згідно (2);
- 1,54 - індекс вартості робіт, згідно (3).

Склад:
*Головний спеціаліст відділу геодезичних систем та кадастру Управління прогнозування та розвитку Держгеодезкартографії
В.Л.Ношкалюк*

ЗВЕДЕНИЙ ОРІЄНТОВНИЙ КОШТОРИС

№ з/п	Види робіт	Одиниця виміру	Вартість одиниці (грн.)
1.	Визначення геодезичних координат джерел викидів	1 джерело	14,99
2	Визначення геодезичних координат географічного центру (центроїду)	площа до 1 га	157,19
		площа 1 0 га	221,50
		площа 20 га	285,83
		площа 1 00 га	690,71
		площа 200 га	999,47
	площа 500 га	1632,80	

- від 1 га до 10 га – вартість за кожен га збільшується на 5% від вартості 1 га;
- від 10 га до 20 га – вартість за кожен га збільшується на 3% від вартості 10 га;
- від 20 га до 100 га – вартість за кожен га збільшується на 2% від вартості 20 га;

- від 100 га до 200 га – вартість за кожен га збільшується на 0,5% від вартості 100га;
- від 200 га до 500 га – вартість за кожен га збільшується на 0,2% від вартості 200 га;
- від 500 га і більше – вартість за кожен га збільшується на 0,1% від вартості 500 га.

ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОСТЬ ДЕЙСТВИЙ ПРИ ОПРЕДЕЛЕНИИ КООРДИНАТ ПРЕДПРИЯТИЙ

1. Какие координаты нужно определить:
Координаты предприятия (центроида промплощадки).
2. Проверить, не определялись ли эти координаты раньше:
Работа по определению координат проводилась при оформлении землеотвода и инвентаризации земельных участков предприятий. Примерно для 90% предприятий координаты уже определены.
Посмотрите свои документы. Обратитесь с этим вопросом в организацию, проводившую для вас инвентаризацию: нужны координаты В и L, приведенные в геодезической системе координат WGS-8. Требуемая точность – 5'' (это менее ста метров).
3. Если координаты не найдены, обратитесь за их получением в одну из следующих организаций, имеющих соответствующую лицензию:

Донецкий областной геодезический центр	г. Донецк, пр. Мира, 10 тел. 337-5451,337-6091
Донбасское топографо-маркшейдерское предприятие «Донбассмаркшейдерия»	г. Артёмовск, ул. Комсомольская,24 тел. 2-2552, 6-3171,2-2558
«Азовинжгеодезия»	г. Мариуполь, ул. Зелинского, 87 тел. 34-6217
«Торезгеодезия»	г. Торез, пр. Гагарина, 1 22 тел. 3-1244

*В.Морозов,
Информационно-аналитический центр ОАО «УкрНТЭК»*

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

01601, м.Київ-1, МСП, вул. Хрещатик, 5
тел. (044) 226-24-28, факс: 229-83-83

Голові Республіканського комітету
АР Крим з екології та природних ресурсів,
начальникам державних управлінь екології
та природних ресурсів в областях,
містах Києві та Севастополі,
Державних інспекцій охорони
Чорного та Азовського морів,
Державної екологічної інспекції
УкрНДІЕП (м.Харків), УкрНЦЕМ (м.Одеса)
ДВ УкрНЦОВ (м.Северодонецьк)

ЛИСТ

26.06.2002 №2959/08/4-8

ПРО ВИЗНАННЯ НАКАЗІВ МІНЕКОБЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ВІД 18 ЛИПНЯ 1996 Р. № 75 ТА ВІД 18 ЛИПНЯ 1996 Р. № 76 ТАКИМИ, ЩО ВТРАТИЛИ ЧИННІСТЬ

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 року № 1780 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел», затверджено наказ Мінекоресурсів України від 27 травня 2002 року № 198 «Про визнання наказів Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 18 липня 1996 р. №75 та від 18 липня 1996 р. № 76 такими, що втратили чинність», який зареєстровано в Міністерстві юстиції 06.06.2002 р. за № 484/6772.

Прошу Вас організувати роботи на виконання зазначеного наказу.

Додаток. Наказ від 27.05.2002 р. № 198 на 2 арк.

Заступник Державного секретаря О. Смишляєв

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

01601, м.Київ – 1, МСП, вул. Хрещатик, 5
тел. (044) 226-24-28, факс: 229-83-83

Голові Республіканського комітету
АР Крим з екології та природних ресурсів,
начальникам державних управлінь екології
та природних ресурсів в областях,
містах Києві та Севастополі

ЛИСТ

26.06.2002 №3039/08/4-8

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИДАЧЕЮ ДОЗВОЛІВ НА ВИКИДИ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ СТАЦІОНАРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

На адресу міністерства надходять звернення Державних управлінь екології та природних ресурсів в областях щодо проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.

Надаємо, додатково до листа Мінекоресурсів від 29.08.2001 року № 6535/08/4-4, роз'яснення про порядок робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.

Відповідно до п.3.1. наказу Мінекоресурсів від 16 травня 2002 року № 183 вважаються таким, що діють, дозволи на викиди, які були видані підприємствам в установленому порядку до прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 року № 302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи» до видачі нових дозволів в терміни згідно з затвердженим Міністром екології та природних ресурсів Планом робіт на 2003-2005 рр. з видачі підприємствам, установам, організаціям та громадянам – суб'єктам підприємницької діяльності, які розташовані на підконтрольній території.

До проведення державної реєстрації у Міністерстві юстиції «Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності», в якій встановлено нову форму видачі дозволу на викиди, власникам діючих стаціонарних джерел, які раніш не отримали дозволи на викиди та власникам новостворених стаціонарних джерел дозвіл видається за старою формою.

Територіальні органи Мінекоресурсів відповідно до Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, які отримали такі дозволи повинні видавати дозволи на викиди тільки при наявності позитивного висновку

територіальних установ санітарно-епідеміологічної служби щодо видачі дозволу та врахування у разі необхідності наявних зауважень громадських організацій.

У зв'язку із відсутністю на даний час вимог до складу обґрунтовуючих матеріалів, форми видачі дозволу на викиди, форми висновку установ санітарно-епідеміологічної служби, які на даний час розробляються Мінекоресурсів разом з Міністерством охорони здоров'я і будуть затверджені до кінця 2002 року в Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів,

для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності, дозвіл на викиди видається відповідно до Порядку розгляду документів та умов видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами», затвердженого наказом Мінекоресурсів від 29.12.95р. № 154.

Заступник Державного секретаря О.Смишляєв

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

01601, м.Київ-1, МСП, вул. Хрещатик, 5
тел (044) 226-24-28, факс: 229-83-83

Голові Республіканського комітету
Автономної Республіки Крим з екології
та природних ресурсів, начальникам
Державних управлінь екоресурсів
в областях, містах Києві та Севастополі

ЛИСТ

21.08.2002 №67/16/3-8 на № _____

ПРО ВИКОНАННЯ РОБІТ ПО ВИЗНАЧЕННЮ ГЕОГРАФІЧНИХ КООРДИНАТ ОБ'ЄКТІВ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

До міністерства звертаються територіальні органи Мінекоресурсів щодо порядку визначення географічних координат джерел викидів забруднюючих речовин (далі – визначення координат) при здійсненні робіт в галузі охорони атмосферного повітря.

Додатково, до листа Державного секретаря Мінекоресурсів від 15.05.02р. №2358/08/4-8, надаємо пояснення.

Визначення координат проводиться спеціалізованими підприємствами та організаціями, які мають ліцензію на виконання робіт, видану Мінекоресурсів, та програмне забезпечення по визначенню координат В та L географічних центрів (центроїдів) в геодезичній системі координат WGS-84.

При здійсненні робіт по визначенню координат необхідно враховувати терміни та визначення, які відповідають Закону України «Про охорону атмосферного повітря» та ДСТУ 2960-94 «Організація промислового виробництва. Основні поняття. Терміни та визначення».

Географічні координати визначаються для:

- підприємства, установи, організації та громадянська – суб'єкта підприємницької діяльності та їх структурних підрозділів, що займають відокремлену територію (далі – Об'єкт);

- технологічного устаткування або сукупності пов'язаного між собою потоками в технологічний цикл устаткування, згідно з переліком основних джерел викидів, що додається.

Технологічне устаткування означає стаціонарну технічну одиницю, на якій проводиться один або більше напрямів діяльності та будь-яка інша, прямо взаємодіюча, діяльність, яка має технічний зв'язок з діяльністю, що здійснюється на тому об'єкті, та яка може впливати на викиди та забруднення, а також засоби технологічного спорядження, в яких для виконання певної частини технологічного процесу розміщують матеріали або заготовки, засоби дії на них, а також технологічне оснащення. Прикладами технологічного устаткування є ливарні машини, преси, верстати, печі, гальванічні ванни, випробувальні стенди тощо.

Визначення координат проводиться окремо для кожного технологічного устаткування, віднесеного за критеріями до категорії основних джерел викидів, наведених в додатку.

У разі, коли структурні підрозділи знаходяться на відстані понад 500 метрів від основної території підприємства, вони вважаються окремими Об'єктами. Визначення координат проводиться для кожного Об'єкта окремо.

У разі, коли відстань між структурним підрозділом та основною територією підприємства не досягає 500 метрів, вони вважаються одним Об'єктом і для нього визначаються координати.

Якщо Об'єкт не береться на державний облік, визначення координат не проводиться.

Суб'єкти господарювання – підприємство, установа, організація та громадянин – суб'єкт підприємницької діяльності – організують роботу по визначенню координат і надають інформацію по кожному об'єкту до територіальних органів Мінекоресурсів. Територіальні органи Мінекоресурсів приймають від підприємств матеріали з визначеними координатами при наявності письмового підтвердження їх якості відповідного топографо-геодезичного підприємства (див. лист Мінекоресурсів від 15.05.02р. №2358/08/4-8).

Додаток:

Перелік основних джерел викидів на 1 арк.

*Заступник Державного секретаря
А. Гриценко*

Додаток
До листа Мінекоресурсів
від 21.08.2002 №67/16/3-8

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ ВИКИДІВ

Перелік технологічного устаткування, віднесеного до основних джерел викидів, по якому визначаються координати:

- Устаткування (установки) спалювання/топкової пристрої з корисною номінальною тепловою потужністю, яка перевищує 50 МВт.
- Устаткування (установки), які утворюють викиди SO₂ або NO₂ з об'ємом більше 1000 тонн за рік.
- Джерела викидів, на яких щорічний об'єм викидів важких металів перевищує, щонайменше, одне з вказаних нижче значень:
  - енергетичні установки: 0.3 т As; або 0.05 т Cd; або 3.0 Pb; або 5.0 т Zn;
  - печі для виплавки кольорових металів: 2.0 т As; або 1.0 т Cd; або 50.0 т Pb; або 100.0 т Zn;
  - устаткування (установки) для виробництва заліза і сталі: 0.5 т As; або 0.1 т Cd; або 30.0 т Pb; або 50.0 т Zn;
  - устаткування (установки) для спалювання відходів: 0.5 т As; або 0.5 т Cd; або 5.0 т Pb; або 5.0 т Zn.
- Устаткування (установки) для обпалення або агломерації металічних руд (включаючи сульфідну руду) з продуктивністю, яка перевищує 150 тонн агломерату за добу для залізної руди чи концентрату і 30 тонн агломерату за добу для обпалення міді, свинцю чи цинку або іншої обробки руди, що вміщує золото чи ртутної руди.
- Устаткування (установки) для виробництва перемеленого чавуну або сталі (первинна або вторинна плавка, включаючи електродугові печі), включаючи безперервний розлив, з продуктивністю, яка перевищує 2,5 тонн за годину.

- Устаткування (установки) для виробництва сталі з продуктивною потужністю, яка перевищує 2 тони за добу.
- Устаткування (установки) для виробництва чавуну з продуктивною потужністю, яка перевищує 2 тони за добу.
- Устаткування (установки) для виробництва міді, свинцю і цинку із руди, концентратів або вторинних сировинних матеріалів посередньо металургійних процесів із продуктивністю, яка перевищує 30 тонн металів за добу для первинних установок і 15 тонн металу за добу для вторинних установок, або для іншого первинного виробництва ртуті.
- Устаткування (установки) для плавки (рафінування, розлив і т.п.) включаючи легування міді, свинцю і цинку, в тому числі рекуперацію продуктів, з плавильною потужністю, яка перевищує 4 тонн за добу для свинцю або 20 тонн за добу для міді і цинку.
- Устаткування (установки) для виробництва цементного клінкера в обпалювальних печах, що обертаються, з продуктивністю, яка перевищує 500 тонн за добу, або в інших печах із продуктивністю, яка перевищує 50 тонн за добу.
- Устаткування (установки) для хлорно-лужного виробництва шляхом електролізу із застосуванням процесів на основі використання ртутних елементів.
- Устаткування (установки) для спалювання небезпечних або медичних відходів з продуктивністю, яка перевищує 1 тонну за годину, або для комбінованого спалювання небезпечних або медичних відходів, які визначаються у відповідності з національним законодавством.
- Устаткування (установки) для спалювання комунально-побутових відходів з продуктивністю, яка перевищує 3 тони за годину, або для комбінованого спалювання комунально-побутових відходів, які визначаються у відповідності із національним законодавством.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ**

03035, м. Київ - 35, вул. Урицького, 35
тел.: (044) 206-31-00; факс: (044) 206-31-07

Голові Республіканського комітету
Автономної Республіки Крим з охорони
навколишнього природного середовища,
начальникам Державних управлінь екології
та природних ресурсів в областях,
містах Києві та Севастополі

ЛИСТ

14.04.2006

№ 3450/19/4-8

**ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ
ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ
В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ
АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ**

Направляємо на Вашу адресу перелік програмних продуктів в галузі охорони атмосферного пові-

тря, що погоджені Мінприроди та рекомендовані для використання в Україні (додаток 1), а також дію яких скасовано (додаток 2).

Використання програмних продуктів в галузі охорони атмосферного повітря, що не пройшли погодження в Мінприроди, заборонено.

Про погодження інших програмних продуктів буде повідомлено додатково.

Зауваження та пропозиції, щодо погоджених програмних продуктів, прошу надсилати до Відділу атмосферного повітря.

Додатки:

1. Перелік програмних продуктів в галузі охорони атмосферного повітря, що погоджено Мінприроди та рекомендовано для використання в Україні на 4 арк.

2. Перелік програмних продуктів в галузі охорони атмосферного повітря, дію яких скасовано з 07.04.06 на 2 арк.

Заступник Міністра А.Гриценко

Додаток 1
до листа Мінприроди України
від «14» 04. 06 №3450/19/4-8

**Перелік програмних продуктів в галузі охорони атмосферного повітря,
що погоджено Мінприроди та рекомендовано для використання в Україні
Стан на 15.04.06**

№ з/п	Найменування програмного продукту	Організація - розробник		Лист про погодження	Термін дії
		Найменування П.І.П. керівника	Поштова адреса, телефон		
I. Програми розрахунку забруднення атмосфери на ЕОМ					
1.	«EOL»версія 3.5 (DOS)	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	04112, м.Київ, вул.Шамрило,4-а, 249-34-25 248-89-24	№ 11-5-137 від 13.02.96	не обмежено
2.	«EOL» + FONверсія 4.3 (WINDOWS)	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№ 11-5-137 Від 13.02.96	не обмежено
3.	«PLENER»версія 1.25(DOS)	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	04112, м.Київ, вул.Шамрило,4-а, тел. 249-34-25 248-89-24	№ 11-5-158 від 15.02.96	не обмежено
4.	«EOL +»версія 5 (WINDOWS)	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	04112, м.Київ, вул.Шамрило,4-а, тел. 249-34-25 248-89-24	№ 11-5-68 Від 07.05.98	не обмежено
5.	«EOL -2000»версія 3.1 (WINDOWS)	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№5185/18-10 Від 22.05.03	не обмежено
6.	«EOL (ГАЗ)-2000»версія 3.1 (WINDOWS)	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№5185/18-10 Від 22.05.03	не обмежено
7.	«EOL -2000 [h]»версія 4.0 (WINDOWS)	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№2464/19/4-10 від 15.03.06	не обмежено
8.	«EOL (ГАЗ)-2000[h]»версія 4.0 (WINDOWS)	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№2464/19/4-10 від 15.03.06	не обмежено
9.	«Еколог - Газ»(WINDOWS)Тільки при розробці ОБНС	Фірма «Інтергал»	м.Санкт-Петербург	№11270/163-10 від 24.12.02	до 01.01.07

№ з/п	Найменування програмного продукту	Організація - розробник		Лист про погодження	Термін дії
		Найменування П.І.П. керівника	Поштова адреса, телефон		
II. Прикладні програмні продукти					
1.	«ТАНДЕМ»(DOS)»Експертна система ПГО»версія 1	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	04112, м.Київ, вул.Шамрило,4-а, тел. 249-34-25 248-89-24	№ 17-5-812 від 15.11.94	не обмежено
2.	«ЕКСПЕРТ»(DOS)»Ведення банку даних ПГО» версія 1	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	04112, м.Київ, вул.Шамрило,4-а, тел. 249-34-25 248-89-24	№ 17-5-812від15.11.94	не обмежено
3.	«ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ» (DOS)Система для обробки даних інвентаризації джерел викидів	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	04112, м.Київ, вул.Шамрило,4-а, тел. 249-34-25 248-89-24	№ 17-5-403 від 19.04.96	не обмежено
4.	«ІНВЕНТЕР», версія 1.0 (WINDOWS)Система для обробки даних інвентаризації джерел викидів на ПК	УкрНТЕККульченко В.В.	83017 м.Донецькб.Шевченка, 25тел. 95-26-22	№ 1746/08/ 4-10 від 13.03.01	не обмежено
5.	«NEORIST», версія 1 (WINDOWS)Розрахунки валових викидів забруднюючих речовин від неорганізованих джерел забруднення атмосфери	УкрНТЕККульченко В.В.	83017 м.Донецькб.Шевченка, 25тел. 95-26-22	№ 1748/08/ 4-10 від 13.03.01	не обмежено
6.	«Report 1.00»Підготовка форми державної статистичної звітності №2-ТП (повітря) - квартальна «звіт про охорону атмосферного повітря»	Науково-виробнича фірма екологічних досліджень і розроблень «ДНІПРОЕКОС» Воронін Є.І.	49044, м.Дніпропетровськ, вул.Гоголя, 6/49	№7254/20/1-10 від 01.07.04	не обмежено
7.	Електронні типові форми XML, версія 1.3.3 Схеми»Звіту про охорону атмосферного повітря» за формою 2-ТП (повітря) - річна та квартальна, «Журналу обліку виконання заходів з метою охорони атмосферного повітря» за формою ПОД-2	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№10465/20/1-10 від 20.10.04	не обмежено
8.	Електронні типові форм XML, версія 2.1.1, Схема «Інвентаризації викидів в атмосферне повітря та статистичної звітності про охорону атмосферного повітря» за формою 1-ТП (повітря) «Звіт про інвентаризацію викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на підприємстві»	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№1657/20/1-10 від 16.03.05	не обмежено
9.	Інтернет додаток «ЕКОЗВІТ»призначена для автоматизації процесу підготовки статистичної звітності у галузі охорони атмосферного повітря за формами 2-ТП (повітря) та ПОД-2	ТОВ «СОФТ ФОНД» Фейгін О.Й.	04119, м.Київ, вул. Якіра 16/18 кор.2, кімн.58тел. 482-19-61461-35-57	№9569/20/1-10 від17.10.05	не обмежено

*Заступник директора Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами - начальник відділу атмосферного повітря
В. Горбунов*

Додаток 2
до листа Мінприроди України
від «14» 04.06 № 3450/19/4-8

**Перелік програмних продуктів в галузі охорони атмосферного повітря,
дію яких скасовано з 07.04.06**

№ з/п	Найменування програмного продукту	Організація - розробник	Лист про скасування	Причини скасування
1.	«НОРМА», версія 1.18 (DOS) Підготовка проектів та видача дозволів на викиди	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	№3390/19/4-10 від 14.04.06	У зв'язку з набуттям чинності наказу Мінприроди від 09.03.06 р. № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців»
2.	«НОРМА», версія 5 (WINDOWS) Підготовка проектів та видача дозволів на викиди	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	№3390/19/4-10 від 14.04.06	У зв'язку з набуттям чинності наказу Мінприроди від 09.03.06 р. № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців»
3.	«НОРМА+» (WINDOWS) Підготовка проектів та видача дозволів на викиди	УкрНТЕК Миронов Є.М.	№3390/19/4-10 від 14.04.06	У зв'язку з набуттям чинності наказу Мінприроди від 09.03.06 р. № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців»
4.	«ARM_ECO», версія 1.9 (DOS) Забезпечення комплексної технології обчислення даних по викидах забруднюючих речовин в атмосферне повітря від промислових підприємств на ПК	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	№3390/19/4-10 від 14.04.06	У зв'язку з набуттям чинності наказу Мінприроди від 09.03.06 р. № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців»
5.	«ARM_ECO», версія 5 (WINDOWS), Забезпечення комплексної технології обчислення даних по викидах забруднюючих речовин в атмосферне повітря від промислових підприємств на ПК	КБСП «ТОПАЗ» Порядков О.М.	№3390/19/4-10 від 14.04.06	У зв'язку з набуттям чинності наказу Мінприроди від 09.03.06 р. № 108 «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців»

*Заступник директора Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами - начальник відділу атмосферного повітря
В. Горбунов*

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ**

03035, м. Київ - 35, вул. Урицького, 35
тел.: (044) 206-31-00; факс: (044) 206-31-07

Голові Республіканського комітету
Автономної Республіки Крим з охорони
навколишнього природного середовища,
начальникам Державних управлінь екології
та природних ресурсів в областях,
містах Києві та Севастополі

ЛИСТ

19.04.2006 №3572/19/4-8

**ЩОДО ПОРЯДКУ ВИДАЧІ
ДОЗВОЛІВ НА ВИКИДИ
ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН
В АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ**

Наказом Мінприроди від 09.03.2006 №108 затверджено Інструкцію про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців (далі – Інструкція). Наказ погоджено з Міністерством охорони здоров'я України, Державним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва і зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29.03.2006 за №341/12215 (додається).

Відповідно до п. 4 зазначеного наказу, який набрав чинності 9 квітня 2006 року, територіальні органи Мінприроди при видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря суб'єктам господарювання повинні приймати до розгляду документи, підготовлені відповідно до затвердженої Інструкції.

11 травня 2006 року о 900 год. Міністерство планує провести нараду з питань, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами за адресою: м. Київ, вул. Урицького, 35. Для участі в нараді просимо направити спеціаліста, який є відповідальним за розгляд документів та видачу дозволів на викиди.

Пропонуємо Вам, враховуючи значний обсяг робіт, організувати на підконтрольній території роботи, пов'язані з видачею дозволів на викиди.

Методичні рекомендації щодо видачі дозволів, рекомендовані форма заяви на отримання дозволу та форма дозволу на викиди, додаються.

Додатки.

1. Копія наказу від 09.03.2006 № 108 – на 40 арк.
2. Методичні рекомендації – на 2 арк.
3. Рекомендовані форми – на 5 арк.

Заступник Міністра А.В. Гриценко

Додаток

**Методичні рекомендації
щодо видачі дозволів на викиди
забруднюючих речовин в атмосферне повітря
стаціонарними джерелами**

Дозвіл на викиди (дозвіл про внесення змін до дозволу на викиди) для існуючих та новостворених суб'єк-

тів господарювання видається за погодженням з органами державної санітарно-епідеміологічної служби на термін не менш як п'ять років за рекомендованими формами (додаються) у порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 №302. Дозвіл про внесення змін до дозволу на викиди видається на термін дії первинного дозволу на викиди.

Мінприроди планує до кінця 2006 року затвердити програмне забезпечення щодо видачі дозволів на викиди, обліку (база даних) суб'єктів господарювання, які отримали дозволу та надання інформації громадськості.

Звертаємо увагу, що для отримання дозволу на викиди суб'єкт господарювання (або уповноважена ним особа) подає заяву за рекомендованою формою (додається). До заяви додаються документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів у письмовій та електронній формах (далі – Документи). Мінприроди планує у травні 2006 року затвердити електронну форму Документів. До затвердження програмного продукту Документи приймаються до розгляду в будь-якому текстовому редакторі.

Пропонуємо, встановити реальні терміни подання Документів та отримання дозволів на викиди для кожного суб'єкта господарювання (в тому числі, новоствореним), в залежності від ступеня впливу об'єкта на забруднення атмосферного повітря. Для об'єктів, які взяті на державний облік і мають виробництва або технологічне устаткування, на яких повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування, доцільно встановити строки подання документів у другому півріччі 2007 року. При цьому всі суб'єкти господарювання мають отримати дозвіл на викиди за новою формою до 01.01.2008 року.

Необхідно самостійно (без перезатвердження міністерством) переглянути затверджені Плани робіт на 2005-2007рр. з видачі суб'єктам господарювання дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами. При встановленні термінів видачі дозволів слід враховувати термін подання заяви та Документів, встановлений законодавством строк їх розгляду територіальним органом Мінприроди та видачу дозволу.

З метою своєчасного забезпечення отримання дозволу на викиди за новою формою, необхідно видати суб'єктам господарювання відповідний припис про надання Документів в установленний термін та проінформувати його про те, що до отримання дозволу за новою формою діє дозвіл на викиди, який було видано раніш в установленому порядку.

Для отримання дозволу на новостворені стаціонарні джерела до заяви додаються пропозиції на отримання дозволу, передбачені у пункті 2.17 розділу 2 цієї Інструкції, за наявності затверджених граничнодопустимих викидів. Затвердженими граничнодопустимими викидами вважаються величини викидів забруднюючих речовин у складі проектної документації, яка має позитивний висновок комплексної державної експертизи, а для об'єктів, затвердження проектів будівництва яких у межах законодавства України не потребує висновку комплексної державної експертизи, – позитивні висновки державної санітарно-гігієнічної та державної екологічної експертизи.

Листи Мінекоресурсів від 29.08.2001 №6535/08/4-4 та від 26.06.2002 №3039/4-8, у яких надавались роз'яснення щодо проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди, втратили чинність.

Директор Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами Є. М. Маторін

Рекомендована форма

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ**Дозвіл № _____**

на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами

Видано: _____

(повне найменування юридичної особи або ім'я, по батькові та прізвище фізичної особи-підприємця)

Місцезнаходження: _____

(місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця)

Ідентифікаційний код юридичної особи або ідентифікаційний номер фізичної особи: _____

Орган, який видав дозвіл: _____

(назва територіального органу Мінприроди, місцезнаходження)

Термін дії дозволу : _____ років, з _____ 200__р. до _____ 200__р.

Висновок установи державної санітарно-епідеміологічної служби _____

(назва установи державної санітарно-епідеміологічної служби)

від «__» _____ 200__ р . № _____

Дата видачі дозволу _____

(число, місяць, рік)

Уповноважена особа територіального органу Мінприроди України

*(посада)**(підпис)**(прізвище, ім'я та по батькові особи)*

М.П.

Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та умови щодо охорони атмосферного повітря додаються.

Рекомендована форма

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ**Дозвіл № _____**

про внесення змін до дозволу № _____ на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами

Видано: _____

(повне найменування юридичної особи або ім'я, по батькові та прізвище фізичної особи-підприємця)

Місцезнаходження: _____

(місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця)

Ідентифікаційний код юридичної особи або ідентифікаційний номер фізичної особи: _____

Орган, який видав дозвіл: _____

(назва територіального органу Мінприроди, місцезнаходження)

Термін дії дозволу : _____ років, з _____ 200__р. до _____ 200__р.

Висновок установи державної санітарно-епідеміологічної служби _____

(назва установи державної санітарно-епідеміологічної служби)

від «__» _____ 200__ р . № _____

Дата видачі дозволу _____

(число, місяць, рік)

Уповноважена особа територіального органу Мінприроди України

*(посада)**(підпис)**(прізвище, ім'я та по батькові особи)*

М.П.

Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та умови щодо охорони атмосферного повітря додаються.

Рекомендована форма

Структура додатка до дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами

Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами та умови щодо охорони атмосферного повітря

1. Контактні дані суб'єкта господарювання.
2. Дозволені обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для джерел викидів, з яких в атмосферне повітря надходять забруднюючі речовини від виробництв та технологічного устаткування, на які повинні впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування (основні джерела), та для всіх інших джерел.
3. Умови, які встановлюються в дозволі на викиди до:
  - технологічного процесу;
  - обладнання та споруд;
  - очистки газопилового потоку;
  - виробничого контролю;
  - адміністративних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
4. Перелік заходів щодо впровадження найкращих доступних технологій та методів керування і скорочення викидів забруднюючих речовин.
5. Перелік заходів щодо здійснення контролю за дотриманням встановлених граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди.

*(посада)**(підпис)**(прізвище, ім'я та по батькові особи)*

Рекомендована форма

*(найменування територіального органу Мінприроди України)**(ім'я, по батькові та прізвище Уповноваженої посадової особи територіального органу Мінприроди України)***ЗАЯВА**

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» прошу видати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (дозвіл про внесення змін до дозволу № _____)

*(у давальному відмінку повне найменування юридичної особи або ім'я, по батькові та прізвище фізичної особи-підприємця)**(ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ або ідентифікаційний номер фізичної особи – платника податків та інших обов'язкових платежів)**(ім'я, по батькові та прізвище керівника юридичної особи)**(місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи-підприємця)**(телефон)**(телефакс)**(фактичне місцезнаходження)**(телефон)**(телефакс)*

Додаток. Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян – підприємців – на _____ арк. у _____ прим.

_____ 200__ р. _____

(підпис суб'єкта господарювання)

МП

Продовження додатка 4

Заповнюється територіальним органом Мінприроди України/установою державної санітарно-епідеміологічної служби МОЗ України

_____ 200__ р. реєстраційний номер _____

*(дата надходження заяви)**(підпис)**(ініціали та прізвище посадової особи територіального органу Мінприроди України)**Директор Департаменту екологічної безпеки та поводження з небезпечними хімічними речовинами та відходами**Є.М. Маторін*

ІНШІ НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державного комітету
статистики України
30.12.2004 №674
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
25 січня 2005 р. за №98/10378

ІНСТРУКЦІЯ щодо заповнення форм державних статистичних спостережень за станом атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) «Звіт про охорону атмосферного повітря»

Загальні положення

Ця Інструкція встановлює порядок складання державних статистичних спостережень про охорону атмосферного повітря за формами №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) «Звіт про охорону атмосферного повітря» (далі – форма).

Форми №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) подають підприємства, установи, організації та їх структурні підрозділи, громадяни – підприємці (далі – об'єкти статистичного спостереження), які взяті на державний облік територіальними органами з питань екології та природних ресурсів за місцезнаходженням за обсягами потенційних викидів забруднювальних речовин в атмосферу. Відповідно до наказу Мінекоресурсів України від 10.05.2002 №177 «Про затвердження Інструкції про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22 травня 2002 року за №445/6733, перелік об'єктів, які перебувають на державному обліку (далі – Перелік), територіальні органи з питань екології та природних ресурсів щороку до 1 грудня надають територіальним органам державної статистики. За кожним з об'єктів, включених до Переліку, повинні відображатись код за Єдиним державним реєстром підприємств і організацій України (далі – ЄДРПОУ), найменування, місцезнаходження, телефон.

Територіальні органи державної статистики можуть уносити зміни до кола об'єктів статистичного спостереження у зв'язку зі зняттям об'єктів з державного обліку, узяттям на державний облік.

Структурні підрозділи підприємства, які взяті територіальними органами з питань екології та природних ресурсів на облік, подають звітність за формами №2-ТП (повітря) (квартальна) та №2-ТП (повітря) (річна) самостійно від головного підприємства. У такому разі головне підприємство надає форми №2-ТП (повітря) (квартальна) та №2-ТП (повітря) (річна) без урахування даних за такими структурними підрозділами.

Перелік виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок) визначений у додатку 1 до цієї Інструкції.

У звітності за формами №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) не відображаються дані про пересувні джерела забруднення, включаючи автотранспорт та промислову техніку.

У звітності за формою №2-ТП (повітря) (квартальна) інформація відображається за кожний квартал окремо без урахування даних про викиди в попередньому кварталі.

Квартальна звітність подається до 20 числа місяця після звітного періоду, річна – до 25 січня наступного за звітним року територіальним органам державної статистики та територіальним органам з питань екології та природних ресурсів за місцезнаходженням.

Коди та адреса об'єкта статистичного спостереження заповнюються на підставі довідки, виданої йому під час унесення до ЄДРПОУ.

Географічні координати об'єкта статистичного спостереження визначаються та заповнюються відповідно до наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 22.05.2001 №190 ДСК, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.06.2001 за №506/5697. Географічні координати органами статистики не оброблюються.

Розділ I. Сумарні викиди забруднювальних речовин та груп речовин від підприємства

У розділі I державного статистичного спостереження вказуються сумарні викиди забруднювальних речовин на підприємстві відповідно до Переліку забруднювальних речовин та груп речовин (додаток 2 до цієї Інструкції), включаючи підсумкові коди. Визначення викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря проводиться для виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок), наведено у додатку 1 «Перелік виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)» до цієї Інструкції. Якщо на об'єкті є виробничі чи технологічні процеси, які не вказуються у додатку 1 окремим рядком, наприклад виробництво деревини, вибухові роботи в кар'єрах, пилюна з поверхні хвостосховищ та ін., то їх необхідно відносити до рядка «інше» відповідного виробничого чи технологічного процесу.

Обсяги викидів забруднювальних речовин (графа 1) за підсумковими кодами повинні бути більшими або дорівнювати сумі складових, тобто кодів, у яких перші два знаки однакові.

До підсумкових кодів належать усі коди додатка 2 до Інструкції, які виділені жирним шрифтом. Окремі з них, як, наприклад, 06001 (аміак), 08000 (озон), 09000 (фосфін) тощо, не містять складових і відображаються лише за підсумковим кодом. Сума даних (графа 1) за всіма підсумковими кодами забруднювальних речовин повинна дорівнювати показнику бланка звіту з кодом забруднювальної речовини «00000» та найменуванням «Усього». У державному статистичному спостереженні за формою №2-ТП (повітря) (річна) обсяги викидів забруднювальних речовин за розділом I повинні дорівнювати сумі відповідних забруднювальних речовин, які потрапили в повітря від виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок), відображених у розділі II. Сума даних (графа 1) за кодами забруднювальних речовин «00000» на всіх відображених у державному статистичному спостереженні виробництвах, технологічних процесах та устаткуванні (установках) розділу II також повинна дорівнювати показнику бланка звіту з кодом забруднювальної речовини «00000» розділу I. Діоксид вуглецю (код 07000) у підсумкові рядки «Усього на підприємстві» за розділами I та II не включається.

У графах А та Б указуються відповідно код та найменування забруднювальної речовини та груп речовин згідно з додатком 2 до цієї Інструкції.

У графі 1 вказується кількість забруднювальних речовин, які викинуто в атмосферне повітря, окремо за речовинами та групами речовин.

Розділ II. Викиди забруднювальних речовин від виробництва, технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)

Розділ II державного статистичного спостереження включає в себе декілька таблиць, кожна з яких відображає дані про окреме виробництво, технологічний процес та устаткування (установку) згідно з додатком 1 «Перелік виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)», для яких проводиться визначення викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря.

Сума даних викидів усіх забруднювальних речовин, указаних у розділі II, повинна дорівнювати сумі даних викидів забруднювальних речовин розділу I.

У розділі II вказуються найменування та код виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок) (додаток 1 до цієї Інструкції). Викиди обліковуються сумарно за всіма виробничими та технологічними процесами, устаткуванням (установками) з однаковим найменуванням. Викиди забруднювальних речовин від виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок) включають викиди забруднювальних речовин та груп речовин від інших виробничих та технологічних процесів, устаткування (установок), які можуть застосовуватись у виробничому та технологічному процесі, включеному до додатка 1, наприклад від вибухових робіт, розшилювання тощо, і відображаються у рядку «інше».

У графах А та Б указуються відповідно код та найменування забруднювальної речовини та групи речовин згідно з додатком 2 до цієї Інструкції.

У графі 1 відображаються обсяги окремих забруднювальних речовин, які викинуто в атмосферне повітря, груп речовин за окремими підсумковими кодами (виділяються жирним шрифтом) додатка 2 та в рядку з кодом забруднювальної речовини «00000» форми державного статистичного спостереження.

Якщо значність бланка розділу I дає змогу відобразити суму обсягів викидів окремих забруднювальних речовин загалом на підприємстві, але за окремими виробничими та технологічними процесами, технологічним устаткуванням (установками) (розділ II) вони не можуть бути відображеними у зв'язку з недостатньою кількістю десяткових знаків, передбачених бланком, то в такому разі необхідно обсяги викидів цієї забруднювальної речовини відобразити в розділі I бланка і це саме значення показати за одним з виробничих, технологічних процесів, технологічним устаткуванням (установками) розділу II, віддавши перевагу при цьому тому з них, за яким обсяги викидів цієї забруднювальної речовини були максимальними.

Для виробничого та технологічного устаткування (установок), що виробляють електричну енергію, обсяги виробництва вказуються в кВт х год/рік. Для об'єктів, що виробляють теплову енергію, – Гкал/рік. Для решти виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок) додатка 1 обсяги виробництва зазначаються в одиницях виробленої продукції за рік.

Виробничі та технологічні процеси, які відповідно до абзацу 2 розділу II Інструкції можуть застосовуватись у виробничому, технологічному процесі, включеному до додатка 1, у довідці не відображаються.

У другому розділі звіту відображаються процеси, які у вищезазначеному переліку надруковані звичайним (нежирним) шрифтом.

Процеси, виділені в переліку жирним шрифтом (підсумкові коди), за винятком нижчезазначених, у державному статистичному спостереженні не відображаються. До них належать:

210700 Холодильні установки.

210800 Виробництво галокарбонів та сірчистого гексафториду.

310700 Видобуток геотермальної енергії.

510700 Спалювання сільськогосподарських відходів на відкритому повітрі (за винятком коду 610300).

610300 Спалювання поживних залишків, соломи та ін. на сільськогосподарських полях.

610600 Використання пестицидів та ваттяку.

610900 Прибирання, збереження та використання гною, а також азотних сполук.

Довідка:

У довідці вказується фактична потужність виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок).

Для установок спалювання потужність вказується в МВт, (теплова потужність). Визначення номінальної теплової потужності котельної установки наведено в додатку 3 до цієї Інструкції.

Довідкові дані органами державної статистики не обробляються.

Розділ III. Виконання заходів щодо зменшення викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря

Розділ заповнюється на основі даних з типової форми первинної облікової документації №ПОД-2 «Журнал обліку виконання заходів з метою охорони атмосферного повітря», інструкція щодо заповнення якої затверджена наказом Держкомстату України від 30.04.2004 за №252 та зареєстрована в Міністерстві юстиції України 01.06.2004 за №682/9281.

У графі А зазначаються коди виробництва, технологічних процесів та устаткування (установок), на яких здійснюються природоохоронні заходи і які повинні збігатися з відповідними кодами розділу II форми звітності.

У графах Б та В зазначаються відповідно найменування та код заходу (згідно з додатком 3 до Інструкції), виконання якого передбачено у звітному році.

У графі 1 дається оцінка виконання заходу: не виконано – 0, виконано – 1, перенесено – 2, анульовано – 3. Захід уважається анульованим, якщо доцільність виконання його відпала.

У графі 2 вказується загальний обсяг витрат на виконання заходу (їх груп) за кошторисною вартістю.

У графі 3 відображаються кошти, фактично витрачені на виконання заходу з початку його виконання за рахунок усіх джерел фінансування.

У графах 4 та 5 тільки за виконаними заходами (оцінка «1») відображається відповідно очікуване та фактичне зменшення викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря після впровадження заходу.

Показники розділів I та II відображаються в тонах з трьома десятковими знаками, довідки – цілим числом, розділу III у графах 2 та 3 – з одним десятковим знаком; у графах 4 та 5 – з трьома десятковими знаками.

Звітність підписує керівник підприємства, який несе відповідальність відповідно до статті 20 Закону України «Про державну статистику».

Директор департаменту статистики сільського господарства та навколишнього середовища Держкомстату України О.М.Прокopenко

Додаток 1 до розділу II Інструкції щодо заповнення форм державних статистичних спостережень за станом атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна) та №2-ТП (повітря) (квартальна) «Звіт про охорону атмосферного повітря»

Перелік виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
	I. Енергетика
	Процеси спалювання в енергетиці та переробній промисловості (стаціонарні джерела)
	Електростанції загального використання
110101	установки для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110102	установки для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110103	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110104	газові турбіни
110105	стаціонарні двигуни
	Системи централізованого теплозабезпечення
110201	установки для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110202	установки для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110203	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110204	газові турбіни
110205	стаціонарні двигуни
	Нафтопереробні підприємства
110301	установки для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110302	установки для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110303	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110304	газові турбіни
110305	стаціонарні двигуни
110306	процесові печі без контакту
	Установки для перетворення твердого палива
110401	установки для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110402	установки для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110403	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110404	газові турбіни
110405	стаціонарні двигуни
110406	коксіві печі
110407	інше (газифікація вугілля, зріджування...)
	Видобуток вугілля, нафти /газу, компресори трубопроводів
110501	установки для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110502	установки для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110503	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110504	газові турбіни
110505	стаціонарні двигуни
110506	компресори трубопроводів
	Непромислові установки для спалювання
	Установки для спалювання на комерційних підприємствах та в установках
120102	установки для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
120103	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
120104	стаціонарні газові турбіни
120105	стаціонарні двигуни
120106	інше стаціонарне обладнання
	Установки для спалювання в житлово-комунальному секторі
120201	установки для спалювання ≥ 50 МВт (котлоагрегати)
120202	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
120203	стаціонарні газові турбіни
120204	стаціонарні двигуни
120205	інше стаціонарне обладнання (печі, каміни, приготування їжі...)
	Установки для спалювання в сільському та лісовому господарстві і в секторі культивування водних організмів
120301	установки для спалювання ≥ 50 МВт (котлоагрегати)
120302	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
120303	стаціонарні газові турбіни
120304	стаціонарні двигуни
120305	інше стаціонарне обладнання
	Спалювання в промисловості
	Процеси спалювання в котлоагрегатах, газових турбінах і стаціонарних двигунах
130101	установки для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
130102	установки для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
130103	установки для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
130104	газові турбіни
130105	стаціонарні двигуни

130106	інше стаціонарне обладнання <i>Безконтактні технологічні печі</i>
130203	каупери доменних печей
130204	печі для одержання гіпсової штукатурки, гіпсу
130205	інші печі <i>Контактні технологічні процеси</i>
130301	агломераційні заводи
130302	печі вторинного нагрівання для виробництва чавуну та сталі
130303	ливарні цехи для виробництва сірого чавуну
130304	первинне виробництво свинцю
130305	первинне виробництво цинку
130306	первинне виробництво міді
130307	вторинне виробництво свинцю
130308	вторинне виробництво цинку
130309	вторинне виробництво міді
130310	вторинне виробництво алюмінію
130311	виробництво цементу
130312	виробництво вапна
130313	виробництво асфальтобетону
130314	листова скло
130315	виробництво контейнерного скла
130316	виробництво скляної вати
130317	інше скло (включаючи спеціальне скло)
130318	виробництво мінеральної вати
130319	виробництво цегли та кахлю
130320	тонкі керамічні матеріали
130321	виробництво паперу (процес сушки)
130322	виробництво глинозему
130323	виробництво магнію (обробка доломіту)
130324	виробництво нікелю (термальний процес)
130325	виробництво емалі
130326	зварювання металів
130327	інше Виробничі процеси (стаціонарні джерела) <i>Технологічні процеси в нафтовій промисловості</i>
210101	переробка нафтопродуктів
210102	каталітичний крекінг
210103	підприємства з відновлення сірки
210104	сховища й транспортування нафти на нафтопереробних заводах
210105	інше <i>Технологічні процеси в чорній металургії та вугільній промисловості</i>
210201	коксів батареї (витікання та гасіння в приміщенні)
210202	завантаження доменної печі
210203	плавлення чавуну і відливання чушок
210204	тверде бездимне паливо
210205	мартенівська піч
210206	кисневий конвертер на заводі для виробництва сталі
210207	виробництво сталі в електричній печі
210208	прокатні стани
210209	агломераційна установка (за винятком коду 130301)
210210	інше <i>Технологічні процеси в кольоровій металургії</i>
210301	виробництво алюмінію (електроліз)
210302	феросплави
210303	виробництво кремнію
210304	виробництво магнію (за винятком коду 130323)
210305	виробництво нікелю (за винятком коду 130324)
210306	виробництво легованих металів
210307	гальванізація
210308	електрогальванізація
210309	інше <i>Технологічні процеси в промисловості з виробництва неорганічних хімічних речовин</i>
210401	виробництво сірчаної кислоти
210402	виробництво азотної кислоти
210403	аміак
210404	сульфат амонію
210405	нітрат амонію
210406	фосфат амонію
210407	добрива NPK
210408	сечовина
210409	сажа (кіптява)
210410	двоокис титану
210411	графіт

210412	виробництво карбиду кальцію
210413	виробництво хлору
210414	фосфатні добрива
210415	зберігання неорганічних хімічних продуктів
210416	інше <i>Технологічні процеси в промисловості з виробництва органічних хімічних речовин (крупнотоннажне виробництво)</i>
210501	етилен
210502	пропілен
210503	1,2 дихлоретан (за винятком коду 210505)
210504	вінілхлорид (за винятком коду 210505)
210505	1,2 дихлоретан і вінілхлорид (збалансований процес)
210506	поліетилен низької щільності
210507	поліетилен високої щільності
210508	полівінілхлорид
210509	поліпропілен
210510	стирол
210511	полістирол
210512	стирол бутадієн
210513	стирол-бутадієновий латекс
210514	стирол-бутадієновий каучук (SBR)
210515	акрилонітрил бутадієн стирол (АБС)
210516	окис етилену
210517	формальдегід
210518	етилбензол
210519	фталевий ангідрид
210520	акрилонітрил
210521	адипінова кислота
210522	зберігання органічних хімічних речовин
210523	глюксілова кислота
210524	виробництво галогенованих вуглеводнів
210525	виробництво пестицидів
210526	виробництво стійких органічних сполук
210527	інше (фітосанітарія ...) <i>Технологічні процеси в машинобудуванні, деревообробній, целюлозно-паперовій та харчовій промисловості, промисловості з виробництва напоїв та в інших секторах</i>
210601	деревостружкова плита (ДСП)
210602	виробництво целюлози та паперу (крафт – целюлоза)
210603	виробництво целюлози та паперу (сульфітна варка)
210604	виробництво целюлози (нейтральний сульфітний поліхімічний процес)
210605	хлібопромисловість
210606	вино
210607	пиво
210608	міцні спиртні напої
210609	інші галузі харчової промисловості
210610	бітумні покрівельні матеріали
210611	шляхове асфальтне покриття
210612	цемент
210613	скло
210614	вапно
210615	виробництво батарей
210616	видобуток мінеральних руд
210617	інше (включаючи виробництво волокнистого азбесту)
210618	використання вапняку і доломіту
210619	виробництво та використання соди
210620	машинобудування (механічна обробка металу)
210621	переробка сільськогосподарської продукції
210622	легка та обробна промисловість
210700	<i>Холодильні установки</i>
210800	<i>Виробництво галокарбонів та сірчистого гексафториду</i> Видобуток і розподіл викопного палива та геотермальної енергії <i>Видобуток та первинна обробка твердого викопного палива</i>
310101	відкрита розробка родовищ
310102	підземна розробка родовищ
310103	зберігання твердого палива
310104	інше <i>Видобуток, первинна обробка та завантаження рідкого викопного палива</i>
310201	робота на материк
310202	робота у відкритому морі
310203	інше <i>Видобуток, первинна обробка та завантаження газоподібного викопного палива</i>
310301	робота на материк (десульфуризація)
310302	робота на материк (за винятком десульфуризації)

310303	робота у відкритому морі
310304	інше <i>Розподіл рідкого палива (за винятком розподілу бензину)</i>
310401	морські термінали (танкери, транспортування та зберігання)
310402	інші види транспортування та зберігання (включаючи трубопроводи) <i>Розподіл бензину</i>
310501	станції відправлення з нафтопереробних заводів
310502	транспортування та зберігання (за винятком коду 310503)
310503	станції обслуговування (включаючи заправку автомобілів)
310504	інше <i>Мережі розподілу газу</i>
310601	трубопроводи
310602	трубопровідні компресорні станції
310603	мережі розподілення
310700	Видобуток геотермальної енергії Використання розчинників та інших продуктів <i>Нанесення лакофарбового покриття</i>
410101	виробництво автомобілів
410102	ремонт автомобілів (нове визначення діяльності)
410103	будівництво та оздоблення будівель (за винятком коду 410107)
410104	побутове використання (за винятком коду 410107)
410105	фарбування рулонної продукції
410106	суднобудування
410107	деревина
410108	інші види промислового використання фарб (за винятком коду 410102)
410109	інші види непромислового використання фарб <i>Знежирення, хімічне чищення та електронне обладнання</i>
410201	знежирення металів
410202	хімічна чистка
410203	виробництво електронних деталей
410204	інша промислова чистка <i>Виробництво або обробка хімічних продуктів</i>
410301	обробка поліестеру
410302	обробка полівінілхлориду
410303	обробка пінополіуретану
410304	обробка пінополістиролу
410305	обробка каучучу
410306	виробництво фармацевтичних продуктів
410307	виробництво фарб
410308	виробництво чорнила
410309	виробництво клеїв
410310	продування бітуму
410311	виробництво клейких, магнітних стрічок, фотоплівок та фотографій
410312	оздоблення текстилю
410313	дублення шкіри
410314	інше <i>Інші види використання розчинників та супутні види діяльності</i>
410401	виробництво скловати
410402	виробництво шлакової вати
410403	поліграфічна промисловість
410404	екстракція жирів, харчових та нехарчових масел
410405	застосування клеїв та клейких стрічок
410406	збереження деревини
410407	антикорозійна обробка та консервація транспортних засобів
410408	побутове використання розчинників (за винятком використання фарб)
410409	депарафінація транспортних засобів
410410	виробництво фармацевтичної продукції
410411	інше (збереження насіння...) <i>Використання GF_6, N_2O, NH_3, PF_6 і SF_6</i>
410501	використання N_2O для анестезії
410502	обладнання для заморожування і кондиціювання повітря при використанні галокарбонів
410503	обладнання для заморожування і кондиціювання повітря при використанні інших продуктів, відмінних від галокарбонів
410504	витікання піни (за винятком коду 410304)
410505	вогнегасники
410506	аерозолі
410507	електричне обладнання (за винятком коду 410203)
410508	інше Обробка та видалення відходів <i>Спалювання відходів</i>
510201	спалювання побутових або муніципальних відходів
510202	спалювання промислових відходів (за винятком відкритого спалювання)
510203	спалювання у факелі на нафтопереробних заводах

510204	спалювання у факелі в хімічній промисловості
510205	спалювання відстою стічних вод
510206	спалювання у факелі при видобутку нафти та газу
510207	спалювання відходів від лікарень
510208	спалювання відпрацьованого масла <i>Видалення твердих відходів на землі</i>
510401	ліквідація контрольованих відходів на землі
510402	ліквідація неконтрольованих відходів на землі
510403	інше
510700	<i>Спалювання сільськогосподарських відходів на відкритому повітрі (за винятком коду 610300)</i> <i>Кремація</i>
510901	спалювання трупів
510902	спалювання туш тварин <i>Обробка інших відходів</i>
511001	очистка стічних вод у промисловості
511002	очистка стічних вод у житловому і комерційному секторах
511003	розміщення осаду стічних вод
511004	розміщення відходів у землі
511005	виробництво компосту від відходів
511006	виробництво біогазу
511007	виробництво м'ясо-кісткового борошна
511008	інше виробництво палива (залишки відпрацьованого палива) Сільське і лісове господарство, землекористування та зміна лісової біомаси <i>Вирощування сільськогосподарських культур з використанням добрив (за винятком гною)</i>
610101	постійні (незмінні) культури
610102	сільськогосподарські культури
610103	рисові поля
610104	садівництво
610105	пасовища
610106	земля під паром <i>Вирощування сільськогосподарських культур без використання добрив</i>
610201	постійні (незмінні) культури
610202	сільськогосподарські культури
610203	рисові поля
610204	садівництво
610205	пасовища
610206	земля під паром
610300	<i>Спалювання поживних залишків, соломи та ін. на сільськогосподарських полях</i> <i>Ентеральна (кишкова) ферментація</i>
610401	молочні корови
610402	інша рогата худоба
610403	вівці
610404	свині для відгодовування
610405	коні
610407	кози
610408	кури-несучки
610409	бройлери
610410	інша домашня птиця (качки, гуси та інш.)
610411	хутрові звірі
610412	свиноматки
610414	буйволи
610415	інші <i>Прибирання, збереження та використання гною, а також органічних сполук</i>
610501	молочні корови
610502	інша рогата худоба
610503	свині для відгодовування
610504	свиноматки
610505	вівці
610506	коні
610507	кури-несучки
610508	бройлери
610509	інша домашня птиця (качки, гуси та інш.)
610510	хутрові звірі
610511	кози
610514	буйволи
610515	інші
610600	<i>Використання пестицидів та ватяку</i>
610900	<i>Прибирання, збереження та використання гною, а також азотних сполук</i>

*Директор департаменту статистики сільського господарства
та навколишнього середовища Держкомстату України
О.М. Прокопенко*

Додаток 2
до розділу I Інструкції щодо заповнення форм
державних статистичних спостережень за станом
атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна)
та №2-ТП (повітря) (квартальна)
«Звіт про охорону атмосферного повітря»

Перелік забруднювальних речовин та груп речовин

Код	Найменування	10005	м,п-Хлоранілін
00000	Усього забруднювальних речовин (крім вуглецю діоксиду)	11000	Неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)
01000	Метали та їх сполуки	11001	Акрилонітрил
01001	Арсен та його сполуки (у перерахунку на арсен)	11002	Ангідрид малеїновий
01002	Ванадій та його сполуки (у перерахунку на п'ятиоксид ванадію)	11003	Ангідрид фталевий
01003	Залізо та його сполуки (у перерахунку на залізо)	11004	Акролеїн
01004	Кадмій та його сполуки (у перерахунку на кадмій)	11005	Альдегід масляний
01005	Мідь та її сполуки (у перерахунку на мідь)	11006	Ацетальдегід
01006	Нікель та його сполуки (у перерахунку на нікель)	11007	Ацетон
01007	Ртуть та її сполуки (у перерахунку на ртуть)	11008	Бензол
01008	Селен та його сполуки (у перерахунку на селен)	11009	Бутиловий ефір оцтової кислоти (бутилацетат)
01009	Свинець та його сполуки (у перерахунку на свинець)	11010	1,3-Бутадиєн (дивініл)
01010	Хром та його сполуки (у перерахунку на триоксид хрому)	11011	Вінілацетат
01011	Цинк та його сполуки (у перерахунку на цинк)	11012	Гідразин гідрат
01101	Алюмінію оксид	11013	Диметилформамід
01102	Берилій та його сполуки (у перерахунку на берилій)	11014	Дихлоретан
01103	Кобальт та його сполуки (у перерахунку на кобальт)	11015	Дихлорфенол
01104	Манган та його сполуки (у перерахунку на діоксид мангану)	11016	Дибенз(а,п)антрацен
01105	Олово та його сполуки (у перерахунку на олово)	11017	Діетилловий ефір
01106	Стибій та його сполуки (у перерахунку на стибій)	11018	Діетилбензол
03000	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок (мікро-частинки та волокна)	11019	Етилбензол
03001	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок більше 2,5мкм і менше 10мкм	11020	Етилцелозоль
03002	Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок 2,5мкм та менше	11021	Етилацетат
03003	Азбест	11022	Етилену оксид
03004	Сажа	11023	Кислота акрилова
04000	Сполуки азоту	11025	Кислота масляна
04001	Діоксид азоту [NO ₂]	11026	Кислота мурашина
04002	Азоту (1) оксид [N ₂ O]	11027	Кислота пропіонова
04003	Аміак	11028	Кислота оцтова
04004	Азотна кислота	11029	Кислота терефталева
05000	Діоксид та інші сполуки сірки	11030	Ксилол
05001	Сірки діоксид	11031	Метилізобутилкетон
05002	Сірководень (H ₂ S)	11032	Метилетилкетон
05003	Сірковуглець	11033	Метилацетат
05004	Сульфатна кислота (H ₂ SO ₄) [сірчана кислота]	11034	Нафталін
06000	Оксид вуглецю	11035	Піридин
07000	Вуглецю діоксид	11036	Спирт метиловий
08000	Озон	11037	Стирол
09000	Фосфористий водень (фосфін)	11039	Тетрагідрофуран
10000	Органічні аміни	11040	Трикрезол
10001	Анілін	11041	Толуол
10002	Диметиламін	11042	Толуїлендізоціанат
10003	Діетиламін	11043	о,м,п-Толуїдини
10004	а-Нафтиламін	11044	Трихлоретилен
		11045	Трихлорбензол
		11046	Трихлорметан (хлороформ)
		11047	Тетрахлоретилен (перхлоретилен)
		11048	Фенол
		11049	Формальдегід
		11050	Фурфурол
		11051	1-Хлор-2,3-епіксипропан (епіхлоргідрин)
		11052	Хлоропрен
		11053	Циклогексанон
		12000	Метан
		13000	Стійкі органічні забруднювачі (СОЗ)
		13001	Гексабромдифеніл
		13002	Гексахлорбензол
		13003	Мірекс
		13004	Нітробензол
		13005	м,о,п-Нітротолуоли
		13006	м,о,п -Нітрофеноли
		13007	Пентахлорфенол
		13008	Пентахлорбензол

13009	Поліхлоровані дибензо-п-діоксини	15003	Водню хлорид (соляна кислота за молекулою HCL)
13010	Поліхлоровані дибензофурани	15004	Хлорбензол
13011	Поліхлоровані дифеніли	16000	Фтор та його сполуки (у перерахунку на фтор)
13012	2,3,7,8 – Тетрахлордибензо-парадиоксин (ТХДД)	16001	Фтористий водень
13013	Токсафен	17000	Ціаніди
13014	Хлордекон	17001	Водню ціанід (синильна кислота)
13015	Хлоровані парафіни з коротким ланцюгом	18000	Фреони
13100	Поліароматичні вуглеводні (ПАВ)	18001	Гідрохлорфторвуглеці (ГХВ)
13101	Бенз(а)пірен	18002	Хлорфторвуглеці (ХФВ)
13102	Бенз(б)флуорантен	18003	Трихлоретан
13103	Бенз(к)флуорантен	18004	Галони
13104	Індено (1,2,3-сд) пірен	18005	Вуглецю чотирихлорид (тетрахлорметан)
14000	Бром та його сполуки (у перерахунку на бром)		
15000	Хлор та сполуки хлору (у перерахунку на хлор)		
15001	Алліл хлористий		
15002	Вініл хлористий		

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держкомстату України
О.М.Прокopenко

Додаток 3
до розділу II Інструкції щодо заповнення форм
державних статистичних спостережень за станом
атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна)
та №2-ТП (повітря) (квартальна)
«Звіт про охорону атмосферного повітря»

Визначення теплової потужності (МВт_т) котельної установки

Для водогрійних котлів переведення теплової потужності з Гкал/год у МВт_т має такий вигляд:

$$Q(MBm_m) = N(Гкал/год) \cdot \frac{4,1867}{3,6} = 1,163 \cdot N(Гкал/год)$$

де
Q- теплова потужність водогрійного котла, МВт_т;
N- потужність водогрійного котла, Гкал/год.

Для парових котлів теплова потужність МВт_т залежить від паропродуктивності D₀ (т/год), параметрів пари та інших характеристик котла і визначається за формулою

$$Q(MBm_m) = \frac{D_0}{K}$$

де
D₀- номінальна паропродуктивність котла;
K- середнє значення відношення паропродуктивності котла D₀ до його теплової потужності p і складає:
K – 1,35 - для парових котлів з тиском свіжої пари у межах p₀ ≥ 13,8 МПа (при D₀ ≥ 500 т/год) з проміжним перегрівом;
K – 1,45 - для парових котлів з тиском пари у межах 9,8МПа ≤ p₀ ≤ 13,8 МПа (при D₀ < 500 т/год) без проміжного перегріву;
K – 1,35 - для парових котлів з тиском пари у межах 1,4 МПа < p₀ < 9,8 МПа (при D₀ = 6,5 ... 75 т/год для перегрітої пари) без проміжного перегріву;
K – 1,50 - для парових котлів з тиском пари p₀ ≤ 1,4 МПа (при D₀ ≤ 20 т/год) без проміжного перегріву.

Приклад:

- для котла ТП-100 з паропродуктивністю 640 т/год теплова потужність становитиме 640 : 1,35 = 474 МВт_т;
- для котла ТП-7 з паропродуктивністю 230 т/год теплова потужність становитиме 230 : 1,45 = 158,6 МВт_т;
- для котла ДКВР – 20-39/440 з паропродуктивністю 20 т/год теплова потужність становитиме 20 : 1,35 = 14,8 МВт_т.

Додаток 4
до розділу III Інструкції щодо заповнення форм
державних статистичних спостережень за станом
атмосферного повітря №2-ТП (повітря) (річна)
та №2-ТП (повітря) (квартальна)
«Звіт про охорону атмосферного повітря»

Перелік повітроохоронних заходів

Код заходу	Найменування заходу
1	Удосконалення технологічних процесів (включаючи перехід на інші види палива, сировини і т. ін.)
2	Будівництво і введення в дію нових газоочисних установок і споруд
3	Підвищення ефективності існуючих очисних установок (включаючи їх модернізацію, реконструкцію і ремонт)
4	Ліквідація джерел забруднення
5	Перепрофілювання підприємства (цеху, дільниці) на випуск іншої продукції
6	Інші заходи

**ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
КОМИТЕТ СССР
ПО ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИИ
И КОНТРОЛЮ ПРИРОДНОЙ
СРЕДЫ
(ГОСКОМГИДРОМЕТ)**

**МЕТОДИКА РАСЧЕТА
КОНЦЕНТРАЦИЙ
В АТМОСФЕРНОМ ВОЗДУХЕ
ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ,
СОДЕРЖАЩИХСЯ В ВЫБРОСАХ
ПРЕДПРИЯТИЙ.
ОНД-86**

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. Настоящие нормы устанавливают методику расчета концентраций в атмосферном воздухе вредных веществ, содержащихся в выбросах предприятий. Нормы должны соблюдаться при проектировании предприятий, а также при нормировании выбросов в атмосферу реконструируемых и действующих предприятий.

1.2. Нормы предназначены для расчета приземных концентраций в двухметровом слое над поверхностью земли, а также вертикального распределения концентраций.

Степень опасности загрязнения атмосферного воздуха характеризуется наибольшим рассчитанным значением концентрации, соответствующим неблагоприятным метеорологическим условиям, в том числе опасной скорости ветра. Нормы не распространяются на расчет концентраций на дальности (более 100 км) рассстояниях от источников выброса.

1.3. В зависимости от высоты H устья источника выброса вредного вещества над уровнем земной поверхности указанный источник относится к одному из следующих четырех классов: а) высокие источники, H ≥ 50 м; б) источники средней высоты, H = 10...50 м; в) низкие источники. H = 2...10 м; г) наземные источники, H ≤ 2 м.

Для источников всех указанных классов в расчетных формулах длина (высота) выражена в метрах, время – в секундах, масса вредных веществ – в граммах, их концентрация в атмосферном воздухе – в миллиграммах на кубический метр, концентрация на выходе из источника – в граммах на кубический метр.

1.4. При одновременном совместном присутствии в атмосферном воздухе нескольких (n) веществ, обладающих в соответствии с перечнем, утвержденным Минздравом СССР, суммацией вредного действия, для каждой группы указанных веществ однонаправленного вредного действия рассчитывается безразмерная суммарная концентрация q или значения концентраций n вредных веществ, обладающих суммацией вредного действия, приводятся условно к значению концентрации с одного из них.

Безразмерная концентрация q определяется по формуле

$$q = \frac{c_1}{ПДК_1} + \frac{c_2}{ПДК_2} + \dots + \frac{c_n}{ПДК_n}, \quad (1.1)$$

где c₁, c₂, ..., c_n (мг/м³) – расчетные концентрации вредных веществ в атмосферном воздухе в одной и той же точке местности; ПДК₁, ПДК₂, ..., ПДК_n (мг/м³) – соответствующие максимальные разовые предельно допустимые концентрации вредных веществ в атмосферном воздухе.

Приведенная концентрация с рассчитывается по формуле

$$c = c_1 + c_2 \frac{ПДК_1}{ПДК_2} + \dots + c_n \frac{ПДК_1}{ПДК_n}, \quad (1.2)$$

где c₁ – концентрация вещества, к которому осуществляется приведение; ПДК₁ – его ПДК; c₂ ... c_n и ПДК₂ ... ПДК_n – концентрации и ПДК других веществ, входящих в рассматриваемую группу суммации.

1.5. Расчет концентрации вредных веществ, претерпевающих полностью или частично химические превращения (трансформацию) в более вредные вещества, проводится по каждому исходному и образующемуся веществу отдельно. При этом мощность источников для каждого вещества устанавливается с учетом максимально возможной трансформации исходных веществ в более токсичные. Степень указанной трансформации устанавливается по согласованию с Госкомгидрометом и Минздравом СССР.

1.6. Расчетами определяются разовые концентрации, относящиеся к 20-30-минутному интервалу осреднения.

**2. РАСЧЕТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ
АТМОСФЕРЫ ВЫБРОСАМИ
ОДИНОЧНОГО ИСТОЧНИКА**

2.1. Максимальное значение приземной концентрации вредного вещества с_м (мг/м³) при выбросе газовой смеси из одиночного точечного источника с круглым устьем достигается при неблагоприятных метеорологических условиях на расстоянии x_м (м) от источника и определяется по формуле

$$c_m = \frac{AMFm\eta}{H^2 \sqrt[3]{V_1 \Delta T}}, \quad (2.1)$$

где A – коэффициент, зависящий от температурной стратификации атмосферы; M (г/с) – масса вредного вещества, выбрасываемого в атмосферу в единицу времени; F – безразмерный коэффициент, учитывающий скорость оседания вредных веществ в атмосферном воздухе; m и n – коэффициенты, учитывающие условия выхода газовой смеси из устья источника выброса; H (м) – высота источника выброса над уровнем земли (для наземных источников при расчетах принимается H = 2 м); η – безразмерный коэффициент, учитывающий влияние рельефа местности (см раздел 4), в случае ровной или слабопересеченной местности с перепадом высот, не превышающим 50 м на 1 км, η = 1; ΔT (0°С) – раз-

ность между температурой выбрасываемой газовой смеси T_r и температурой окружающего атмосферного воздуха T_b ; V_1 , ($\text{м}^3/\text{с}$) - расход газовой смеси, определяемый по формуле

$$V_1 = \frac{\pi D^2}{4} \omega_0, \quad (2.2)$$

где D (м) - диаметр устья источника выброса; ω_0 (м/с) - средняя скорость выхода газовой смеси из устья источника выброса.

2.2. Значение коэффициента A , соответствующее неблагоприятным метеорологическим условиям, при которых концентрация вредных веществ в атмосферном воздухе максимальна, принимается равным:

- а) 250 - для районов Средней Азии южнее 40° с.ш., Бурятской АССР и Читинской области;
- б) 200 - для Европейской территории СССР: для районов РСФСР южнее 50° с.ш., для остальных районов Нижнего Поволжья, Кавказа, Молдавии; для Азиатской территории СССР: для Казахстана, Дальнего Востока и остальной территории Сибири и Средней Азии;
- в) 180 - для Европейской территории СССР и Урала от 50° до 52° с.ш. за исключением попадающих в эту зону перечисленных выше районов и Украины;
- г) 160 - для Европейской территории СССР и Урала севернее 52° с.ш. (за исключением Центра ЕТС), а также для Украины (для расположенных на Украине источников высотой менее 200 м в зоне от 50° до 52° с.ш. - 180, а южнее 50° с.ш. - 200);
- д) 140 - для Московской, Тульской, Рязанской, Владимирской, Калужской, Ивановской областей.

Примечание.

Для других территорий значения коэффициента A должны приниматься соответствующими значениями коэффициента A для районов СССР со сходными климатическими условиями турбулентного обмена.

2.3. Значения мощности выброса M ($\text{г}/\text{с}$) и расхода газовой смеси V_1 ($\text{м}^3/\text{с}$) при проектировании предприятий определяются расчетом в технологической части проекта или принимаются в соответствии с действующими для данного производства (процесса) нормативами. В расчете принимаются сочетания M и V_1 , реально имеющие место в течение года при установленных (обычных) условиях эксплуатации предприятия, при которых достигается максимальное значение c_m .

Примечания.

1. Значение M следует относить к 20-30-минутному периоду осреднения, в том числе и в случаях, когда продолжительность выброса менее 20 мин.

2. Расчеты концентраций, как правило, проводятся по тем веществам, выбросы которых удовлетворяют требованиям п. 5.21.

2.4. При определении значения ΔT ($^\circ\text{C}$) следует принимать температуру окружающего атмосферного воздуха T_b ($^\circ\text{C}$), равной средней максимальной температуре наружного воздуха наиболее жаркого месяца года по СНиП 2.01.01-82, а температуру выбрасываемой в атмосферу газовой смеси T_r ($^\circ\text{C}$) - по действующим для данного производства технологическим нормативам.

Примечания.

1. Для котельных, работающих по отопительному графику, допускается при расчетах принимать значения T_b равными средним температурам наружного воздуха за самый холодный месяц по СНиП 2.01.01-82.

2. При отсутствии данных по T_b в СНиП 2.01.01-82 они запрашиваются в территориальном управлении Госкомгидромета (УГКС) по месту расположения предприятия.

2.5. Значение безразмерного коэффициента F принимается:

- а) для газообразных вредных веществ и мелкодисперсных аэрозолей (пыли, зола и т.п., скорость упорядоченного оседания которых практически равна нулю) - 1;
- б) для мелкодисперсных аэрозолей (кроме указанных в п. 2.5а) при среднем эксплуатационном коэффициенте очистки выбросов не менее 90% - 2; от 75 до 90% - 2,5; менее 75% и при отсутствии очистки - 3.

Примечания

1. При наличии данных о распределении на выбросе частиц аэрозолей по размерам определяются диаметр d_g , так что масса всех частиц диаметром больше d_g составляет 5% общей массы частиц, и соответствующая d_g скорость оседания v_g (м/с). Значение коэффициента F устанавливается в зависимости от безразмерного отношения v_g/u_m , где u_m - опасная скорость ветра (см п. 2.9) При этом $F=1$ в случае ($v_g/u_m \leq 0,015$ и $F=1,5$ в случае $0,015 < v_g/u_m \leq 0,030$). Для остальных значений v_g/u_m коэффициент F устанавливается согласно П. 2.5б.

2. Вне зависимости от эффективности очистки значение коэффициента F принимается равным 3 при расчетах концентраций пыли в атмосферном воздухе для производств, в которых содержание водяного пара в выбросах достаточно для того, чтобы в течение всего года наблюдалась его интенсивная конденсация сразу же после выхода в атмосферу, а также коагуляция влажных пылевых частиц (например, при производстве глинозема мокрым способом).

2.6. Значения коэффициентов m и n определяются в зависимости от параметров f , v_m , v'_m и f_e .

$$f = 1000 \frac{\omega_0^2 D}{H^2 \Delta T}, \quad (2.3)$$

$$v_m = 0,653 \sqrt{\frac{V_1 \Delta T}{H}}, \quad (2.4)$$

$$v'_m = 1,3 \frac{\omega_0 D}{H}, \quad (2.5)$$

$$f_e = 800 (v'_m)^3, \quad (2.6)$$

Коэффициент m определяется в зависимости от f по рис 2.1 или по формулам:

$$m = \frac{1}{0,67 + 0,1\sqrt{f} + 0,34\sqrt[3]{f}} \quad \text{при } f < 100, \quad (2.7a)$$

$$m = \frac{1,47}{\sqrt[3]{f}} \quad \text{при } f \geq 100, \quad (2.7b)$$

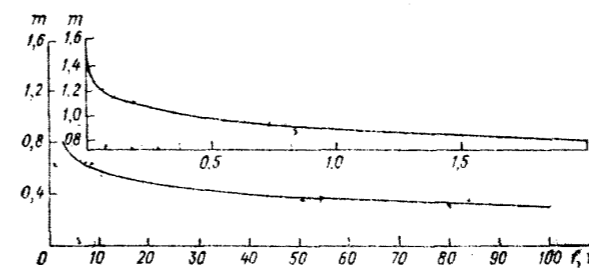

Рис. 2.1

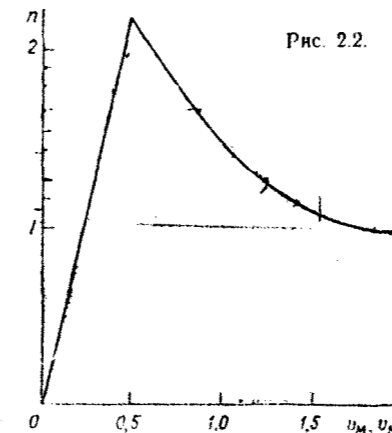

Рис. 2.2

Для $f_e < f < 100$ значение коэффициента m вычисляется при $f = f_e$

Коэффициент n при $f < 100$ определяется в зависимости от v_m по рис. 2.2 или формулам

$$n = 1 \quad \text{при } v_m \geq 2, \quad (2.8a)$$

$$n = 0,532v_m^2 - 2,13v_m + 3,13 \quad \text{при } 0,5 \leq v_m < 2, \quad (2.8b)$$

$$n = 4,4v_m \quad \text{при } v_m < 0,5, \quad (2.8в)$$

При $f \geq 100$ или $\Delta T \approx 0$ коэффициент n вычисляется по п. 2.7.

2.7. Для $f \geq 100$ (или $\Delta T \approx 0$) и $v'_m \geq 0,5$ (холодные выбросы) при расчете c_m вместо формулы (2.1) используется формула

$$c_m = \frac{AMFm\eta}{H^{7/3}} K, \quad (2.9)$$

где

$$K = \frac{D}{8V_1} = \frac{1}{7,1\sqrt{\omega_0 V_1}}, \quad (2.10)$$

причем n определяется по формулам (2.8a) - (2.8в) при $v_m = v'_m$.

Аналогично при $f < 100$ и $v_m < 0,5$ или $f \geq 100$ и $v'_m < 0,5$ (случаи предельно малых опасных скоростей ветра) расчет c_m вместо (2.1) производится по формуле

$$c_m = \frac{AMFm'\eta}{H^{7/3}}, \quad (2.11)$$

где

$$m' = 2,86m \quad \text{при } f < 100, v_m < 0,5, \quad (2.12a)$$

$$m' = 0,9 \quad \text{при } f \geq 100, v'_m < 0,5, \quad (2.12б)$$

Примечание.

Формулы (2.9), (2.11) являются частными случаями общей формулы (2.1).

2.8. Расстояние x_m (м) от источника выбросов, на котором приземная концентрация c ($\text{мг}/\text{м}^3$) при неблагоприятных метеорологических условиях достигает максимального значения c_m , определяется по формуле

$$x_m = \frac{5-F}{4} dH, \quad (2.13)$$

где безразмерный коэффициент d при $f < 100$ находится по формулам:

$$d = 2,48(1 + 0,28\sqrt[3]{f_e}) \quad \text{при } v_m \leq 0,5, \quad (2.14a)$$

$$d = 4,95v_m(1 + 0,28\sqrt[3]{f_e}) \quad \text{при } 0,5 < v_m \leq 2, \quad (2.14б)$$

$$d = 7\sqrt{v_m}(1 + 0,28\sqrt[3]{f_e}) \quad \text{при } v_m > 2, \quad (2.14в)$$

При $f > 100$ или $\Delta T \approx 0$ значение d находится по формулам:

$$d = 5,7 \quad \text{при } v'_m \leq 0,5, \quad (2.15a)$$

$$d = 11,4v'_m \quad \text{при } 0,5 < v'_m \leq 2, \quad (2.15б)$$

$$d = 16\sqrt{v'_m} \quad \text{при } v'_m > 2, \quad (2.15в)$$

2.9. Значение опасной скорости u_m (м/с) на уровне флюгера (обычно 10 м от уровня земли), при которой достигается наибольшее значение приземной концентрации вредных веществ c_m , в случае $f < 100$ определяется по формулам:

$$u_m = 0,5 \quad \text{при } v_m \leq 0,5, \quad (2.16a)$$

$$u_m = v_m \quad \text{при } 0,5 < v_m \leq 2, \quad (2.16б)$$

$$u_m = v_m(1 + 0,12\sqrt{f}) \quad \text{при } v_m > 2, \quad (2.16в)$$

При $f \geq 100$ или $\Delta T \approx 0$ значение u_m вычисляется по формулам:

$$u_m = 0,5 \quad \text{при } v'_m \leq 0,5, \quad (2.17a)$$

$$u_m = v'_m \quad \text{при } 0,5 < v'_m \leq 2, \quad (2.17б)$$

$$u_m = 2,2v'_m \quad \text{при } v'_m > 2, \quad (2.17в)$$

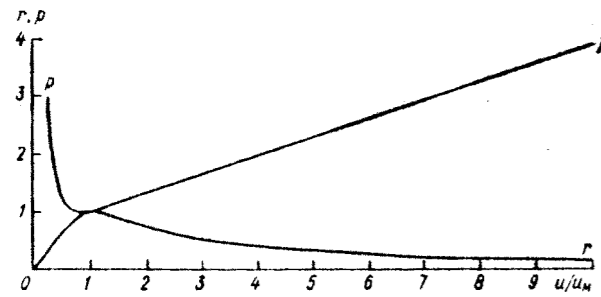

Рис. 2.3

2.10. Максимальное значение приземной концентрации вредного вещества $c_{ми}$ ($мг/м^3$) при неблагоприятных метеорологических условиях и скорости ветра u ($м/с$), отличающейся от опасной скорости ветра u_m ($м/с$), определяется по формуле

$$c_{ми} = rc_m, \quad (2.18)$$

где r – безразмерная величина, определяемая в зависимости от отношения u/u_m по рис. 2.3 или по формулам:

$$r = 0,67(u/u_m) + 1,67(u/u_m)^2 - 1,34(u/u_m)^3 \quad \text{при } u/u_m \leq 1, \quad (2.19a)$$

$$r = \frac{3(u/u_m)}{2(u/u_m)^2 - (u/u_m) + 2} \quad \text{при } u/u_m > 1, \quad (2.19б)$$

Примечание.

При проведении расчетов не используются значения скорости ветра $u < 0,5$ $м/с$, а также скорости ветра $u > u^*$, где u^* – значение скорости ветра, превышаемое в данной местности в среднем многолетнем режиме в 5% случаев. Это значение запрашивается в УГКС Госкомгидромета, на территории которого располагается предприятие, или определяется по климатическому справочнику.

2.11. Расстояние от источника выброса $x_{ми}$ ($м$), на котором при скорости ветра u и неблагоприятных метеорологических условиях приземная концентрация вредных веществ достигает максимального значения $c_{ми}$ ($мг/м^3$), определяется по формуле:

$$x_{ми} = px_m, \quad (2.20)$$

где p – безразмерный коэффициент, определяемый в зависимости от отношения u/u_m по рис. 2.3 или по формулам:

$$p = 3 \quad \text{при } u/u_m \leq 0,25, \quad (2.21a)$$

$$p = 8,43(1 - u/u_m)^5 + 1 \quad \text{при } 0,25 < u/u_m \leq 1, \quad (2.21б)$$

$$p = 0,32u/u_m + 0,68 \quad \text{при } u/u_m > 1, \quad (2.21в)$$

2.12. При опасной скорости ветра u_m приземная концентрация вредных веществ c ($мг/м^3$) в атмосфере по оси факела выброса на различных расстояниях x ($м$) от источника выброса определяется по формуле

$$c = s_1 c_m, \quad (2.22)$$

где s_1 – безразмерный коэффициент, определяемый в зависимости от отношения x/x_m и коэффициента F по рис. 2.4 или по формулам:

$$s_1 = 3(x/x_m)^4 - 8(x/x_m)^3 + 6(x/x_m)^2 \quad \text{при } x/x_m \leq 1, \quad (2.23a)$$

$$s_1 = \frac{1,13}{0,13(x/x_m)^2 + 1} \quad \text{при } 1 < x/x_m \leq 8, \quad (2.23б)$$

$$s_1 = \frac{x/x_m}{3,58(x/x_m)^2 - 35,2(x/x_m) + 120} \quad \text{при } F \leq 1,5 \text{ и } x/x_m > 8, \quad (2.23в)$$

$$s_1 = \frac{1}{0,1(x/x_m)^2 + 2,47(x/x_m) - 17,8} \quad \text{при } F > 1,5 \text{ и } x/x_m > 8, \quad (2.23г)$$

Для низких и наземных источников (высотой H не более 10 $м$) при значениях $x/x_m < 1$ величина s_1 в (2.22) заменяется на величину s_1^n , определяемую в зависимости от x/x_m и H по рис. 2.5 или по формуле

$$s_1^n = 0,125(10 - H) + 0,125(H - 2)s_1 \quad \text{при } 2 \leq H < 10, \quad (2.24)$$

Примечание.

Аналогично определяется значение концентрации вредных веществ на различных расстояниях по оси факела при других значениях скоростей ветра u и неблагоприятных метеорологических условиях. По формулам (2.18), (2.20) определяются значения величин $c_{ми}$ и $x_{ми}$. В зависимости от отношения x/x_m определяется значение s_1 по рис. 2.4, 2.5 или по формулам (2.23), (2.24). Искомое значение концентрации вредного вещества определяется путем умножения $c_{ми}$ на s_1 .

2.13. Значение приземной концентрации вредных веществ в атмосфере c_y ($мг/м^3$) на расстоянии y ($м$) по перпендикуляру к оси факела выброса определяется по формуле

$$c_y = s_2 c, \quad (2.25)$$

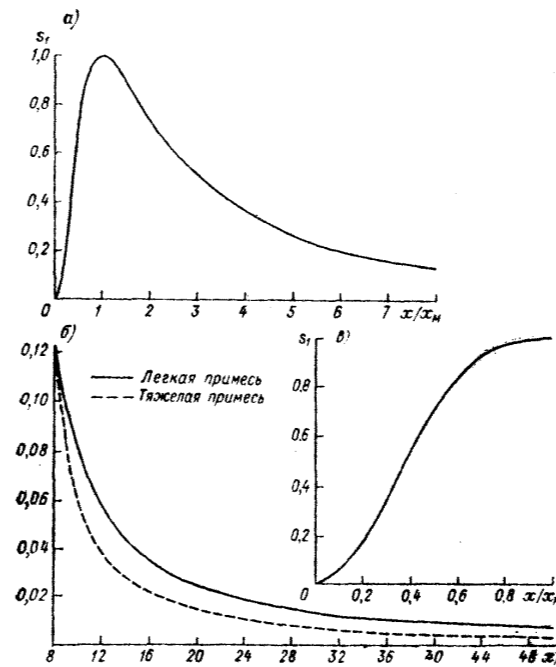

Рис. 2.4

где s_2 – безразмерный коэффициент, определяемый в зависимости от скорости ветра u ($м/с$) и отношения y/x по значению аргумента t_y :

$$t_y = \frac{uy^2}{x^2} \quad \text{при } u \leq 5, \quad (2.26a)$$

$$t_y = \frac{5y^2}{x^2} \quad \text{при } u > 5, \quad (2.26б)$$

по рис. 2.6 или по формуле

$$s_2 = \frac{1}{(1 + 5t_y + 12,8t_y^2 + 17t_y^3 + 45,1t_y^4)^2}, \quad (2.27)$$

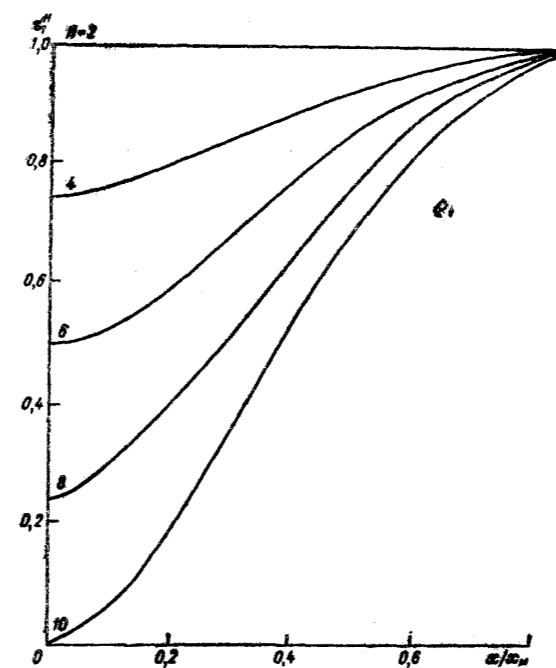

Рис. 2.5

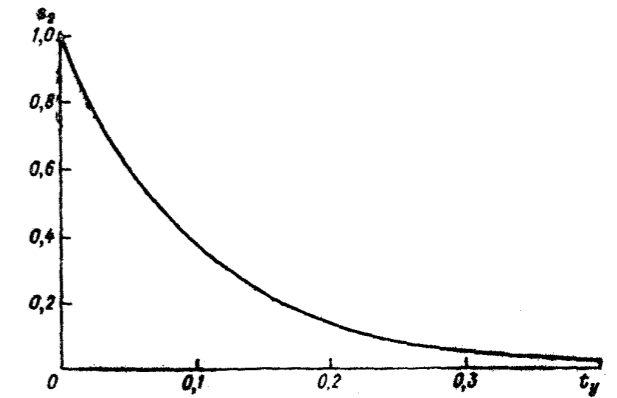

Рис. 2.6

2.14. Максимальная концентрация $c_{мх}$ ($мг/м^3$), достигающаяся на расстоянии x от источника выброса на оси факела при скорости ветра $u_{мх}$, определяется по формуле

$$c_{мх} = s'_1 c_m, \quad (2.28)$$

где безразмерный коэффициент s'_1 находится в зависимости от отношения x/x_m по рис. 2.7 или по формулам:

$$s'_1 = 3(x/x_m)^4 - 8(x/x_m)^3 + 6(x/x_m)^2 \quad \text{при } x/x_m \leq 1 \quad (2.29a)$$

$$s'_1 = \frac{1,1}{0,1(x/x_m)^2 + 1} \quad \text{при } 1 < x/x_m \leq 8 \quad (2.29б)$$

$$s'_1 = \frac{2,55}{0,13(x/x_m)^2 + 9} \quad \text{при } 8 < x/x_m \leq 24 \quad (2.29в)$$

$$s'_1 = \frac{x/x_m}{4,75(x/x_m)^2 - 140x/x_m + 1435} \quad \text{при } 24 < x/x_m \leq 80; F \leq 1,5 \quad (2.29г)$$

$$s'_1 = \frac{2,26}{0,1\left(\frac{x}{x_m}\right)^2 + 7,41\frac{x}{x_m} - 160} \quad \text{при } 24 < x/x_m < 80; F > 1,5 \quad (2.29д)$$

$$s'_1 = \frac{x/x_m}{3,58\left(\frac{x}{x_m}\right)^2 - 35,2\frac{x}{x_m} + 120} \quad \text{при } x/x_m > 80; F \leq 1,5 \quad (2.29е)$$

$$s'_1 = \frac{1}{0,1\left(\frac{x}{x_m}\right)^2 + 2,47\frac{x}{x_m} - 178} \quad \text{при } x/x_m > 80; F > 1,5 \quad (2.29ж)$$

Скорость ветра $u_{мх}$ при этом рассчитывается по формуле

$$u_{мх} = f_1 u_m, \quad (2.30)$$

где безразмерный коэффициент f_1 определяется в зависимости от отношения x/x_m по рис. 2.8 или по формулам:

$$f_1 = 1 \text{ при } x/x_m \leq 1, \quad (2.31a)$$

$$f_1 = \frac{0,75 + 0,25 x/x_m}{1 + (x/9x_m)^2} \text{ при } 1 < x/x_m \leq 8, \quad (2.31б)$$

$$f_1 = 0,25 \text{ при } 8 < x/x_m \leq 80, \quad (2.31в)$$

$$f_1 = 1,0 \text{ при } x/x_m \geq 80, \quad (2.31г)$$

Примечание.

Если рассчитанная по формуле (2.30) скорость ветра $u_{мх} < 0,5$ м/с или $u_{мх} > u^*$ (см. п.2.10), то величина $c_{мх}$ определяется как максимальное значение из концентраций на расстоянии x , рассчитанных при трех скоростях ветра: 0,5 м/с, u_m , u^* ; соответствующая $c_{мх}$ скорость ветра принимается за $u_{мх}$.

2.15. Расчеты распределения концентраций c_z (мг/м³) на равных высотах z (м) над подстилающей поверхностью при $x < x_{мх}$ производятся по формуле

$$c_z = r c_m s_z s_2, \quad (2.32)$$

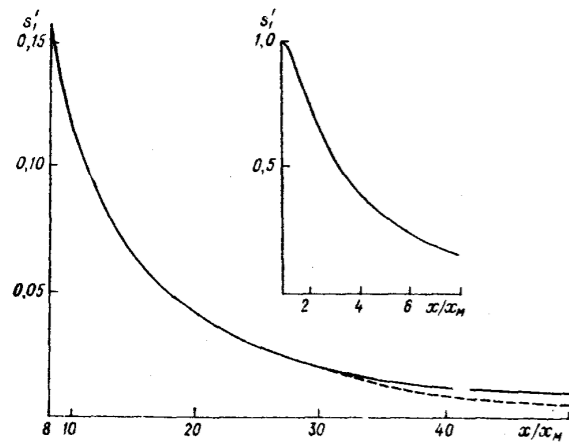

Рис. 2.7

Значения c_m , r и s_2 вычисляются согласно п.2.1, 2.7, 2.10 и 2.13, а коэффициент s_z определяется в зависимости от параметров b_1 и b_2 по рис. 2.9 или по формулам:

$$s_z = s_1(b_1) \frac{[1 + 0,1(b_2 - 1)^2]}{[b_1^3 + 0,1(b_2 - 1)^2]} \times \left[1 + \frac{(b_2 + 0,2)(b_1^3 - 1)}{b_2 + (b_2 + 0,2)(1 + 0,1(b_2 - 1)^2)} \right] \text{ при } b_1 \leq 1, \quad (2.33a)$$

$$s_z = s_1(b_1) \text{ при } b_1 > 1, \quad (2.33б)$$

Здесь

$$b_1 = x/x_{ми}, \quad (2.34)$$

$$b_2 = \frac{z}{(1 + 5d_2)H}, \quad (2.35)$$

$$d_2 = 0,06 v_m \sqrt[3]{f/u} + 0,034 (v_m/u)^3 \text{ при } f < 100, \quad (2.36a)$$

$$d_2 = 0,28 v'_m/u + 0,034 (v'_m/u)^3 \text{ при } f \geq 100, \quad (2.36б)$$

При $f_c < f < 100$ коэффициент d_2 вычисляется по формуле (2.36a) при $f=f_c$; при $v_m < 0,5$ или $v'_m < 0,5$ соответственно в (2.36a) и (2.36б) принимается $v_m = 0,5$ или $v'_m = 0,5$.

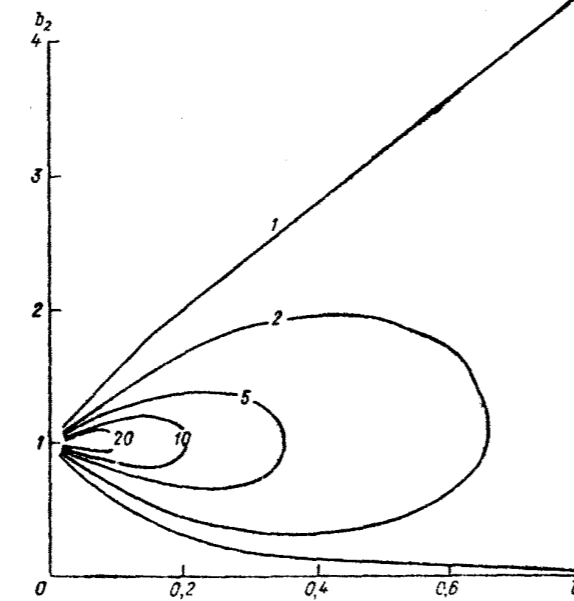
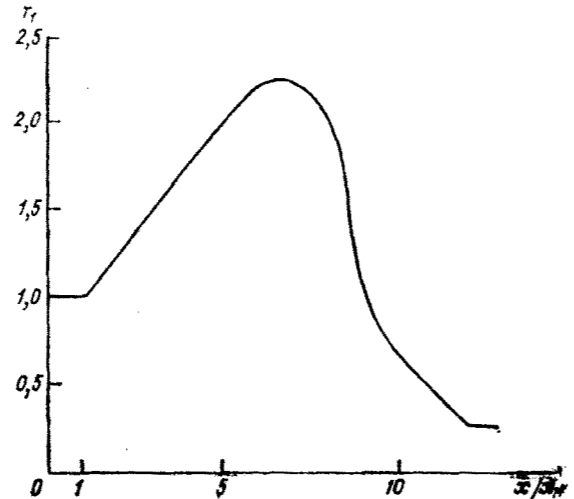

Рис. 2.9

Опасная скорость ветра $u_{мз}$ (м/с) на уровне флюгера, при которой на высоте z достигается максимальная концентрация, определяется по формуле

$$u_{мз} = l_1 u_m, \quad (2.37)$$

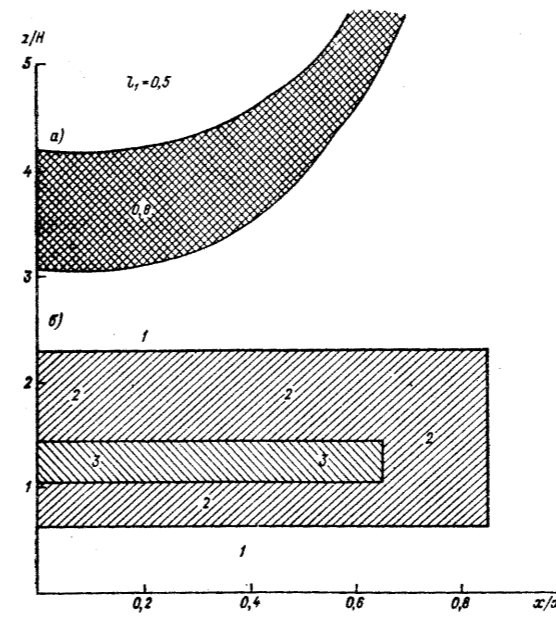

Рис. 2.10

Коэффициент l_1 определяется в зависимости от x/x_m по рис. 2.10.

2.16. Расчеты загрязнения атмосферы при выбросах газовой смеси из источника с прямоугольным устьем (шахты) производятся по приведенным выше формулам при средней скорости ω_0 и значениях $D=D_3$ (м) и $V_1=V_{13}$ (м³/с).

Средняя скорость выхода в атмосферу газовой смеси ω_0 (м/с) определяется по формуле

$$\omega_0 = \frac{V_1}{Lb}, \quad (2.38)$$

где L (м) — длина устья; b (м) — ширина устья. Эффективный диаметр устья D_3 (м) определяется по формуле

$$D_3 = \frac{2Lb}{L+b}, \quad (2.39)$$

Эффективный расход выходящей в атмосферу в единицу времени газовой смеси V_{13} (м³/с) определяется по формуле

$$V_{13} = \frac{\pi D_3^2}{4} \omega_0, \quad (2.40)$$

Примечание.

Для источников с квадратным устьем ($L=b$) эффективный диаметр D_3 равняется длине стороны квадрата. В остальном расчет рассеивания вредных веществ производится как для выбросов из источника с круглым устьем.

2.17. Решение обратных задач¹ по определению мощности выброса M и высоты H , соответствующих заданному уровню максимальной приземной концентрации c_m при прочих фиксированных параметрах выброса, находится следующим образом.

¹ Формулы п.2.1 — 2.16 предназначены для решения прямой задачи расчета концентрации по заданным параметрам источника.

Мощность выброса M (г/с), соответствующая заданному значению максимальной концентрации c_m (мг/м³), определяется по формуле

$$M = \frac{c_m H^2}{AFm\eta} \sqrt[3]{V_1 \Delta T}, \quad (2.41)$$

В случае $f \geq 100$ или $\Delta T \approx 0$

$$M = \frac{c_m H^{4/3}}{AFm\eta} \frac{8V_1}{D}, \quad (2.42)$$

Высота источника H , соответствующая заданному значению c_m , в случае $\Delta T \approx 0$ определяется по формуле

$$H = \left(\frac{AMFD\eta}{8V_1 c_m} \right)^{3/4}, \quad (2.43)$$

Если вычисленному по формуле (2.43) значению H соответствует $v'_m < 2$ м/с, то H уточняется методом последовательных приближений по формуле

$$H_{i+1} = H_i \left(\frac{n_i}{n_{i-1}} \right)^{3/4}, \quad (2.44)$$

где n_i и n_{i-1} — значения определенного по рис. 2.2 или по формулам (2.8) коэффициента n , полученные соответственно по значениям H_i и H_{i-1} (при $i=1$ в формуле (2.44) принимается $n_0=1$, а значение H_i определяется по (2.43)).

Формулы (2.43), (2.44) используются также для определения H при $\Delta T > 0$. Если при этом выполняется

условие $H \leq \omega_0 \sqrt{\frac{10D}{\Delta T}}$, то найденное H является

точным. Если же $H > \omega_0 \sqrt{\frac{10D}{\Delta T}}$, то для определения предварительного значения высоты H используется формула

$$H = \sqrt{\frac{AMF\eta}{c_m \sqrt[3]{V_1 \Delta T}}}, \quad (2.45)$$

По найденному значению H определяются на основании формул (2.3)–(2.6) величины f , v_m , v'_m и f_c и устанавливается в первом приближении произведение коэффициентов m и n . Дальнейшие уточнения значения H выполняются по формуле

$$H_{i+1} = H_i \sqrt{\frac{m_i n_i}{m_{i-1} n_{i-1}}}, \quad (2.46)$$

где m_i , n_i соответствуют H_i , а m_{i-1} , n_{i-1} — H_{i-1} (при $i=1$ принимается $m_0=n_0=1$, а H_0 определяется по (2.45)).

Примечания.

1. Уточнение значения H по формулам (2.44) и (2.46) производится до тех пор, пока два последовательно найденных значения H (H_i и H_{i-1}) будут различаться менее чем на 1 м.
2. При одновременной необходимости учета влияния рельефа местности и застройки в формулах (2.41)–(2.43) и (2.45) за величину η принимается произведение поправок к максимальной концентрации на рельеф и застройку, определенных согласно разделу 4 и Приложению 2.

2.18. В случае выбросов в атмосферу, обусловленных сжиганием топлива, при фиксированных высоте и диаметре устья трубы соответствующий c_m расход топлива P (т/ч) определяется по формуле

$$P = 3,6H^3 \sqrt{\left(\frac{c_m}{d_3 AFm\eta}\right)^3 d_4 \Delta T}, \quad (2.47)$$

где d_3 (г/кг) — количество выбрасываемого в атмосферу вредного вещества на единицу массы топлива (в необходимых случаях с учетом пылегазоочистки); d_4 (м³/кг) — расход газовоздушной смеси, выделяющейся на единицу массы топлива.

2.19. Для каждого источника радиус зоны влияния рассчитывается как наибольшее из двух расстояний от источника x_1 и x_2 , где $x_1 = 10x_m$, а величина x_2 определяется как расстояние от источника, начиная с которого $c \leq 0,05$ ПДК.

Примечание

Значение x_2 при ручных расчетах находится графически с помощью рис. 2.4а, б. На вертикальной оси откладывается точка $0,05$ ПДК/ c_m через которую проводится параллельная горизонтальной оси линия до пересечения с графиком функции s_1 за максимумом. Из точки пересечения опускается перпендикуляр на горизонтальную ось, полученное значение x/x_m умножается на x_m , в результате чего определяется искомое значение. При $c_m \leq 0,05$ ПДК значение x_2 полагается равным нулю.

2.20. При полной нагрузке оборудования средняя концентрация $\tilde{c}_m$ (г/м³) в устье источника, равная

$$\tilde{c}_m = \frac{M}{V_1}, \quad (2.48)$$

определяется по формулам:

$$\tilde{c}_m = \frac{c_m H^2}{AFm\eta} \sqrt[3]{\frac{\Delta T}{V_1^2}} \text{ при } f < 100, \quad (2.49a)$$

$$\tilde{c}_m = \frac{8c_m H^{4/3}}{AFnD\eta} \text{ при } f \geq 100 \text{ или } \Delta T \approx 0, \quad (2.49б)$$

где c_m (мг/м³) — соответствующая $\tilde{c}_m$ максимальная приземная концентрация.

3. РАСЧЕТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРЫ ВЫБРОСАМИ ЛИНЕЙНОГО ИСТОЧНИКА

3.1. При расчете рассеивания выбросов от линейного источника длиной L наибольшая концентрация вредной примеси c_m достигается в случае ветра вдоль источника на расстоянии x_m от проекции его центра на земную поверхность. При рассмотрении аэрационного фонаря (рис. 3.1) как линейного источника значения c_m (мг/м³) и расстояния x_m (м) определяются по формулам:

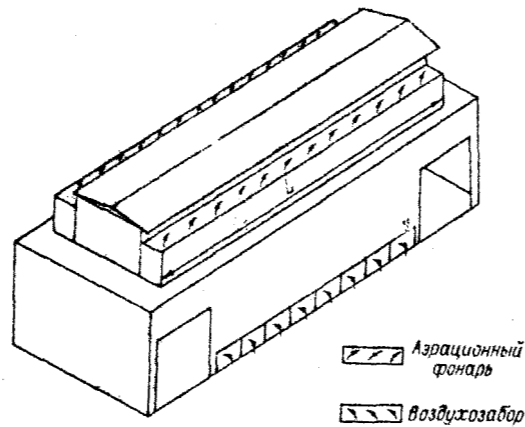

Рис. 3.1

$$c_m = s_3 c'_m, \quad (3.1)$$

$$x_m = \frac{L}{2} + s_4 x'_m, \quad (3.2)$$

Здесь значения c'_m и x'_m , а также соответствующее им значение u'_m принимаются равными максимальной концентрации c_m расстоянию x_m и опасной скорости u_m для одиночного источника той же мощности M с круглым устьем диаметром D_3 и расходом выбрасываемой газовоздушной смеси V_{13} . При этом эффективный диаметр устья фонаря D_3 (м) определяется по формуле

$$D_3 = \frac{2LV_1}{L^2\omega_0 + V_1}, \quad (3.3)$$

где V_1 (м³/с) — расход выбрасываемой из фонаря в единицу времени газовоздушной смеси, ω_0 (м/с) — средняя скорость выхода из фонаря газовоздушной смеси. Величина V_{13} определяется по найденному значению D_3 , и формуле (2.40).

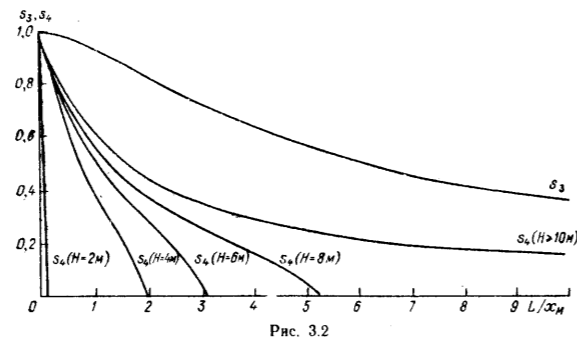

Рис. 3.2

За высоту источника выброса H (м) принимается высота над уровнем земли верхней кромки ветроотбойных щитов фонаря или верхней кромки фонаря при отсутствии ветроотбойных щитов. Средняя скорость выхода в атмосферу газовоздушной смеси из аэрационного фонаря ω_0 (м/с) определяется экспериментальным путем или по расчету аэрации. Масса выбрасываемого в атмосферу в единицу времени вредного вещества M (г/с) принимается равной суммарному выбросу из всего фонаря. Величина ΔT (°С) принимается такой же, как для одиночного источника выброса.

Безразмерные коэффициенты s_3 и s_4 в (3.1) и (3.2) определяются в зависимости от отношения L/x'_m по рис. 3.2 или по формулам:

$$s_3 = \frac{1 + 0,45L/x'_m}{1 + 0,45L/x'_m + 0,1(L/x'_m)^2}, \quad (3.4)$$

$$s_4 = \frac{1}{1 + 0,6L/x'_m}, \quad (3.5)$$

Опасная скорость ветра u_m определяется по формуле

$$u_m = u'_m, \quad (3.6)$$

3.2. Распределение концентраций вредных веществ c на расстоянии x от центра аэрационного фонаря при ветре, направленном вдоль или поперек фонаря, рассчитывается по формулам Приложения 1.

3.3. При произвольном направлении ветра по отношению к линейному источнику типа аэрационного фонаря этот источник условно представляется в виде группы N одинаковых равноудаленных точечных источников. Для каждого из этих одиночных источников значения максимальной концентрации вредной примеси c_m и соответствующих ей расстояния x_m и опасной скорости u_m определяются как

$$c_m = \frac{c'_m}{N}, \quad (3.7)$$

$$x_m = x'_m, \quad u_m = u'_m, \quad (3.8)$$

Примечание.

Расчеты концентраций по формулам данного раздела производятся для расстояний от производственного корпуса, больших x'_m . Для расстояний, меньших x'_m , необходимо учитывать влияние здания, на котором расположен фонарь, в соответствии с формулами Приложения 2.

3.4. Число одинаковых равноудаленных одиночных источников N , на которое делится аэрационный фонарь при расчетах, определяется (с округлением до ближайшего большего целого числа) по формуле

$$N = \frac{5L\sqrt{u}}{x}, \quad (3.9)$$

где x (м) — наименьшее расстояние от аэрационного фонаря до расчетной точки на местности, u — расчетная скорость ветра.

Примечания.

1. С увеличением протяженности L аэрационного фонаря N увеличивается, но, как правило, достаточно принимать N не более 10.
2. При расчетах загрязнения атмосферы для скорости ветра u , не равной u_m , для каждого из одиночных источников значение максимальной концентрации вредных веществ c_{mi} (мг/м³) определяется по формуле

$$c_{mi} = \frac{rc'_m}{N}, \quad (3.10)$$

а соответствующее расстояние x_{mi} (м) — по формуле

$$x_{mi} = px'_m, \quad (3.11)$$

Здесь r и p — безразмерные коэффициенты, определяемые в соответствии с п.2.10 и 2.11 по значению отношения u/u_m .

3.5. Расчеты приземных концентраций от линейного источника, аппроксимирующего совокупность одиночных источников выброса с близкими значениями высот, выполняются по тем же формулам, что для аэрационного фонаря, но при расчете вспомогательных величин c'_m , x'_m и u'_m вместо D_3 и V_{13} используются средние значения D и V_1 , характерные для одиночных источников.

3.6. При ветре, перпендикулярном линейному источнику, или при произвольном направлении ветра вычисления основываются на замене линейного источника совокупностью одинаковых равноудаленных условных точечных источников.

При ветре вдоль линейного источника значения максимальной концентрации c_m расстояния x_m и опасной скорости ветра u_m определяются по формулам (3.1), (3.2) и (3.6) с использованием формул (3.4), (3.5) или рис. 3.2. Концентрация c вдоль оси факела на расстоянии x от центра линейного источника при скорости ветра u_m определяется по формуле (1) Приложения 1.

Примечание.

Если расчетной точке соответствует определенное по формуле (3.9) значение $N > 10$, то линейный источник представляется в виде суммы нескольких меньших по размеру линейных источников таким образом, чтобы выделить участки линейного источника, для которых $N \leq 10$. Оставшиеся линейные источники делятся на равноудаленные точечные источники так, чтобы расстояние между ними не превышало $2x'_m$.

3.7. Мощность выброса M , соответствующая заданному значению максимальной концентрации c_m , для случая выбросов от одиночного аэрационного фонаря определяется по формуле

$$M = \frac{M_0}{s_3}, \quad (3.12)$$

где M_0 как соответствующая c_m мощность выброса из одиночного источника находится по формуле (2.41) или (2.42) при $V_1 = V_{13}$ и $D = D_3$, определяемым по (2.40), (3.3).

4. УЧЕТ ВЛИЯНИЯ РЕЛЬЕФА МЕСТНОСТИ ПРИ РАСЧЕТЕ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРЫ

4.1. Влияние рельефа местности на значение максимальной приземной концентрации c_m от одиночного точечного источника учитывается безразмерным коэффициентом η в формулах (2.1), (2.9), (2.11). Значение η устанавливается на основе анализа картографического материала, освещающего рельеф местности в радиусе до 50 высот наиболее высокого из размещаемых на промплощадке источника, но не менее чем до 2 км.

4.2. Если в окрестности рассматриваемого источника выбросов (предприятия) можно выделить отдельные изолированные препятствия, вытянутые в одном направлении (гряду, гребень, ложбину, ус-

Таблица 4.1

n_1	Ложбина (впадина)				Уступ				Гряда (холм)			
	n_2											
	4-5	6-9	10-15	16-20	4-5	6-9	10-15	16-20	4-5	6-9	10-15	16-20
<0,5	4,0	2,0	1,6	1,3	3,5	1,8	1,5	1,2	3,0	1,5	1,4	1,2
0,6-1	3,0	1,6	1,5	1,2	2,7	1,5	1,3	1,2	2,2	1,4	1,3	1,0
1,1-2,9	1,8	1,5	1,4	1,1	1,6	1,4	1,2	1,1	1,4	1,3	1,2	1,0
3-5	1,4	1,3	1,2	1,0	1,3	1,2	1,1	1,0	1,2	1,2	1,1	1,0
>5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

туп), то поправочный коэффициент на рельеф η определяется по формуле

$$\eta = 1 + \varphi_1 (\eta_m - 1), \quad (4.1)$$

где η_m определяется по табл. 4.1 в зависимости от форм рельефа, сечения которых представлены на рис 4.1, и безразмерных величин $n_1 = H/h_0$ и $n_2 = a_0/h_0$. (n_1 определяется с точностью до десятых, а n_2 – с точностью до целых). Здесь H – высота источника, h_0 – высота (глубина) препятствия, a_0 – полуширина гряды, холма, ложбины или протяженность бокового склона уступа, x_0 – расстояние от середины препятствия в случае гряды или ложбины и от верхней кромки склона в случае уступа до источника, как указано на рис 4.1. Значение функции φ_1 , определяется в зависимости от отношения $|x_0|/a_0$ по графикам (см. рис. 4.1), соответствующим различным формам рельефа. Если источник расположен на верхнем плато уступа, в качестве аргумента

функции φ_1 вместо $\frac{|x_0|}{a_0}$ принимается $-\frac{x_0}{a_0}$.

Если препятствия представляют собой гряды (ложбины), вытянутые в одном направлении, значения h_0 и a_0 определяются для поперечного сечения, перпендикулярного этому направлению. Если изолированное препятствие представляет собой отдельный холм (впадину), то h_0 выбирается соответствующим максимальной (минимальной) отметке препятствия, а n_2 – максимальной крутизне склона, обращенного к источнику.

Для источников выброса, расположенных в зоне влияния нескольких изолированных препятствий, определяются значения η для каждого препятствия и используется максимальное из них.

Примечание

В случае более сложного рельефа местности или перепадов высот более 250 м на 1 км за указаниями по учету рельефа следует обращаться в территориальные органы Госкомгидромета или в Главную геофизическую обсерваторию им. А.И.Войекова, приложив к запросу соответствующий картографический материал.

4.3. Учет влияния рельефа местности при определении расстояния, где достигается максимум приземной концентрации, осуществляется путем умножения коэффициента d в формуле (2.13) на

$$\frac{1.1}{\sqrt{\eta + 0.2}}.$$

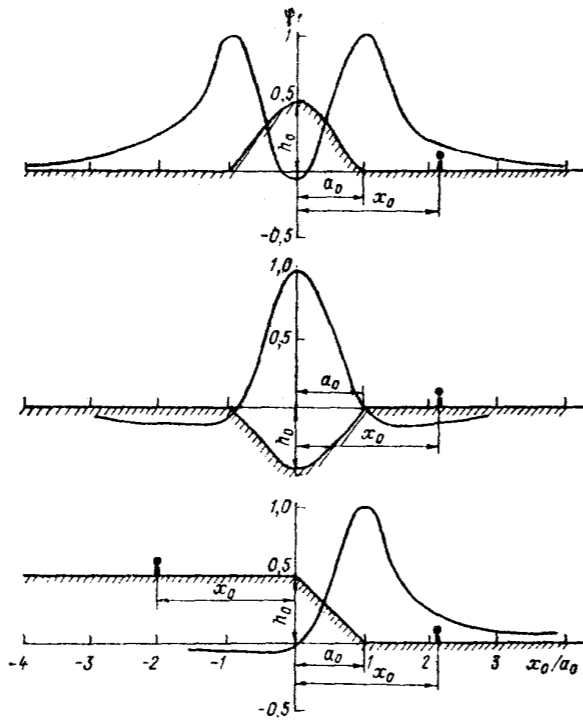

Рис. 4.1

4.4. Расчет приземных концентраций по оси факела на различных расстояниях от источника производится по формуле (2.22). При этом для расстояний x от источника, удовлетворяющих неравенству

$$x < 6, 2x_m^{(0)} \sqrt{\eta - 1}, \quad (4.2)$$

(здесь $x_m^{(0)}$ – значение x_m для рассматриваемого источника в условиях ровной или слабопересеченной местности, т. е. при $\eta=1$), отношение x/x_m , определяется с использованием x_m , вычисленного в соответствии с п. 4.3. Для больших значений x при вычислении отношения x/x_m используется значение $x_m = x_m^{(0)}$.

Примечания.

1. При других скоростях ветра расчет проводится аналогичным образом, причем вместо $x_m^{(0)}$ в (4.2) используется значение $x_m^{(0)}$ величины x_{m0} определенной в соответствии с п.2.11 для условий ровной или слабопересеченной местности.
2. Если источник выбросов располагается в долине шириной $L_{\text{дол}}$ и его высота H меньше $2/3$ глубины долины, то расчеты по формуле (2.22) для направления ветра вдоль долины производятся до расстояний x , удовлетворяющих условию

$$x = L_{\text{дол}} \sqrt{u}, \quad (4.3)$$

Для больших расстояний функция s_1 умножается на

$$\sqrt{\frac{x}{L_{\text{дол}} \sqrt{u}}}$$

4.5. Расчет загрязнения воздуха на промплощадке с учетом влияния рельефа местности проводится в соответствии с рекомендациями Приложения 2. При этом значения c_m и x_m определяются по п.4.1–4.4, а безразмерный коэффициент s_1 – с учетом рекомендаций п. 4.4.

4.6. В районах, где может происходить длительная застой примеси при сочетании слабых ветров с температурными инверсиями (например, в глубоких котловинах, в районах частого образования туманов, в том числе ниже плотин гидроэлектростанций и вблизи прудов-охладителей электростанций в районах с суровой зимой, а также в районах возможного возникновения смогов), не следует размещать промышленные предприятия с выбросами вредных веществ; при необходимости строительства в таких районах следует принимать дополнительные меры по охране воздушного бассейна от загрязнения, согласованные с Госкомгидрометом и Минздравом СССР.

5. РАСЧЕТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРЫ ВЫБРОСАМИ ГРУППЫ ИСТОЧНИКОВ И ПЛОЩАДНЫХ ИСТОЧНИКОВ

5.1. Приземная концентрация вредных веществ c ($\text{мг}/\text{м}^3$) в любой точке местности при наличии N источников определяется как сумма концентраций веществ от отдельных источников при заданных направлении и скорости ветра.

$$c = c_1 + c_2 + \dots + c_N, \quad (5.1)$$

где $c_1, c_2, \dots, c_N$ – концентрации вредного вещества соответственно от первого, второго, N -го источников, расположенных с наветренной стороны при рассматриваемом направлении ветра.

Примечания.

1. При проектировании предприятий, зданий и сооружений следует предусматривать минимальное число источников выброса вредных веществ в атмосферу, объединяя удаляемые вещества от ряда источников их выделения в одну трубу, шахту и т. п.
2. Учет влияния рельефа местности и застройки в случае необходимости осуществляется в соответствии с рекомендациями раздела 4 и Приложения 2.
3. В необходимых случаях, когда известно, что имеются неучтенные (фоновые) источники выброса того же вредного вещества или веществ, обладающих с ним эффектом суммации (другие предприятия города, промрайона, транспорт, отопление и т. п.), в правой части (5.1) добавляется слагаемое $c_{\text{ф}}$ характеризующее фоновое загрязнение от неучтенных источников.
4. Если рассчитанная по формуле (5.1) концентрация c удовлетворяет неравенству $c > 0,1 q_0$, где

$$q_0 = \frac{10^3 \sum_{i=1}^N M_i c_i}{\sum_{i=1}^N V_i c_i}, \quad (5.2)$$

а M_i ($\text{г}/\text{с}$) и V_i ($\text{м}^3/\text{с}$) – мощность выброса и расход газовой смеси i -го источника, то вместо (5.1) при расчете приземной концентрации c используется формула

$$c = \frac{q_0 \sum_{i=1}^N c_i}{q_0 + \sum_{i=1}^N c_i}, \quad (5.3)$$

5. Как и для одиночного источника, при расчетах приземных концентраций выбросами группы источников принимается наиболее неблагоприятное сочетание значений M_i и V_i , реально осуществляющееся на всех рассматриваемых источниках одновременно.

5.2. В целях ускорения и упрощения расчетов количество рассматриваемых источников выброса сокращается путем их объединения (особенно мелких источников) в отдельные условные источники. Способ установления источников, подлежащих объединению, и определения их параметров выброса, изложенный в п. 5.4, обеспечивает относительную погрешность δ расчетных концентраций, удовлетворяющую условию

$$\delta \leq 0,25, \quad (5.4)$$

5.3. В случае использования машинного (ориентированного на применение ЭВМ) алгоритма объединения группы из N точечных источников значения $c_m = c_{m0}$, $x_m = x_{m0}$, $u_m = u_{m0}$, а также координаты размещения $x_{i0} = x_{i0}$, $y_{i0} = y_{i0}$ для условного источника, заменяющего объединяемую группу, определяются по формулам:

$$c_{m0} = \sum_{i=1}^N c_{mi}, \quad (5.5)$$

$$x_{m0} = \frac{1}{c_{m0}} \sum_{i=1}^N c_{mi} x_{mi}, \quad (5.6)$$

$$u_{m0} = \frac{1}{c_{m0}} \sum_{i=1}^N c_{mi} u_{mi}, \quad (5.7)$$

$$x_{i0} = \frac{1}{c_{m0}} \sum_{i=1}^N c_{mi} x_{ii}, \quad (5.8)$$

$$y_{i0} = \frac{1}{c_{m0}} \sum_{i=1}^N c_{mi} y_{ii}, \quad (5.9)$$

Здесь, как и выше, индексом i при величинах c_m , x_m , u_m , x_{ii} , y_{ii} обозначены отдельные источники, объединяемые в группу.

5.4. Если рассматриваются мелкие источники, для каждого из которых выполняется хотя бы одно из условий:

$$\frac{c_m}{ПДК} \leq 0,2, \quad (5.10)$$

$$\frac{c_m x_m}{ПДК} \leq 120, \quad (5.11)$$

то объединение таких источников осуществляется при одновременном выполнении условий:

$$L_m \leq 0,15l_{\min}, \quad (5.12)$$

$$\frac{\Delta x_m}{x_{m0}} \leq 0,3, \quad (5.13)$$

$$\frac{\Delta u_m}{u_{m0}} \leq 0,3, \quad (5.14)$$

где $l_{\min}$ (м) – минимальное расстояние от объединяемых источников до узлов расчетной сетки точек; L_m (м) – максимальное расстояние между двумя из объединяемых источников; Δx_m (м) и Δu_m (м/с) – соответственно максимальные отклонения величин x_{mi} от x_{m0} и u_{mi} от u_{m0} .

Если условия (5.10) и (5.11) одновременно не выполнены, то объединение таких источников осуществляется при одновременном выполнении условий:

$$L_m \leq 0,06l_{\min}, \quad (5.15)$$

$$\frac{\Delta x_m}{x_{m0}} \leq 0,09, \quad (5.16)$$

$$\frac{\Delta u_m}{u_{m0}} \leq 0,03, \quad (5.17)$$

При равенстве нулю Δx_m и Δu_m числовой коэффициент в (5.12) и (5.15) следует увеличить в 1,7 раза. В 1,7 раза увеличивается также числовой коэффициент в (5.13) и (5.16) (при одинаковых u_{mi} и $L \leq H$), а также в (5.14) и (5.17) (при одинаковых x_{mi} и $L \leq H$).

При невыполнении для группы мелких источников условий (5.12)–(5.14) или для группы более крупных источников условий (5.15)–(5.17) эта группа разбивается на отдельные группы, для которых указанные неравенства выполняются.

Примечания.

1. При сведении в одну точку источников выбросов с одинаковыми значениями H , D , V_1 и ΔT расчетное значение максимальной концентрации вредного вещества от этой группы источников несколько завышается. Если в одну точку сводятся источники с различными H , D , V_1 и ΔT , то возможно как небольшое завышение, так и некоторое занижение c_m . С удалением от объединенных источников погрешность за счет сведения группы источников в одну точку убывает.

2. Источники выброса, для которых принятие при расчетах одинаковых координат не сказывается заметно на величине c_m , называются близкорасположенными.

3. Результаты точных расчетов приземных концентраций не допускается корректировать по результатам приближенных расчетов с объединением источников.

4. При отсутствии возможности применения ЭВМ для расчетов по (5.5)–(5.9) с учетом условий

(5.10)–(5.17) допускается проводить объединение источников выброса с близкими параметрами и координатами расположения вручную. При этом для условного объединенного источника принимаются значения суммарного выброса M от всех объединяемых источников, средние арифметические значения высоты H , диаметра устья D , температуры T_g и скорости выхода ω_0 газовой смеси из устья источника, а также координат источников x_{i0} , y_{i0} . При большом разбросе указанных параметров и координат группа источников разбивается на более мелкие группы с близкими значениями параметров и координат. Большой разброс значений мощности выброса M не препятствует объединению.

5. Если расчеты приземных концентраций выполняются для участков местности, прилегающих к промплощадке, то под $l_{\min}$ следует понимать минимум из расстояний от каждого из объединяемых источников до ближайшей к нему границы промплощадки.

6. С учетом требований пункта 5.4 в единый условный источник прежде всего объединяются группы примерно одинаковых шахт и других вентиляционных источников одного производственного здания или изолированного по воздухообмену производственного помещения, а также групп близкорасположенных источников однотипных технологических установок на открытом воздухе и т. п. Если имеется несколько групп однотипных источников, то рекомендуется сначала свести к одному источнику каждую из этих групп, а затем проработать возможность дальнейшего объединения источников.

7. Для аэрационных фонарей перед принятием решения об их сведении (в том числе совместно с точечными источниками) в один условный точечный источник вычисляются эффективные диаметр устья D_3 и расход выбрасываемой газовой смеси V_{13} , по значениям которых после этого определяются $c_{m0} = c'_m$, $x_{m0} = x'_m$ и $u_{m0} = u'_m$ (см. раздел 3).

8. Изложенный алгоритм объединения источников применим также для комбинации веществ с суммирующимся вредным действием. В этом случае для каждого (i -го) источника по формуле (6.2) вычисляется мощность выброса, приведенная к выбросу одного из веществ.

9. При расчете приземной концентрации на промплощадке в соответствии с Приложением 2 вместо (5.12) и (5.15) критерием объединения источников, расположенных на одном здании, является условие $L_m \leq L^*$, где L^* определяется в соответствии с Приложением 2 (п. 1.5). При расчетах концентрации на крыше здания от источников, расположенных на этой крыше, величины c_{mi} , x_{mi} и u_{mi} определяются с использованием в качестве высоты источника превышения его устья над крышей здания (но не менее 2 м).

5.5. Значение максимальной суммарной концентрации c_m (мг/м³) от N расположенных на площадке близко друг от друга (см. п.5.4) одиночных источников, имеющих равные значения высоты, диаметра устья, скорости выхода в атмосферу и температуры газовой смеси, определяется по формуле

$$c_m = \frac{AMFm\eta}{H^2} \sqrt[3]{\frac{N}{V\Delta T}}, \quad (5.18)$$

где M (г/с) – суммарная мощность выброса всеми источниками в атмосферу; V (м³/с) – суммарный расход выбрасываемой всеми источниками газовой смеси, определяемый по формуле

$$V = V_1 N, \quad (5.19)$$

Значение параметра v_m определяется по формуле

$$v_m = 0,65 \sqrt[3]{\frac{V\Delta T}{NH}}, \quad (5.20)$$

В остальном схема расчета концентраций веществ, обусловленных выбросами от группы близко расположенных друг к другу одинаковых одиночных источников выброса, не отличается от приведенной в разделе 2 настоящего ОНД схемы расчета для одиночного источника.

5.6. Расчет концентрации веществ, обусловленных выбросами из близко расположенных друг к другу одинаковых источников, когда $\Delta T \approx 0$ или значение параметра $f \geq 100$, производится с использованием формул раздела 2 для одиночного источника

со следующими изменениями: $V_1 = \frac{V}{N}$; M – суммарная мощность выброса из всех источников; формула (2.10) преобразуется к виду:

$$K = \frac{ND}{8V} = \frac{1}{7,1} \sqrt{\frac{N}{\omega_0 V}}, \quad (5.21)$$

5.7. Значение максимальной приземной концентрации вредных веществ c_m (мг/м³) при выбросах через многоствольную трубу (N стволов) рассчитывается по формуле

$$c_m = c''_m + d_1 (c'_m - c''_m), \quad (5.22)$$

расстояние x_m (м), на котором достигается максимальная концентрация c_m , определяется по формуле

$$x_m = x''_m + d_1 (x'_m - x''_m), \quad (5.23)$$

опасная скорость ветра u_m (м/с) вычисляется следующим образом:

$$u_m = u''_m + d_1 (u'_m - u''_m), \quad (5.24)$$

Здесь c'_m (мг/м³) – максимальная приземная концентрация, определяемая по формуле (2.1) при значениях параметров выброса для одного ствола и мощности выброса M (г/с), равной суммарной мощности выброса из всех стволов; x'_m и u'_m – соответственно расстояние, на котором наблюдается максимальная концентрация вредных веществ c_m (мг/м³), и опасная скорость ветра u_m (м/с), определяемые по формулам (2.13)–(2.17) при параметрах выброса для одного ствола; c''_m (мг/м³) – максимальная приземная концентрация, рассчитываемая по формуле (2.1) при мощности M (г/с), равной суммарной мощности выброса из всех стволов, диаметре D , равном эффективному диаметру источника выброса D_3 (м), который определяется по формуле

$$D_3 = D\sqrt{N}, \quad (5.25)$$

и расходе выходящей газовой смеси V_1 , равном эффективному расходу V_{13} (м³/с), вычисленному по формуле (2.40), x''_m , u''_m – расстояние, соответствующее максимальной концентрации c''_m (мг/м³), и опасная скорость ветра, определяемые по формулам (2.13)–(2.17) с учетом $D = D_3$ (м), $V_1 = V_{13}$ (м³/с); d_1 – безразмерный коэффициент, определяемый по формуле

$$d_1 = \frac{l - D}{d_2 H - D}, \quad (5.26)$$

где l (м) – среднее расстояние между центрами устьев стволов; D (м) – диаметр устья ствола; d_2 – безразмерный коэффициент, определяемый по формулам (2.36а), (2.36б). В остальном расчет производится, как для одиночного источника выброса.

Примечания.

1. При l , большем или равном $d_2 H$, для многоствольной трубы в расчетах принимается: $c_m = c'_m$ (мг/м³), $x_m = x'_m$ (м), $u_m = u'_m$ (м/с).

2. Если многоствольная труба представляет собой трубу, разделенную на секторы, т. е. состоит из стволов секторной формы, то расчеты выполняются так же, как для одноствольной трубы при $D = D_3$ (м) и $V_1 = V_{13}$ (см (2.40)), где

$$D_3 = \sqrt{\frac{4S}{\pi}}, \quad (5.27)$$

Здесь S – суммарная площадь устьев всех действующих стволов.

3. В случае когда температура T_g и скорость выхода ω_0 газовой смеси для отдельных стволов различаются между собой, для расчетов принимаются их средневзвешенные значения, полученные с учетом расходов газовой смеси для отдельных стволов.

5.8. Для источников выброса, имеющих различные параметры, расчет приземных концентраций начинается с определения для всех источников по каждому веществу максимальных приземных концентраций c_m (c_{m1} , c_{m2} , ..., c_{mN}) и опасных скоростей ветра u_m (u_{m1} , u_{m2} , ..., u_{mN}). Если по какому-либо веществу сумма максимальных приземных концентраций c_m от всех источников окажется меньше или равной ПДК ($c_{m1} + c_{m2} + \dots + c_{mN} \leq \text{ПДК}$), то (при отсутствии необходимости учета суммарного действия нескольких вредных веществ и фонового загрязнения атмосферы) расчеты приземной концентрации этого вещества производятся по требованию органов Госкомгидромета и Минздрава СССР. Такие расчеты выполняются также при оценке фактического уровня загрязнения воздуха.

При расчетах определяется средневзвешенная опасная скорость ветра u_{mc} (м/с) для группы N источников по формуле

$$u_{mc} = \frac{u_{m1}c_{m1} + u_{m2}c_{m2} + \dots + u_{mN}c_{mN}}{c_{m1} + c_{m2} + \dots + c_{mN}}, \quad (5.28)$$

Отдельно для всех веществ, к которым относятся вычисленные u_{mc} (для разных веществ они иногда существенно различаются), определяются значения $c_{mu}|_{u=u_{mc}}$ и $x_{mu}|_{u=u_{mc}}$. Если по рассматриваемому веществу сумма $c_{mu}|_{u=u_{mc}}$ меньше или равняется ПДК, то дальнейшие расчеты производятся главным образом при оценке фактического уровня загрязнения воздуха.

Если сумма $c_{mu}|_{u=u_{mc}}$ больше ПДК, то для направлений ветра, соответствующих переносу вредных веществ от источников на расчетную область, при скоростях ветра: u_{mc} ; $0,5u_{mc}$; $1,5u_{mc}$; $0,5$ м/с – производится расчет суммарных концентраций от всех источников в узлах расчетной сетки, после чего на

ибольшая из них принимается за максимальную концентрацию c_m .

Примечание.

В (5.28) вместо c_{mi} и u_{mi} допускается использовать значения c_{mxi} и u_{mxi} для наветренных источников, определенные для каждой расчетной точки в соответствии с п. 2.14.

5.9. Расчеты приземных концентраций упрощаются, если среди N сгруппированных в порядке убывания c_{mi} ($c_{m1} > c_{m2} > \dots > c_{mN}$) источников выброса предприятия имеется N_1 источников, которым по данному веществу соответствуют малые значения c_{mi} (вычисленные в необходимых случаях с учетом застройки). При этом определяется разность между ПДК и суммой c_{mi} от N_1 источников и рассчитывается максимальная суммарная концентрация c_m для остальных $N - N_1$ источников. В тех случаях, когда сумма c_{mi} от них не превышает 0,05 ПДК (см. также примечание), указанные N_1 источников могут быть исключены из рассмотрения.

Если N источников расположены в порядке убывания значений выбросов M , т. е. $M_1 > M_2 > \dots > M_N$, то N_2 из этих источников с наименьшими значениями M также могут быть для упрощения расчетов загрязнения атмосферы отброшены, если

$$\sum_{i=N-N_2+1}^N M_i \leq 0,01 \sum_{i=1}^N M_i, \quad (5.29)$$

Примечание.

Рекомендации п.5.9 выполняются, если отношение средней высоты исключаемых из рассмотрения источников к средней высоте сохраняемых при расчетах источников превосходит $1/3$.

5.10. Расчет приземных концентраций веществ от источников, группирующихся на площадке вдоль некоторой прямой, можно производить, считая все источники расположенными на этой линии, при условии, что каждому из них при $u = u_{mc}$ соответствует

$$u_{mc} = \left(\frac{y}{x_{mi}} \right)^2, \text{ меньшее или равное } 0,01 - 0,02 \text{ (y (м))}$$

– расстояние от источника до этой прямой). Для каждого источника строятся кривые распределения концентраций. Начало координат каждой кривой, характеризующей изменение концентрации c в зависимости от расстояния x , совмещается с местоположением источника, а концентрации суммируются. При этом рассматриваются два варианта. В одном из них принимается, что ветер направлен с 1-го на N -й источник, в другом в противоположном направлении. Для различных расстояний x производится сложение концентрации и определяются значения суммарной концентрации c . Наибольшее значение c принимается за максимальную концентрацию c_m .

Примечание.

Указанным способом производятся ручные расчеты при наличии двух источников, расположенных далеко друг от друга (или двух групп источников).

5.11. Расчет приземных концентраций веществ от источников, которые не могут быть сведены в одну точку или на одну общую прямую, при отсутствии возможности применения ЭВМ упрощается, если

можно провести прямую, около которой группируется большая часть основных источников. В этом случае осуществляется сложение значений концентраций для двух противоположных направлений ветра вдоль этой прямой; близлежащие источники переносятся на прямую, а при расчете концентраций от остальных источников используется формула (2.25). Если среди источников, перенесенных на ось, имеются крупные, для которых одновременно не выполняются условия (5.10), (5.11), то при каждом направлении ветра рассчитываются также суммарные концентрации в точках максимумов концентраций от крупных источников.

5.12. Расчет приземных концентраций при выбросах от большого числа источников, рассредоточенных на площадке значительных размеров, следует производить на электронных вычислительных машинах, тем более, что при разработках по проектированию и нормированию, как правило, рассматривается большое число вариантов объединения способов очистки выбросов и других мероприятий. Шаги расчетной сетки выбираются в зависимости от размеров области, для которой проводятся расчеты. При этом общее количество узлов сетки, как правило, не должно превышать 1500–2000. Размеры указанной области должны соответствовать размерам зоны влияния рассматриваемой совокупности источников.

Примечание.

Разработанные различными организациями и вычислительными центрами программы, реализующие расчетные схемы данного ОНД, должны согласовываться с Главной геофизической обсерваторией имени Л.И.Войкова Госкомгидромета.

5.13. Одним из способов сокращения объема вычислительных работ является представление совокупности большого числа однотипных источников выброса (труб печного отопления, резервуарных полей и пр.), а также рассредоточенных по обширной территории источников неорганизованного выброса как площадных источников.

Примечание.

Группы точечных источников объединяются в площадной источник при достаточно равномерном распределении источников по площади и при условии близости таких параметров выброса, как высота (H) и диаметр устья (D) источников, температура (T_c) и скорость выхода (ω_0) газовой смеси из устья источников. При большом разбросе указанных параметров группа источников представляется несколькими площадными источниками с более близкими значениями этих параметров. Критерием возможности представления группы одиночных источников площадным источником является соблюдение неравенств (5.13), (5.14) при выполнении для каждого источника условий (5.10) или (5.11); неравенств (5.16), (5.17) при невыполнении для каждого точечного источника условий (5.10) и (5.11).

5.14. При ветре, направленном перпендикулярно одной из сторон указанного площадного источника, концентрация (как на территории самого источника, так и за его пределами) рассчитывается по формулам Приложения 1.

5.15. При расчетах для произвольного направления ветра площадной источник представляется в виде совокупности N равномерно рассредоточенных

одиночных источников. Значение N определяется по формуле

$$N = \frac{25S_n u}{L_n^2}, \quad (5.30)$$

Здесь S_n (m^2) – площадь рассматриваемого источника, L_n (м) – расстояние от центра площадного источника до расчетной точки, u – расчетная скорость ветра, значение N вычисляется с округлением до ближайшего большего целого числа.

Из (5.30) следует, что для расчетных точек, расположенных на расстоянии, большем $L_n \geq 5\sqrt{S_n}u$ площадной источник может рассматриваться как одиночный точечный источник ($N=1$).

Для каждого из этих одиночных точечных источников значения максимальной приземной концентрации c_m , расстояния x_m , на котором достигается эта максимальная концентрация, и опасной скорости ветра u_m , определяются по формулам:

$$c_m = \frac{c_m''}{N}, \quad (5.31)$$

$$x_m = x_m'', \quad (5.32)$$

$$u_m = u_m'', \quad (5.33)$$

где c_m'' , x_m'' и u_m'' – это значения c_m , x_m и u_m для одиночного точечного источника, совокупность которых образует площадной источник; при расчете c_m'' в качестве M используется суммарный выброс от всех источников.

Примечания

1. Если расчеты приземных концентраций относятся к участку местности, на котором расположен площадной источник, то целесообразно, чтобы условия источников находились в центрах ячеек расчетной сетки точек.

2. Формулы для площадного источника указанного типа применяются при выбросах от резервуарных парков предприятий, совокупностей метких бытовых котельных и печных труб в городах, а также групп низких вентиляционных источников (при расчетах загрязнения атмосферы для участков, расположенных за пределами промплощадки). Использование формул для площадного источника существенно упрощает подготовку числового материала при расчетах загрязнения атмосферы на ЭВМ. Информация о вкладах площадных источников в суммарное загрязнение атмосферы более показательна, чем аналогичная информация по отдельным мелким источникам.

3. Если расчеты относятся к участку местности, на котором расположен площадной источник, то он представляется в виде суммы нескольких меньших по размеру площадных источников таким образом, чтобы выделить участки площадного источника, для которых определено по формулам (5.30а), (5.30б) значение N удовлетворяет условию $N < 100$. Оставшиеся площадные источники представляются в виде совокупности точечных источников, расположенных в узлах квадратной сетки, шаг которой не превосходит $2x_m''$.

5.16. При выбросе из N источников расчет суммарной концентрации c_z , соответствующей уровню z над поверхностью земли, производится по формулам (5.1)–(5.3) с заменой c на c_z и c_1 на c_{z1} . Концентрации от отдельных источников c_{zi} , соответствующие

этим источникам опасные скорости ветра u_{mzi} и максимальные концентрации $c_{mzi} = c_{zi}|_{u=u_{mzi}}$ определяются согласно п.2.15. При этом должны соблюдаться требования, следующие из п.5.8 при замене c_{mi} на c_{mzi} и u_{mi} на u_{mzi} .

Примечание.

Расчеты по п.5.16 производятся при выборе положения устьев воздухозаборных труб и шахт, линий электропередачи и других объектов, расположенных на открытых участках местности или же на участках, где максимальная высота зданий (сооружений) не менее чем в 2,5 раза ниже высоты воздухозаборника при условии, что источники выброса не располагаются в ветровой тени зданий (сооружений). В остальных случаях расчет проводится в соответствии с Приложением 2.

5.17. Формулы п.5.1–5.16 предназначены для решения прямой задачи расчета суммарной концентрации c от N источников по их заданным параметрам выброса, а также для решения обратной задачи определения мощностей выброса M_i , ($i = 1, 2, \dots, N$), соответствующих заданному значению максимальной приземной концентрации c_m (при фиксированных координатах источников выброса, их высотах H_i и диаметрах устья D_i , скоростях выхода ω_{0i} и перегревах ΔT_i , газовой смеси).

5.18. Значение суммарного выброса M , соответствующее заданному значению максимальной концентрации c_m , для группы из N близкорасположенных одиночных источников с одинаковыми высотами и другими параметрами выброса (V_i , ΔT , D , ω_0) определяется по формулам (2.41), (2.42); в данном

случае в формулах полагается $V_i = \frac{V}{N}$ (V – суммарный расход выбрасываемой из всех источников газовой смеси).

5.19. В случае многоствольной трубы выброс M из всех стволов, соответствующий c_m , при $l < d_2 H$ определяется по формуле

$$M = \frac{c_m}{q_m'' + d_1 (q_m' - q_m'')}, \quad (5.34)$$

где q_m' и q_m'' (mg/m^3) – приземные максимальные концентрации при $M=1$ г/с, рассчитанные соответственно при значениях параметров D и V ; для одного ствола и при их эффективных значениях D_0 (5.25), (5.27) и V_{10} (2.40). Безразмерный коэффициент d_1 определяется по формуле (5.26). При $l \geq d_2 H$ выброс M определяется в соответствии с п.5.18.

При произвольном фиксированном размещении группы источников с заданными параметрами выброса (H_i , D_i , ω_{0i} и ΔT_i) мощности источников M_i , соответствующие c_m , определяются так, чтобы наибольшее значение суммарной концентрации $\max c$, рассчитанное по (5.1) при переборе скоростей и направлений ветра, удовлетворяло условию

$$\max c = c_m, \quad (5.35)$$

В случае N одинаковых источников выброса значения M_i определяются по формуле

$$M_i = \frac{c_0}{c_n} M_{ni}, \quad (5.36)$$

где $c_{\text{н}}$ — максимальное значение рассчитанной по (5.1) суммарной концентрации c при «начальных» значениях мощности выброса $M_{\text{н}}$. В общем случае из (5.35) определяется начальное приближение для значений M_i , уточняемое с учетом требований технической реализуемости и оптимального выбора мощностей источников.

Примечания.

1. Для одинаковых источников выброса в (5.36) величина $c_{\text{н}}$ вычисляется при $M_{\text{н}}=1$ г/с. В общем случае значения $M_{\text{н}}$ устанавливаются с учетом различия в мощностях выброса из труб разной высоты.
2. Алгоритмы поиска оптимальных значений M_i и соответствующие программы расчета должны согласовываться с Главной геофизической обсерваторией им Л. И. Воейкова.

5.20. Для совокупности источников отдельных предприятий рассчитываются зоны влияния, включающие в себя круги радиусом x_i (см. п.2.19), проведенные вокруг каждой из труб предприятия, и участки местности, где рассчитанная по (5.1) суммарная концентрация от всей совокупности источников выброса данного предприятия, в том числе низких и неорганизованных выбросов, превышает 0,05 ПДК.

Зоны влияния источников и предприятий рассчитываются по каждому вредному веществу (комбинации вредных веществ с суммирующимся вредным действием) отдельно.

Примечание.

При определении размеров зон влияния предприятия расчеты на ЭВМ допускается приближенно проводить только для одного направления ветра (с предприятия на центр города), средневзвешенной опасной скорости ветра $u_{\text{мс}}$, причем расчетная область представляется отрезком между центром предприятия и границей города.

5.21. Для ускорения и упрощения расчетов приземных концентраций на каждом предприятии рассматриваются те из выбрасываемых вредных веществ, для которых

$$\frac{M}{\text{ПДК}} > \Phi, \quad (5.37)$$

$$\Phi = 0,01\bar{H} \text{ при } \bar{H} > 10\text{ м}, \quad (5.38)$$

$$\Phi = 0,1 \text{ при } \bar{H} \leq 10\text{ м}, \quad (5.39)$$

Здесь M (г/с) — суммарное значение выброса от всех источников предприятия, соответствующее наиболее неблагоприятным из установленных условий выброса, включая вентиляционные источники и неорганизованные выбросы; ПДК (мг/м³) — максимальная разовая предельно допустимая концентрация; $\bar{H}$ (м) — средневзвешенная по предприятию высота источников выброса (см. п.7.8).

6. РАСЧЕТ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРЫ С УЧЕТОМ СУММАЦИИ ВРЕДНОГО ДЕЙСТВИЯ НЕСКОЛЬКИХ ВЕЩЕСТВ

6.1. Для веществ, обладающих суммацией вредного действия (п. 1.4), безразмерная суммарная кон-

центрация q или приведенная к одному веществу суммарная концентрация c рассчитываются с использованием для каждого источника значений мощности M_i или M соответственно, где

$$M_q = \frac{M_1}{\text{ПДК}_1} + \frac{M_2}{\text{ПДК}_2} + \dots + \frac{M_n}{\text{ПДК}_n}, \quad (6.1)$$

$$M = M_1 + M_2 \frac{\text{ПДК}_1}{\text{ПДК}_2} + \dots + M_n \frac{\text{ПДК}_1}{\text{ПДК}_n}, \quad (6.2)$$

где $M_1, M_2, \dots, M_n$ — мощности выброса каждого из n веществ; ПДК₁, ПДК₂, ..., ПДК_n — максимальные разовые предельно допустимые концентрации этих веществ.

Примечание.

В остальном расчетная схема остается без изменения. В частности, учет суммации вредного действия для одиночного источника не влияет на значения расстояния $x_{\text{м}}$, где достигается наибольшее загрязнение воздуха, и опасной скорости ветра $u_{\text{м}}$.

6.2. При N_2 источников для каждой группы из N_1 веществ с суммирующимся вредным действием (из каждого отдельного источника выбрасывается от 1 до N_1 ингредиентов) расчеты начинаются с вычисления безразмерной суммы σ^* по формуле

$$\sigma^* = \frac{c_{\text{м}11} + c_{\text{м}12} + \dots + c_{\text{м}1N_2}}{\text{ПДК}_1} + \frac{c_{\text{м}21} + c_{\text{м}22} + \dots + c_{\text{м}2N_2}}{\text{ПДК}_2} + \dots + \frac{c_{\text{м}N_11} + c_{\text{м}N_12} + \dots + c_{\text{м}N_1N_2}}{\text{ПДК}_{N_1}}, \quad (6.3)$$

Первый индекс u значений максимальных концентраций $c_{\text{м}}$ — номер вещества, второй индекс — номер источника.

Если $\sigma^* < 1$, то безразмерная концентрация также меньше единицы. Если $\sigma^* > 1$, то расчет концентраций q или c осуществляется по формулам раздела 5 с использованием для каждого источника вычисленных по формулам (6.1) или (6.2) значений мощности выброса.

Значения максимальных концентраций $q_{\text{м}}$ или $c_{\text{м}}$ при неблагоприятных метеорологических условиях находятся в соответствии с требованиями разделов 2–5 настоящего ОНД с использованием для каждого источника рассчитанных по формуле (6.1) или (6.2) мощностей выбросов.

6.4. При рассмотрении комбинации веществ с суммирующимся вредным действием средневзвешенная опасная скорость ветра $u_{\text{мс}}$ для совокупности N источников должна определяться по формуле

$$u_{\text{мс}} = \frac{q_{\text{м}1}u_{\text{м}1} + q_{\text{м}2}u_{\text{м}2} + \dots + q_{\text{м}N}u_{\text{м}N}}{q_{\text{м}1} + q_{\text{м}2} + \dots + q_{\text{м}N}}, \quad (6.4)$$

где $q_{\text{м}1}, q_{\text{м}2}, \dots, q_{\text{м}N}$ — максимальные значения $q_{\text{м}}$ безразмерной концентрации q (см. формулу (1.1)) для каждого из N источников; $u_{\text{м}1}, u_{\text{м}2}, \dots, u_{\text{м}N}$ — опасные скорости ветра для этих источников, не зависящие от учета эффекта суммации.

6.5. При необходимости учет фоновой концентрации веществ с суммирующимся вредным действи-

ем осуществляется путем добавления в числитель каждого из слагаемых в формуле (6.3) значения соответствующей фоновой концентрации (см. разд. 7). Если фоновая концентрация установлена сразу для комбинации веществ с суммирующимся вредным действием, то расчеты загрязнения атмосферы должны выполняться для той же комбинации веществ.

7. УЧЕТ ФОНОВЫХ КОНЦЕНТРАЦИЙ ПРИ РАСЧЕТАХ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРЫ И УСТАНОВЛЕНИЕ ФОНА РАСЧЕТНЫМ ПУТЕМ

7.1. В случае наличия совокупности источников выброса вклады этих источников (или их части) могут учитываться в расчетах загрязнения воздуха путем использования фоновой концентрации $c_{\text{ф}}$ (мг/м³), которая для отдельного источника выброса характеризует загрязнение атмосферы в городе или другом населенном пункте, создаваемое другими источниками, исключая данный.

Фоновая концентрация относится к тому же интервалу осреднения (20–30 мин), что и максимальная разовая ПДК. По данным наблюдений $c_{\text{ф}}$ определяется как уровень концентраций, превышаемый в 5% наблюдений за разовыми концентрациями.

7.2. Определение фоновой концентрации производится на основании данных наблюдений за загрязнением атмосферы по нормативной методике, утвержденной Госкомгидрометом и Минздравом СССР.

Примечание.

Фоновые концентрации устанавливаются местными органами Госкомгидромета (УГКС) и Минздрава СССР по данным регулярных наблюдений на сети постов Общегосударственной службы наблюдений и контроля за загрязненностью объектов природной среды (ОГСНК) или по данным подфакельных наблюдений.

7.3. Фоновая концентрация устанавливается либо единым значением по городу, либо, в случае выявления существенной изменчивости, дифференцировано по территории города (по постам), а также по градиентам скорости и направления ветра.

7.4. При расчетах для действующих и реконструируемых источников (предприятий) используется значение фоновой концентрации $c'_{\text{ф}}$ представляющей из себя фоновую концентрацию $c_{\text{ф}}$, из которой исключен вклад рассматриваемого источника (предприятия).

Значение $c'_{\text{ф}}$ вычисляется по формуле

$$c'_{\text{ф}} = c_{\text{ф}} \left(1 - 0,4 \frac{c}{c_{\text{ф}}} \right) \text{ при } c \leq 2c_{\text{ф}}, \quad (7.1)$$

$$c'_{\text{ф}} = 0,2c_{\text{ф}} \text{ при } c > 2c_{\text{ф}}, \quad (7.2)$$

где c — максимальная расчетная концентрация вещества от данного источника (предприятия) для точки размещения поста, на котором устанавливался фон, определенная по формулам разделов 2–6 при значениях параметров выброса, относящихся к

периоду времени, по данным наблюдений за которой определялась фоновая концентрация $c_{\text{ф}}$.

Примечание.

Для вновь строящегося источника (предприятия)

$$c'_{\text{ф}} = c_{\text{ф}}, \quad (7.3)$$

7.5. В случаях, предусмотренных п.1.4, допускается использование фоновой концентрации, вычисленной не по отдельным веществам, а совместно по комбинации веществ с суммирующимся вредным действием. При этом фоновая концентрация определяется по концентрациям, приведенным к наиболее распространенному из веществ, входящих в рассматриваемую комбинацию.

7.6. При отсутствии данных наблюдений за приземными концентрациями рассматриваемого вредного вещества или в случаях, когда в соответствии с нормативной методикой по установлению фоновой концентрации (см. п. 7.2) по данным наблюдений фоновая концентрация не определяется, учет последней основывается на использованных данных инвентаризации выбросов и результатов расчетов по формулам настоящего ОНД или приближенно по формулам п. 7.8.

Одним из двух способов учета фоновой концентрации в рассматриваемом случае является расчет распределения суммарной концентрации от рассматриваемых и других существующих и проектируемых источников выбросов вещества или комбинации веществ с суммирующимся вредным действием.

Вторым расчетным способом является замена фоновой концентрации, определенной по экспериментальным данным, фоновой концентрацией, рассчитанной для совокупности источников города (промышленного района) по параметрам, полученным при общегородской инвентаризации выбросов. При этом фоновая концентрация определяется умножением расчетной концентрации c на коэффициент 0,4 с дальнейшим осреднением по территории и выделением градиентов скорости и направления ветра в соответствии с нормативной методикой по определению фоновой концентрации (см. п. 7.2).

Примечания

1. Вторым способом, как правило, используется при определении фоновой концентрации для городов.
2. При расчете фоновых загрязнений воздуха выбросами автотранспорта используются формулы раздела 3 для наземных линейных источников (потоков автомашин на улицах) и формулы раздела 5 для наземных площадных источников (при учете выбросов автотранспорта на отдельных участках города).

7.7. За фоновую концентрацию $c_{\text{ф}}$ для реконструируемого предприятия, которое является единственным источником в городе, выбрасывающим рассматриваемое вредное вещество, принимается вклад в суммарную концентрацию с источников того же предприятия, не подвергающихся реконструкции.

7.8. Для предприятий рассчитываются также значения фоновых концентраций $c'_{\text{фн}}$ на момент достижения предельно допустимых выбросов (на перспективу) по формулам:

$$c'_{\phi n} = \frac{c'_{\phi}}{c_m^0 + c'_{\phi}} ПДК \text{ при } c_m^0 + c'_{\phi} > ПДК, \quad (7.4)$$

$$c'_{\phi n} = ПДК - c_m^0 \text{ при } c_m^0 + c'_{\phi} \leq ПДК, \quad (7.5)$$

где максимальная концентрация веществ от совокупности источников рассматриваемого предприятия c_m^0 вычисляется по формулам разделов 2–5 при значениях параметров выброса, относящихся к периоду времени, за который определялась фоновая концентрация c'_{ϕ} .

Примечания.

1. При отсутствии данных наблюдений (см п.7.6) концентрации ($c'_{\phi n}$) для i -го предприятия ($i=1, 2, \dots, N_{\text{п}}$) допускается рассчитывать по формуле

$$(c'_{\phi n})_i = \left[1 - \frac{M_i}{\bar{H}_i \sum_{j=1}^{N_{\text{п}}} \frac{M_j}{\bar{H}_j}} \right] ПДК, \quad (7.6)$$

где

$$\bar{H}_j = \frac{5M_{(0-10)j} + 15M_{(11-20)j} + 25M_{(21-30)j} + \dots}{M_j}, \quad (7.7)$$

$$M_j = M_{(0-10)j} + M_{(11-20)j} + M_{(21-30)j} + \dots, \quad (7.8)$$

Здесь $N_{\text{п}}$ — число предприятий в городе, M_i (г/с) и

$\bar{H}_i$ (м) — соответственно полный выброс и его средневзвешенная высота на i -м предприятии; $M_{(0-10)j}$, $M_{(11-20)j}$, и т.д. — суммарные выбросы j -го предприятия в интервалах высот источников до 10 м включительно, 11–20, 21–30 м и т.д. Если все источники на i -м предприятии являются низкими или наземными, т.е. высота выброса не превышает 10 м (выбросы могут быть как организованными, так и неорганизованными), то $\bar{H}_i$ принимается равной 5 м.

2. Применимость разработанных с использованием $c'_{\phi n}$ нормативов ПДВ проверяется расчетом концентрации по формулам разделов 2-5.

8. НОРМЫ ПО ОПРЕДЕЛЕНИЮ МИНИМАЛЬНОЙ ВЫСОТЫ ИСТОЧНИКОВ ВЫБРОСА, УСТАНОВЛЕНИЮ ПРЕДЕЛЬНО ДОПУСТИМЫХ ВЫБРОСОВ И ОПРЕДЕЛЕНИЮ ГРАНИЦ САНИТАРНО-ЗАЩИТНОЙ ЗОНЫ ПРЕДПРИЯТИИ

8.1. При определении минимальной высоты источников выброса и установлении предельно допустимых выбросов концентрации каждого вредного вещества в приземном слое атмосферы c не должна превышать максимальной разовой предельно допустимой концентрации данного вещества в атмосфер-

ном воздухе (ПДК), утвержденной Минздравом СССР:

$$c \leq ПДК, \quad (8.1)$$

При наличии в атмосфере нескольких (n) вредных веществ, обладающих суммацией действия, их безразмерная суммарная концентрация q , определенная по формуле (1.1), не должна превышать единицы:

$$q \leq 1, \quad (8.2)$$

Для веществ, для которых установлены только среднесуточные предельно допустимые концентра-

ции ($\overline{ПДК}$) используется приближенное соотношение между максимальными значениями разовых и среднегодовых концентраций и требуется, чтобы

$$0,1c \leq \overline{ПДК}, \quad (8.3)$$

При отсутствии нормативов ПДК вместо них используются значения ориентировочно безопасных уровней загрязнения воздуха (ОБУВ) в порядке, установленном Минздравом СССР. Нормы концентрации вредных веществ в атмосферном воздухе для растительности и животного мира, утвержденные в установленном порядке, принимаются при расчетах только в случаях, когда они являются более жесткими, чем ПДК, утвержденные Минздравом СССР (ГОСТ 17.2.3.02-78).

8.2. При наличии фоновой загрязненности атмосферы в соотношениях (8.1) и (8.3) вместо c следует принимать $c+c_{\phi}$, где c_{ϕ} — фоновая концентрация вредного вещества. Для веществ, обладающих суммацией вредного действия, учет фоновых концентраций в соотношении (8.1) производится согласно положениям раздела 6.

8.3. Для зон санитарной охраны курортов, мест размещения крупных санаториев и домов отдыха, зон отдыха городов, а также для других территорий с повышенными требованиями к охране атмосферного воздуха в формулах (8.1), (8.2) и (1.1) следует ПДК заменить на 0,8 ПДК.

8.4. Определение минимальной высоты источника выброса.

8.4.1. Минимальная высота одиночного источника выброса (трубы) H (м), если установлены значения M (г/с), ω_0 (м/с), V_1 (м³/с), D (м), в случае $\Delta T \approx 0$ определяется по формуле:

$$H = \left[\frac{AMFD\eta}{8V_1(ПДК - c_{\phi})} \right]^{3/4}, \quad (8.4)$$

Если вычисленному по формуле (8.4) значению H соответствует значение $v'_m \geq 2$, рассчитанное по формуле (2.5), то указанное значение H является окончательным.

Если $v'_m < 2$, то необходимо при найденном значении $H=H_1$ (определить величину $n=n_1$ по рис. 2.2 или по формулам (2.8) и последовательными приближениями найти $H=H_2$ по H_1 и n_1 , ..., $H=H_{i+1}$ по H_i и n_i с помощью формулы

$$H_{i+1} = H_i \left(\frac{n_i}{n_{i-1}} \right)^{3/4}, \quad (8.5)$$

где n_i и n_{i-1} — значения безразмерного коэффициента n , определенного соответственно по значениям H_i и H_{i+1} . Уточнение значения H необходимо производить до тех пор, пока два последовательно найденных значения H_i и H_{i+1} практически не будут отличаться друг от друга (с точностью до 1 м).

8.4.2. При $\Delta T > 0$ значение H сначала рассчитывается также согласно п. 8.4.1. Если при этом най-

денное значение $H \leq \omega_0 \sqrt{\frac{10D}{\Delta T}}$, то оно является окончательным.

Если найденное значение $H > \omega_0 \sqrt{\frac{10D}{\Delta T}}$, то предварительное значение минимальной высоты выбросов (трубы) определяется по формуле

$$H = \sqrt{\frac{AMF\eta}{(ПДК - c_{\phi})^3 V_1 \Delta T}}, \quad (8.6)$$

По найденному таким образом значению $H=H_1$ определяются на основании формул раздела 2 значения f , v'_m , v'_m , f_c и устанавливаются в первом приближении коэффициенты $m=m_1$ и $n=n_1$. Если $m_1 n_1 \neq 1$, то по m_1 и n_1 определяется второе приближение $H=H_2$ по формуле $H_2 = H_1 \sqrt{m_1 n_1}$. В общем случае ($i+1$ -е приближение H_{i+1} определяется по формуле

$$H_{i+1} = H_i \sqrt{\frac{m_i n_i}{m_{i-1} n_{i-1}}}, \quad (8.7)$$

где m_i , n_i — соответствуют H_i и m_{i-1} , $n_{i-1} = H_{i-1}$. Если из источника выбрасывается несколько различных вредных веществ, то за высоту выброса должно приниматься наибольшее из значений H , которые определены для каждого вещества в отдельности и для групп веществ с суммирующимся вредным действием. В частности, если при отсутствии фона из трубы выбрасывается два вредных вещества, для первого из которых значения M и F соответственно равны M_1 и F_1 , а для второго — M_2 и F_2 , то значение H при $F_1 M_1 > F_2 M_2$ определяется по выбросу первого вредного вещества, а при $F_1 M_1 < F_2 M_2$ — по выбросу второго вредного вещества.

8.4.3. При разработке мероприятий по сокращению выбросов, проектировании, строительстве и реконструкции предприятий следует предусматривать централизацию выбросов вредных веществ путем максимального сокращения числа труб, вентиляционных шахт, дефлекторов, аэрационных фонарей и др.

8.4.4. Увеличение высоты трубы для обеспечения рассеивания с целью соблюдения ПДК в приземном слое атмосферы допускается только после полного использования всех доступных на современном уровне технических средств по сокращению выбросов (в том числе неорганизованных выбросов). При этом использование на энергетических объектах труб высотой более 250 м, а на других производствах — более 200 м допускается только по согласованию с органами Госкомгидромета и Мин-

здрава СССР при наличии технико-экономического обоснования необходимости их сооружения и расчетов загрязнения воздуха в зонах влияния сооружаемых объектов.

8.5. Разработка нормативов предельно допустимых и временно согласованных выбросов (ПДВ и ВСВ) для стационарных источников.

8.5.1. Предельно допустимый выброс вредных веществ в атмосферу (ПДВ) устанавливается для каждого источника загрязнения атмосферы таким образом, что выбросы вредных веществ от данного источника и от совокупности источников города или другого населенного пункта с учетом перспективы развития промышленных предприятия и рассеивания вредных веществ в атмосфере не создают приземную концентрацию, превышающую их ПДК для населения, растительного и животного мира (ГОСТ 17.2.3.02-78).

8.5.2. Значения ПДВ устанавливаются при разработке ведомственных предложений по ПДВ, сводных томов «Охрана атмосферы города и предельно допустимый выброс (ПДВ)», подразделов, касающихся защиты атмосферы от загрязнения, в разделе «Охрана окружающей среды» различных видов предпроектной и проектной документации на строительство новых и реконструкцию существующих предприятий (ППД). Они устанавливаются как для строящихся, так и для действующих предприятий.

8.5.3. Установление ПДВ производится с применением методов расчета загрязнения атмосферы промышленными выбросами и с учетом перспектив развития предприятия, физико-географических и климатических условий местности, расположения промышленных площадок и участков существующей и проектируемой жилой застройки, санаториев, зон отдыха городов, взаимного расположения промышленных площадок и сельтебных территорий.

8.5.4. ПДВ (г/с) устанавливаются для условий полной нагрузки технологического и газоочистного оборудования и их нормальной работы. ПДВ не должны превышать в любой 20-минутный период времени.

8.5.5. ПДВ устанавливаются отдельно для каждого источника выброса, не являющегося мелким согласно п.5.4. Для мелких источников целесообразно установление единых ПДВ от их совокупностей, с предварительным объединением группы источников в более мощный (с большими значениями c_m , чем у отдельных источников) площадной или условный точечный источник (п.5.2–5.4, 5.13). Неорганизованные выбросы всего предприятия или отдельных участков его промплощадки сводятся к площадным источникам или к совокупности условных точечных источников.

8.5.6. Наряду с ПДВ для одиночных источников устанавливаются ПДВ для предприятия в целом. При постоянстве выбросов они находятся как сумма ПДВ от одиночных источников и групп мелких источников. При непостоянстве во времени выбросов от отдельных источников ПДВ предприятия меньше суммы ПДВ от отдельных источников и соответствует максимально возможному суммарному выбросу от всех источников предприятия при нормальной работе технологического и газоочистного оборудования.

8.5.7. ПДВ определяется для каждого вещества отдельно, в том числе и в случаях учета суммаций вредного действия нескольких веществ.

8.5.8. При установлении ПДВ учитываются фоновые концентрации c_{ϕ} . При определении ПДВ для действующих производств c_{ϕ} заменяется на c'_{ϕ} (см. раздел 7).

8.5.9. Значение ПДВ (г/с) для одиночного источника с круглым устьем в случаях $c_{\phi} < \text{ПДК}$ определяется по формуле:

$$\text{ПДВ} = \frac{(\text{ПДК} - c_{\phi})H^2}{AFm\eta} \sqrt[3]{V_1 \Delta T}, \quad (8.8)$$

В случае $f \geq 100$ или $\Delta T \approx 0$ ПДВ определяется по формуле:

$$\text{ПДВ} = \frac{(\text{ПДК} - c_{\phi})H^{4/3}}{AFm\eta} \frac{8V_1}{D}, \quad (8.9)$$

Значение ПДВ для источника с прямоугольным устьем определяется по тем же формулам, но при $D = D_3$, и $V_1 = V_{13}$ (см. п.2.16).

Значение ПДВ для случая выбросов от одиночного аэрационного фанаря определяется по формуле:

$$\text{ПДВ} = \frac{\text{ПДВ}_0}{s_3}, \quad (8.10)$$

где ПДВ_0 находится по формуле (8.8) или (8.9) при $V_1 = V_{13}$ и $D = D_3$ определяемым по (3.3), (2.40), а s_3 определяется согласно п.3.1.

Примечание.

При необходимости одновременного учета влияния рельефа и застройки в формулах (8.8), (8.9) за величину η принимается произведение поправок к максимальной концентрации на рельеф и застройку.

8.5.10. При установлении ПДВ для одиночного источника выброса смеси постоянного состава веществ с суммирующимся вредным действием сначала определяется вспомогательное значение суммарного ПДВ = ПДВ_C , приведенного к выбросу одного из веществ. Для этого в формулах (8.8), (8.9) используется ПДК данного вещества и суммарный фон c_{ϕ} , приведенный к этому же веществу. Затем с учетом состава выбросов определяются ПДВ отдельных вредных веществ.

8.5.11. В случае нескольких одинаковых источников, расстояния между которыми удовлетворяют соотношениям (5.12), (5.15), значение ПДВ для каждого источника определяется делением значения суммарного выброса, установленного согласно п.8.4, на число источников N .

8.5.12. В случае многоствольной трубы (при $l \leq d_2 H$) значение ПДВ из всех стволов определяется по формуле

$$\text{ПДВ} = \frac{\text{ПДК} - c_{\phi}}{q'_m + d_1 (q'_m - q''_m)}, \quad (8.11)$$

где q'_m и q''_m (мг/м³) – приземные максимальные концентрации вредного вещества при $M=1$ г/с, находимые при значениях параметров выброса для одного ствола и диаметра D , равно соответственно фактическому и эффективному диаметрам устья (п. 5.7).

Объем газовой смеси V_1 при расчете q''_m полагается равным его эффективному объему V_{13} (2.40). Безразмерный коэффициент d_1 определяется с использованием формулы (5.26).

8.5.13. При наличии группы из нескольких источников выброса значения ПДВ ($\text{ПДВ}_1, \text{ПДВ}_2, \dots, \text{ПДВ}_N$) для каждого (i -го) источника находятся по формуле

$$\text{ПДВ}_i = M_i, \quad (8.12)$$

где M_i ($M_1, M_2, \dots, M_N$) – такие значения выброса от каждого источника, которые приняты при расчетах загрязнения атмосферы от всей совокупности источников и при которых максимальная суммарная концентрация в атмосфере при неблагоприятных метеорологических условиях не превышает $\text{ПДК} - c_{\phi}$ или $0,8 \text{ ПДК} - c_{\phi}$ на территориях, подлежащих особой охране (см. п.8.3).

8.5.14. При разработке ПДВ для реконструируемого предприятия расчеты выполняются на фактическое положение и на перспективу. При расчетах на фактическое положение используются значения M и V_1 по данным последней инвентаризации выбросов с внесением в случае необходимости дополнительных уточнений. При расчетах на перспективу расчеты производятся отдельно для каждого из намеченных этапов сокращения выбросов с использованием значений M и V_1 , ожидаемых в результате реализации намеченных мероприятий.

Примечания.

1. Предлагаемый в качестве ПДВ вариант должен быть оптимальным по технико-экономическим показателям.

2. Если для какого либо вредного вещества выполняется соотношение

$$\sum_{i=1}^N c_{mi} + c_{\phi} < \text{ПДК}, \quad (8.13)$$

то в этом случае (при отсутствии необходимости учета суммации вредного действия нескольких веществ) использованные при расчетах значения M_i могут быть приняты в качестве ПДВ, без расчетов суммарного загрязнения атмосферы.

8.5.15. Установлению ПДВ для отдельного источника предшествует определение его зоны влияния, радиус которой приближенно оценивается как наибольшее из двух расстояний от источника: x_1 и x_2 (м), где $x_1 = 10x_m$ (при этом x_1 соответствует расстоянию, на котором c составляет 5% от c_m). Значение x_2 определяется как расстояние от источника, начальная с которого $c \leq 0,05 \text{ ПДК}$. Здесь c_m, x_m и c определяются по формулам раздела 2. Значение x_2 при ручных расчетах находится графически с использованием рис. 2.4 как расстояние x за максимумом, соответствующее $s_1 = 0,05 \text{ ПДК} / c_m$. При $c_m \leq 0,05 \text{ ПДК}$ значение x_2 полагается равным нулю.

Для предприятий также устанавливаются зоны влияния, включающие в себя круги радиусом x_1 , проведенные вокруг каждой из труб предприятия, и участки местности, где рассчитанное на ЭВМ суммарное загрязнение атмосферы от всей совокупности источников выброса данного предприятия, в том числе низких и неорганизованных выбросов, превышает $0,05 \text{ ПДК}$.

Зоны влияния источников и предприятий рассчитываются по каждому вредному веществу (ком-

бинации веществ с суммирующимся вредным действием) отдельно.

Для предприятий и источников, зоны влияния которых целиком расположены в участках города, где рассчитанная суммарная концентрация от всех источников города $\bar{c} < \text{ПДК}$, значения выбросов, использованные при указанных расчетах $\bar{c}$, принимаются в качестве ПДВ.

Примечание.

При определении размеров зоны влияния предприятия расчеты загрязнения атмосферы на ЭВМ допускается приближенно производить только для одного расчетного направления ветра (с предприятия на центр города), средневзвешенной опасной скорости ветра $u = u_{мс}$, причем расчетная область представляется отрезком между центром предприятия и границей города.

8.5.16. При детализации фона только по территории города в качестве фона c_{ϕ} для предприятия (источника) при установлении ПДВ используется его максимальное значение в зоне влияния рассматриваемого предприятия (источника). После этого учет фона производится обычным образом.

Если фон в зоне влияния детализирован по двум градациям скорости ветра ($c_{\phi 1}$ и $c_{\phi 2}$), то для одиночного источника сначала определяются вспомогательные значения M_i в каждой из градаций скорости ветра по следующим формулам:

$$M_i = \frac{(\text{ПДК} - c_{\phi i})H^2 \sqrt[3]{V_1 \Delta T}}{AFm\eta r_i} \quad \text{при } f \leq 100, \quad (8.14)$$

$$M_i = \frac{(\text{ПДК} - c_{\phi i})H^{4/3}}{AFm\eta r_i} \cdot \frac{8V_1}{D} \quad \text{при } f > 100 \text{ или } \Delta T \approx 0, \quad (8.15)$$

Здесь $i=1$ или 2, безразмерный коэффициент r_i , определяется с помощью соотношений (2.19), остальные обозначения аналогичны введенным в раздел 2. Значение $i=1$ соответствует той градации скорости ветра, в которую попадает опасная скорость ветра u_m . Для этой градации полагается $r_1=1$. Если $c_{\phi 1} > c_{\phi 2}$, то $\text{ПДВ} = M_1$. Если $c_{\phi 2} > c_{\phi 1}$, то производится расчет M_2 , причем при расчете безразмерного коэффициента r_2 используется скорость u , соответствующая середине рассматриваемой градации. В последнем случае ПДВ равен минимальному значению из M_1 и M_2 :

$$\text{ПДВ} = \min(M_1, M_2), \quad (8.16)$$

8.5.17. Если $c'_{\phi} > \text{ПДК}$, то увеличение мощности выброса от реконструируемых объектов и строительство на предприятии новых объектов с выбросами тех же веществ или веществ, обладающих с ними суммацией вредного действия, может быть допущено только при одновременном обеспечении снижения выбросов вредных веществ в атмосферу на остальных объектах рассматриваемого предприятия или на других предприятиях города, обоснованного проектными решениями.

8.5.18. Наряду с максимальными разовыми ПДВ (г/с) в оперативных целях для выполнения проек-

ных оценок темпов снижения выбросов и возможностей утилизации уносимых газовой смесью вредных веществ устанавливаются годовые значения $\text{ПДВ}_Г$ (т/год) для отдельных источников и предприятия в целом.

Для отдельного (i -го) источника из N источников предприятия $\text{ПДВ}_{Гi}$ находится с учетом временной неравномерности выбросов, в том числе за счет планового ремонта технологического и газоочистного оборудования.

Для предприятия в целом $\text{ПДВ}_Г$ находится по формуле:

$$\text{ПДВ}_Г = \sum_{i=1}^N \text{ПДВ}_{Гi}, \quad (8.17)$$

8.5.19. Для действующих предприятий, если в воздухе городов или других населенных пунктов концентрации вредных веществ превышают ПДК, а значения ПДВ в настоящее время не могут быть достигнуты, по согласованию с органами Госкомгидромета и Минздрава СССР предусматривается поэтапное, с указанием длительности каждого этапа, снижение выбросов вредных веществ до значений ПДВ, обеспечивающих достижение ПДК, или до полного предотвращения выбросов. На каждом этапе до обеспечения значений ПДВ устанавливаются временно согласованные выбросы вредных веществ (ВСВ) с учетом значений выбросов предприятий с наилучшей (в части охраны окружающей среды) достигнутой технологией производства, аналогичных по мощности и технологическим процессам. При установлении ВСВ следует пользоваться теми же приемами расчета, что и при установлении ПДВ.

Примечания.

1. Значения ВСВ, так же как и ПДВ, устанавливаются для источников и для предприятия в целом.

2. Следует предусматривать мероприятия по кратковременному снижению выбросов в периоды аномально опасных метеоусловий.

3. Если зона влияния источника (вне зависимости от соотношения между концентрациями c в точке его расположения и ПДК) захватывает участки местности, где $c > \text{ПДК}$, то на соответствующем этапе снижения выбросов должно устанавливаться значение ВСВ.

4. Для вновь проектируемых предприятий (объектов) значения ВСВ не устанавливаются.

8.6. Определение границ санитарно-защитной зоны предприятий.

8.6.1. Размеры санитарно-защитной зоны (СЗЗ) l_0 (м), установленные в Санитарных нормах проектирования промышленных предприятий, должны проверяться расчетом загрязнения атмосферы в соответствии с требованиями настоящего ОНД (разделы 2–5) с учетом перспективы развития предприятия и фактического загрязнения атмосферного воздуха.

8.6.2. Полученные по расчету размеры СЗЗ должны уточняться отдельно для различных направлений ветра в зависимости от результатов расчета загрязнения атмосферы и среднегодовой розы ветров района расположения предприятия по формуле

$$l = L_0 \frac{P}{P_0}, \quad (8.18)$$

где l (м) – расчетный размер СЗЗ; L_0 (м) – расчетный размер участка местности в данном направлении, где концентрация вредных веществ (с учетом фоновой концентрации от других источников) превышает ПДК; P (%) – среднегодовая повторяемость направления ветров рассматриваемого румба; P_0 (%) – повторяемость направлений ветров одного румба при круговой розе ветров. Например, при восьми-

румбовой розе ветров $P_0 = \frac{100}{8} = 12,5\%$. Значения l

и L_0 отсчитываются от границы источников.

Примечания

1. Значения L_0 в общем случае могут различаться для ветров разных направлений.

2. Среднегодовая роза ветров, характеризующая значениями P для разных румбов, принимается по данным «Справочника по климату СССР», а при отсутствии необходимых данных в этом справочнике запрашивается в УГКС по месту расположения предприятия.

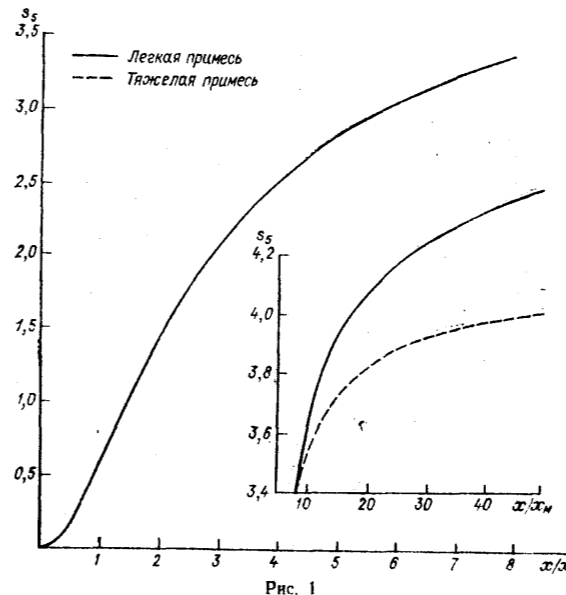
8.6.3. Учитывая значительную пространственную изменчивость розы ветров, особенно в условиях сложного рельефа, речных долин, вблизи морей, озер и т. п., при использовании справочных данных следует согласовать принятую розу ветров с УГКС Госкомгидромета по месту расположения предприятия.

8.6.4. Если в соответствии с предусмотренными техническими решениями и расчетами загрязнения атмосферы размеры СЗЗ для предприятия получаются больше, чем размеры, установленные Санитарными нормами проектирования промышленных предприятий, то необходимо пересмотреть проектные решения и обеспечить выполнение требований Санитарных норм за счет уменьшения количества выбросов вредных веществ в атмосферу, увеличения высоты их выброса с учетом установленных ограничений и др. Если и после дополнительной проработки не выявлены технические возможности обеспечения размеров СЗЗ, требуемых этими Санитарными нормами, то размеры l принимаются в соответствии с результатами расчета загрязнения атмосферы по согласованию с Минздравом СССР и Госстроем СССР.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1
Обязательное

**РАСЧЕТНЫЕ ФОРМУЛЫ
ДЛЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КОНЦЕНТРАЦИЙ
ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ ОТ ЛИНЕЙНЫХ
И ПЛОЩАДНЫХ ИСТОЧНИКОВ
ПРИ ВЕТРЕ ВДОЛЬ ИЛИ ПОПЕРЕЖ
ИСТОЧНИКА**

1. Распределение концентраций вредных веществ c на расстоянии x от центра линейного источника длиной L при ветре, направленном вдоль этого

источника, в случае, когда скорость ветра равна u_m , определяется по формуле

$$c = (c'_5 - c''_5) \frac{x'_m c'_m}{L}, \quad (1)$$

где s'_5 и s''_5 – безразмерные коэффициенты, определяемые по графику для s_5 на рис. 1 в зависимости от

отношений $\frac{2x+L}{2x'_m}$ и $\frac{2x-L}{2x'_m}$ соответственно,

причем по пунктирной линии в случае тяжелой примеси. Здесь значения c'_m , x'_m определяются согласно п.3.1, 3.5.

При высотах источника H меньше 10 м безразмерный коэффициент s_5 заменяется на безразмерный коэффициент s_5^H :

$$s_5^H = 0,125(H-2) + 0,125(10-H) \text{ при } t \leq 1, \quad (2a)$$

$$s_5^H(t) = s_5(t) + 0,125(10-H)[1-s_5(t)] \text{ при } t > 1, \quad (2б)$$

где s_5 определяется по тому же аргументу t с помощью рис. 1. При скорости ветра $u \neq u_m$ значение c определяется по формуле

$$c = pr (s'_5 - s''_5) \frac{x'_m c'_m}{L}, \quad (3)$$

где ri p определяются в соответствии с п. 2.10 и 2.11 по значению u/u'_m , а s'_5 и s''_5 соответственно по

$$\frac{2x+L}{2px'_m} \text{ и } \frac{2x-L}{2px'_m}.$$

2. Значение максимальной концентрации вредных веществ при ветре, направленном поперек линейного источника, определяется по формуле

$$c_m = \varepsilon_1 c'_m, \quad (4)$$

Здесь безразмерный коэффициент ε_1 определяется по формулам:

$$\varepsilon_1 = 0,923\alpha \text{ при } \alpha \leq 0,255, \quad (5a)$$

$$\varepsilon_1 = \frac{1,13\alpha^2}{(\alpha + 0,3)^2} \text{ при } 0,255 < \alpha \leq 2,32, \quad (5б)$$

$$\varepsilon_1 = \frac{\alpha^2}{\alpha^2 + 0,7} \text{ при } \alpha > 2,32, \quad (5в)$$

где

$$\alpha = \frac{x'_m}{L\sqrt{u'_m}} \text{ при } u'_m \leq 5, \quad (6a)$$

$$\alpha = 45 \frac{x'_m}{L} \text{ при } u'_m > 5, \quad (6б)$$

Расстояние от линейного источника x_m , на котором достигается максимальная приземная концентрация вредных веществ c_m , определяется по формуле

$$x_m = \varepsilon_2 x'_m, \quad (7)$$

$$\varepsilon_2 = 3 \text{ при } \alpha \leq 0,25, \quad (8a)$$

$$\varepsilon_2 = \frac{1,5}{\sqrt{\alpha}} \text{ при } 0,25 < \alpha \leq 2,25, \quad (8б)$$

$$\varepsilon_2 = 1 \text{ при } \alpha > 2,25, \quad (8в)$$

3. Распределение концентраций вредных веществ c (мг/м³) на расстоянии x (м) от центра линейного источника при ветре скоростью u (м/с), направленном поперек линейного источника, определяется по формуле

$$c = s_1 s_6 r c'_m, \quad (9)$$

При расчетах начало координат располагается в центре линейного источника, ось x направлена вдоль, а ось y – перпендикулярно направлению ветра.

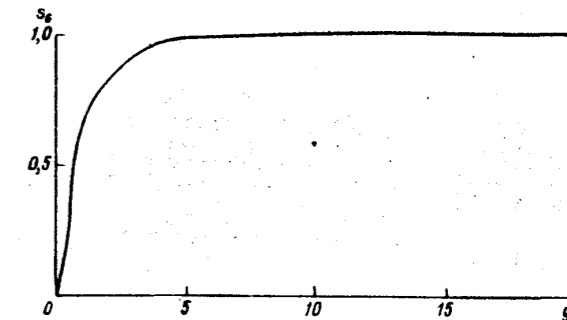

Рис. 2

Концентрация вредных веществ c_y (мг/м³) на расстоянии y (м) от оси факела определяется по формуле

$$c_y = \frac{rs_1}{2} \left[\left(1 + \frac{2y}{L}\right) s'_6 + \left(1 - \frac{2y}{L}\right) s''_6 \right] c'_m, \quad (10)$$

Здесь s_1 – безразмерный коэффициент, определяемый в соответствии с п. 2.12 по значению отношения $\frac{x}{px'_m}$; r, p – безразмерные коэффициенты,

определяемые в соответствии с п. 2.10 и 2.11 по значению отношения u/u'_m ; s_6, s'_6, s''_6 – безразмерные коэффициенты, определяемые по формуле (11) или по рис. 2 в зависимости от значений L (м), $(2y+L)$ (м) и $(2y-L)$ (м), используемых при вычислении аргумента g :

$$s_6 = 0,57g \times \left[1 - \frac{1}{(1 + 0,44/g + 0,58/g^2 + 0,49/g^4)^4} \right], \quad (11)$$

$$g = x/L\sqrt{u} \text{ при } u \leq 5, \quad (12a)$$

$$g = 0,45x/L \text{ при } u > 5, \quad (12б)$$

Для $g > 6,74$ функция s_6 принимается равной 1.

Примечание.

На достаточно большом расстоянии от линейного источника, которому соответствует безразмерный коэффициент s_6 , близкий к единице, линейный источник может рассматриваться как одиночный точечный источник с $c_m = c'_m, x_m = x'_m$ и $u_m = u'_m$.

4. При ветре, направленном перпендикулярно одной из сторон площадного источника прямоугольной формы, концентрация (как на территории самого источника, так и за его пределами) рассчитывается по формуле

$$c = \frac{c''_m}{2L'} \left\{ g_7 [s_7(g_1, g_5) - s_7(g_1 - g_3, g_5)] + g_8 [s'_7(g_1, g_6) - s_7(g_1 - g_3, g_6)] \right\}, \quad (13)$$

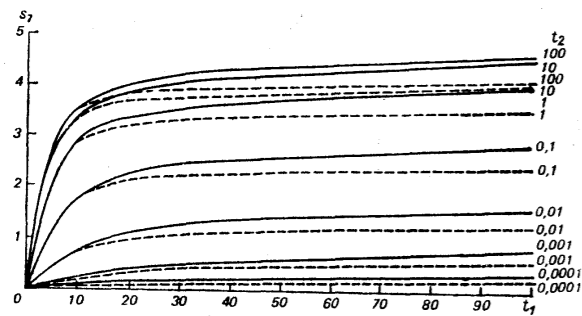

Рис. 3

$$g_1 = \frac{x}{x''_m}, g_2 = \frac{y}{x''_m}, g_3 = \frac{L_2}{x''_m}, g_4 = \frac{L'}{x''_m}, g_5 = \frac{1}{u_m(2g_2 + g_4)^2}, \quad (14)$$

$$g_6 = \frac{1}{u_m(2g_2 - g_4)^2}, g_7 = 1 + \frac{2g_2}{g_4}, g_8 = 1 - \frac{2g_2}{g_4}$$

x и y – координаты расчетной точки в системе координат с началом в середине наветренного края источника; x''_m – расстояние от одиночного входящего в рассматриваемую совокупность точечного источника, на котором при опасной скорости ветра $u_m = u''_m$ достигается максимальная концентрация; c''_m (мг/м³) – максимальная концентрация от одиночного точечного источника, которая имела бы место в том случае, если бы его выбросы равнялись полному выбросу M от площадного источника; L' – меньшее из значений x и L_2 ; L_1 и L_2 – протяженности площадного источника соответственно поперек и вдоль ветра; безразмерный коэффициент $s_7(t_1, t_2)$ в зависимости от t_1 и t_2 определяется по рис. 3 (сплошные линии относятся к легкой, пунктирные – к тяжелой примеси).

Примечания.

1. За значение M для площадного источника принимается максимальный суммарный выброс с его территории с учетом в необходимых случаях неодновременности выбросов от отдельных точечных источников.

2. По формулам (13), (14) рассчитывается распределение концентрации и при $u \neq u_m$. В этом случае c''_m заменяется на $c''_{mw} x''_m$ – на $x''_{mw} u_m$ – на u . Здесь $c''_{mw} = rc''_m, x''_{mw} = px''_m$ безразмерные коэффициенты r и p определяются по отношению u/u''_m в соответствии с п. 2.10, 2.11.

3. По приведенным формулам расчет концентраций производится для площадных источников, у которых L_1/x''_m и L_2/x''_m не превышает 10. При размерах площадных источников, превышающих указанные значения, они должны разбиваться на несколько площадных источников меньшей площади.

4. Расчеты по формулам Приложения 1 производятся, как правило, без применения ЭВМ.

ПРИМЕРЫ РАСЧЕТА КОНЦЕНТРАЦИЙ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ В АТМОСФЕРНОМ ВОЗДУХЕ В РАЙОНЕ ИСТОЧНИКОВ ИХ ВЫБРОСА ПРИ НЕБЛАГОПРИЯТНЫХ МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ

Пример 1. Котельная (ровная открытая местность, Новосибирская область)

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
1	Число дымовых труб, N	шт.	1
2	Высота дымовых труб, H	м	35
3	Диаметр устья трубы, D	м	1,4
4	Скорость выхода газовой смеси, ω_0	м/с	7
5	Температура газовой смеси, T_r	°С	125
6	Температура окружающего воздуха, T_b	°С	25
7	Выброс двуокси серы, M_{SO_2}	г/с	12
8	Выброс золы, M_z	г/с	2,6
9	Выброс окислов азота (в пересчете на двуокись азота), M_{NO_2}	г/с	0,2
10	Коэффициенты в формуле (2.1) А	–	200
	η	–	1
11	Максимальные разовые предельно допустимые концентрации (ПДК) двуокси серы золы окислов азота	мг/м ³ мг/м ³ мг/м ³	0,5 0,5 0,085
12	Объем газовой смеси (по формуле (2.2.)) $V_1 = \frac{\pi \cdot 1,4^2}{4} \cdot 7$	м ³ /с	10,8
13	Перегрев газовой смеси, ΔT $\Delta T = T_r - T_b = 125 - 25$	°С	100
14	Параметр f (по формуле (2.3)) $f = 1000 \frac{7^2 \cdot 1,4}{35^2 \cdot 100}$	–	0,56
15	Параметр v_m (по формуле (2.4)) $v_m = 0,65 \sqrt[3]{\frac{10,8 \cdot 100}{35}}$	м/с	2,04
16	Параметр v'_m (по формуле (2.5)) $v'_m = \frac{1,3 \cdot 7 \cdot 1,4}{35}$	–	0,36
17	Параметр f_c (по формуле (2.6)) $f_c = 800(0,36)^3$	–	37,32
18	Параметр m (по формуле (2.7а) или рис.2.1)	–	0,98
19	Параметр n (по формуле (2.8а) или рис.2.2)	–	1
20	Опасная скорость ветра u (по формуле (2.16в)) $u_m = 2,04(1 + 0,12\sqrt{0,56})$	м/с	2,2

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
21	Параметр d (по формуле (2.14в)) $d = 7\sqrt{2,04(1+0,28\sqrt[3]{0,56})}$	—	12,3
Расчет концентрации двуокиси серы			
22	Максимальная концентрация SO_2 (по формуле (2.1.)) $c_m^{SO_2} = \frac{200 \cdot 12 \cdot 1 \cdot 0,98 \cdot 1 \cdot 1}{35^2 \sqrt[3]{10,8 \cdot 100}}$	мг/м ³	0,19
23	Расстояние $x_m^{SO_2}$ (по формуле (2.13)) $x_m^{SO_2}=12,3 \cdot 35$	м	430
24	Коэффициент s_1 для расстояния x (по формулам (2.23а), (2.23б) или по рис. 2.4 $x=50$ м, $x/x_m=0,116$ $x=100$ м, $x/x_m=0,256$ $x=200$ м, $x/x_m=0,465$ $x=400$ м, $x/x_m=0,93$ $x=1000$ м, $x/x_m=2,32$ $x=3000$ м, $x/x_m=6,97$	—	0,069 0,232 0,633 1 0,664 0,154
25	Концентрация c^{SO_2} на расстоянии x по формуле (2.22) $x=50$ м, $c=0,19 \cdot 0,069$ $x=100$ м, $c=0,19 \cdot 0,232$ $x=200$ м, $c=0,19 \cdot 0,633$ $x=400$ м, $c=0,19 \cdot 1$ $x=1000$ м, $c=0,19 \cdot 0,664$ $x=3000$ м, $c=0,19 \cdot 0,154$	мг/м ³	0,01 0,04 0,12 0,19 0,13 0,03
Расчет концентрации окислов азота			
26	Расчет c^{NO_2} производится аналогично расчету c^{SO_2} Концентрации c^{NO_2} и c^{SO_2} связаны соотношением $c^{NO_2} = c^{SO_2} \frac{M^{NO_2}}{M^{SO_2}} = 0,017c^{SO_2}$		
Расчет концентрации золы			
27	Золоочистка отсутствует. Коэффициент F (согласно п.2.5) Максимальная концентрация золы по формуле (2.1) или по соотношению $c_m^3 = c_m^{SO_2} \frac{M_3}{M_{SO_2}} F = \frac{0,19 \cdot 2,6 \cdot 3}{12}$	—	3 0,12
28	Расстояние хмз по формуле (2.13) или по соотношению $x_m^3 = x_m^{SO_2} \frac{5-F}{4} = 430 \cdot \frac{5-3}{4}$	м	215
29	Коэффициент s_1 для расстояний x (по формулам (2.23а)–(2.23г) или рис. 2.7. и 2.8 $x=50$ м, $x/x_m=0,233$ $x=100$ м, $x/x_m=0,465$ $x=200$ м, $x/x_m=0,93$ $x=400$ м, $x/x_m=1,86$ $x=1000$ м, $x/x_m=4,05$ $x=3000$ м, $x/x_m=13,9$	—	0,232 0,633 1,0 0,78 0,296 0,028
30	Концентрация золы c^3 на расстоянии x (по формуле (2.22)) $x=50$ м, $c=0,12 \cdot 0,23$ $x=100$ м, $c=0,12 \cdot 0,632$ $x=200$ м, $c=0,12 \cdot 0,99$ $x=400$ м, $c=0,12 \cdot 0,78$	мг/м ³	0,03 0,08 0,12 0,09

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
	$x=1000$ м, $c=0,12 \cdot 0,296$ $x=3000$ м, $c=0,12 \cdot 0,028$	мг/м ³ мг/м ³	0,04 0,003
Пример 2. Промышленная котельная с теми же параметрами выброса и при тех же условиях, что в примере 1. Котельная расположена на промплощадке, ее труба размещается непосредственно вблизи здания у середины его длинной стороны. Согласно расчетам в примере 1 для двуокиси серы $c_m^{SO_2}=0,19$ мг/м ³ , $x_m^{SO_2}=430$ м, $u_m=2,2$ м/с; для золы $c_m^3=0,12$ мг/м ³ , $x_m^3=215$ м, $u_m=2,2$ м/с.			
№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
1	Высота здания H_3	м	26
2	Ширина здания $L'_ш$ (по п.1.4 Приложения 2)	м	30
3	Длина здания $L'_д$ (по п.1.4 Приложения 2)	м	60
4	Опасное направление ветра – перпендикулярно длинной стороне здания, от здания к источнику (по п.2.2 Приложения 2)	—	—
5	При опасном направлении ветра: длина здания вдоль направления ветра $L_д$ (по п.1.5 Приложения 2) ширина здания поперек направления ветра $L_ш$ (по п.1.5 Приложения 2)	м м	30 60
6	Длина $L^*=H_3$ (по формуле (3) Приложения 2)	м	26
7	Протяженность подветренной тени (по формуле (2) Приложения 2)	м	104
8	Высота ветровой тени в точке размещения источника $H_в=H_3$ (по формуле (2) Приложения 2)	м	26
9	Отношение $\frac{H}{H_в} = \frac{35}{26}$	—	1,35
10	Опасная скорость ветра при наличии здания $\hat{u} = u_m$ (по п.2.2. Приложения 2)	м/с	2,2
11	Коэффициент $r_3=1$ (по п.2.2. Приложения 2)	—	1
12	Коэффициент $p_3=1$ (по п.2.2. Приложения 2)	—	1
13	Коэффициент $\hat{\eta}$ (по формуле (9) Приложения 2)	—	6,14
14	Отношение $t_2 = \frac{60}{30}$ (по формуле (17) Приложения 2)	—	2
15	Угол φ_k (по формуле (16б) Приложения 2)	...°	42
16	Аргумент $t_3 = 42\sqrt{2,2}$ (по формуле (19) Приложения 2)	—	62,3
17	Коэффициент ξ_m (по формуле (18) Приложения 2)	—	0,645
18	Коэффициент s_1 для расстояния $x=x_m$ (по формуле (21) Приложения 2)	—	1
Расчет максимальной концентрации двуокиси серы			
19	Аргумент $t_1 = \frac{104 \cdot \sqrt{6,14}}{1,1 \cdot 430}$ (по формуле (13) Приложения 2 при $x_m^{SO_2}=430$ м)	—	0,544
20	Коэффициент s (по формуле (12а) Приложения 2)	—	0,322
21	Коэффициент $v_1=1 \cdot 6,14 \cdot 0,322$ (по формуле (7) Приложения 2)	—	1,98

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
22	Коэффициент $\hat{\eta}_m = 0,645 \cdot 1,98 + (1 - 0,645) \cdot 1$ (по формуле (6) Приложения 2)	—	1,3
23	Максимальная концентрация $c_m^{SO_4} = 0,19 \cdot 1,63$ (по формуле (5) Приложения 2)	мг/м ³	0,31
Расчет осевой концентрации двуокиси серы на различных расстояниях			
24	Коэффициент $\xi = \xi_m$ (по п.3.2 Приложения 2 при $u = u_m$)	—	0,645
25	Коэффициент s_2 на оси факела (по формуле (2.27))	—	1
26	Коэффициент $\tilde{s}_2$ (по формуле (37) Приложения 2)	—	1
27	Величина L' (по формуле (35) Приложения 2)	м	430
28	Коэффициент s_1 для расстояния x (по п.3.2 Приложения 2 и формулам (2.23а), (2.23б)) $x=50$ м, $x/x_m=0,116$ $x=100$ м, $x/x_m=0,232$ $x=200$ м, $x/x_m=0,465$ $x=400$ м, $x/x_m=0,930$ $x=1000$ м, $x/x_m=2,32$	—	0,068 0,232 0,633 0,999 0,664
29	Коэффициент s'' для расстояния x (по формуле (36) Приложения 2) $x = 200$ м, $s'' = \frac{2(200-104)}{1 \cdot 430 + 200 - 2 \cdot 104}$ $x = 400$ м, $s'' = \frac{2(400-104)}{1 \cdot 430 + 400 - 2 \cdot 104}$	—	0,454 0,951
30	Коэффициент s' для расстояния x (по формуле (34) Приложения 2) $x=50$ м, $s'=1,98 \cdot 1$ $x=100$ м, $s'=1,98 \cdot 1$ $x=200$ м, $s'=1,98 \cdot 1 \cdot (1-0,454) + 1 \cdot 1 \cdot 0,454$ $x=400$ м, $s'=1,98 \cdot 1 \cdot (1-0,951) + 1 \cdot 1 \cdot 0,951$ $x=1000$ м, $s'=0,664 \cdot 1$	—	1,98 1,98 1,54 1,05 0,664
31	Коэффициент $\hat{\eta}$ для расстояния x (по формуле (32) Приложения 2) $x=50$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,068 \cdot 1 + 0,745 \cdot 1,98$ $x=100$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,232 \cdot 1 + 0,645 \cdot 1,98$ $x=200$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,633 \cdot 1 + 0,645 \cdot 1,54$ $x=400$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,999 \cdot 1 + 0,645 \cdot 1,05$ $x=1000$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,664 \cdot 1 + 0,645 \cdot 0,664$	—	1,30 1,36 1,22 1,03 0,664
32	Концентрация $\tilde{c}$ на расстоянии x (по формуле (31) Приложения 2) $x=50$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 1,30$ $x=100$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 1,36$ $x=200$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 1,22$ $x=400$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 1,03$ $x=1000$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 0,664$	мг/м ³	0,24 0,25 0,23 0,19 0,13
Расчет максимальных концентраций золы			
33	Аргумент $t_1 = \frac{104 \cdot \sqrt{6,14}}{1,1 \cdot 1 \cdot 215}$ (по формуле (13) Приложения 2 про $x_m^3 = 215$ м)	—	1,09

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
34	Коэффициент s (по формуле (126) Приложения 2)	—	0,63
35	Коэффициент $v_1 = 1 \cdot 6,14 \cdot 0,626$ (по формуле (7) Приложения 2)	—	3,84
36	Коэффициент $\hat{\eta}_m = 0,645 \cdot 3,84 + (1 - 0,645) \cdot 1$ (по формуле (6) Приложения 2)	—	2,83
37	Максимальная концентрация $c_m^3 = 0,12 \cdot 2,83$ (по формуле (5) Приложения 2)	мг/м ³	0,34
Расчет осевой концентрации золы на различных расстояниях			
38	Коэффициент $\xi = \xi_m$ (как и для двуокиси серы)	—	0,645
39	Коэффициент s_2 на оси факела (как и для двуокиси серы)	—	1
40	Коэффициент $\tilde{s}_2$ (как и для двуокиси серы)	—	1
41	Величина $L' = 104 + 5 \cdot 26$ (по формуле (35) Приложения 2)	м	234
42	Коэффициент s_1 для расстояния x (по п.3.2 Приложения 2 и формулам (2.23а), (2.23б)) $x=50$ м, $x/x_m=0,232$ $x=100$ м, $x/x_m=0,465$ $x=200$ м, $x/x_m=0,93$ $x=400$ м, $x/x_m=1,86$ $x=1000$ м, $x/x_m=4,65$	—	0,232 0,633 0,999 0,779 0,296
43	Коэффициент s'' для расстояния x (по формуле (36) Приложения 2) $x = 200$ м, $s'' = \frac{200-104}{2 \cdot 26 + 0,6 \cdot (200-104)}$	—	0,876
44	Коэффициент s' для расстояния x (по формуле (34) Приложения 2) $x=50$ м, $s'=3,84 \cdot 1$ $x=100$ м, $s'=3,84 \cdot 1$ $x=200$ м, $s'=3,84 \cdot 1 \cdot (1-0,876) + 0,979 \cdot 1 \cdot 0,876$ $x=400$ м, $s'=0,779 \cdot 1$ $x=1000$ м, $s'=0,296 \cdot 1$	—	3,84 3,84 1,33 0,779 0,296
45	Коэффициент $\hat{\eta}$ для расстояния x (по формуле (32) Приложения 2) $x=50$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,232 \cdot 1 + 0,645 \cdot 3,84$ $x=100$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,633 \cdot 1 + 0,645 \cdot 3,84$ $x=200$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,999 \cdot 1 + 0,645 \cdot 1,33$ $x=400$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,779 \cdot 1 + 0,645 \cdot 0,779$ $x=1000$ м, $\hat{\eta} = (1-0,645) \cdot 0,296 \cdot 1 + 0,645 \cdot 0,296$	—	2,56 2,70 1,21 0,779 0,296
46	Концентрация $\hat{c}$ на расстоянии x (по формуле (31) Приложения 2) $x=50$ м, $\hat{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 2,56$ $x=100$ м, $\hat{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 2,70$ $x=200$ м, $\hat{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 1,21$ $x=400$ м, $\hat{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 0,779$ $x=1000$ м, $\hat{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 0,296$	мг/м ³	0,31 0,32 0,15 0,09 0,04

Пример 3. Котельная с теми же параметрами и при тех же условиях, что в примере 2. Расчет распределения концентрации на оси факела при скорости $u=2,2$ м/с и направлении ветра, составляющем угол $\gamma=45^\circ$ с опасным направлением.

Согласно расчетам в примере 1 для двуокиси серы $c_M^{SO_2}=0,18$ мг/м³, $x_M^{SO_2}=430$ м, $u_M=2,2$ м/с; для золы $c_M^z=0,12$ мг/м³, $x_M^z=215$ м, $u_M=2,2$ м/с.

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
1–16	В строках 1–16 приводятся значения, совпадающие со значениями в строках 1–16 примера 2		
17	Аргумент $t_3 = (42 + 45) \cdot \sqrt{2,2}$		129
18	Коэффициент ξ' (по п.3.2, 2.3 и формуле (18) Приложения 2)	–	0,943
19	Аргумент $t_3 = 42 - 45 \cdot \sqrt{2,2}$		4,4
20	Коэффициент ξ'' (по п.3.2, 2.3 и формуле (18) Приложения 2)	–	0,051
21	Коэффициент ξ (по п.3.2 и формуле (26) Приложения 2) $\xi=0,5(0,943-0,051)$	–	0,446
Расчет осевой концентрации двуокиси серы на различных расстояниях			
22	Коэффициент $\hat{\eta}$ для расстояния x (по формуле (32) Приложения 2) с использованием значений коэффициентов согласно строкам 25–30 примера 2)		
	$x=50$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,068 \cdot 1 + 0,446 \cdot 1,98$	–	0,921
	$x=100$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,232 \cdot 1 + 0,446 \cdot 1,98$	–	1,01
	$x=200$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,633 \cdot 1 + 0,446 \cdot 1,53$	–	1,03
	$x=400$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,999 \cdot 1 + 0,446 \cdot 1,05$	–	1,02
	$x=1000$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,664 \cdot 1 + 0,446 \cdot 0,664$	–	0,664
23	Концентрация $\tilde{c}$ на расстоянии $\tilde{x}$ (по формуле (31) Приложения 2)		
	$x=50$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 0,921$	мг/м ³	0,18
	$x=100$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 1,01$	мг/м ³	0,19
	$x=200$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 1,03$	мг/м ³	0,20
	$x=400$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 1,02$	мг/м ³	0,19
	$x=1000$ м, $\tilde{c} = 0,19 \cdot 1 \cdot 0,664$	мг/м ³	0,13
Расчет осевой концентрации золы на различных расстояниях			
24	Коэффициенты $\hat{\eta}$ на расстояниях x (по формуле (32) Приложения 2) с использованием значений коэффициентов согласно строкам 42–44 примера 2)		
	$x=50$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,232 \cdot 1 + 0,446 \cdot 3,84$	–	1,84
	$x=100$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,633 \cdot 1 + 0,446 \cdot 3,84$	–	2,06
	$x=200$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,999 \cdot 1 + 0,446 \cdot 1,33$	–	1,15
	$x=400$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,779 \cdot 1 + 0,446 \cdot 0,779$	–	0,779
	$x=1000$ м, $\hat{\eta} = (1-0,446) \cdot 0,296 \cdot 1 + 0,446 \cdot 0,296$	–	0,296
25	Концентрация c на расстоянии $\tilde{x}$ (по формуле (31) Приложения 2)		
	$x=50$ м, $\tilde{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 1,84$	мг/м ³	0,22
	$x=100$ м, $\tilde{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 2,06$	мг/м ³	0,25
	$x=200$ м, $\tilde{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 1,15$	мг/м ³	0,14

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
	$x=400$ м, $\tilde{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 0,779$	мг/м ³	0,093
	$x=1000$ м, $\tilde{c} = 0,12 \cdot 1 \cdot 0,296$	мг/м ³	0,036

Пример 4. Котельная с теми же параметрами и при тех же условиях, что в примере 1, расположенная в ложбине. Ветер направлен поперек ложбины.

Согласно расчетам в примере 1 (для ровного места) для двуокиси серы $c_M^0=0,19$ мг/м³, $x_M^0=430$ м; для золы $c_M^z=0,12$ мг/м³, $x_M^z=215$ м.

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
1	Глубина ложбины, h_0	м	70
2	Полуширина основания ложбины, a_0	м	600
3	Расстояние от середины ложбины до источника, x_0	м	200
4	Параметр $n_1 = \frac{35}{70}$ (по п.4.2)	–	0,5
5	Параметр $n_2 = \frac{600}{70}$ (по п.4.2)	–	9
6	Отношение $\frac{ x_0 }{a_0} = \frac{200}{600}$	–	0,3
7	Функция $\varphi_1(x_0 /a_0)$ (по рис.4.1)	–	0,8
8	Коэффициент η_M (по табл.4.1)	–	2,0
9	Коэффициент $\eta = 1 + 0,82 \cdot (2-1)$ (по формуле (4.1))	–	1,8
10	Коэффициент d (по п.4.3)		
	$d = 7 \cdot \sqrt{2,04} \times (1 + 0,28 \cdot \sqrt[3]{0,56}) \frac{1,1}{\sqrt{1,8+0,2}}$	–	9,57

Расчет концентрации двуокиси серы

11	Максимальная концентрация (по формуле (2.1) или по отношению) $c_M = c_M^{(0)} \times \eta = 0,19 \cdot 1,8$	мг/м ³	0,34
12	Расстояние $x_M = 9,57 \cdot 35$ (по формуле (2.13))	м	335
13	Правая часть формулы (4.2) $6,2x_M \sqrt{\eta-1} = 6,2 \cdot 430 \cdot \sqrt{0,8}$	м	2400
14	Коэффициент s_1 для расстояния x по п.2.14		
	$x=50$ м, $x/x_M=0,149$	–	0,108
	$x=100$ м, $x/x_M=0,298$	–	0,345
	$x=200$ м, $x/x_M=0,597$	–	0,817
	$x=400$ м, $x/x_M=1,19$	–	0,954
	$x=1000$ м, $x/x_M=2,98$	–	0,524
	$x=3000$ м, (см. пример 1)	–	0,154
15	Концентрация c для расстояния x (по формуле (2.22.))		
	$x=50$ м, $c=0,34 \cdot 0,108$	мг/м ³	0,04
	$x=100$ м, $c=0,34 \cdot 0,345$	мг/м ³	0,12
	$x=200$ м, $c=0,34 \cdot 0,817$	мг/м ³	0,27
	$x=400$ м, $c=0,34 \cdot 0,954$	мг/м ³	0,32
	$x=1000$ м, $c=0,34 \cdot 0,524$	мг/м ³	0,18
	$x=3000$ м, (см. пример 1)	мг/м ³	0,03

№ п/п	Характеристики, обозначения, расчет	Единица	Значение
Расчет концентрации золы			
16	Максимальная концентрация (по формуле (2.1)) или по соотношению $c_m = c_m^{(0)} \times \eta = 0,12 \cdot 1,8$	мг/м ³	0,22
17	Расстояние $x_m = \frac{5-3}{4} 9,57 \cdot 35$ (по формуле (2.13))	м	168
18	Величина (по формуле (4.2.)) $6,2\sqrt{\eta-1} \cdot x_m = 6,2 \cdot \sqrt{0,8} \cdot 215$	м	1200
19	Коэффициент s_1 для расстояния x (по п.2.14 и рис. 2.4) $x=50$ м, $x/x_m=0,298$ $x=100$ м, $x/x_m=0,595$ $x=200$ м, $x/x_m=1,19$ $x=400$ м, $x/x_m=2,38$ $x=1000$ м, $x/x_m=5,95$ $x=3000$ м, (см. пример 1)	—	0,345 0,815 0,954 0,651 0,202 0,028
20	Концентрация c на расстоянии x (по формуле (2.22.)) $x=50$ м, $c=0,22 \cdot 0,345$ $x=100$ м, $c=0,22 \cdot 0,815$ $x=200$ м, $c=0,22 \cdot 0,954$ $x=400$ м, $c=0,22 \cdot 0,651$ $x=1000$ м, $c=0,22 \cdot 0,202$ $x=3000$ м, (см. пример 1)	мг/м ³ мг/м ³ мг/м ³ мг/м ³ мг/м ³ мг/м ³	0,08 0,18 0,21 0,14 0,04 0,003

**ВИТЯГ З ДСТУ 2326-93
«КОТЛИ ОПАЛЮВАЛЬНІ ВОДОГРІЙНІ
ТЕПЛОПРОДУКТИВНІСТЮ ДО 100 кВт»**

Концентрації, мг/м³, оксиду вуглецю і оксидів азоту (в перерахунок на NO₂) в сухих нерозбавлених продуктах згоряння, приведені до нормальних умов (температури 0°С і тиску 760 мм рт. ст.) і коефіцієнту надлишку повітря, що дорівнює 1, не повинні перевищувати значень, регламентованих таблицею

Таблиця 1

Вид палива	Оксид вуглецю	Оксид азоту
Легке рідке	115	230
Природний газ, що спалюється		
в атмосферних пальниках	120	240
в пальниках з примусовою подачею повітря для горіння	120	150
Антрацит	10 000	-
Кам'яне вугілля з виходом летючих до 17%	24 000	-
Кам'яне і буре вугілля з виходом летючих від 17% до 50%	46 000	-

**ВИТЯГ З «ГОСТ 10617-83. «КОТЛЫ ОТОПИТЕЛЬНЫЕ
ТЕПЛОПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬЮ ОТ 0,10 ДО 3,15 МВт»**

Вид топлива	Теплопроизводительность котла, МВт	Содержание, мг/м ³	
		Оксиды углерода СО	Оксиды азота в пересчете на NO ₂
Каменный уголь	От 0,10 до 0,50	1100	750
	Св. 0,50 до 1,00	750	750
	Св. 1,00 до 0,15	375	750
Бурый уголь	От 0,10 до 3,15	2000	750
Легкое жидкое топливо	От 0,10 до 1,00	250	300
	Св. 1,0 до 3,15	200	300
Мазут	От 0,40 до 3,15	250	300
Природный газ	От 0,1 до 3,15	130	250

Содержание оксидов азота и окиси углерода в сухих уходящих газах в пересчете на коэффициент избытка воздуха, равный единице, не должен превышать значений, указанных в вышеназванной таблице.

**ВИТЯГ 3 «ГОСТ 28193-89. «КОТЛЫ ПАРОВЫЕ СТАЦИОНАРНЫЕ
С ЕСТЕСТВЕННОЙ ЦИРКУЛЯЦИЕЙ ПАРПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬЮ
МЕНЕЕ 4 Т/Ч»**

Для нотаток

Наименование подгруппы однородной продукции (типы)	Код ОКП	Наименование показателя	Значение показателя						
			для выпускаемой освоенной ранее продукции (выпуск до 0101.03)			для постановки на производство новой (модернизированной) продукции (выпуск с 01.01.93 до 01.01.98)			
			Котлов типоразмеров						
			1,0	1,6	2,5	1,0	1,0	2,5	
		Установленный срок службы, годы, не менее	20	20	20	20	20	20	20
		Удельный выброс оксида углерода, мг/м ³ , не более*:							
		на природном газе	117	117	117	117	117	117	117
		на легком жидком топливе	135	135	135	115	115	115	115
		на мазуте	200	200	200	200	200	200	200
		Удельный выброс оксидов азота, мг/м ³ , не более*:							
		на природном газе	180	180	180	1 15	145	145	145
		на легком жидком топливе	290	290	2%	230	230	230	230
		на мазуте	190	190	490	490	490	490	490

* Требования к удельным выбросам оксида углерода и оксидов азота в пересчете на NO₂ приведены к нормальным условиям (температура 0°С и давление 760 мм рт. ст.) при коэффициенте избытка воздуха, равном единицы.

** Значения устанавливаются с 01.01.92.

*** При значении сернокислотной точки росы свыше 130°С или косвенном (вне котла) подогреве питательной воды допускается снижение значений на 2%.

Для нотаток